

DRUHÁ NEDĚLNÍ A SVÁTEČNÍ ČÍTANKA.

oooooooo

N A P S A L
K. BALÍK.

PODÍL ÚDŮ
„DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“
NA ROK 1925.

oooooooo

Cena 15 Kč.

oooooooo

V PRAZE 1925.

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“.
Tiskem arcib. knihtiskárny.

DRUHÁ NEDĚLNÍ A SVÁTEČNÍ ČÍTANKA.

NAPSAL
K. BALÍK.

PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“ NA
ROK 1925.

V PRAZE 1925.

NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“.
TISKEM ARCIB. KNIHTISKÁRNY.

I m p r i m a t u r.

Pragae, 2. Augusti 1924.

Dr. Antonius Podlaha,
episcopus Paphiensis,
vicarius generalis.

Nr. 10.365.

1. Úvod.

R. 1923 vyšla ve „Svatojanském dědictví“ v Praze moje kniha „Nedělní a sváteční čítanka.“

Napsal jsem, a totéž „Dědictví“ vydává nyní „Druhou nedělní a sváteční čítanku.“

Tato kniha není snad nějakým pokračováním první. Každá z nich tvoří samostatný celek, a nejsou na sebe odkázány. Ovšem jsou obě psány ve stejném duchu.

Aby se od sebe rozlišovaly, dal jsem této jméno druhá čítanka.

Žáčkové ve škole mají také „první“, „druhou“ nebo i „třetí“ čítanku. První jest obsahem nejprístupnější, druhá předpokládá žáky pokročilejší, a třetí už jest určena svým obsahem pro žáky vyššího stupně a širšího rozhledu. Zde však slovem „druhá“ nevyrozumívá se snad nějaká kniha hodnotou vyšší a pro čtenáře pokročilejší, nýbrž pořadem druhá. Napřed vyšla první, a nyní vychází podobná druhá. Nestojí tedy nad sebou, nýbrž vedle sebe. Obě předpokládají čtenářstvo asi téže duševní úrovně.

A proč ji zase jmenuji nedělní a sváteční čítankou? Smí se snad v ní čísti jen v neděli a ve svátek a ve všední dny ne? I nikoliv! Čti si v ní třeba i v pondělí, úterý, nebo v pátek, ale neděle a svátek je na ušlechtilou a vzdělávací četbu dobou zvláště vhodnou. Zkušenost také učí, že v našich rodinách nezbyvá ve všední dny na četbu času a že se v nich skoro výhradně čte jen v neděli a ve svátek.

Přijdeš v neděli nebo ve svátek dopoledne z kostela. Ještě jako ozvěnou zaznívají ti v mysli slova svatého evangelia nebo slova kázání, jež jsi slyšel. Není-li ještě čas na oběd, sáhni jen po této knize, vyhledej článek na dotýcnou neděli nebo svátek a přečti si jej. Bude to důstojné zakončení dopolední bohoslužby. Nebo před odpoledním požehnáním nebo po něm neb i večer zbývá ti vhodná chvílka — využij ji k duševnímu osvěžení. Čti buď pro sebe, ale učiníš velmi dobře, budeš-li čísti nahlas, aby tě i dítky a ostatní domácí slyšeli.

Nechybil by, kdo by tuto knihu přečetl celou najednou, třeba na př. za dlouhých zimních večerů od začátku až do konce, ale domnívám se, že by z ní měl větší užitek, kdyby pravidelně po celý rok každou neděli a svátek přečetl si zvolna a beze spěchu jen dotýcnou nedělní nebo sváteční úvahu a do ní se zhloubal. Ovšem musil by míti pevnou vůli, že nikdy žádné nevynechá. Když by mysli své takto ani nepřetěžoval, ale ani ji nezanedbával, když by duši svou po celý rok stejnoměrně krmil a stejnoměrně ji zatěžoval, jistě by se dodělal pozoruhodných výsledků.

Na vaše dvěře, dobří lidé, tluče tato poutnice, prosí o laskavé přístřeší a blahovolný útulek. Přijmete ji?

2. O křesťanské spravedlnosti.

(1. neděle adventní.)

Herkules stanul na rozcestí. Na jedné cestě stála zosobněná nepravost drze se mu vltírající a nabízející rozkoše, kdežto na druhé zosobněná ctnost skromně a tiše k němu promlouvajíc: „Půjdeš-li za mnou, čeká tě mnoho nesnáze, ale na konec dojdeš slávy a blaženosti.“ Herkules váhal... Kterou cestou se má dáti? Konečně se rozhodl: Odstrčil nepravost a šel za ctností.

Křesťane! První adventní neděli začíná nový církevní rok. Máš nastoupiti nový oddíl své životní dráhy. I před tebou rozevírají se dvě cesty: jedna vábivá, svůdná, lákavá, ale vedoucí k záhubě, kdežto druhá obtížná, namáhavá a plná sebezáporu, ale vedoucí k blaženosti. Pro kterou se rozhodneš? Rozum do hrsti, a zrak napni v dálku! Dobře uvaž, kudy se dáti chceš!

Hle, přichází ti na pomoc zkušený vůdce volaje: „Uchyl se od zlého a čiň, co je dobré“ (Ž. 33, 15). Přichází jako na zavalanou. Můžeš ještě váhati?

Hleď, přichází i matka tvá a důtklivými slovy tě varuje před cestou špatnou. Slyš hlas matky církve, která na první neděli adventní prosí a zapřisahá své dítky v kostelích: „Odložme skutky temnosti a oblecme se v odění světla. Jako ve dne počestně choďme: ne v ho-

dování a opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisli, nýbrž oblecte se v Pána Ježíše Krista, a nemějte péče o tělo tak, aby povstávaly chťlice“ (Řím. 13, 12—14).

Má-li se dílo zdařiti, hned začátek musí býti dobrý. Vykroč správným směrem! Dbej napomenutí církve, jež ti rozhodnutí usnadňuje! Dobrý začátek půl díla. Nastoupiti správnou cestu znamená zamířiti k správnému cíli.

Základním pravidlem dobrého křesťana jest, že se má varovati nepravosti a přidržeti se ctnosti. Je to tak krátké, a přece vše jest v tom obsaženo. Je to tak jasné jako slunce na nebi, aby nikdo neměl výmluvy, že nepochopil. Kdo zlého se varuje a dobré činí, říkáme o něm, že jest křesťanský spravedlivý. Svatý Bernard dí: „Celá a dokonalá spravedlnost záleží ve dvojím: ve varování se nepravostí a v konání ctností, poněvadž nepostačuje zlého se chrániti, nekonáme-li též dobré.“ Sv. Tomáš Akvinský dí, že „spravedlnost má míti dvě oči: jedním má se dívat na dobré, druhým na zlé.“

Jistě toužíš, abys byl spravedlivým nazýván. Jistě jsi také o tom přesvědčen, že spravedlivý nesmí nic zlého dělati. A snad už jsi se také nadobro rozhodl varovati se svůdné cesty hříchu.

Ale to jest spravedlnosti teprve půl. Řekni, že chceš ji míti celou a rozhodni se pro cestu pravou. Zvolej se žalmistou:

„Hle, já toužím po tvých nařízeních,
spravedlností svou obživuj mne“ (Ž. 118, 40).

Nemůžeme ještě spravedlivým nazvati toho, kdo nic zlého nedělá, nýbrž teprve toho, kdo i koná dobro. Nemůžeme nazvati pole dobrým proto, že na něm neroste plevel, ale teprve tehdy je dobrým zoveme, neroste-li na něm plevele, ale roste-li na něm i užitečné obilí. Pán v evangelickém podobenství pokáral služebníka, který hřivnu zakopal a neporušenou ji pánu svému potom vrátil, protože mu ničeho nevyzískal. V podobenství o stromě fíkovém naznačil Pán Ježíš, že má býti vyřat

nejen strom, který nese ovoce špatné, ale i ten, který nenese žádné. Svatý Bernard dí: „Spravedlivý podobá se vinici. Jeho ctnosti jsou vinné kořeny, jeho jednání jsou ratolesti.“ „Spravedlivý jest jako strom šlípěný u tekoucích potoků, jenž dává ovoce časem svým.“ (Ž. 1, 3.)

Spravedlnost jest ustavičná snaha plniti vůli Boží. Kdo po ní touží, už se k ní přibližuje.

Nestačí zůstat jenom na povrchu, nýbrž nutno pronikati až k jádru. Nestačí býti křesťanem jenom dle jména, nýbrž vyžaduje se býti jím i dle skutků. Jsi-li křesťan, svědčiti o tobě musejí tvoji křesťanští skutkové. Nestačí jenom řídit se zevnějšími předpisy, nýbrž nutno řídit se i duchem křesťanství. Litera zabijí, ale duch obživuje. Křesťanská mají býti nejen slova, ale i skutky.

Za času Pána Ježíše žili fariseové, kteří až úzkostlivě zachovávali předpisy zákona Mojžíšova, chtějíce tak vzbuditi před lidem zdání svatosti; velice toho dbali, aby se umyli před jídlem a po jídle, aby dali desátek i z věcí nejnepatrnějších, ale vše zachovávali jen na oko, srdce jejich bylo plno ctižádosti, pýchy a nenávisti. Zachovávali zákon jen dle litery a nikoli dle ducha. Pán Ježíš velmi případně je nazval „obílenými hroby“, totiž připodobnil je k hrobům, které zvenku jsou okrášleny a zdají se hezkými, uvnitř však skrývají zapáchající hnilobu. Když Pán jedenkrát poučoval své věrné a chtěl jim naznačiti, že nestačí jen zachovávat zevnější předpisy, nýbrž nutno dle ducha plniti zákon, poukázal na fariseje a pravil: „Pravím vám: nebude-li hojnější spravedlnost vaše, než zákoníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.“ (Mat. 5, 20.) A přímo je před „farisejskou“ spravedlností varoval: „Varujte se, abyste nečinili spravedlnosti své před lidmi, byste byli od nich viděni, sic nebudete míti odplaty u Otce svého, jenž jest v nebesích“ (Mat. 6, 1).

O „dušičkách“ přišli na hřbitov dva lidé; jeden šel k nádhernému mramorovému pomníku, druhý k prostému travou porostlému hrobu u zdi. První postál chvilku bez křížku a bez modlitby u pomníku, na němž zavěšen byl pěkný věnec, který služka sem ráno přinesla, a na němž hořely dvě svítilny, a brzy zase odešel. Druhý zažehnul malou svíčku, postavil do trávy, poklekl, pokřižoval

sebe i hrob a pomodlil se. A kdybychom se tázali, který z nich vykonal skutek záslužnější, každé dítě nám odpoví, že ten druhý.

Křesťan má konati nejen zevnější předpisy náboženské, ale žíti životem vnitřním, má srdcem oddati se Bohu.

Opat Orontes oblékl si jednou svůj plášť obráceně a vešel tak v neděli do svatyně. Z thébské pouště šelo se z dalekých končin mnoho poustevníků na nedělní bohoslužbu a s údivem patřili na opata, který klidně stál v chóru. Pojednou přišli dozorcí svatyně a pravili: „Opate, pomínul jsi se rozumem? Nevidíš jak množství poustevníkův a cizinců kolkolem si na tě ukazují a za blázna tě považují?“ Orontes obrátil se k zástupům a klidně pravil: „Vy lidé obrátili jste horu Sinaj i s celým desaterem vzhůru nohama, a nikdo z vás se nad tím nepozastavil; já jsem jen svůj plášť obrátil a hned se tážete: Proč tento blázen svůj plášť obráceně přehodil? Jděte raději a dejte na své místo, co jste zpřeházeli a zpřevraceli, pak také já svůj plášť, který jsem obráceně oděl, urovnám.“

Nad maličkostmi se často lidé pozastavují, ale důležité věci přehlížejí. Někdy také se domnívají, že učinili spravedlnosti zadost, když zachovávají jen něco. Sv. Tomáš Kempenský však napomíná: „Život nábožného člověka stkvěj se ctnostmi všemi, aby takovým byl i ve svém nitru, jakým se jeví lidem ve svém zevnějšku.“ Sv. Jan Zlatoústý dí: „Spravedlnost skládá se ze ctností mnohých; jediná skutečná ctnost nepůsobí spravedlnosti, jako jediná deska nečiní korábu a jediný kámen domu.“

Spravedlivý musí stále se zdokonalovati. „Kdo je spravedlivý, ospravedlní se ještě“ (Zjev. 22, 11). Kdo nejde ku předu, už jde zpět. Jako malíř zdokonaluje obraz, tak má každý sám sebe stále pozorovati a se zdokonalovati. „Spravedlivý jako palma kvete, jako cedr na Libanu roste“ (Ž. 91, 13).

Křesťan má tak žíti, aby s Jobem mohl zvolati: „Spravedlnost jsem oblékal — ona pak mne — jako

řízu a turban svou snahu o právo“ (Job. 29, 14). Dobře dí sv. Pavel, že „spravedlivý živ jest z víry“ (Řím. 1, 17). Sněm Tridentský podotýká: „Víra jest kořenem a základem spravedlnosti.“

Spravedlnost nespočívá v konání věcí nadobyčejných; stačí úplně, konáme-li jen věrně všechny své povinnosti.

A vyžaduje se i posvěcovali své jednání dobrým úmyslem, neboť sv. Ambrož dí, že „takový dobrý úmysl naše činy křtí a dává jim jméno.“

Středověký spisovatel Cadok napsal :

„Nejlepší chování se jest pokora,
nejlepší zaměstnání — práce,
nejlepší cit jest — soucit,
nejlepší studium jest — poznání sebe,
nejlepší starost jest — býti spravedlivým,
nejlepší snaha jest — snaha po pokoji,
nejlepší zármutek — zármutek nad hříchy,
nejlepší smýšlení jest — šlechetnost.“

Proto „hledme i my všelikou naplniti spravedlnost, neboť ona jest cestou, již se přichází k radosti.“

A odměna nás nemine, neboť „pán jest s rodem spravedlivých.“ (Ž. 13, 6.)

3. Katolické sebevědomí.

(2. neděle adventní.)

Jordanskému kazateli, jemuž ani vězení nezabránilo, aby nevydal pravdě svědectví, vydal Kristus Pán skvělé vysvědčení — vyslovil se o něm před celým zástupem posluchačů, že se nekolísá jako třtina, nýbrž že jest neochvějný ve svých zásadách a nepoddajný ve svých předsevzetích.

Takovými chce míti Kristus všechny své následovníky. Všichni katoličtí křesťané mají býti ve své víře pevní jako skála, mají míti jakousi křesťanskou hrdost a býti

o tom přesvědčení, že křesťanství z nich učinilo vyšší rod vyvolených. Kéž by Kristus tak pochvalně vyjádřili se mohl o každém katolickém křesťanu, jako se vyjádřil o svém předchůdci!

Na křtu svatém přijal křesťan členské znamení Kristovy společnosti — církve, a ve svátosti biřmování přijal zvláštní znamení Jeho bojovníka. Jaká to čest! A jak si toho každý rozumný váží a na důstojnosti té zakládá!

Holandský jesuita P. van Ginneken označil zásady katolicismu : 1. přinášet oběti, 2. činy ukazovat pravé jádro víry, 3. moderně myslet a cítit, 4. neútočit postranně na jiné konfesce, 5. ničeho neučil bez praktického provádění nauky, 6. čestně se doznávat k chybám, 7. zvláště však vyznávat otevřeně svoji víru a nikde se s ní neskrývat, 8. je-li víra někde napadána, klidně ji hájit, 9. získávat duše s katolicismem sympatisující, 10. budovat katolickou kulturu národní a zjednávat jí náležité místo ve školství.

To jsou zásady velmi cenné, a kdyby se všichni katoličtí křesťané jimi řídili, tvořili by moc, proti níž bojovali by nepřátelům ani nenapadlo. Dobře pravil ministr Šrámek: „Kdo se nebojí, toho se bojí jiní.“ Nechceme sice, aby z nás měli naši nepřátelé nějaký otrocký strach, jaký má na př. pes před důtkami svého pána, ale chceme jen dosíci, aby měli úctu k našemu přesvědčení a odvykli si na ně útočiti. A toho zajisté docílíme, když budeme vždy a všude a všichni vystupovat bez bázně a plni ušlechtilého sebevědomí. Heslem naším mají být slova ministra Šrámkova: „Vždy bez bázně lidské, avšak v bázni Boží.“ „Proto jsou naši protivníci tak silní, že naši přátelé jsou tolik liknaví,“ napsal Chateaubriand a měl zajisté pravdu.

Vystřkovali bez příčiny a bez potřeby svoji víru, se nedoporučí, ale krčili se s ní v koutku a nepřiznali barvu ve chvíli rozhodné, se zapovídá. Ušlechtilá snášenlivost jest známkou vzdělaného člověka, ale kdo se krčí a jakoby ostatní za odpuštění prosil, že jest ještě katolickým křesťanem, skoro by lépe udělal, kdyby se už ani k církvi vůbec nehlásil, neboť s takovým vojskem se bitvy nevyhrávají. Slavný vojevůdce Koščiusko pravil : „Prvním krokem k volnosti je touha po ní, prvním krokem k vítězství jest poznání vlastní síly.“

„Že jiní selhali, ty nemáš právo selhat,
ni právo vzdáti se, že jiný snad se vzdal“ (V. Dyk.).

Co má naše sebevědomí pozvedati?

Především je to vědomí, že naše církev je společnost náboženská, jaká dosud žádná na světě založena nebyla a nebude. V ní je krása, v ní je síla, v ní je duch, v ní je milost, má velikou minulost, může poukázati na práci, kterou vykonala, a na zásluhy, kterých si už zjedнала.

Trvá už od Kristovy doby a má Kristovo ujištění, že trvati bude až do skonání světa. Není tedy společností nějakou pomíjející, která dnes nebo zítra je v rozkvětu a oblibě a pozítří v rozkladu.

Její hlavou je Kristus/Pán sám. Když převážel kdysi převozník sebevědomého vojevůdce římského Césara přes řeku Rubikon, a bouře zdvihala vlny, jež hrozily loď převrhnouti, chvěl se sám odvážný převozník a celý zbledlý obrátil se k vojevůdci. Ale ten s klidným okem řekl mu hrdě: „Co se bojíš? Vždyť vezeš Césara.“ Proti Kristu je ještě všemocný César velmi maličký, a jestliže se odvážil zdůrazniti, že už prostá jeho přítomnost má bázlivému dodati odvahy, čím větší odvahy a čím většího sebevědomí má nám dodati vědomí, že s námi je Kristus, že je naším vládcem a naší hlavou? Jako tehdy na rozbouřeném moři slovy: „Proč se bojíte“ důvěru apoštolů pozdvihl, tak i v bouřích tohoto našeho života vztahuje všemocnou ruku a těší i nás.

Ještě jedna věc je s to, aby pozdvihla naši mysl, když klesá — je to množství. Není na celé širé zeměkouli žádné jiné tak pevně stmelené a účelně zorganizované a tak četné společnosti, jako jest naše církev. Množství vždycky sílí. Vědomí, že mnoho stejně smýšlejících stojí za námi a jde s námi, pozdvihuje nás v malomyslnosti. A jsou to právě nejkulturnější národové, kteří se k církvi katolické hlásí, nebo chcete-li, vyjádřete se takto: Církev katolická národy, kteří její učení přijaly, kulturními učinila.

Všecky tyto důvody, které posilují každého katolického křesťana v plné — a snad ještě ve zvýšené míře — platí o katolickém Čechu.

Církev naše zavedla u nás kulturu, zachránila našemu národu život, dala podmínky k jeho blahobytu. Také vidíme — a rozum náš to považuje za samozřejmé — že se velká většina národa k církvi katolické hlásí. Dle sčítání ze dne 15. února 1921 bylo na př. jen v Čechách 5,216.169 římských katolíků, 246.114 evangelíků, 437.377 vyznavačů sekty československé, 79.777 židů, 33.046 jiných vyznání a 658.077 bez vyznání.

V naší republice je nás katolíků skoro osmdesát procent, a přece malá hrstka našich nepřátel si troufá nasazovati nám na ruce pouta a uvalovati na nás otročinu. Tak na př. na táboru lidu na Zvičině dne 2. července 1922 přijata byla tato resoluce: „Žádáme, aby v případné změně ústavy bylo pamatováno na ustanovení, dle něhož představitelem státu, presidentem, nesmí býti nikdy římskokatolík.“ Hleďte, katolíci! Platit daně smíte, dobrými občany býti také se od vás vyžaduje, ale právo nad vámi vládnouti mají dostati jen vaši nepřátelé, jichž jest dohromady jen asi 20 procent. V čem tato troufalost vězí? Zajisté v těch osmdesáti procentech. Kdyby si katolíci dupli, kdyby při volbách zvolili poslance jen katolického smýšlení, neodvážili by se naši nepřátelé s takovým nějakým požadavkem, jako je resoluce ze Zvičína, ani se vytasili.

Katolické sebevědomí nejspíše ještě najdeme u katolíků, kde jsou v menšině, jako na př. v Německu, Holandsku, Anglii a jinde. Tam si svá práva obhájili.

Bylo by pro nás velmi ponižující, abychom si jich nevydobyli u nás, kde jsme ve veliké většině. Konečně naše požadavky, jako na př. svoboda církve, svoboda školy a kostela, jsou tak přirozené, že se vůbec divíme, jak může komu napadnouti, brojiti proti nim. Co může kdo namítati proti požadavku, že katolické dítě patří do katolické školy?

Nebo co je na tom divného, když jde jinoch v Praze po ulici s orelským odznakem?

„Vstaňte a nebojte se!“ (Mat. 17, 7), pravil P. Ježíš na hoře Tábor svým třem apoštolům. Táž slova platí

zajisté i všem katolíkům, a zvláště těm, kteří právě tak jako kdysi apoštolové, padají na svou tvář a bojí se velmi.

Vstaňte a nebojte se !

4. Křestní slib.

(3. neděle adventní.)

V době, kdy Vykupitel veřejný úřad svůj začítí měl, kázal u řeky Jordánu jeho předchůdce Jan a udílel křest všem, kteří litovali svých hříchů a lepší život začítí chtěli.

Křest Janův nebyl dosud svátostí — byl jen jejím předobrazem, neodpouštěl hříchů, nýbrž jen napomáhal křtěncům, aby jich upřímněji litovali. Svátost křtu ustanovil teprve Kristus, když se chystal opustiti tělesně tuto zemi a když těsně před svým nanebevstoupením pravil k apoštolům : „Jdouce do veškerého světa, kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude“ (Mar. 16, 15—16).

Apoštolové si tato slova zapamatovali a všechny, kteří se učení Kristova přidržeti chtěli, křtili. Křest stal se branou, kterou se do církve vcházelo.

Církev svatá odedávna považovala křest za jakousi úmluvu s Bohem. Byla si toho vědoma, že Bůh řekl „kdo pokřtěn bude, spasen bude,“ že tedy slibil a jistě i stále slibuje pokřtěným svou milost a věčnou blaženost, a že tedy navzájem — neboť smlouva musí býti oboustranná — i křtěnec má něco slíbiti Bohu. A tomu, co slibuje, říkáme křestní slib.

Za dřívějších dob, kdy dospělí přijímali křest a tak přijímání byli do církve svaté, slibovali křtěnci dvě věci: že se budou chrániti zlého a že se chtějí přidržeti dobrého. Křtěnec obrácen jsa tváří k západu, odřikával se ďábla a vši pýchy jeho a všech skutků jeho, a potom obrácen obličejem k východu sliboval, že chce věřiti v Boha Otce i Syna i Ducha Svatého a že podle této víry chce také žiti.

V našich dobách udílí se křest svatý již malým dítkám. Toto zařízení je zcela rozumné, neboť beze křtu nikdo, ani dítě, do nebe přijíti nemůže. Poněvadž nikdo neví, zda by dítě let dospělosti se dočkalo a tedy křtu svatého se dožilo, starají se jeho rodiče, aby již v nejútlejším věku — brzy po svém tělesném zrození — zrodilo se také duševně — pro život věčný.

Již nově narozené nemluvně činí úmluvu s Bohem. A když ji učinilo, je pro všechny případy zabezpečeno — ať už potom na živu zůstane, nebo zemře.

Přijímá-li křest dospělý člověk, jenž může sám mysliti a mluvit, činí úmluvu s Bohem sám, ale dítě, jež nemůže mluvit, potřebuje za sebe při křtu svatém zástupce. Říkáme mu kmotr nebo kmotra, a ti to kmotři odpovídají jménem dítěte a za ně s Bohem úmluvu uzavírají, za ně činí vyznání víry a křestní slib. Drží — jako kdysi Simeon v chrámě — dítko na loktech a stávají se jako jeho duchovními rodiči nebo spolurodiči.

Dítě ústy svých zástupců slibuje, že se bude odříkati ďábla, jeho pýchy i všech skutků jeho, že pevně a stále věřiti bude všechno, čemu učí církev katolická, a že podle této víry až do smrti žíti bude. Kněz se táže, a kmotři odpovídají. Na důkaz, že křtěncovo rozhodnutí není snad jen náhodné a ledabylé, nýbrž opravdové a důrazné, neodpovídá snad jen jednou, nýbrž třikráte. Kněz třikráte se táže, zda se chce vystříhati zlého, a třikráte, zda se chce přidržeti dobrého, a na každou otázku kmotr jménem dítěte ochotně a rozhodně odpovídá!

Slib, který za nás učinili kmotrové, jsme povinni plniti, poněvadž kmotrové slíbili jen to, čeho je třeba ku spasení a co bychom sami slíbiti musili, kdybychom to byli mohli učiniti. Kmotři slíbili jen to, co je samozřejmé a ke spasení nutné.

A proto k tomu závazku, který za nás učinili, se musíme přiznati, jeho závaznost uznati a jej plniti. Je to nejen čestné, ale i pro nás na výsost potřebné.

Křtem přijati jsme do velkolepého spolku — do církve, slibujeme plniti jeho stanovy a nabýváme nesko-

nalých výhod ze spolku toho plynoucích. I v letech našeho dětství, kdy jsme se sami modliti nemohli, modlila se za nás církev a ze svého pokladu nám udílela. Na křtu svatém přísahali jsme na její prapor, stali jsme se jejími bojovníky, a ona naší velitelkou a duševní živitelkou.

Proto plným právem oslovil kdysi sv. Ambrož jednoho dospělého křesťana takto: „Když ptal se tě kněz: Odříkáš-li se ďábla a všech skutků jeho, cos na to odpověděl? — Odříkám. — Odříkáš se též světa, jeho nádhery a jeho rozkoší? — Odříkám. — Pamatuj tedy na slib svůj a nevypusť ho nikdy z paměti. Dal jsi knězi na místě Božím zároveň písemné ujištění své, zůstáváš mu zavázán. Nyní však úmluva tvá nechová se na zemi, nýbrž v nebi. Neříkej, že nevíš ničeho o tom slibu, to neomlouvá tě nikterak, jako výmluva vojína, který by chtěl v čas války říci, že nevěděl, že stal se vojínem pro válku.“

Co kmotři za nás slibovali, máme v době své duševní dospělosti nejen uznati a k tomu se ochotně přihlásiti, nýbrž máme jim i za to býti vděční.

V Miláně žil kdysi kovář, jenž měl svého kmotra velice rád. Ale stalo se, že kmotr vyhořel a se svými dvěma dětmi upadl do bídy. A tu milý kovář pracoval denně o dvě hodiny déle než obvykle a co v této době vydělal, věnoval svému kmotrovi.

Abychom křestního slibu tím spíše byli pamětlivi, máme jej **o b n o v o v a t i**.

V dobách pronásledování obnovovali křesťané slib slavně každoročně v určitý den — sv. Řehoř Nazianský jej nazývá „zářícím dnem světla.“

Svatá Markéta třikráte za rok vzdálila se do samoty, aby na křestní slib vzpomínala a jej obnovovala, totiž na Velký pátek, Hod Boží svatodušní a na svůj svátek.

I my, abychom se křestnímu slibu nezpronevěřili, máme jej častěji obnovovati, zvláště ve výroční den svého pokřtění, o svých jmeninách, při svatém biřmování, svaté zpovědi a svatém přijímání.

Když dospějeme sami k užívání rozumu, máme převzít na sebe zodpovědnost kmotrů. Nejvhodnější doba k tomu bývá první svaté přijímání.

R. 1920 v jednom kostele v Čechách shromážděn byl hlouček katolických křesťanů se svým farářem. Kostel zamkli, neboť zástup příslušníků sekty československé s holemi a klacky hlučel před kostelem a chystal se dvěře vypáčit a kostela se zmocnit. Modlili se úpěnlivě, neboť jiné zbraně neměli. Že byli v nebezpečí života, byli si vědomi. A tu poklekli u zpovědnice, farář předříkával obnovení křestního slibu, a oni říkali za ním. Že jim šla modlitba ze srdce, můžeme se domyslet. . . . Chtíc nechťic vybavují se nám myšlenky na katakomby a doby pronásledování prvních křesťanů . . .

Jakým způsobem křestní slib obnovujeme? Církev svatá nepředepsala za tím účelem žádného zvláštního formuláře, ponechala nám na vůli, jaká slova si k tomu vybereme, jen když máme úmysl znova slíbiti Bohu, co jsme mu na křtu svatém ústy svých kmotrů slíbili. Můžeš jej obnovit třeba asi takto: „Bože můj, děkuji ti za dobrodiní svatého křtu. Ačkoliv jsem tehdy nevěděl, jakou úmluvu činím s Tebou, přece ji nyní uznávám za velepotřebnou k mému spasení a obnovuji ji dobrovolně. Odříkám se ďábla i vši pýchy jeho i všech skutků jeho, věřím v Boha Otce, Syna i Ducha Svatého, věřím ve svatou církev obecnou, věřím všemu, čemu učí a dle této víry chci žít až do smrti. Dej mi milost, abych se slibu svému nikdy nezpronevěřil.“

Ostatně obnovení slibu křestního najdeš v katechismu a v každé dobré modlitební knize.

Kdyby katolíci křestní slib byli řádně obnovovali a na něj pamatovali, nebylo by bývalo možno, aby ve stech ano v tisících — jako tomu bylo bohužel na úsvitu naší státní samostatnosti — od církve katolické odpadali. Tehdy asi půl milionu nešťastníků zpronevěřilo se křestnímu slibu a jej zrušilo. Stali se nevěrnými Bohu Otci, který je na křtu svatém za své dítky přijal a život věčný jim slíbil, nevděčnými Bohu Synu, který pro ně tolik trpěl a také jim část svých neskonalejších zásluh věnoval, a Duchu Svatému, který si jejich tělo za svůj příbytek zvolil.

Sv. Efrém se domnívá, že křesťané, kteří se křestnímu slibu zpronevěřili, uslyší v den soudu z úst Kristových: „Služebníče zlý, z tvých vlastních úst tebe soudím, totiž ze slibu, který jsi mně kdysi slavně učinil.“

Adalgius, král Frisů, přijal křest svatý s vroucí pobožností a radostí. Po nějakém čase psal mu vévoda Franků Ebroin, aby od křesťanské víry odpadl, a aby ho spíše k tomu přiměl, sliboval mu statky a peníze. Ale Adalgius, když list přečetl, přede všemi svými dvořany jej roztrhl a vhodil na oheň řka: „Jako tento papír, tak bude hořeti každý, kdo zruší úmluvu, kterou na křtu svatém učinil s Bohem.“

Obnovuj, křesťane, křestní slib! Čiň tak, dokud jsi mlád a zdrav, nečekej a neodkládej! Nevíš, budeš-li mít v budoucnosti k tomu času a síly.

Na křestní úmluvu stále pamatuj a dle jejích ustanovení žij!

5. Potřeba svaté zpovědi.

(4: neděle adventní).

Před vánocemi, jimiž si připomínáme radostné narození Páně, uvádí nám církev na paměť i Kristova předchůdce — Jana. Předvádí nám jej jako křtitele a hlasatele pokání. Pokáním připravoval sebe a své posluchače na veliké chvíle, které už se blížily.

I katoličtí křesťané všech dob připravovali se a připravují dosud na svátky vánoční svatou zpovědí, ačkoliv jich zajisté tajno není, že naše doba plná nevěry, pochybovačnosti a hmotářství důležitost a potřebu její podceňuje.

Nedej se zlákat! Zachovávej úctyhodné zvyky svých předků! Bez pokání není štěstí pozemského ani věčného.

Člověk již od přirozenosti pociťuje potřebu svěřiti se někomu s tím, co ví. Dítka, jemuž maminka přísně nakázala nevyzraditi, co doma slyšelo, vyjde mezi děti a už povídá: „Já něco vím, ale nepovím“ ... A v malé dušičce vře tajemství, až v ne-

sřežené chvílce vyzdvihne pokličku mlčenlivosti . . . Jeho přirozenost prostě je donutí svěřiti se jinému. Dospělý snad dovede tajemství lépe utajiti, ale jak by volněji dýchal a spal, kdyby mohl o něm vyprávěti! Tajemství radostné by potom jeho radost rozmnožilo, bolestné by tíži zármutku zmenšilo. Sdělená radost dvojí radost, sdělený bol, bolu půl.

■ Cheverus, biskup bostonský, požíval tak veliké důvěry, že i mnozí protestanté k němu se o radu obraceli a jemu nejtajnější obliž svého srdce vyjevovali. Jednou přišla k němu protestantská paní a za rozmluvy pravila, že zpověď jest to, co ji od přijetí víry katolické nejvíce odvrací. Načež biskup s úsměvem pravil: „Ctěná paní, zpověď se vám neprotiví, jak myslíte, ano vy uznáváte její potřebu a cenu; vždyť už dávno jste se mi vlastně zpovídala. Zpověď totiž není nic jiného, než svěření se s těžkosmi srdce a trápením svědomí, a s tím jste mne už zcela obeznámila, chltějíc ode mne rady.“

Jestliže již působí nám ulehčení, svěříme-li se se svými všedními svízeli obyčejnému člověku, jaké ulehčení pocítíme asi, svěříme-li se se svými hříchy, jež nás nad pomyslení tíží a znepokojují, příteli rozumnému, vzdělanému, ochotnému a mlčenlivému?

Svěřiti se je cesta k pokoji. Duševní pokoj blaží. Cesta ku zpovědnici je často jediné východisko z nesnází, do nichž nás život zapředl. Buď uklidnění nebo zoufalství, buď přiznání se a pokání nebo revolver . . . Je statisticky dokázáno, že u katolíků je poměrně nejméně sebevražd, a rozumní protestanté čím dále, tím hlasitěji po zpovědi jakožto záchraně lidské společnosti znova volají.

Zpověď nejlépe chrání hmotné i mravní statky lidské společnosti. Kdo ji koná, musí se pevně rozhodnouti, že odpustí svým nepřítelům, že napraví dané pohoršení i škodu, kterou bližnímu na jeho cti učinil, že bude bedlivě konati povinnosti svého stavu, a že navrátil vše, co vzal a že vynahradí hmotnou škodu, kterou učinil. V jednom jihočeském městě obdržel obchodník od místního faráře 120 korun. Současně dostal dopis: „Ctěný Pane! Včera odevzdala mi jistá žena ve zpovědnici obnos 120 k a požádala mne, abych Vám

je odvedl. Před třemi roky vybírala prý si u Vás něco v obchodě a odcizila Vám asi za 100 k hedvábné látky, aniž jste co zpozoroval. Dvacet korun posílá jakožto úrok. Jen Vás prosí, abyste po jejím jménu nepátral a její provinění jí odpustil. Sto dvacet korun Vám současně doručí listonoš. V hluboké úctě N. N., farář.“

Podobný nějaký případ mohl by uvést i snad každý katolický kněz, jenž v duchovní správě působí. Čeho nedocílí ani četník ani soudce, docílí zpovědnice.

Zpověď je potřebna nejen pro tento život, ale i pro život druhý. K dosažení šťastného života věčného je nezbytně nutná.

Nově narozené dítě má na duši hřích dědičný. Když přijme křest, hřích se mu odpouští, a kdyby zemřelo, jistě přijde do nebe.

Když se dožije užívání rozumu a rozeznává dobré od zlého, jestliže koná, čeho si Bůh nepřeje a tak se dopouští hříchu a jestliže pak hříchu zbaviti se chce, má k tomu jen jediný prostředek, totiž svatou zpověď. Znova se dáti pokřtiti a křtem hřích shladiti nemůže, a proto mu zbývá jen svatá zpověď, neboť ta je po křtu svatém jediným prostředkem, kterým od Boha odpuštění těžkých hříchů dosáhnouti lze. Proto je této svátosti, kterou svatí Otcové nazývají také jinak „druhým křtem“, ke spasení nevyhnutelně zapotřebí. Každý člověk hřeší, s hříchem nikdo do nebe vejíti nemůže, a zbaviti se hříchů můžeme jen lítostí a pokáním. Ze stavu nemilosti, do něhož těžkým hříchem upadáme, pozdvihnouti a na teplé výsluní milosti Boží uvéstí může nás jediné svatá zpověď. Je to jediný prostředek dostat se z bahna ponížení, neboli, jak svatí Otcové se vyjadřují, jediné „záchranné prkno po ztroskotání lodi.“ Jako tonoucímu kyne naděje z plovoucího prkna, které je s to, aby jej nad hladinou vodní udrželo a před utonutím uchránilo, takovou záchranou je hříšníku svatá zpověď. Pravdiva jsou slova Kristova: „Nebudete-li pokání činiti, vseckni zahynete“ (Luk. 13, 5). Spisovatel Theodoret dí: „Duše po křtu svatém těžce zraněná neléčí se pouhou věrou, ale pevnou kajícíností, slzami, vzdycháním, postem a almužnou.“

Lékaři, kteří, mají na starosti zdraví tělesné, doporučují čistotu. „Zachovejte čistotu“, je první pravidlo moudré životosprávy. A my se jejich radám ochotně podrobujeme — myjeme se každý den, koupáme se několikrát do roka, čistíme si nehty, češeme vlasy, myjeme nohy, a nikomu ani nenapadne proti tomu brojit. A hle, lékaři duší souhlasně také doporučují čistotu, tvrdí, že jen taková duše žije zdravým životem, která se obmývá, nečistoty zbavuje, zpovídá. A ku podivu: Zde už slyšíme tu a tam hlasy: Proč ta zpověď? A nač tak často? Lidé rádi měří dvojím loktem a dovedou jej natahovat i stahovat, jak se jim to právě hodí do krámu.

Kdo je pečlivý, očišťuje se hned, jakmile se ušpinil. Dobrý křesťan nesetrvává dlouho v politováníhodném stavu hříšnosti, nýbrž co nejdříve se snaží hříchu se zbavit. Vznikne-li požár, nesedíme klidně a nečinně, nýbrž hned v začátku chápeme se prací záchranných. Jestliže pozřeli jsme jed, chceme-li se zachránit, musíme použítí protijedu. Hříšník má co nejrychleji přijmouti svátost pokání. Sv. Augustin dí, že čím déle necháš Boha čekat na své pokání, tím přísněji tě bude souditi. Zle je s duší, v níž si hřích začne osobovat právo domovské. Čím déle zdomácněl, tím těžší dá se zapudit. Kdo začne odkládati, obyčejně odloží úplně. O takovém zpravidla už platí slova Spasitelova: „Budete mě hledati a nealeznete“ (Jan 7, 34).

Dobří katolíci často se zpovídají. Častá svatá zpověď velmi prospívá.

Silvio Pellico, znamenitý italský básník, jenž byl dlouhá léta z příčin politických vězněn na Špilberku, napsal: „Každého měsíce, když jsem ve svaté zpovědi napomenutí a domluvy svého zpovědníka přijímal, zatoužil jsem po ctnosti a naplněn jsem byl láskou ku každému člověku. Ach, jak jest nešťasten, kdo blahodárných účinků svaté zpovědi nezná, neboť nešťastníku nepomohou ani vlastní rozjímání, ani knihy, člověk zapotřebí má živého slova a živé potěchy kněze.“

Jako dýchání je třeba pro život tělesný, tak svatě zpovědi je třeba pro život duše. Její důležitost pro všechny lidi dobře vystihl sv. Augustin: „Zpověď uzavírá

peklu ústa, otvírá brány ráje, zjednává spravedlivému život a hříšníkovi věčnou slávu.“ Týž světec jindy se vyjádřil: „Řídký jest počet těch lidí přeblažených, kteří by od dětství svého žádného smrtelného hříchu nebyli se dopustili. Větší však jest počet těch, kteří přestupují přikázání Boží. Kdožkoli tedy uniknouti žádá trestům věčným, musí nejenom pokřtěn, nýbrž i ospravedlněn býti v Kristu (ve svátosti pokání), aby tou cestou v pravdě od ďábla ku Kristu mohl projíti.“ Svatý Bernard oceňuje důležitost zpovědi pro všechny lidi těmito slovy: „Bez zpovědi považuje se spravedlivý za nevďěčníka, a hříšník se pokládá za mrtvého: zpověď jest tedy život hříšníka, sláva spravedlivého; potřebna jest hříšníkovi a přísluší i spravedlivému.

Na lůžku bolesti ležel nemocný. Uspořádal již své pozemské záležitosti, učinil pořízení o svém majetku a nyní ještě touží vypořádati se se svým Bohem. Zavolá si kněze vyzpovídá se mu, učiní zpověď životní a když ještě přijme svého Spasitele, cítí se už úplně připraven . . . Nyní už může odejít . . . Zamhouří oči, nevšímá si ani těch, kteří klečí u postele majíce rukama zakrytý obličej, nedívá se už dozadu, ale myslí už jenom na budoucnost. A neleká se jí. Ví, kam jde. Ó blahodárná chvíle pokojné smrti!

Jak jinak umírá člověk, jenž poslední útěchu odmítá, nebo je tak nešťasten, že jí dojít nemůže! Je zmatený a úzkostlivý. Snaží se si namluviti, že snad smrti je všemu konec, ale hned ani sám tomu nevěří, je bezradný jako pucešník, jenž poznává, že se blíží tma a že sešel s pravé cesty. Třeba by rád volal, ale už nemůže, rád by si šel koupit pro svou lampu oleje, ale za ženichem už dveře zavírají, a kdo zmeškal, už na hostinu svatební připuštěn nebude . . . „Smutné jest,“ dí svatý Řehoř Nazíánský, „chceli-li jít člověk nakupovati teprve tehdy, když už je po trhu.“

Pán Ježíš nejlépe věděl, čeho potřebujeme, a proto, abychom na takové věci pamatovali a jich se drželi, výslovně na ně poukázal a aby vůli naši posilnil, výslovně je zachovávatí předepsal. Vše, co je potřebno, poručil a zdůraznil. Poněvadž věděl, že je nám svaté zpovědi potřebí, proto ji hned po svém vzkříšení ustano-

vil — to byl první dar vzkříšeného Krista lidstvu — a poručil, abychom ji konali. „Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou“ (Jan 20, 23) — toť jeho vlastní slova.

Jestliže Kristus uznal sv. zpověď za potřebnou, jistě i my její potřebu uznati musíme. Toť důkaz pro potřebu její nejpádňější, a proto ponechal jsem si jej až na konec.

6. Rodinný krb.

(Hod Boží vánoční.)

V českých světničkách stával krb. Byl to zvláštní dosti prostranný výklenek, jenž z části byl zaklenut do zdi, z části vyčníval do světnice. Nahoře končil otvorem, jenž vedl do komína.

V krbu udržovali oheň, přikládali loučku za loučkou a zvláště za zimních dlouhých večerů se všichni členové domácnosti kolem něho tlačili. U krbu četli, zpívali, předli len, drali peří, vypravovali pohádky, dávali si žertovné hádanky, babička vypravovala o starých zlatých časech, dědeček o robotě a vojnách, a děti poslouchaly tak dlouho, až usnuly. Krb stával se jaksi středem a srdcem rodinného života.

Však jeho sláva minula. Zavedli petrolejové lampy, někde dokonce elektriku, světnice přestavěli a krby rozbořili.

A zdá se, jakoby byli spolu rozbořili i staročeský rodinný život. U krbu bylo světlo a teplo. A ještě více hřála a blažila ona rodinná pospolitost, která členy domácnosti spojovala. Vždyť dosud vzpomínajíce na staročeský rodinný život a chtějíce klidný rodinný život vhodně pojmenovali říkáme mu obrazně „rodinný krb.“ Hle, památka krbu jest požehnána a žiti bude bohda i v budoucnosti. Krb vymizel, ale zbylo pojmenování.

Krb měl by býti zaveden všude znova. Nehorujeme sice pro to, aby byl znova vystavěn, aby se snad shasly petrolejové lampy nebo elektrické žárovky a začalo se zase svítiti loučemi a šlípankami, nýbrž toužíme po tom, aby byl zase do našich rodin zaveden staro-

český pospolitý život, a aby se zase pod naše střechy nastěhovalo teplo a kouzlo upřímného rodinného života.

O to má se zasazovati každý, hlavně však každý otec a každá hlava rodiny, ať už se jí říká hospodář, mistr nebo jakkoliv jinak.

Příbytek má býti pohodlný, prostranný a zdravý. Má býti vkusně upraven, aby vše oku lahodilo a srdce pouťalo. Útulný byt je magnet, který k sobě členy rodiny láká. Za oknem květiny výzdobu vhodně doplňují, a je-li možna zahrádka pod okny, upravme ji, abychom dítky Boží přírody a jejich dech měli na blízku.

Malá domácí knihovna nebo nějaký hudební nástroj dovedou členy domácnosti zabavit a doma udržeti.

Praktičtí Američané i v chudších domácnostech mají piano. Rodinný život cení nade všecko, vysedávání v hostincích neznají, a nejvýše se rodiny jen vzájemně navštěvují a se baví. Jeden Čech, jenž se vystěhoval do Ameriky, rozmrzen se odtamtud vrátil a doma vykládal: „Tam jen se vše žene za dolarem a posedět si v hospodě u piva a u karet, toho nikdo nezná. V nálevně může jen stoje si kvintlík piva vypít a už zase se musí vytratit, aby nepřekážel druhým. Nedivte se, že mi tam stále něco scházelo a byl jsem tam jako na trní“ . . .

První podmínkou zdárného rodinného života jest, aby se všichni členové domácnosti rádi doma zdržovali, aby jich tam půda pod nohama nepálila, a proto povinností rodičů a zaměstnavatelů jest podporovati vše, z čeho „rodinné teplo“ vyzařuje, a odstraňovati a potlačovati vše, co šíří zimu a chlad. Muž má předcházeti dobrým příkladem a bez nutné potřeby se nevzdalovati z domova, nemá mu býti hostinec milejší než jeho světnice, žena nemá pobíhati po sousedkách a sháněti klepy, nýbrž má se co nejvíce držeti doma. Jistý moudrý muž už dávno pravil, že „žena a kočka má se zdržovati u krbu.“

Je-li zima, má hospodyně zatopiti. V jedné domácnosti aby nemusili večer v zimě topiti, odcházeli do hostince, kdež bylo zatopeno, a kdež měli tedy teplo zdarma. Doma ušetřili korunu, ale v hostinci utratili pět korun. To je docela nový druh šetření.

Jakmile začne někdo z domova utíkat, už je chyba.

V domácnosti hled' udržeti dobrou náladu, veselou mysl, zanotuj jen ušlechtilou píseň národní nebo duchovní, ostatní tě rádi poslechnou nebo se k tobě přidají. Udělej dětem hračky, vypravuj jim, předčítej nebo dej si předčítati, pilně a svědomitě konej své práce, nerozkřikni a neutrhni se zlostně na někoho ze svých domácích, zachovej nevyčerpatelnou trpělivost a mírumilovnost.

Do rodinného kruhu zahrň nejen dědečka, babičku a všechny rodinné příslušníky, nýbrž i čeleď, dělníky a všechny zaměstnané.

Zachovej nejen čistotu příbytku, čistotu těla, ale i čistotu ducha. Neznesvěcuj svého domácího chrámu řečmi oplzlými, písněmi nestydatými nebo čelbou nemravnou. Netrp návštěv pochybných a schůzek špatných.

Snaž se rodinný život co nejvíce zpříjemniti a vnést do něho co nejvíce poesie. Víme, že první a hlavní příčinou mravní pokleslosti nynější jest úpadek víry a náboženství, ale přece jen částečně také za pravdu dáváme časopisu Zvonu, který r. 1922 str. 43. napsal, že „nynější mravní úpadek nekotví v ničem jiném, než že jsme se odcizili poesii.“

Zachovávejme všechny náboženské a národní zvyky, z nichž poesie přímo dýše, ať jsou to starodávné svatojanské pobožnosti, nebo památka svaté panny Barbory, svatého Mikuláše, Lucie, malování velikonočních vajících, stavění májí, pečení martinských koláčů, „vánoček“, velikonočních mazanců a různých jiných národních zvyků. Staročeské zvyky máme udržovati, byť i třeba vyžadovaly nějakého hmotného nákladu. Mravní zisk je zpravidla větší než oběť, kterou přinášíme. Kdo opravdově miluje svůj národ, snaží se udržovati vše, co má národ vlastního a zvláštního. V náboženských a národních zvycích je tolik krásy, kouzla a poesie, že i člověk otupělý a hmotařský se u nich pozastaví a své zachmuřené čelo rozjasní.

Snad není třeba ani zvláště zdůrazňovati, že se pásky rodinného života utužují, když si členové vzájemně ku jmeninám, narozeninám, k Novému roku a k jiným význačnějším radostným a památným chvílím blaho-

přeji a když o radost i bol se dělí. Rovněž víme, že dobré sousto dobrou náladu podporuje, a proto pečlivá hospodyňka už v takových dnech něco lepšího uvaří. V Americe na národní svátek v poslední čtvrtek listopadu každá, i nejchudší dělnická rodina, musí mít na stole krocana. V den „slavnosti matek“ scházejí se dívky u své maminky neb alespoň u jejího ověnceného obrazu.

Nejradostnější svátky v roce, kdy i vzdálení členové se snaží, aby přišli a u rodinného krbu pookřáli, jsou vánoce. To jsou svátky radosti a lásky. V těch dnech stavěli naši předkové „betlémy“, dávali si dárky a zpívali koledy. Kdo popíše kouzlo štědrého večera? Četl jsem mnoho jeho popisů, četl jsem různé dojemné povídky o sirotku, kterak jej bohatí lidé k štědrovečerní hostině pozvali a obdarovali, o šťastném návratu nezvestného manžela, který právě na štědrý den přišel, o zbloudilém synu, který právě se navrátil, když otec a matka na štědrý večer seděli za stolem, ale popisu, který by štědrovečerní náladu dobře vystihoval, dosud nepodařilo se mi nalézt. Nechci tím snad říci, že by spisovatelé za nic nestáli, ale jen chci naznačiti, že na popsání věci nebesky krásných jest lidská ruka slabá.

Bohužel v poslední době i tyto povznášející věci jsou mnohým našim „osvícencům“ trnem v oku. Vše, o čem se domnívají, že nějak s vírou a náboženstvím souvisí, hledí potlačit. Až i na vznešené vánoční zvyky došlo. Tak na př. po prohlášení naší státní samostatnosti vyslání byli mnozí naši učitelové na Slovensko, a někteří z nich se domnívali, že nejkulturnější práci tam vykonají, zvednou-li boj proti náboženství. Tak jeden takový „pracovník“ dal za úlohu dětem ve škole „Vánoce bez Krista“. Děti měly napsati slohový úkol, popsati vánoční zvyky, ale o osobě milého Ježíška nečinili zmínky. Jak podobná „práce“ a podobné snahy zbožné Slováky rozčilily a proti Čechům popudily, je dostatečně známo. Dobře o úkolu „Vánoce bez Krista“ napsal potom v novinách farář Andrej Hlinka: „Odmyslíme-li si Krista, zbude nám z vánoc jen ten vůl a osel u jesliček, a seno a sláma.“

Dne 12. února 1922 uveřejnil v „Národní politice“ Jan Vavřík tato pozoruhodná slova: „Je bolesno dnes

ve škole slyšeti, když při rozmluvě o vánocích, štědrovečerní večeři nebo vybidnutí ku přání šťastných svátků rodičům ozve se vám hoch : „Já jsem bezvěrec.“

Smutek zalije duši naši, když při odchodu řekne hoch „S Bohem“, a jeho otec jej zakřikne : „Tak neříkej! Víš přece, že jsme bezvěrci.“

A co říci o olci, který na otázku k jeho dcerušce, co dostala od Ježíška, odpovídá sám : „U nás na takové hlouposti nedržíme.“ Lito je dítěte, ale ještě více otce, který ve svém nerozumu neúčtuje s církví, ale s něčím vyšším a také ovšem s něžnou a čistou duší dítěte.

Tam to dospělo. Ti, kteří namířili proti církvi, začali „účtovat s Římem“, káceli kříže a sochy svatých, zasáhli národ, podřali kořen jeho radosti a jeho ušlechtlejšího života a tak ublížili více národu než církvi.

Pravým českým vlastencům nastává nyní podobný úkol, jaký podnikli před stoletím naši národní buditelé — národ vrátiti sobě samému. Nevěra a z ní plynoucí hmotářství je duši slovanské a české živel naprosto cizí. Jen cizácké živly protináboženský boj do našeho národa vnesly, z něho se radují, z něho těží. Kdo národ miluje, vyhlásí boj protináboženskému směru v životě soukromém i veřejném, a poněvadž nejzákladnější pilíř života národního jest rodina, vynasnaží se, aby rodina byla vpravdě česká, aby česky smýšlela, česky mluvila, česky zpívala a životem opravdu českým žila.

K této obrodné práci nechť vzchopí se všichni lidé dobré vůle!

7. Povinnosti manželů.

(Neděle po narození Páně.)

Svatý Josef, pěstoun Páně, a Panna Maria, matka Páně, donesli Božské dítě, když mu bylo 40 dní, do chrámu jerusalemského a Marie Panna obětovala obět chudých žen, dvě holoubátka. „A když byli vykonali všechno podle zákona Páně, navrátili se do Galileje do svého města Nazareta“ (Luk. 2, 39).

I křesťanští manželé mají všechno dělati „podle zákona Páně“. Když svátost manželství u oltáře přijímali, přijímali nejen práva, ale i povinnosti, a to povinnosti dosti těžké.

Věnujme poněkud pozornost těmto povinnostem :

1. První povinností manželů jest, aby ve svornosti, lásce a manželské věrnosti spolu živi byli, dokud jich smrt nerozloučí.

a) Co je svornost? Jest to jednota mysli. Manželé mají se dobře spolu srovnávat, jeden druhému má uvoliti, i kdyby o jedné věci měli různá mínění, nemají oba na svém tvrdošijně státi, nýbrž jeden druhému má se přizpůsobiti, slevovati oba, až se dohodnou, nemají se spolu hašteřiti, hněvati, na sebe zlostně křičeti, vytýkati si chyby a nedostatky, nadávati si, práti se a žíti v rozbrojích a rozmiškách. Svornost jest veliký poklad. Někdo jej jmenuje rodinné štěstí, jiný domácí spokojenost, a my křesťané ho jmenujeme nutným průvodčím a tvůrcem manželského blaha. Svornost staví, nesvornost boří. Spojenými silami staví manželé štěstí své a štěstí svých dětí. Svatý Tomáš z Vilanovy dí: „Když muž a žena, děti a domácí všichni v pokoji živi jsou, jest dům jejich malé nebe; pakli jest mezi nimi rozbroj a nesvornost, jest dům jejich velké peklo.“

V Číně se přiházívá, že žena, která s manželem nežíje v pokoji a lásce, chce-li se mu hodně vymstíti, skočí do studně nebo oběsí se na stromě jen proto, aby mu způsobila nepříjemnosti se soudy. Mandarin už potom ovdovělému manželci uloží řádnou pokutu . . .

b) Manželé mají se z lásky vzíti, lásku si u oltáře slibují a lásku mají si zachovati až do smrti. Láska jest vnitřní cit, kterým k sobě lnou. Nazývá-li sv. Pavel lásku nejvyšší všech ctností, jest jistě láska v manželství ctností nejpočetnější. Může-li jeden druhému způsobiti radost, neopomene toho, neboť se tím jejich manželská láska jenom posílí. Láska nesmí ochabnouti ani tehdy, když nemoc nebo stáří poznamená některého z obou svými stopami. Z lásky vyplývá laskavost v obcování, vlídnost, upřímnost a jiné dobré a v manželství, potřebné ctnosti.

Láska nejlépe se ukazuje v neštěstí.

Německý císař Konrád obléhal po dlouhou dobu město Bamberg. Rozzuřen nad tvrdošijným odporem poručil, aby po dobytí všichni muži považováni byli za zajatce. Dovolil však, aby všechny šlechtičny směly vyjít z města a vzít s sebou nejdražší své skvosty. Šlechtné ženy ty, jednomyslně se usnesly, že v městě nechají své šperky a ozdoby a že každá odnese svého chotě. Když je stráž císařské s divnými těmi břemeny viděla vycházeti z brány, zastavily je. Ale ony odvolaly se k císaři: dovolil jsi nám, abychom s sebou vzaly, co máme nejdražšího; nuže, nejdražší jsou nám naši manželé; smíme je tedy s sebou vzít.“ Císař dojat touto tklivou láskou, dal své svolení.

Když r. 1852 Karel Havlíček Borovský, český novinář, byl v zimě násilně odvezen do města Brixenu v Tyrolsku, odstěhovala se později k němu šlechtná choť jeho Julie s malou dceruškou Zdeňkou, aby s ním sdílela smutný osud jeho. Avšak brzy ochuravěla a do Prahy vrátila se musila, kdež brzy zemřela.

c) Novomanželé u oltáře přísahají si v ě r n o s t. Činí tak před Bohem, před křížem a před rozsvícenými svíci — těchto zevnějších formalit používá se jenom při slavné přísaze. Bůh jejich přísahu přijímá, a oni jsou povinni ji zachovávat. Kdyby se zpronevěřil muž ženě nebo žena muži, zpronevěřili by se přísaze učiněné před oltářem a dopustili by se velmi těžkého hříchu. Muž musí ve všech svých myšlenkách, žádostech, slovech a skutcích zachovávat v celém svém jednání a počínání věrnost ženě a žena muži. Spojivše ruce své a srdce svá před oltářem, utvořili spolu navzájem malý, jen pro sebe uzavřený svět a dalšího svého okolí nemají už si vůbec ani všimati. A věrnost mají zachovávat vždycky, ať jsou mladí nebo staří, ať jsou věku stejného nebo rozdílného, ať žijí spolu nebo snad okolnostmi jsou nuceni třeba nějaký čas žítí odloučeně.

Poněvadž manželská věrnost je tak obzvláště potřebna, dal Bůh vedle přikázání šestého, kterým nečistotu vůbec zapověděl, ještě přikázání deváté, které by na manželskou věrnost zvláště poukazovalo a ji hájilo. Ovšem toto

příkázání „nepožádáš manželky bližního svého“ týká se nejen muže, ale i ženy. A také Susanna, ona účelohodná starozákonní žena, která všecka Boží příkázání bedlivě zachovávala, byla odhodlána raději smrt podstoupiti nežli porušiti manželskou věrnost.

Svornost, láska a věrnost, jako tři dobré sestry, bydlivají obyčejně pohromadě. Jakmile odstěhuje se jedna, ohrožena jest i druhá nebo i třetí, a nešťěstlí už překročilo práh . . .

2. Druhou povinností manželů jest, aby křesťanským životem vespolek se vzdělávali a podporovali.

U oltáře uzavřeli spolek nejen pro čas, ale i pro věčnost. Jeden druhému má pomáhati k dosažení cíle nejen pozemského, ale i věčného. Už celé zařízení jejich bytu má býti křesťanské. Nemá tam chyběti kříž, obraz Panny Marie a kropěnka se svěcenou vodou u dveří. Jejich domácnost má ovládati a provívati duch katolické víry a zbožnosti. Nemají v ní trpěti řeči protináboženských, ani novin a spisů nevěreckých a vůbec ničeho, co víru podřívá nebo kazí. Mají se pravidelně modliti, do kostela choditi, svaté svátosti přijímati, a kdyby jeden z nich pozoroval, že druhá strana počíná ochabovati, má ji povzbuditi k vytrvalosti a nové horlivosti. Také mají jeden za druhého se modliti. Zpravidla to bývá úkolem ženy, která bývá zbožnější, aby svého manžela ke konání náboženských povinností pobízela, ač nejsou za našich dob ani řídké případy, kdy je tomu obráceně. Zásady katolické mravouky jsou zásadami počestného života vůbec, a kdo chce býti ctěn a vážen u lidí, musí je zachovávat. Čest muže je ctí ženy, a hanba ženy jest hanbou muže. Každý z nich podporuje-li druhého, podporuje sebe. V časopise „Figaro“ dne 1. února 1885 položil si kdosi otázku: „Proč je více mužů v žalářích nežli žen?“ A odpověděl na ni: „Protože je více žen v kostelích nežli mužů.“ Bezbožný muž jest hanbou ženy a bezbožná žena jest hanbou muže.

Když se Ludvíka, krále francouzského, věrný jeho rytíř Valtr před oddavkami tázal, jak se mu líbí budoucí manželka jeho Alžběta, odpověděl mu: „Vidiš tam ten vrch? Kdyby tento

celý vrch byl ze zlata a já bych voliti měl mezi ním a Alžbětou, volil bych si ji; miluji ji pro její ctnost a zbožnost.“

Své manželce ponechával vždycky úplnou volnost u vykonávání zbožnosti a dobrých skutků. Pobádali se k dobrému navzájem, až oba svatými se stali. Správně napsal sv. František Saleský: „Největší a nejužitečnější muže s ženou obcování a spojení jest v pobožnosti, v čemž jeden druhého povzbuzovati a předstíhati má.“ A stále mají jíti ku předu. Kdo v ctnosti stále neprospívá, už klesá zpět.

3. Třetí povinností manželů jest, aby své děti v bázni Boží vychovávali a o jejich časné i věčné blaho pečovali.

Roku 1903 zemřel slavný český herec Národního divadla v Praze Vojta Slukov. Když otevřeli jeho závěš, shledali, že je psaná dne 11. dubna r. 1899, a četli v ní také tato dojemná slova: „Poslední má prosba k Tobě, nade vše milovaná ženo, jest, abys naše děti vychovala v bázni Boží za řádné křesťany, v lásce k trpící naší vlasti. Nauč je znát a plnit povinnost . . . Bůh milostivý všechny Vás posiluj a ochraňuj! Bůh Vám požehnej!“

Bůh rodičům dítky na vychování svěruje a bude na nich zase z nich požadovati účty. Před soudnou stolicí Boží budou se otec a matka zodpídati nejen z toho, jak sami žili, ale i z toho, jak své dítky vychovali. Když jim je Bůh dává, praví k nim asi to, co pravila kdysi dcera faraonova k matce israelské, když našla malého Mojžíše v ošatce: „Vezmi tohoto chlapečka a živ mi jej; já ti dám tvou mzdu“ (Ex. 2, 9). Výchova a ošetření dítek vyžaduje na rodičích mnoho námahy, sebezapření a obětí, ale poskytuje také mnoho zásluh. Každé dobře vychované dítě je nový drahokam v koruně jejich slávy.

Valerius Maximus vypravuje, že ke Kornelii, matce slavných bratří Grakchů přišla jedna vznešená paní a velice se honosila svými drahocennými šaty a klenoty. Kornelia zdržela ji, až dítky její přišly ze školy. S pýchou na ně ukázala pravic: „Ejhle, to jsou mé klenoty.“

V dobrém manželství jsou též dobré děti. Jaký strom, takové ovoce. Spisovatel P. Albert Weiss ve svém „Mudrosloví života“ napsal: „Jsou-li otec a matka láskou spojeni, je-li otec rozvázným, slovu přístupným, a je-li matka laskava a zároveň spravedlivá, budou i děti hodny a zvedeny.“

Pečliví rodičové vedou záhy dítky k modlitbě, učí je modlit se, k Bohu ručky spínati, kříž dělati, posílají je pilně do kostela a dbají, aby i školní vyučování duchem víry a zbožnosti bylo prodchnuto. Pečují, aby se nepokazily, chrání je před zlým příkladem, před špatnou společností, a hlavně dbají, aby se večerní a noční dobou, která je nebezpečným nepřítelem mravnosti a ctnosti, nepotulovaly a mimo ochranný domov nezdržovaly.

Jak kdo vzdělá pole, takový má z něho užitek, a jak kdo vychová děti, takové radosti se na nich dočká.

Děti mají tělo a duši, a o obojí tuto stránku mají rodiče se postarati. Mají dbáti o jejich tělesné zdraví, o jejich vzdělání, navyknouti je práci a šetrnosti a pomoci jim, aby si ve světě vydobýly slušné existence. I duševnímu jejich životu mají hned od mládí dáti správný směr a napomáhati jim stále a stále, aby i duše jejich byla šťastna a po smrti věčně blažena.

8. Dobrý začátek půl díla.

(Nový rok.)

Každý touží, aby se mu jeho podniky zdařily, ale ne každý umí také ku zdárnému výsledku přispěti.

Životní zkušenost lidí mnohému přiučila. Tak na př. přišli lidé k přesvědčení, že každá věc, má-li se zdařit, musí mít dobrý a správný začátek.

Staví-li stavitel dům, vykopá hluboké základy a dává do nich nejpevnější kámen. Dům s pevnými základy bezpečně a dlouho stojí.

Rolník, chce-li mít dobrou sklizeň, napřed pole dobře zorá, zpracuje, odstraní plevel a teprve potom mu svěří zrno.

Zahradník, sází-li stromek, vykopá napřed dostatečně prostrannou a hlubokou jámu, je-li třeba, naveze do ní živné ornice, správným způsobem a ve správný čas stromek zasadí, a teprve potom může od něho očekávat hojného ovoce.

Řemeslník, chce-li řemeslo se zdarem provozovati, musí se mu předem vyučiti.

Vojín, jemuž se ochrana vlasti svěruje, podrobuje se předem vojenskému výcviku.

A tak každý, kdo něco vážnějšího podniká, předem se na to připravuje.

Nejvážnější životní podnik jest život sám. Proto také je třeba na život zvláště dobře se připravit. Dobou přípravu je doba mládí, proto v mládí se lidé učí, vzdělávají a pro život připravují. Zpravidla dobře žije jenom ten, kdo se na to dobře připravil.

Život lidský jest pomíjitelný. Začíná a končí. Sv. Augustin praví: „Jakmile člověk začíná žiti, může i zemřiti. Možnost smrti je začátek života.“ Ačkoliv je člověk hlavou a korunou pozemských tvorů, přece jen musíme o něm říci, že je tvorem nedokonalým, neboť podléhá změnám, má začátek a konec, což jest známkou nedokonalosti. Dokonalým jest jedině Bůh, poněvadž nemá ani začátku ani konce, nepomíjí a nemění se.

Život lidský jest celkem krátký. Co to jest nějakých šedesát nebo osmdesát let? Ba ani tuto dobu nemáme písemně zaručenu.

Na tuto krátkou dobu rozumní lidé nejen dobře se připravují, ale stále v životě čas od času za sebe se ohlédají a před sebe pohlíží a uvažují, jdou-li dobře.

K podobným úvahám není vhodnějších chvil nežli rozhraní jednotlivých roků. Na nový rok, kdy přestupujeme jakoby s jednoho slupíku na druhý, kdy sama sebou a nevolána vynořuje se nám myšlenka, že zase jsme se o kus k hrobu přiblížili, zamysleme se jen sami nad sebou . . . Co jsme prožili a co nás čeká? Jaký bude rok příští? Dožijeme se příštího nového roku?

Nový rok je doba velmi vhodná k dobrým předsevzetím. Umiň si na tento den, že chceš v budoucnosti všechno

konali především k větší cti a chvále Boží a ku spasení své duše.

Dobře se máme připravit nejen na život jako celek, nýbrž i na jednotlivé jeho oddíly a výjevy v něm.

Cokoliv podnikáš, rozmysli si předem. Kdo skáče bez rozmyslu, zlomí si nohu nebo vaz. Ke všemu je třeba rozvahy. A když se na něčem po zralé úvaze ustálíš, s chutí do díla. Nelekej se obtížných začátků. Každý začátek bývá těžký.

Nepodceňuj maličkostí. Mnohdy lidé upadli do velkých nesnází, že maličkostem nepřikládali váhy. Z malých kapek povstává velký potok. Vše, co kdy velkého bylo vykonáno, mělo nepatrné začátky. Už starořímský řečník Cicero pravil, že „z malého začátku velké věci povstávají.“

Rozumní lidé cítíce svoji slabost a chtějící nějakou věc podniknouti, ohlížejí se po pomoci.

Ve Starém Zákoně vypravuje se o zbožném a moudrém muži Tobiášovi, který chťe vypraviti svého syna do Rages ke Gabelovi pro dluh deseti hřiven stříbra; předem mu řekl: „Ale teď jdi a vyhledej si nějakého spolehlivého člověka, který by za přiměřenou mzdu šel s tebou, abys dostal peníze, dokud jsem ještě živ.“ (Tob. 4, 5.) Dále se vypravuje, kterak se jeho synovi nabídl za průvodce sám archanděl Rafael, opatroval jej na cestě a šťastně zase zpět přivedl.

I my, kdykoliv něco podnikáme a cítíme svoji slabost, máme si vyhledati pomocníky, a to jak na zemi tak i v nebi. Mnohdy dobří a rozumní lidé nám poskytnou rady a pomoci, a ještě bezpečněji najdeme pomoci u obyvatelů nebeských, ať už u svého anděla strážného, nebo u Matky dobré rady nebo u Toho, jenž nade všemi tvory pozemskými i nebeskými trůní a vládne.

Pro jistotu nastupme však pořádek obrácený — nejprve obraťme zraky své k Bohu. Čiňme od Boha počátek a dobrý bude pořádek. S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až milo. Kdo s Bohem, Bůh s ním.

Tomu nás učil nikdo menší, než sám Syn Boží, který přišel na svět nejen proto, aby nás vykoupil svou krví,

ale aby nám dal i příklad, jak žítí máme. Pozorujeme-li jeho život, co vidíme? Neujde zajisté naší pozornosti, že před každým svým činem zalétal zrakem i srdcem ku svému Otci nebeskému. Když chtěl povolati apoštoly, modlil se předem celou noc, neboť věděl, že na dobré volbě pomocníků spočívá celý úspěch jeho života; když chtěl rozmnožiti chleby a nasytiti tisíce hladových žaludků, vzhlédl napřed k nebi; když chtěl zavolatí mrtvého Lazara z hrobu a k životu, pomodlil se. Modlil se před nejvážnějším okamžikem svého života — před svým utrpením, a modlil se těsně před svou smrtí.

Podobně činí, kdož chtějí býti Jeho následovníky. Hned nově narozené dítě nesou pokřtít, aby milost Boží je doprovázela, když je vypravují do školy, dělají mu křížek na čelo, na začátku školního roku vzývají Ducha Svatého, kdykoliv něco vážnějšího chtějí podniknouti, modlí se, ráno, než začínají své denní práce, vyprošují si modlitbou Boží požehnání, večer, než jdou spat, vyprošují si modlitbou Boží ochranu. Jeden rolník než začal na jaře rozsívat, napřed u pole poklekl, udělal kříž a krátce se pomodlil — nic si z toho nedělal, že zlomyslní lidé posměšně o něm říkali, že čaruje.

Anglický továrník H. Creager každodenně počíná ve své továrně práce modlitbou a zbožným výkladem, což dohromady trvá asi 15 minut.

Americký parlament začíná své práce zákonodárné modlitbou.

Katoličtí snoubenci začínajíce společnou životní pout zpovídají se, přijímají Tělo Páně a vyprošují si od Boha pomoci na cestu neznámou.

V křesťanských příbytcích vidáme hned nade dveřmi tabulky s různými nápisy, jímž říkají „Boží požehnání“. Na jedné byl nápis: „Našemu konání buď Boží požehnání.“ Na jiné bylo: „S Bohem začni, s Bohem dokonej, toť nejlepší života směr.“

Tak křesťané poučení zkušeností, příkladem Pána Ježíše a svým rozumem všechno dobře začítí se snaží. Čin podobně a dílo se ti zdaří.

9. Prozřetelnost Boží.

(Neděle po Novém roce.)

Po moři pluje loď. Díváme se na ni, vidíme stožáry, komínky, jimiž pára z vnitřní lodi vychází, a jimiž loď „dýchá“, vidíme i plachty, jež jsou buď napiaty nebo svinuty, vidíme pobíhající a loď obsluhující plavčíky, mnoho vidíme, ale nejhlavnější osoby nevidíme — ten, jenž loď řídí, do pohybu uvádí, směr a rychlost pohybu jí určuje, sedí v malé uzavřené komůrce, dává rozkazy, a lodníci je vykonávají. Zle by bylo s lodí, kdyby kapitán přestal ji řídit.

I běh celého světa, život jednotlivců i celých národů řídí neviditelná síla. Je ukryta našim tělesným zrakům, nevidíme ji, ale pozorujeme její účinky. Jako nikomu nenapadne tvrdit, že loď sama od sebe se pravým směrem pohybuje, tak nikdo rozumný neřekne, že svět a všechny věci v něm pohybují se a jednají bez pána a ředitele.

Co nazýváme „přirozeným během věci,“ je vlastně projev nevyzpytatelné moudrosti božské.

Té péči, kterou Bůh všechno řídí a spravuje, říkáme prozřetelnost Boží.

Kdo všechno dobře uváží a rozyáže, kdo má na mysli nejen přítomnost, ale i budoucnost, říkáme o něm, že jest prozíravý neboli prozřetelný. Nade všechny rozumné tvory nejprozíravější neboli nejprozřetelnější jest Bůh.

Božskou prozřetelnost vidíme v přírodě. Nemá hmota nemá rozumu, a přece všude vidíme obdivuhodnou účelnost a pořádek.

Slunce tisíce let na minutu pravidelně vychází a zapadá, měsíce stále stejně přibývá i ubývá, hvězdy konají své dráhy v nesmírném a nezměnitelném světovém prostoru, nad výpočty hvězdářů až hlava se točí, ano učení hvězdářů vypočetli, že se objeví hvězda, které jejich předchůdci ani neznali, a skutečně v předpověděnou chvíli na obloze se zaleskla.

Na zemi jednotliví tvorové už z přirozeného pudu pečují o svůj život a o svůj rod, nad pestrostí květin a pravidelností květů stojíme v němém úžasu, stéblo

žitné má kolínka, aby se nezlomilo a těžký klas udrželo, zvířectvo, žijící v přírodě, má mláďata jenom na jaře, kdy je dostatek tepla a potravy, ptactvo na zimu odletí do krajín teplejších, a nikdo jim neukázal cesty a neřekl, že právě na jihu tyto teplé krajiny dlužno hledati. „Tvá, Otče, prozřetelnost je spravuje, neboť dal jsi i na moři cestu a mezi vlnami stezku bezpečnou.“ (Moudr. 14, 3.)

Kdo chodí v přírodě s očima otevřenýma, nemůže neviděti účelnosti a duchaplnosti kolem sebe. Mnohé vidí, a kromě toho velmi mnohé zůstává mu ukryto. Vidí jen malou částku z velkolepého a nepřehledného celku.

Je-li před námi mnohé zastřeno, neodsuzujme toho, ale důvěřujme ve vyšší rozum, který to tak zařídil. Nic z toho, co vidíme, nepovažujme za zbytečno. Co bychom si pomyslili o člověku, který vkroče do dílny umělcovy a spatře přerozmanité nástroje, prohlásil by o nich, že jsou zbytečnými?

Neukvapujme se v úsudku! Řekneš: Proč jsou bouře? Proč jedovaté rostliny? Proč dotěrný hmyz? Uvědom si přece, že bouře čistí vzduch, že z jedovatých rostlin připravují prospěšné léky, a kdyby nebylo hmyzu, který napomáhá zúrodnovati květy, neměli bychom ani ovoce.

Pod mohutným dubem odpočíval muž a v myšlenkách odsuzoval „přírodu“. Tak silný strom s větvemi tak mohutnými a tak maličké plody... Některý slabý ovocný stromek má plody veliké, až se pod jejich tíží ohýbá a láme. Jak veliké asi by bylo ovoce dubu, kdyby bylo jeho velikosti a mohutnosti přiměřené... V takových myšlenkách usnul. Ve spánku spadl mu se stromu žalud na čelo a probudil ho. Však nyní mu hned napadla myšlenka: Jak by se mi vedlo, kdyby dub měl ovoce přiměřené své velikosti? A už byl ze svého nerozumného kritizování vyléčen.

Podivuhodně jeví se Boží prozřetelnost v životě jednotlivců. Často slýcháme „Co na koho čeká, to ho nemine;“ nebo „byl to jeho osud“. Taková řeč neodpovídá duchu naší víry. V neodvratný osud věří mohamedáné, ale katolíci věří v Boží prozřetelnost. Víme, že

nám Bůh dal svobodnou vůli, abychom se dobrovolně pro ctnost nebo hřích mohli rozhodnouti a že tedy můžeme býti za dobré skutky odměněni a za zlé potrestáni. Člověk sám si může vybrati požehnání nebo zlořečení, život nebo smrt. Ale Bůh dovede vše tak zaříditi, že člověk potom jde ke spáse nebo k zavržení.

Jak podivuhodnými cestami vedl Josefa Egyptského ! Od bratří prodán, odvečen do Egypta, hluboce ponížen, ale brzy zase nadmíru povýšen . . .

Roku 1031 vyjel si kníže český Oldřich na lov do lesů Sázavských. Spatřiv krásného jelena, hnal se za ním. Jelen utekl do skalní rozsedliny. Kníže se žene za ním, ale v tom se zastaví. Poustevník Prokop vkročí mu do cesty. S posvátnou hrůzou hledí na něho a poznává v něm bývalého kazatele vyšehradského. I zvolil si jej za svého zpovědníka a na místě tom založil r. 1032 klášter, kde byl sv. Prokop prvním opatem, a kde se služby Boží konaly až do konce 11. století v jazyku slovanském.

Často si myslíme, proč to neb ono se děje, hloubáme, snad bychom, kdyby bylo v naší moci, vše jinak zařídili, ale teprve budoucnost nám jasně na vše posvítí, a jsme nuceni skloniti se před Ředitelem, který „všecky věci dobře učinil.“

Jeden český kněz vypravoval: Roku 1914 chystal jsem se na cestu do Francie a Anglie. Toužil jsem poznati tyto dvě země a jejich obyvatelstvo. Byl jsem už úplně připraven. Těšil jsem se jako dítě na den, až budu moci nastoupiti prázdninovou cestu, na niž jsem po celý rok střídal. Však dne 23. července, právě před odjezdem, rozbolela mne noha, takže jsem byl nucen zůstatí doma. Zajel pro mne už přítel, s kterým jsme měli cestu smluvenu — se slzami v očích ukázal jsem mu ovázanou nohu. Zůstali jsme doma. Pojedeme, až se noha zhojí. Ale dne 26. července vypukla světová válka. Ve všech válčících státech cizinci byli internováni. Vypočetl jsem si, že bychom byli bývali někde na cestě mezi Paříží a Londýnem a že bychom byli uzavřeni někde v Morbihanu v táboře cizineckém. Co by si byla počala doma matka a sestra? Bolest v noze včas mně zachránila.“

Jiný příklad: Rolník sklízel obilí. Uprostřed práce přišel dešť a svážení obilí překazil. Rolník se mračil a rozzloben ujížděl už s namoklou fúrou do stodoly. Ale druhý den přihnala se nová bouře, blesk udeřil do stodoly našeho rolníka a spálil ji i s obilím. Ubohému zbylo jen obilí, které zůstalo včera na poli. Nyní litoval, že ho včerejší bouře ještě dříve nezahnala.

A ještě jiný příklad: Jistý úředník měl dobrou ženu a dvě roztomilé dcerušky. Paní byla zbožná, ale úředník byl ve víře lhostejný. Povinnosti náboženské zanedbával. Stalo se, že manželka zemřela. Pochoval ji a denně chodil s dětmi k jejímu hrobu. Děti se u hrobu vždy vroucně modlily. Co má dělat sám? Byl brzy rozhodnut. Modlil se s dětmi. A v neděli šel s nimi vždy do kostela, jako chodívala s nimi dříve vždy žena. A tak si tomu navykl, že už tak činil po celý život. Neštěstí bylo pro něho štěstím.

Někdy nám odnímá Bůh dobré věci, aby nám za ně jiné, ještě lepší, dary dal. Šavlovi odňal světlo očí, aby mu rozžal světlo v duši a změnil jej v Pavla.

Někdy nás trestá za naše viny zde na zemi, aby nás už nemusil trestati po smrti. Nač bolest? Proč bída? Proč nehody? Proč nemoc a smrt? Uchylme se pro odpověď k svatému Pavlovi: „Neboť ty, které předzvěděl, také předurčil (k tomu), aby byli připodobněni obrazu Syna jeho, by on byl prvorozeným mezi mnoha bratry.“ (Řím. 8, 29.) A jaký ten obraz byl, pochopili bychom kdybychom v den Velikého onoho pátku byli stáli u domu Pilátova a viděli zbičovaného, když jej ukazoval se slovy: „Ejhle člověk.“

Svatého Františka, že jej velice miloval, vyzdobil svými bolestnými ranami — připodobnil jej k sobě. Kdo bolestí je Kristu podoben, o tom teprve právem může Otec říci: „Tento jest syn můj milý.“

Žena jedna si naříkala: Nevím, čím to je. Pánu Bohu sloužím, pracuji, poctivě se živím, a stále nic nemám. Jiná lenoší, nemodlí se, do kostela nechodí a vede se jí dobře. A její přítelkyně ji odvětila: A nevíš, že marnotratnému synu vystrojil otec hostinu a hodného syna nechal lopotiti se na poli? Evangelická událost se často v životě opakuje.

Proč mnohdy zlým se daří dobře a proč dobří trpí? Bez příčiny zajisté Bůh radost a zármutek nerozdává. Mnohý zaviňuje si trápení sám svou leností, neopatrností, opilstvím, nestydatostí, krádeží a různými jinými hříchy, ale mnohdy trápení je zkouškou, kterou Bůh vyzkoušeti chce naši trpělivost a poskytnouti nám příležitost odpýkati si již^{zde} na zemi různé poklesky a zjednati si zásluhy.

Že hříšní žijí někdy v blahobytu, tím mají býti již zde odměněni za své dobré činy, neboť i špatný člověk někdy něco dobrého vykoná a zasluhuje, aby za to byl odměněn. Poněvadž Spravedlnost nemíní už ho za toto dobré odměňovati na věčnosti, odškodní ho již zde.

Prozřetelnost Boží jeví se i v osudech a dějinách jednotlivých národů.

Pozorujme jen osudy národa vyvoleného. Mnohdy se zdálo, že úplně vyhynul, byl odvečen do zajetí, sveden k modlářství, ale přece vždy znovu se vzpamatoval, poněvadž Bůh si přál, aby v něm myšlenka na budoucího Messiáše byla uchována.

Anebo pozorujme osudy národa našeho. V dobách Otce vlasti důstojně stojí po boku nejpřednějších národů evropských jako rovný vedle rovného, ale náboženskými boji zeslaben ztrácí samostatnost, a po tři sta let vládnou nad ním panovníci cizí, v srdci mu nepřející. Až teprve z bouří světové války vyvstává a hlásí se o svá práva, jichž se mu skutečně dostává. A když nepřátelé vnitřní chtějí „zúčtovat“ s jeho vírou, i tu jest odhodlán si ji hájiti, jako si hájil svou řeč.

Různé jsou cesty, kterými Prozřetelnost národy vede, nám jsou nepochopitelný a nevyzpytatelný. Nezištný bývalý vůdce národa dr. Lad. Rieger proto plným právem ve své závěti napsal: „Nechťjme se spouštěti víry ve spravedlivé, vyšší řízení národů.“ Neposuzuj všetečně vůli Boží, neboť i tvůj rozum ani^{zde} zdaleka na to nevystačuje.

Měj vždycky pevnou a dětinnou důvěru v Boží prozřetelnost, která s tebou smýšlí vždy dobře, a nereptej, nikdy proti Božímu řízení! „Těm, kteří milují Boha, všecky věci napomáhají k dobrému“ (Řím. 8, 28).

10. Hvězda útěchy a naděje.

(Zjevení Páně.)

Odkud jsi přišel? Kam jdeš? Proč jsi na světě? Kdo nám pomůže tyto záhadné otázky zodpovědět? Kdo nám v temnotách rozsvítí světlo?

Bohudíky takové světlo nám svítí — světlo víry. Zaplašuje tmu a ukazuje pravou cestu. Když jsme v nesnázích, ukazuje se tato hvězda, a jdeme-li za ní, vede nás až k našemu Betlemu.

Život lidský je mnohdy velmi nevlídný, a kdyby nám hvězda víry neozářovala jeho cest, byl by nesnesitelným. Proto často si mu činí konec ti, kterým hvězda víry nesvítí. Kdo si nechce zoufat, musí věřit.

Víra v nesnázích těší, sílí, dodává útěchy a odvahy. Neklesej na mysli! Nikdy nebylo tak zle, aby nebylo zase dobře. Bůh neopouští těch, kteří v něho doufají.

Snaž se, aby svatý plamen víry stále plál ve tvém srdci a neuhasl ani na okamžik, neboť jistě pravdiva jsou slova francouzského básníka Lamartina: „Shasněte víru v Boha a nastane noc v duši člověka.“ Nejhorší jest děsivá prázdnota.

Filosof Lamennais píše: „Zmizí-li z duše víra, jež ji k Bohu povznášela, pak se s ní dějí hrozné věci. Duše taková, jaksi vlastní tíhou do hlubin tažená, klesá a klesá, bez ustání klesá, a s ní upadá i její rozumnost, jež byla odtržena od svého původce. Neustále jsouc mučena neukojitelným pudem a žízni po životě, žene se hned po hmotě, hned zase po prchavých, prázdných, beztvárných stínech vlastní své fantasie. Co jí ještě zůstává z lásky, to je spíše zvířecí pud, nežli vznešený, šlechtitný cit. Všecky vyšší síly ochabují a leží, jakoby pohřženy v tvrdém spánku — a člověk s bolestí pociťuje, že jeho lepší já pozvolně odumírá. Duše mu hladoví, a on nemá pro ni potravy. Co si počne? Održen od svého středu, od Boha, jest jako puklá loď bez vesla, bez kormidla, sem tam zmítán na beznadějném oceánu tohoto světa.“

Na vrcholcích svítá. Opravdoví vědci čím dále tím hlasitěji hájí potřebu víry, zavrhuji hmotářství a zdůrazňují potřebu idealismu. Universitní pro-

fesor pražský dr. V. Láška napsal r. 1922 v „Národních listech“: „Materialismus nemá ve vědě opory . . . Věřím v Boha, věřím v duši nesmrtelnou, neboť kdo by mně nahradil bolesti a utrpení, které jsem přetrpěl, a ulehčil vytrpěti to, co mi ještě souzeno?“

Fr. L. Čelakovský psal bohoslovcí Kamarýtovi r. 1823: „Můj příteli! Tobě krásný se rozvinuje osud! — žádná věc v pozemskosti mi nemůže nahraditi a dáti blaženost, kterou v okamžicích některých pocíťuji, přemýšleje a rozjímaje o božských věcech a modle se k Bohu; toť právě duch Boží nade mnou — ó by stále zápal ten trvali mohl! — Jsouce opuštěni, těžkostmi trápeni teprve známe, co nalézáme v Bohu, ó ubohý — ubohý, komu tato útěcha chybí. — Věkové novější nám mnoho odjali a odnímají, — budeliž pak kdy jináč? — Před rokem a jindy nerozumíval jsem slovům tvým, která jsi mně o těchto věcech psával; pravda, že jen samomilství (sebeláska) člověka zaslepuje, a poznávám, jakou blaženost připravuje Pán pokorným v duchu a chudým. — Citím to dobře. — Bývají často v domě našem držány společnosti z všelikých úředníků na dosti vysokém stupni stojících — ale, příteli můj! ty bys se zhrozil, slyše jejich rozmluvy o věcech v náboženství — ba neznabožství hrubé nemohu nazvat náboženstvím. Ty bys se zhrozil jako já; já poslouchaje a sedě při stole, mlčím, ale svůj díl si myslím. Svobodověství (svobodomyslnost) u těchto lidí dosahuje stupně nejvyššího. — Moudrost (?) tato jejich je přece jen pavučina, která mě tím více v náhledech mých o náboženství potvrzuje. Dost o tom.“

Slyšíme mnohé nářky na všeobecnou nepoctivost a zkázu mravů. Hlavně všichni nařikají na zlotřilost mládeže. Opravdu jsme nuceni těmto steskům přisvědčiti.

Kdož neskládají resignovaně ruce v klín, nýbrž se snaží vštípniti mladým lidem ušlechtlejšího ducha, úsilovně hledají léky a lékaře a snaží se přivést mládež k duševnímu zdraví. A rozumní lidé považují jediný lék za účinný, totiž svaté náboženství a základy katolické mravouky, a usilují, aby zase mládež k víře byla přivedena a dle ní naučena se žiti. Vidí, že nedostačují snad jen ve školách dvě hodiny náboženství za týden, že jest nedůstojno, když

náboženství jest jen jaksi milostivě trpěno a mnohdy i zesměšňováno, že působí na duševní vývoj dítěte velmi zhoubně, když učitel týž den ještě rozboří, co katecheta vystavěl, usilují o to, aby katolické děti měly katolické školy, duchem katolické mravouky prochnuté, aby děti katolických rodičů učil katolický učitel a aby postupoval ve shodě s knězem. Toť jediný lék, který může pomoci. Toť hvězda, která nám dodává útěchy, že obrát k lepšímu je možný. Lék tento, který pomohl v jiných zemích, který už jinde vyzkoušeli, osvědčí se zajisté i u nás.

Veliké péče vyžaduje mládež dospívající. Že potřebuje vzdělání, uznáváme všichni. Ale vidíme, že vzdělávají jenom její rozum, ale srdce nechávají ležeti úhorem. Mládež má různé školy pokračovací a hospodářské, v nichž se snad všelicos učí, ale o zásadách křesťanské víry a mravouky neslyší nic; namnoze, bohužel, jsou tyto školy v neděli dopoledne, takže mládež ani svých náboženských povinností konati nemůže, a není divu — a vidíme to na vlastní oči — že mládež při všem tom vzdělání rozumu pustne stále více. Zanedbávají kulturu srdce a citu. Vzdělání jenom rozumové nenese zdárných plodů.

Aby nikdo se nedomníval, že snad ze stranických důvodů pravdu zkresluji, a že důležitost náboženské výchovy u dospívající mládeže přeceňuji, dávám slovo odborovému šéfu v ministerstvu zemědělství v Praze dru Sítenskému: „Že dělnictvo zemědělské není takové, jak bývalo, je samozřejmé. Bývaly doby, kdy čeleď čítala se takřka k rodině hospodáře i viděla v hospodáři patriarchu svého. Postupem doby odcizoval se hospodář dělnictvu a dělnictvo hospodáři, přicházeli ti, kdo jim slibovali hájení jejich zájmů a jim k tomu pomáhali. Není s podivením, že šli za hlasy těch, kdo jim pomoc slíbili. Nejsmutnějším zjevem při tom je, že lid dělný ztrácí víru, že ztrácí náboženství. Vzdělání ten lid tolik nemá, aby mu nahradilo náboženství, a kdyby je měl, pak mu ono přece náboženství nenahradí. Nespasilo vzdělání Řeky ani Římany, když ztratili náboženství, za to však uchovalo jenom náboženství židy přes to, že takým vzděláním nevynikli jako Řekové a Římané. Hospodář musí tedy dbáti toho, aby jeho čeleď nebyla zbavována víry, musí dbáti, aby v náboženství byla vychována a udržována.

S lidem takovým bude jiná práce, a lid ten bude také šťastnější, než je dnes.“

To jsou slova rozumná muže rozumného.

Mládež je naděje národa a vlasti, z ní vyrůstají spolehliví občané, proto musí býti dobře vychována; dobrá výchova daří se jen na podkladě náboženském, a proto zaveďte jen ducha opravdové víry a zbožnosti do všech škol, jak tomu chtěl slavný vychovatel J. A. Komenský, a klidně očekávejte budoucnost . . .

 Americký myslitel Emerson praví: „Nemůže větší neštěstí dolehnouti na národ, nežli ztráta víry. S ní upadá všechno. Dobrý duch opouští chrám, literatura a umění stávají se frivolními, věda je chladnou, oko mládeže nevyjasňuje naděje v jiný, vyšší svět, a lidská společnost žije pouze pro ubohé malichernosti, bez vyšších cílů a tužeb.“

Proto je u nás tolik nepoctivosti, že je tak málo víry. Proto zavládla taková rozervanost a nepokojnost, že pohasla víra, která blaží a uklidňuje. Proto je tolik sobeckosti, poněvadž neslyšíme hlasu víry, který volá, že naši spoluobčané jsou naši bratři, kteří mají v duši týž obraz Boží jako my. Jistě můžeme věriti slovům, jež napsal slavný Goethe: „Přiznávám se, že nezištné povahy nalezl jsem v životě jenom tam, kde jsem našel život pevně zakotvený v náboženství.“

Kdo budí v národě náboženské vědomí, kdo šíří zásady křesťanské mravouky, kdo sám podle víry žije, jiným dobrý příklad dává a jiné k náboženskému životu nabádá, koná veliký kus vlastenecké práce. Naopak, kdo náboženství podrývá, poškozují a je zničití usiluje, je hrobařem národa, neboť, abychom se vyjádřili s Pestalozzim, „vyráží lidstvu z ruky hůl, o kterou podepřeno kráčelo klidně ke branám věčnosti a podvrací mu zásady, na nichž spočívalo veškeré jeho štěstí, všechny radosti a naděje života.“

Čím menší národ, tím musí býti zbožnější, aby byl silnějším, a v soutěži ostatních národů svoji existenci si uhájil.

Kdo šíří víru, šíří radost a naději, kdo šíří nevěru, šíří smutek a bezradnost.

11. Úcta k rodičům.

(1. neděle po Zjevení Páně.)

O Pánu Ježíši praví svaté evangelium, že byl své matce a svému pěstounu „poddán.“

Spisovatel Origenes praví: „Větší podrobil se nižšímu, aby dal dětem příklad.“

Syn Boží v celém svém pozemském životě projevoval k matce Svě zvláštní úctu. Hned svůj první zázrak učinil, jak svatý Jan Zlatoústý se domnívá, „aby ji nezarmoutil.“ Když ho na svatbě v Káni prosila, aby chudým svatebčanům pomohl, nemohl nevyhověti. Ano ještě i na kříži na ni myslel a Janovi v ošetřování ji doporučil.

Hle, jak vznešený příklad dal dětem všech věků budoucích! Právem mohl sv. Ambrož poroučeti: „Cti svou matku, neboť i Syn Boží svou matku ctil.“

Vlastně nezaváděl Pán Ježíš nic nového. Úctu k rodičům nařídil už Hospodin dávno ve Starém zákoně. Když na Sinaji dával přikázání, ohlásil také: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi.“ Pán Ježíš, který výslovně řekl, že nepřišel zákona rušit, ale naplnit, přijal přikázání Sinajské a ovšem i přikázání o úctě k rodičům. Sám je zachovával a zachovávali poručil.

Cítiti rodiče je nejen zákon daný, ale i přirozený. Zákon ten vepsán je rukou Boží v srdce lidské. Proto ušlechtili lidé a národové, byť ani přikázání Sinajského neznali, cítili ve svém srdci povinnost úcty k rodičům. Už v knize Sirachovcově (3, 4—5) čteme:

„Kdo ctí otce, dosti činí za hříchy,
a zdrží se jich
a na modlitbě denní vyslyšen bude;
a jako člověk, jenž poklady hromadí
ten je, kdo má úctu ku své matce.“

V 5. století před Kristem žil v Římě urozený a chytrý muž jménem Koriolán. Byl hrdý a pyšný. Nenáviděl chu-

dinu. Ano, když nastala neúroda a potom drahota obilí, naváděl velkoobchodníky, aby chudým neprodávali, dokud by se nevzdali volebního práva.

Proti Koriolánovi povstala vzpoura. Byl pohnán před soud. Ale než by se byl před soud dostavil, raději prchl k Volskům. Postavil se jim za vůdce, přitáhl s nimi k Římu a obklíčil jej.

Římané, obávající se zkázy svého města, vypravili k němu poselství, poslali předáky města, potom poslali své kněze, ano, poslali i dary, ale vše marně — Koriolán zůstával neoblomným.

Konečně vypravili k němu jeho matku Veturii a jeho manželku Volumnii, aby ho poprosily za ušetření města. Když vojevůdce viděl a slyšel svou matku, hnulo se jeho srdce a zvolal: „Matko, Řím jsi zachránila, ale syna jsi pozbyla.“ Koriolán Říma ušetřil, ale byl za to, jak předvídal, od Volsků zabit.

V Japonsku je státním zákonem nařízeno, ctít rodiče.

Proč mají děti své rodiče ctít?

Rodiče dali dítěti život. Bůh by mohl stále — třeba zase z hlíny — tvořit lidi a jimi naši zeměkouli oživovali, ale nečiní tak, nýbrž používá k tomu prostřednictví rodičů. Činí je svými zástupci. Poněvadž Boha — o tom není nejmenší pochybnosti — musíme ctít, je zřejmo, že musíme ctít i ty, kteří jej zastupují — asi tak jako občané povinni jsou ctít místodržitele, kterého jim mocnář ustanovil. Úst rodičů používá zhusta i Bůh, chce-li dítěti napomínati, k dobrému povzbuzovati nebo i kárat.

Druhý důvod, proč mají děti své rodiče ctít, je ten, že jsou po Bohu jejich největšími dobrodinci. Kdo vyličí péči otcovu o výživu a ošacení dítek? Kdo ocení jeho mozoly a námahy? Kdo sečte noci, jež matka nad plačícím dítětem probděla? Nad ním se skláněla, vysílena a zemdlena mu zpívala . . . Už starý Tobáš napomínal svého syna: „Měj v úctě svou matku po všecky dny jejího života, neboť je ti míti na paměti, jaká a jak veliká nebezpečí ve svém lůně pro tebe vytrpěla.“ (Tob. 4, 3). Děti sílí, rodiče slábnou. Výživa a výchova dítek síly vyčerpává.

Konečně třetí příčina spočívá v tom, že rodiče jsou starší. Celý duch naší mravouky nás pobádá k úctě

osob starších. Jestliže Písmo dí „před h'avou zešedivélou povstaň“ (Lv. 19, 32), nemyslí se tím, že by bílé vlasy zasluhovaly samy o sobě úcty, ale zasluhují ji z té příčiny, že jsou pravidelným společníkem stáří. Poněvadž rodiče bývají asi o tři desítky let starší, mají je děti už z toho důvodu ctíti.

Úctu k rodičům projevují, když je slušně zdraví, jim vše dle jejich oprávněného přání bez reptání činí, s nimi uctivě mluví, na všechny otázky slušně, zdvořile pravdivě a ochotně odpovídají, o nich vždy a před každým uctivě mluví a nikdy ničeho nemyslí, nemluví a nečiní, co by úctu tuto porušovalo.

Proti úctě k rodičům mohou se prohřešiti různými způsoby, ale uveďme alespoň tři:

1. Když rodiči pohrdají nebo se za ně stydí, o nich v srdci zle smýšlejí, s opovržením mluví, jejich nedostatky a chyby nešetrně odhalují, před lidmi je roztřepávají, pohrdlivě se na ně dívají, na ně se mračí, je-li jejich čest bezdůvodně napadena, jich nehájí, jejich minulých prací a životních zkušeností náležitě neocceňují, je častují nedůstojnými a kousavými poznámkami, jako na př., že „jsou ze starého vydání“ a p.

Někdy se stává, že děti, když se nad stav rodičů společenským postavením nebo majetkem povznesou, za své rodiče se stydí. Ostýchají se s nimi jíti, je představití, je políbiti, chtějíce zakrýti svůj nízký a chudobný původ. To je zjev dosti častý a velmi politování hodný. A zajisté pro rodiče nadmíru bolestný. Nedivno, že nad takovým jednáním dítek už nejeden otec a nejedna matka žalostivě se rozplakali.

Takové děti měly by se si vyhledati v Písmě svatém tklivý příběh o Josefu Egyptském, přechísti si jej a vzíti si z něho poučení. Dočetly by se, kterak Josef, první úředník Faraonův, pán nad celou zemí, dovídaje se, že otec jeho přijíždí, jede mu naproti, padá vetchému, zemdlému, hladem zmořenému starci kolem krku, líbá jej a pláče radostí . . .

Potom vyprošuje si jeho požehnání, ano i jeho kosti později bere s sebou do Kanaan . . .

Anebo viz krále Šalomouna, kterak před svou matkou sestupuje s trůnu, klaní se jí a posazuje ji po své pravici . . .

Nebo slyš světce Augustina, kterak po svém obrácení vzdychá : „Ó Bože, když jsem pohrdal matkou, kterou jsi mi dal, Tebou jsem pohrdal.“

Papež Benedikt XI. byl synem chudé praedleny. Když se stal papežem, matka jeho šla ho navštívit, ale vzala si drahocenné šaty. Papež však poslal ji zpět, aby si oblékla své prosté šaty a potom teprve ji laskavě přijal.

2. Proti úctě k rodičům prohřešují se dále dítky, když o nich zle mluví nebo se jim posmívají.

Chám posmíval se svému otci Noemovi, který po potopě neznaje účinků vína p l více a opil se. Proto jej a celý jeho rod stihla kletba.ⁱ

„Oko, které se posmívá otci,
a pohrdá matkou, jež dala mu život,
vyklubají krkavci u vody
a mladí orlové je snědí“ (Přisl. 30, 17).

I kdyby rodiče opravdu měli nějaké chyby, i kdyby nežili ctnostně, nenabývají dítky práva jich pomlouvat — socha andělova, byť měla nějaké vady nebo nedostatky, představuje anděla, a nesmíme se jí posmívat nebo neuctivě s ní jednati. Kdyby rodiče byli nedoslýchaví, slepí nebo jakkoliv jinak tělesně nebo i duševně nemocní, nesmějí dítky se jim vysmívat.

3. Po třetí se pohřešují dítky proti úctě k rodičům povinné, když se k nim hrubě nebo vzpurně chovají.

Ve Starém Zákoně, za vzpurnost k rodičům určen byl trest ukamenování. V údolí Josafatském na východní straně města Jerusalema na levém břehu řečiště potoka Cedronského stojí dosti vysoký náhrobek, zvaný náhrobkem Absolonovým. Když jdou židé mimo něj, zdvihnou kámen a hodí po něm. Témuž učí i své dítky. Z té příčiny jest už kolem něho vysoká vrstva drobného kamení. Tím naznačují, že Absolon, který zosnoval vzpouru

proti svému otci Davidovi, zasluhuje hlubokého opovržení — a na snadě je už myšlenka, že podobného opovržení zasluhují všechny dítky, které jsou vzpurné.

Když malý capart zlostně křičí a vztekle hrabe nožkama, zaslouží metličku. Ale někdy podobné kousky vyvádějí už dítky větší, u nichž už nemluvíme o nerozum, nýbrž jednání jejich nazýváme vzdorovitostí a hruhostí.

Když jsem chodil do školy, jednou koncem školního roku vraceli jsme se se školními zprávami po ní cestou k domovu. Ukazovali jsme si známky. Když jsme přišli ke křížku na kopeček, dva naši spolužáci, jež měli na vysvědčení „husičky,“ roztrhali své zprávy na kousíčky a pouštěli po větru . . . S úžasem jsem se tázal sama sebe: Co přinesou domů? Co ukáží rodičům? Co by tomu asi řekl můj otec, kdybych zprávy domů nepřinesl?

Dítko, které rodičům odmlouvá, na jedno jejich slovo deset jim vrátí, které utíká, má-li býti trestáno, vzdoruje, ze zlosti nejí nebo domovu se vyhýbá, dveřmi tluče, nemluví a se mračí, zarmucuje své rodiče a prohřešuje se proti čtvrtému přikázání Božímu.

Dítko bez úcty k rodičům není už celým dítkem, poněvadž podstatná součástka pravého dítku mu schází. Pravdiva jsou slova svatého Chrysologa: „Vezmi paprsek ze slunce, a on přestane zářit, utni větev od stromu a ona uschne, vyhlad ze srdce dítěte úctu k rodičům a již to nebude dítě, již nebude to ani dcera ani syn.“

12. Nestřídmost.

(2. neděle po Zjevení Páně.)

Pud sebezachování nás nutí, abychom jedli a pili, když tělo naše pokrmu a nápoje potřebuje. Hlad a žízeň jsou přirozenými strážci sil tělesných. Proto jíme o pijeme, abychom žili.

Ale někteří lidé se domnívají, že žijí proto, aby jen jedli a pili. „Posadil se lid, aby jedl a pil, a vstal, aby se bavil“ (Exod. 32, 6). Spisovatel Ibsen napsal: „Na světě

jsou dvojí lidé: jedni, kteří hoduji, a druzí, kteří se jenom dívají na osvětlená okna hodovní síně.“

Jísti a pítí jen tolik, kolik k zachování sil tělesných a tím i duševních je potřebí, je naše povinnost, jísti nebo pítí více, jest hřích. Hřichu tomu říkáme nestřídmost.

Nestřídmost je nezřízená žádost jídla a pití a nemírné požívání pokrmu a nápoje.

Kdo jí příliš mnoho, kdo je příliš v jídle vybíravý a mlsný, nebo jí příliš často, říkáme o něm, že je nestřídmý v jídle.

Kdo pije více, než je k zahnání žízně třeba, kdo pije „přes míru“ opojné nápoje, jako na př. pivo, víno nebo kořalku, jest nestřídmý v pití.

Tento druhý druh nestřídmosti jest nejrozšířenější, nejzhoubnější, a proto věnujme mu také větší pozornost.

Pivo, víno a kořalka obsahují jed zvaný „alkohol“, který na lidský organismus velmi zhoubně působí. Pan farář kázal, že alkohol je velikým naším nepřítelem. Když polkal na cestě opilého a domlouval mu, že se zčinil až pod obraz Boží, vykřikl opilec: „Ale, velebný pane, vždyť nám kážete, že máme nepřátele své milovati, a pravil jste také, že alkohol je náš nepřítel, proto jej miluji...“ Načež kněz pravil: „Kázal jsem, že máme nepřátele milovati, ale nikdy jsem neřekl, že je máme hltat.“

Dr. J. Springerová dí: „Mezi lidmi se plíží nepřítel a škodí jim více než válka a nakažlivé nemoci a zemětřesení a sopečné výbuchy. Nosí totiž masku přítele a dobrodince a ukolébává svoje oběti v klamu, že jim poskytuje radost a ničí starosti. Je to alkohol.“

Hnusný je pohled na opilce. Rozum jeho je zamlžen, paměť vypovídá službu, jazyk je jako dřevěný, nohy nemohou těla unést... Sv. Jan Zlatoústý nazývá opilce „poskvrnou lidského pokolení.“ A sv. Basil dí: „Člověče, co tě různí od zvířat? Je to tvůj rozum, dar Boží, kterým tě Stvořitel učinil pánem tvorstva. A když se toho daru opilstvím zbavuješ, rovnáš se nerozumným zvířatům.“

Šel jsem kdysi silnicí. Ve škarpě ležel opilý muž, a vedle něho stál jeho synáček a snažil se mu pomoci

na nohy. Plakal . . . Když mne spatřil, zastřel si tvář a odvrátil se, abych ho nepoznal. Styděl se zajisté za svého otce. Ubohé dítě! Abych ho nezarmoutil, přešel jsem na druhou stranu silnice, stavěl jsem se, jakobych nic neviděl a spěšně jsem přešel. Zajisté se mu ulehčilo . . . Každé slovo útěchy, byť sebe lépe míněno, bylo by do jista bolest v jeho duši jen ještě více rozdrásalo.

Opilství snižuje. Obraz Boží blátem poházený . . . Kde je lidská vznešenost? Kde podobnost andělům?

Zlo plodí zase jen zlo, a z hříchu nestřídmosti rodí se zase jen hříchy.

Z nestřídmosti pochází:

1. Rozpustilost mravů, nestydatost a smilství.

Sv. Ambrož dí: „Opilství je smilstva podpalem . . . tak se duch rozhňuje, tak se duše podpaluje.“ Opilec se neovládá, nezná studu, zapomíná, že má duši, i že je nad ním soudce. Nemá ohledu na stud žen, nevinnost dítek a nedbá pravidel slušného společenského chování. Jest dokázáno, že na zločinech a přečinech proti mravopočestnosti v 90 % vinu nese alkohol.

2. Z opilství povstávají hádky a sváry.

Opilec vykrákorá, kde co na koho ví. „Není žádného tajemství, kde vládne opilství“ (Přisl. 31, 4). Ano jsou lidé, kteří chtějíce někomu něco vyčíst a nemajíce k tomu odvahy, zajdou si napřed do výčepu „na panáka“, aby dostali „kuráž“. Opilství už znesvářilo muže se ženou, bratra s bratrem, dívky s rodiči. A denní listy velmi zhusta uveřejňují zprávy, kterak se lidé v opilství nejen pohádali, ale i porvali, ano i zabili. Dva sousedé šli k ránu opilí domů. Jeden vrávoraje stoupnul do potůčka a povídá: „To jsme se namočili.“ A druhý už k němu přiskočil a dal mu pohlavek a pravil: „Ty budeš někomu vyčítat, že se namočil!“ A ve rvačce se vyvzáleli v potůčku oba.

V Praze skočila ze čtvrtého patra na dlažbu a zabila se matka dvou dětí. Zoufala si, protože muž její sebral doma všechny peníze, odešel do hospody a pil, a ještě ani třetí den nemohla ho odtud dostat.

3. Opilec promrhává čas a jmění.

Zanedbává své povinnosti, svá pole, dílnu, živnost a hyne hoshodářsky. Velkou škodu má z toho, co zbytečně utratí, ale ještě větší z toho, co zanedbá. V opilství je neschopným k vážné práci a k výdělku.

Vysedávají v hospodách, znamenají okrádati Pána Boha o to nejdrahocennější, co nám dal — o čas.

Naši předkové zpívali:

Skleničko ty pěnivá
šestikrejcarová,
kdo se tebe přidrží,
ten nic nezachová.

Mylný je náhled, že lihoviny člověka posílí. Lékař Liebig napsal: „Malý kousek chleba má v sobě více živných látek, než litr piva.“ Nevyjadřují se tedy zcela správně, kdož říkají, že „pivo je tekutý chléb.“ Je nehospodárné za věc stejné hodnoty vyhazovati obnos mnohem větší, než zač ji můžeme jinak dostat.

Mudrc Diogenes pozoroval kdysi muže, který byl dříve bohat, ale opilstvím v chudobu upadl, takže k večeři měl jen několik špatných divokých plodů, a pravil mu: „Kdybys byl tak snídával, nemusel jsi nyní tak večeřet.“ Hrdlem už mnohý své jmění prolil. Znal jsem rolníka, který měl pěknou živnost, ale propil ji celou a umřel v pazderně.

4. Nestřídmost zhoubně působí na zdraví tělesné a zeslabuje síly duševní.

Písmo svaté, které přece nelže, výslovně uvádí:

„ze mnohých jídel bývá nemoc,
a nenasytlost přivádí až ke zvracení.

Pro nestřídmost mnozí zemřeli,
ale člověk zdržlivý prodlužuje si život“ (Sir. 37, 35—34).

Před opilstvím a jeho následky varoval sám náš Spasitel: „Mějte se na pozoru, aby srdce vaše se neobtilžila opojeností a opilstvím a péčemi tohoto života a aby onen den nepřišel na vás náhle“ (Luk. 21, 34).

Sv. Ambrož pravil vznešenému měšťanu milánskému, který ho zval na hostinu: „Ty zveš mě na hostinu a tím

mě chceš připravit do hrobu; slibuješ mi dobrá jídla a působíš mi tím bolesti a dáváš mi silná vína a s vínem nabízíš mi jed.“

Mnoho jídel mnoho nemocí. Lékaři pravidelně především předpisují nemocným „dietu“. Tvrdí souhlasně, že mnohé nemoci výhradně povstávají z přecpávání žaludku. Jeden americký milionář — o nichž je známo, že si rádi z dlouhé chvíle i zafilosofují — pravil: „Každý z dospělých zdravých lidí, jenž zemře před dosažením stého roku, hyne skutečně jen lžicí a vidličkou.“ I naše staré přísloví dí: „Jez do polosyta, pij do polosyta a na plno ti vyjdou léta.“ Proto poustevníci, kteří tak nuzně se živil, dosahovali tak vysokého věku.

Je dovoleno a mnohdy i žádoucí požívatí jídla vydatná, a to v přiměřené hojnosti, ale nikoliv jídla příliš tučná a v nadbytečné míře. Ostatně žaludek sám se už obvykle proti podobnému přepínání ozve.

Hůře než s jídlem bývá s pitím. Mnohý člověk vyhledává různé příčiny a záminky, jen aby nějakou tu „slzu“ ulovil. Proč lidé pijí? Kdosi udává tyto příčiny: 1. Dobrý nápoj, 2. Návštěva přítele, 3. Žízeň, 4. Rádost nebo zármutek a 5. Jakákoliv jiná příčina.

A pije se snad na celém světě: Jen u nás v Československu jest 43.000 hostinců. V Čechách připadá na 105 lidí jedna hospoda, na 1280 lidí škola a teprve asi na 3500 lidí farní kostel. A potom ať někdo řekne, že Čechy nejsou zemí pokročilou...

Francouzský lékař Guy Patin pravil, že alkohol živí jen toho, kdo jej prodává, usmrcuje však toho, kdo jej požívá. Dr. William Gull napsal: „Osměluji se tvrdit, že velký počet lidí den co den zmírá otráven alkoholem, aniž bychom toho tušili.“ A slavný Gladston se vyjádřil: „Alkohol decimuje více, nežli hlad a mor a ubíjí více nežli válka, on též zneuctvuje.“

Dej broučka do lihu a okamžitě jej usmrtíš. Člověk snad snese více než brouček, ale alkohol zcela určitě i na něho zlobně působí — z pití povstává katar žaludku, zánět jater, nemoci ledvinové a srdeční. Účinků jeho snad hned nepozorujeme, ale dříve nebo později

zcela jistě so dostaví. Někdy také i zevnější známky, jako opuchlost, červený nos a p. aspoň částečně ukazují, co se děje uvnitř. Lékaři tvrdí, že nejlepším dodavatelem nemocnic je alkohol. Bez něho by mnohá nemocnice zela prázdnotou a několik by se jich muselo vůbec zavřít.

Alkohol velmi zhoubně působí na duši. Rozum se jím zachmuřuje, vůle ochabuje, paměť slábne. Jeho působením mnozí vůbec rozum ztrácejí. Celá třetina bláznů pozbývá rozumu jen následkem nemírného pití.

Zvláště zhoubné následky mívá u dětí. Rodiče, které dají dítkám kořalky, „aby lépe spaly“, ani netuší, jak hrozného skutku se dopouštějí. Dr. Nothnagel dí: „Jest těžkým hříchem dávatí dětem pítí kořalku, pivo nebo víno. Jest zločinem učiti, že víno vyživuje, a právě tak dětinské je, když lékař ještě vykládá, že červené víno více sílí, než bílé. Děsuplná nervosita našeho věku koření právě v tomto předčasném požívání lihovin. Alkohol rozčílí chvíli, ale později dostaví se ještě citelněji ochablost.“ Nedávejte dětem ani vína, ani piva ani kořalky — dejte jim pramenité vody nebo mléka a tím posloužíte jim nejlépe!

Alkohol je zabiják celých generací. Zhoubně působí i na polomstvo. Již Aristoteles pravil: „Děti opilých žen bývají opilé.“ Děti alkoholických rodičů bývají neduživé, nezdravé, tupé, slabomyslné a choromyslné. Hrozné to věno, jaké tací rodiče svým dítkám do vínku dávají! Jaká hrozná zodpovědnost! Celá polovina slabomyslných dětí je z rodičů alkoholistů.

Poněvadž následky alkoholu působí nejen v jednotlivcích, ale zasahují i celou lidskou společnost a celý národ, je povinností každého dobrého vlastence, aby proti tomuto moru bojoval — asi tak jako bojujeme proti tyfu nebo choleře. Kdosi pravil: „Tomu, kdo první zavedl v Čechách brambory, měl by býti vystaven na věčnou památku pomník, a kdo začal z nich pálití kořalku, tomu měli postavit šibenici.“ Národ alkoholem zesláblý stává se kořistí národa jiného — střídmeho a silného.

Grimold, král longobardský, když r. 665 bojoval proti Frankům, nashromáždil ve svém ležení velké zásoby vína.

Jakmile Frankové podnikli útok, ihned opustil se svým vojskem ležení. Frankové vrhli se na víno a zpili se. Následující noci Longobardové na ně udeřili a snadno je přemohli. Téže lsti použil kdysi i perský král Cyrus v boji proti Massagetům.

Poněvadž je alkohol neštěstím národním, některé státy i zákony jej co nejvíce omezují.

Ve švédské obci Viře ustanovila obec za opití 2 k 50 h pokuty ve prospěch místních chudých. V neděli potom tamní duchovní po kázání oznamoval: „Po 2 k 50 h na místní chudé přispěli kovář N. N. a krejčí N. N.“ Občané hned pochopili, že milodary ony nebyly dány z lásky k chudým. Dobírali si kováře a krejčího tak dlouho, až ti to pít přestali.

Ovládni sám sebe! Nečekej na zákony; prvním zákonem budiž ti zákon svědomí a zákon sebeúcty. Měj sílu odepřít si i věci, které lahodí!

Modlitba sv. Ambrože biskupa Milánského. Prosím tebe, o Bože, abych v požívání pokrmu a nápoje nikdy nepřestoupil příkazání tvého, ale abych jídlo a pítí požíval vždycky tak, jako nemocný léků, totiž ne z pouhé rozkoše, ne zbytečně, ale jenom pro potřebu.

13. Účinky svatého přijímání.

(3. neděle po Zjevení Páně.)

Slova „Vezměte a jezte“ (Mat. 26, 26), která Spasitel řekl, když svým apoštolům při poslední večeři Tělo své podával, platila nejen jim, ale i všem jeho vyznavačům věků budoucích. Proto církev naše, která je nejen strážkyní Jeho učení, ale i vykonavatelkou Jeho vůle, vždycky své dítky k hodnému a častému svatému přijímání vedla a vybízela.

Svaté přijímání je zřídlem zvláštních milostí. Blahodárněji v nás působí, než všechny ostatní svátosti.

Účinků svatého přijímání je mnoho, a sotva bychom stačili podrobně vyjmenovati všechny. Ale odvažme se postihnouti aspoň některé — hlavní.

1. Svaté přijímání především spojuje nás co nejúžeji s Kristem.

Hostie, kterou přijímáme, není už chléb, nýbrž Tělo Páně. „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm“ (Jan 6, 57). Pravý, skutečný Kristus přichází k člověku a spojuje se s ním co nejtěsněji. Je to jako druhé vtělení Syna Božího. Božská přirozenost proniká přirozenost lidskou a smíchávají se navzájem. Sv. Cyril Jeruzalemský se domnívá, že mezi Kristem a přijímatelem nastane tak těsné spojení, jako mezi dvěma voskovými kuličkami, jež jsouce roztaveny, se smísí. Tvoří jeden celek.

Z tohoto těsného spojení ovšem plynou zvláště blahodárné účinky jak na duši tak na tělo. V té chvíli sám Pán péči o duši a tělo přejímá na sebe a je jim nejlepším dárce a ochráncem. V té chvíli svatého spojení také zvláště máme prositi o to, co tělu našemu a duši prospívá. Když Bůh je s námi a my s ním, tehdy solva dovede oprávněné naše prosby oslyšeti. Tohoto druhu sobectví je dovoleno. Využij té chvíle vzácné ve svůj prospěch!

Dokud přítomnost Kristova ve přijímajícím trvá, Pán jej miluje, takofka objímá, nejlepšími dary obsypává a přání jeho vyplňuje. Dává dary nadzemské a plní duši svatým blahem, jež se i na tváři odráží, jak nám dokazují ti, kteří často a hodně přijímají. Zaděvej se jen na podobizny světců, kteří často zbožně ke stolu Páně přistupovali!

2. Svaté přijímání rozmnožuje v nás milost posvěcující.

Jako zdravý a záživný pokrm rozmnožuje síly tělesné, tak „pokrm nebeský“ rozmnožuje síly duševní. Kdo ke stolu Páně přistupuje, musí předem očistiti svou duši. Čekáme-li vzácnou návštěvu, vyčistíme a vyzdobíme svůj příbytek — čekáme-li Pána nebes i země, očistíme předem a vyzdobíme své srdce. Proto pravidelně před svatým přijímáním přiklekáme ke zpovědnici, abychom dosáhli odpuštění hříchů. Smazán-li hřích, zaleskne se duše ve stkvělosti a kráse, neboť současně uděluje jí Bůh posvěcující milost, jež činí ji krásnou a vzácnou před Bohem. A právě jenom duše ozdobená svatebním rouchem milosti smí se odvážiti přijmouti nebeského ženicha.

A Pán jí nese nové dary, činí ji ještě krásnější, milost, kterou má, ještě rozmnožuje, a její nadpřirozený život posiluje. Nyní je duše úplně zdravá a silná. Posilnila se Tělem a má v sobě život. Kdyby nepřijímala, života by neměla — „nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete mít v sobě života.“ (Jan 6, 44.)

Každé nové svaté přijímání je novým utužením a posílením duše ve svatosti. Proto svatí tak vysokého stupně svatosti dosáhli, že přijímali často. Každé nové svaté přijímání rozlévá v duši novou slast a plní ji pokojem, jehož svět dáti nemůže . . . Je-li se mnou Pán života, jsem zdrav, jsem bohat, nejsem opuštěn . . .

3. Svaté přijímání zeslabuje zlé náklonnosti a posiluje naši lásku k Bohu.

Naši prarodičové v ráji dopustili se hříchu. Jeho následky zasáhly nejen je, nýbrž i celé pokolení lidské. Jedním z následků těch bylo, že vůle jejich naklonila se ke zlému. A až podnes je člověk spíše ke zlému náchylný než k dobrému. V tom právě spočívá nebezpečí života a z toho důvodu mnozí, kteří nebyli dosti ostražiti, poklesli.

Jako hřích povstal, že se člověk od Boha odklonil, tak zase hřích i s jeho následky může býti napraven, přiblíží-li se člověk k Bohu. A když se člověk nejen k Bohu blíží, ale i s ním splývá v jednotu, spoutány a utlumeny jsou zlé náklonnosti a přestávají býti nebezpečnými. Dobře píše Franzelin: „Eucharistie se osvědčuje jako lék proti smyslným žádostem a nezřízeným hnutím našeho těla a připravuje je pro budoucí slavné vzkříšení.“ Neklesne tak snadno v pokušení, komu Bůh je na blízku. Nebeský spojenec nezřízená hnutí tělesná utišuje, je ochráncem proti svodům zlých lidí kolem nás a nepřemožitelným našim zastáncem proti nepříteli pekelnému. Vyrovnává všechny nedokonalosti těla i duše, zvyšuje otřesené jejich síly, vrací člověku chuť k životu, k práci, ke konání dobra, zapuzuje všední starosti, odděluje od věcí pozemských, dává našim snahám vyšší směr a sílu duši, aby v ctnostech prospívala. „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi a já vás občerstvím“ (Mat, 11, 28). Sv. František Sáleský říkával, že ze své

třidvacetileté zkušenosti jest pevně přesvědčen o tom, jak velikou posilou jest Nejsvětější Svátost, jak ona od zlého chrání, k dobrému povzbuzuje, síly a útěchy podává, jestliže ji jen s čistým a pobožným srdcem přijímáme. Blahoslavený Tomáš Kempenský dí: „Jestliť tato svátost oltářní lékařstvím proti velikému neduhu duchovnímu, jelikož jí mnozí hříchové zhojení, zlé vášně ukroceny, pokušení přemožena anebo umenšena bývají a nadto jí větší milost vlita, začatá velká ctnost rozmnožena, víra upevněna, naděje posilněna a láska roznícena a rozšířena bývá.“

Blízkost zesiluje lásku, a spojení s Kristem Pánem posiluje naši lásku k Němu na nejvyšší stupeň. V této lásce všechny naše myšlenky, touhy a úkony směřují k Němu.

4. Čtvrtý účinek svatého přijímání jest, že očišťuje ode hříchů všedních, chrání ode hříchů smrtelných a zhlazuje časné tresty za hříchy.

Spojuje nás s Kristem, zesiluje v nás lásku, která svým žářem vše spaluje a ze srdce odstraňuje, co tomuto spojení je na překážku. Povzbuzuje nás k úkonům lásky, kterými se hříchy zhlazují. Hřích jest otrava duše. Prvně svou duši otrávil Eva v ráji, k témuž svedla Adama, a následky odnášíme všichni. A jaký jest lék? Svatí otcové myslí, že nejlepším lékem proti jedu, který lidstvo vsálo požitím zapověděného ovoce, jest eucharistie. Svatý Tomáš Akvinský dí: „Ta milost, kterou v eucharistii obdržíme, je sama sebou s to, aby hříchy shladila. Se zřetelem k tomu, že je podávána jako pokrm, předpokládá milost a nesmí se tudíž s těžkým hříchem setkat, protože ho nemůže shladiti. Kdyby však přece byly ve přijímání takové hříchy, aniž si tento byl jich vědom, pak mu přece bývají odpuštěny.“ Kdo má úmysl svátost oltářní se všemi účinky jejími přijmouti, a je zároveň odhodlán, pokud je to v jeho moci, Boha žádným hříchem neuraziti, ten je po svatém přijímání před Bohem zcela čistý. Lehkých hříchů ani spravedlivý se neuvaruje, a jde-li s nimi ke stolu Páně, odpouštějí se mu. V mimořádném případě pak i těžké hříchy se mu odpouštějí.

Svaté přijímání je nejlepší ochranou před hříchy těžkými. Kdo často a hodně přijímá, nesnadno těžkého hříchu se dopustí, neboť duše jeho je posílena, posvěcena a tak zocelena, že všechny šípy nešlechtníka se od ní odrážejí. Kde je Kristus domovem, ďábel vloupati se neodvažuje.

Každý hřích musí býti potrestán. Vina a trest jdou za sebou. Těžký hřích je nekonečná urážka Boží a má v zápětí také věčný trest — v pekle, lehký hřích jest částečná urážka Boží, a proto také trest za něj trvá jen nějaký čas — buď zde na zemi nebo po smrti v očistci. Ve svaté zpovědi odpouští se nám všechny tresty věčné a alespoň část trestů časných. Sváté přijímání shlazujíc hříchy lehké shlazuje spolu s nimi i jejich následky — časné tresty. Posilujíc lásku, odstraňuje vše, co se mezi milující staví — tresty časné. Přítel čím je nám bližší, tím spíše nám odpouští, co bychom ještě snést měli.

Svaté přijímání činí svědomí klidným. Kdo Krista Ježíše v sobě chová, ten má nebe již na zemi. (Sv. Ignác z Loyoly.)

5. Je nám rukojemstvím slavného zmrtvýchvstání a věčné blaženosti.

Kristus Pán sám řekl: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední“ (Jan 6, 55). Ovšem vzkřísí Kristus v den poslední všechny, dobré i zlé, ale ze vzkříšení budou se radovati jen ti, kteří přijímali, protože bude pro ně velmi radostné. „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky“ (Jan 6, 59). Budou se radovati v životě věčném. Co měl Kristus nejdůležitějšího, nechal až na konec — teprve při poslední večeři ustanovil Nejsvětější svátost.

To byla jako jeho závěť. Tato závěť, jak vhodně dí svatý Tomáš Akvinský, dává nám právo na dědictví. Kdo poslední vůli našeho Pána a Spasitele se řídí, získá poklady věčné. Proto také církev svatá na sněmu Tridentském nazvala Nejsvětější Svátost „závdavkem naší budoucí slávy a blaženosti.“ Jestliže Kristus pravil, že „mnozí přijdou od východu i od západu a stolovati budou s Abrahamem a s Isákem a Jakobem v království nebeském“

(Mat. 8, 11), viděl je svým vševědoucím duchem, klerak předem přiklekati budou k svatostánkům a přijímati z rukou kněžských.

Svaté přijímání proměňuje naše tělo a činí je schopným nesmrtnosti a věčné slávy. Spisovatel Döllinger dí: „Otcové učí, že eucharistie ničí v našem těle zárodky smrti a rozkladu, že je ke vzkříšení připravuje a tím, že je tělem Kristovým živí, nesmrtelný život mu sděluje. Učí, že se to děje následkem spojení těla a krve Kristovy s naším tělem. Ono spojení působí na nás jako lék nebo jako olovo, jež jsouc přidáno ke kovu, čistí jej, nebo-li působí v něm jako kvas v mouce.“

Působí v nás milost setrvati v dobrém až do konce, a kdo až do konce setrvá, spasen bude.

14. Zoufalství.

(4. neděle po Zjevení Páně.)

Život lidský často se přirovnává k plavbě po moři. Někdy loď klidně pluje, jindy se kymácí, a cestující trnou hrůzou a strachem.

Někdy se lodička našeho života zmitá, a zdá se nám, že už není záchrany. Mnohdy se nám zdá, jakoby Bůh spal — jako tehdy, když se plavil s apoštoly po moři.

Nikdy nezoufej! Neztrácej mysli! Nebuď podoben nešťastnému Kainovi, který dopustiv se hříchu, neobrátil se v lítosti k Bohu a nevyžádal si jeho odpuštění, nýbrž pravil: „Můj zločin jest větší, než abych zasluhoval odpuštění“ (Gen. 4, 13). Nepodobej se Saulovi, který zpozorovav, že jest obklíčen nepřáteli, v zoufalství „chytil meč a nalehl na něj“ (I. Král. 31, 4). Aniž následuj nešťastného lidáše, který byl si toho vědom, že zhřešil, ale nedovedl prositi za odpuštění, nýbrž odešel „osidlem se oběsil“ (Mat. 27, 5). Sv. Augustin o něm praví, že „nezahynul ani tak pro svůj zločin, jako spíše proto, že si zoufal,“ a sv. Jeroným dí, že „lížeji urazil Boha tím, že nad milosrdenstvím Božím zoufal, nežli když Krista zradil.“

Zoufalství jest těžký hřích, neboť upírá Bohu jeho milosrdnost a všemohoucnost. Prohřešuje se jím, kdo se veškeré důvěry v Boha vzdává a se domnívá, že mu Bůh již nemůže nebo nechce pomoci neb odpustiti. Kdo nad milosrdenstvím Božím zoufá, tupí Boha právě tak, jako ten, kdo pochybuje, je-li Bůh (Sv. Augustin).

Když sv. Kateřina Sienská kdysi oplakávajíc v modlitbě hříchy své jakousi zoufalost v sobě pocítovala, zjevil se jí Pán Ježíš a těšil ji řka: „Hříšníci, kteří si zoufají, více mne urážejí, a více se mi protiví pro tento hřích než pro všechny, kterých se dopustili, ježto upírají nesmírné milosrdenství mé.“ Kdo má pravou víru v Boha a naplněn jest pravou bázni Boží, zoufatí si nemůže.

V novinách skoro denně se dočítáme, jak lidé ze zoufalství se střílejí, nebo věší, nebo skáčí do vody. Mladý pán lehkomylně utrácel s lehkými společníky a společníci peníze, jež si v úřadě zatím vypůjčil, a když při náhlé revisi vše „prasklo“, zaběhl si koupiti revolver a střelil se dříve, než bude zatčen . . . Slečinka se vesele bavila, dobrou pověst si pošpinila, a když ji její milenec zrádně opustil, skočila do vody.

Lidé se o Boží přikázání nestarají, svých povinností náboženských nedbají, a když Bůh dopouští tresty, pozbývají naděje na pomoc Boží, nařikají, rouhají se a často se vraždí. Hřešiti dovedou, ale nésti následky nemají odvahy a trpělivosti. Nařikají, že je Bůh opustil, ale nechtějí si uvědomiti, že napřed opustili Boha. S lehkým srdcem Bohu se odcizili, ale vrátiti se k němu přichází jim za těžko.

Kdo už byl tak nešťasten, že Boha urazil a má příčinu obávatí se jeho spravedlnosti, má si také vzpomenouti na jeho milosrdnost a dobrotu. Má se řídití radou sv. Řehoře: „Před hříchem se boj spravedlnosti, po hříchu však důvěřuj v Boží milosrdnost.“

Nešťastným, tak nešťastným, že se až rozplakal, stal se první z Kristových apoštolů — Petr. Zapřel svého svého Mistra, kterému přece ještě nedávno sliboval věr-

nost až do smrti. Ale nešel za město jako Jidáš, aby si snad učinil konec života, ale oplakával svůj hřích a v srdci svém odprošoval svého Pána. A Pán, který čte v srdci lidském jako v otevřené knize, mu odpustil. Milosrdenství nedosáhne jen ten, kdo o ně neprosí. Lotr na levici ho nedosáhl, protože neprosil, lotr na pravici, který rovněž vraždil a loupil, ho dosáhl, protože v kajícím a důvěře o ně žádal.

Jistý poctivý muž měl syna velmi nezdárného a marnotratného. Když otec znamenal, že blíží se jeho konec, zavolav syna, pravil k němu: „Neočekávej ode mne mnoho slov, neboť všechno napominání mé bývalo vždy marno. Vidím v duchu celý běh života tvého; vím, že po mé smrti brzy promarníš všecken statek můj, a zbude ti jen nouze a hanba. Potom máš před sebou dvě cesty, buď loupež nebo zoufalství, a konec učiní buď kat anebo ty sám. V prvním případě, čeho třeba, opatří soud, a pro druhý případ postaral jsem se já. Slyš, synu, tam v zadní komoře, kde jest všeliké nářadí, jsem nedavno, abych ti ušetřil starostí a peněz, upevnil na hřebík oprátku. Na tu se budeš moci pověsit a nikdo tě nespátří. Považ starostlivost svého otce a splň vůli jeho poslední.“ Na to otec skonal.

Syn byl velmi dojat a po otcově pohřbu zašel si do komory, kde s hrůzou spatřil připravený provaz. Úzkostlivě chtěl jej snít s hřebíku, ale za provazem uzel kříž a pod ním slova: „Synu, utec se kajícím ke Kristu a spas duši svou.“ Pohled ten a slova otcova tak ním hnula, že hojné slzy ronil a padnuv na kolena zvolal: „Otče, odpusť mně, svatě slibuji, že se chci upřímně polepšiti a spasiti duši svou.“ I odřeknuv se světa žil pak zbožně a žehnal památce svého dobrého otce.

„Naděje otvírá, zoufalství zavírá bránu nebeského království“ praví sv. Isidor. Týž světec praví: „Spáchati nešlechtnost jest zabijeti duši, zoufati však jest sestoupiti v peklo.“ Proto nezoufej! Vrať se k Bohu! „Když jest nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší,“ praví svatý Ambrož.

V bouřích života — mnohdy mraky zastřena — svítí hvězdička, které říkáme naděje. Kdo v Boha doufá, nikdy nezoufá.

Kdo chce mít naději, musí mít víru a lásku, neboť toto svaté souhvězdí je nerozlučitelné. Shasla-li jedna, pohasínají i druhé dvě, svítí-li všechny, podporují se navzájem. Lidé, kteří věří v Boha a jej milují, si nezoufají nikdy. Spisovatel Karel Klostermann napsal: „Já pak v prachu a v pokoře modlím se srdcem i ústy k Hospodinu Bohu a prosím jej, aby mi dal a zachoval víru, která blaží člověka, před zoufáním chrání a nezkalené myslí dodává.“

Spisovatel Petr Rosegger vypravuje o horském chalupníkově, který úmornou prací pomohl si k chalupě, a jemuž jednou celý jeho majetek shořel. Výsledek jeho dlcuholeté namáhavé práce byl zničen — zbytky z chalupy už dohořívaly. A tu chalupník z dohořívajících dřev vzal hořící uhlík, zapálil si jím klidně svou dýmku a pravil: „Tak s Pánem Bohem znova.“ A již bral sekeru, aby znova kácel v lesích a znova pracoval. Za nedlouho povstala na spáleništi chalupa nová . . . Vytrvalá práce pomáhá, zoufalý pláč nic.

15. Bůh je spravedlivý.

(5. neděle po Zjevení Páně.)

Dříve než stvořil Bůh viditelný svět, stvořil v nebi anděly. Když někteří z nich zpyšněli, zavrhl je do pekla. Rovněž potrestal i naše prarodiče v ráji, když jedli ovoce se stromu zapověděného. Spravedlivým trestem stihl Kaina, jenž zabil svého bratra Abela. Za časů Noemových ztrestal nešlechtné lidstvo potopou. Na Israelity naplněné duchem odboje poslal jedovaté hady. Absolona, jenž zosnoval vojenskou vzpouru proti svému otci Davidovi, potrestal smrtí.

Jako zlé skutky Bůh vždy spravedlivě trestal, tak zase dobré vždy spravedlivě odměňoval. Zachránil Noema v arše před utonutím, bohabojnému Abrahamovi slibil, že mu dá potomků, jako je hvězd na nebi a písku na břehu mořském, a že z jeho rodu vyjde Vykupitel, Lota dříve vyvedl ze Sodomy, než pustil na ni s nebe síru a oheň, Josefa, ctnostného syna Jakubova, učinil prvním úředníkem po Faraonovi, se spravedlivým

Mojžišem osobně na Sinaji rozmlouval, trpělivému Jobovi vrátil zdraví, dítky i majetek, a Zuzannu, věrnou manžel-skému slibu, zachránil ve chvíli blížící se smrti.

Dějiny zjevení Božího a rovněž i dějiny světské jsou vlastně jen řadou dokladů, jak Bůh dobré od-měňuje a zlé tresce, neboli jsou popsáním Božské spravedlnosti.

Na důkaz toho vedle příkladů, které byly právě uvedeny z Písma Svatého, uvedme ještě některé z dějin světských a církevních.

Nejslavnější poutní místo Švýcarska jest Einsiedeln. Ročně je navštěvuje na 50.000 poutníků. Leží v krajině velmi malebné a čítá asi 9000 obyvatel. Velkolepý poutnický chrám stojí na místě, kde po 25 let žil a zemřel svatý poustevník Meinrad. V jeho životopisu se vypravuje: Dva loupežníci ho přepadli, zabili a poustevnickou kapli vykradli. Než krkavci, které Meinrad krmíval, je pronásledovali a hlasitým krákáním na ně upozornili pastýře. Zbůjníci byli chyceni a utraceni.

Svatá Alžběta, královna Portugalská, měla ve svém komonstvu jinocha, jehož si pro jeho nábožnost a ctnost velice vážila. Této přízně záviděl mu jiný služebník, jenž jednou na honu namluvil králi Divišovi, jakoby královna s oním jinochem nedovolený poměr udržovala. Král té podlé pomluvě uvěřil a velice se rozhněval. Ve zlosti se rozhodl, že onoho jinocha potrestá smrtí.

Na cestě k domovu jel kolem huti, kde právě dělníci pracovali. Zastavil se u nich a řekl jim, aby zítra ráno prvního člověka, který k nim přijde a zeptá se jich, je-li už rozkaz králův vykonán, hodili do pece.

Když přišel domů, povolal si onoho ubohého služebníka a poručil mu, aby zítra ráno šel k hutím a zeptal se tam dělníků, je-li už rozkaz králův vykonán.

Služebník nic zlého netuše a poslušen jako kdy jindy, vydal se časně ráno na cestu. Brzy přišel do vsi, kde právě zvonili na mši svatou. I zašel do kostela a s nábožnou myslí přítomen byl mši svaté až do konce.

Mezitím druhý služebník, jenž jej u krále osočil, nemoha se dočkati chvíle, až bude moci králi přinést

zprávu, že se stalo dle jeho rozkazu, spěchal za ním a ve vesnici jej předešel a přišed k hutím tázal se, je-li rozkaz králův vykonán. Jakmile slova ta vyřkl, hned jej dělníci chytli a do ohně uvrhli.

Po chvíli přišel jinoch nevinně obviněný a taktéž se tázal, je-li rozkaz králův vykonán. „Ano“, odpověděli dělníci.

Vrátil se a donesl odpověď tu králi.

Král se velice podivil. Brzy se i dověděl, že nepravý byl upálen. Dal celou věc řádně vyšetřiti a přesvědčil se, že onen jinoch byl nevinen, a že božská prozřetelnost jej zachránila.

Českou hranici proti Bavorsku hlídali věrní strážcové Chodové. Ale majitel panství Trhanova Lamingen, neboli jak mu později říkali Lomikar, chtěl je připravit o jejich výsady. Odhodlaným obhájcem starobylých práv byl sedlák z Oujezda, obecně zvaný Kozina. Proti němu obrátil Lomingen svůj hněv a dal ho v Plzni popraviti. Poprava určena na 28. listopad 1695. Přivedli k ní 68 chodských sedláků s dětmi, aby celý kraj měl výstrahu. I Lamingen přijel na koni se podívat. Kozina políbiv ženu a děti vystoupil odhodlaně na žebřík. Spatřiv Lamingena zvolal: „Lomikare, Lomikare, do dne ha do roka budeš se mnou státi před súdnú stolicí Boží, tam se ukáže kdo . . .“ V tom hodí mu kat smyčku na krk, podrazí žebřík, a Kozinova ústa oněmí navždy . . .

Lomikar tomu nevěřil a smál se. Dne 2. listopadu r. 1696 po výborné hostině, při které se vychloubal, že Kozina se přepočell, odešel do své ložnice, chtěje psáti jakési dopisy. Jakmile však usedl do své lenošky, zasažen byl mrtvicí, svezl se na zemi a skonal.

Za velké revoluce francouzské ukrutný Robespierre dal popraviti tisíce lidí. R. 1793 zakázal mši svatou a vůbec všechnu katolickou bohoslužbu ve Francii. Než i na něho došlo. Přišli ještě větší násilníci a r. 1794 odsoudili ho na smrt. Byl sťat guillotinou.

Bůh, jehož spravedlivou ruku v dějinách zřejmě vidíme, vložil také cit pro spravedlnost do lidské-

ho srdce. Vidíme-li nespravedlnost, nitro naše se proti ní bouří, učiněno-li spravedlnosti zadost, pociťujeme blahé uspokojení. Už malé dítě, jemuž o spravedlnosti dosud nikdo nic nemluvil, její cenu uznává a potřebu pociťuje. Cit pro spravedlnost mají i pohané, kterým dosud nikdo zásad křesťanského náboženství nedonesl. Všichni lidé a všichni národové, ať jsou jakéhokoliv náboženství a ať mluví jakoukoliv řečí, se vždycky v tom shodovali a shodují, že dobro má býti odměněno, zlo potrestáno, neboť též Stvořitel a Otec všech dal všem stejný mravní zákon. Co sám měl, udělil i lidem. Všichni jsou k Jeho obrazu stvoření, a vůle všech jest odleskem Jeho vůle. Proto také pohané, když si byli vědomi nějaké viny, přinášeli svým bohům oběti, jakoby říci chtěli: „Bohové, víme, že sami zasloužíme trestu, ale prosíme vás, spokojte se s těmito zvířaty, které místo sebe klademe vám na obětní oltář.“

Pán Ježíš, který přišel lidstvo nejen vykoupit, ale i jeho víru ujasnit a doplnit, poučil nás velmi názorným způsobem o Božské spravedlnosti, vypravovav ono známé podobenství o boháči, který zde na světě hodoval a po smrti trpěl v pekle, a o Lazarovi, který zde trpěl bolest a bídu, a po smrti se radoval v lůně Abrahamově.

Církev svatá, jak ani jinak býti nemůže, učení o božské spravedlnosti přijala mezi svých šest základních pravd — učila od svého začátku a učití bude až do konce světa, že „Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestce.“

Jestliže církev o něčem rozhodla, dalších důkazů už o tom nepotřebujeme. Zřejmé rozhodnutí církve nám ve všem úplně stačí. Vyjadřuje-li se tak jasně o Božské spravedlnosti, nesmíme o ní už ani v nejmenším pochybovat.

Spíše už jen nám zbývá tázati se: Co pro nás z tohoto učení plyne?

Predevším trpělivě snášejme všechny svízele a trampoty života, neboť utrpením buď usmírujeme Božskou spravedlnost nebo si zjednáváme zásluhy. Trestá-li nás, chce nás napravit nebo nás chce upravit pro život

věčně blažený. Na první pohled podivná, ale ve skutečnosti plně pravdivá a oprávněná jsou slova svatého Klementa Alexandrinského „Bůh je spravedlivý, poněvadž je dobrý.“ Trestá nás, aby nás tím více mohl odměnit. Někoho trestá již zde na zemi, aby ho nemusil trestati po smrti. Kolik útěchy nám dodává vědomí, že nad námi bdí a cesty naše řídí nejvyšší spravedlivý Bůh! Nikdy nezoufejme!

Dobré lidi odměňuje klidem svědomí, zlé trestá nespokojeností a vnitřní rozervaností. Pravidelně ctnost už zde dochází odměny, hřích trestu.

Jsi-li přesvědčen, že Bůh je spravedlivý, konej jen dobré, aby tě odměnil. „Nikdo, jenž by vám dal pít číši vody studené ve jménu mém, protože jste moji učedníci, neztratí odměny své“ (Mar. 9, 40), pravil sám Kristus. Každý, i sebe nepatrnější dobrý skutek odmění. Jen poskytni ubohé nemocné ženě pomoci, jen se ujmí hladového dítky, jen dej žebrákovi chléb, jen konej dobré skutky, Bůh, který je vidí a na jehož rozkaz andělé je do zlatých knih zapisují, dá ti jistě odměnu. A kdyby nikdo neviděl, vidí Bůh, a kdyby lidé špatně posuzovali, Bůh posuzuje správně — vidí až na hlubinu srdce.

Konati dobro často vyžaduje značnou dávku sebezáporu, často je i obtížno, někdy spojeno i s nevděkem, který nejvíce bolí, ale což platno, vše musíme překonati a vše přetrpěti, jenom když svou duši obohatíme a nároků na odměnu si zjednáme.

Jsi-li si vědom, že Bůh zlé tresce, kterak bys mohl mít odvahu zlého se dopouštět? Chraň se hříchu! Boha se boj a přikázání jeho zachovávej! Kristus Pán řekl: „Bojte se toho, jenž může duši i tělo zatratit do pekla“ (Mat. 10, 28). Počátek moudrosti je bázeň Boží. Žij tak, abys neměl příčiny před Božskou spravedlností se strachovati.

Ovládej své oči, uši, jazyk, srdce, pamatuj na Boží přikázání, nepřestupuj jich, neboť jednati proti vůli Boží, znamená upadnouti do rukou trestající spravedlnosti.

Umíral hříšník. Nejvyšší milosrdný Bůh mu dopřál ještě milosti, že mohl býti zaopatřen. Měl mnoho na svědomí,

ale stoje před branou věčnosti, pohlédl nazpět a rozplakal se nad svou minulostí. Vyznal se knězi upřímně. Andělé sbírali drahocenné perly splývající po jeho tváři — slzy lítosti — a přednášeli je před obličej Milosrdného. Nesčetné jich zástupy radovaly se nad hříšníkem pokání činícím. „Kterak jen tam vejdu?“, opakoval si několikrát za sebou v úzkosti. A kněz vzal malý křížek stojící na stolku, podal mu jej políbit a pravil: „Spasitel trpěl i za vás, předešel vás, aby i vám tam připravil místo. Přijal tisíce jiných, přijme i vás na milost.“ Nemocný uklidněn zavřel oči a v plné důvěře, jež se i v jeho obličejí zračila, očekával věcí budoucích . . .

Svatý Pavel ku konci svého života mohl napsati: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonat, víru jsem zachoval; pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce, a nejen mně, nýbrž i všem těm, kteří milovali příchod jeho“ (II. Tim. 4, 7—8). Kéž by s podobnou důvěrou každý mohl očekávati den soudu, den, kdy Bůh „odplatí každému podle skutků jeho!“ (Řím. 2, 6.)

Den soudu bude i dnem odplaty. Tehdy se Boží spravedlnost ukáže v úplné ryzosti. Tehdy nikdo nic nezapře a neomluví. Před soudcem vševědoucím bylo by vůbec zbytečno o něco takového se pokoušeti. Proto český lid o zemřelém velmi výstižně říká „už je tam na pravdě Boží,“ to znamená před Bohem, který všechno ví, před nímž nedá se nic zatajiti nebo zapřítí, a který zcela spravedlivě vyměřuje odměnu a trest. A všem dle zásluhy. Nehledí na to, čím jsme byli na světě, nečiní rozdíl mezi králem a žebrákem, boháčem a chudásem, učencem a prosťáčkem, nýbrž odplatí každému podle skutků jeho. „Soudí nestranně podle skutků jednoho každého“ (I. Petr 1, 17). Mnozí, kteří jsou zde prvními, budou tam posledními. „V den soudný jistě se nás nikdo nebude ptáti, co jsme četli, nýbrž co jsme činili, ani jak krásně jsme dovedli řečniti, nýbrž jak bohabojně jsme byli živi“ (Tomáš Kempenský). Tehdy nezbude nám nic jiného, než zvolati se žalmistou Páně: „Veď mou při, jak jsi spravedliv, Pane, můj Bože“ (Ž. 34, 24).

Bůh sice rozsudek vynáší, ale člověk si jej dělá. Jaký život, taková smrt, takový soud, takový rozsudek a

taková věčnost. „Tím méně se nám bude báti Božského soudce jednou na věčnosti, čím více se ho nyní bojíme“ (Svatý Řehoř Veliký).

16. Víra živá.

(6. neděle po Zjevení Páně.)

Někteří lidé sice víru mají, ale dle ní se neřídí. Víra jest u nich jenom pozlátkem a nikoliv zlatem; skořápka zdá se zdravou, ale uvnitř místo jádra jest prázdnota, nebo jen jakési plesnivé pozůstatky po výživném jádře. Říkají si křesťané, ale dle skutků měli by se spíše zváti pohany. Co jim prospívá, že vědí a věří, že modlitba, půst a almužna jsou dobré skutky, když se nemodlí, nepostí a almužny nedávají? Sama víra nikoho nespasí, není-li spojena se životem podle víry. I mnozí hříšníci věří, ale spasení nedocházejí, poněvadž skutky jejich zásadám a požadavkům víry odporují.

Víra beze skutků jest mrtvá. Mrtvé tělo má oči, ale nevidí, má uši, ale neslyší, má ruce, ale nepracuje, má nohy, ale nechodí, má ústa, ale nemluví. Mrtvole podobá se křesťan, jenž neužívá svých smyslů k dobrému a nekoná skutků dobrých a prospěšných, jež mu jeho náboženství konati velí.

Pravý křesťan dí: Na vše se mám dívatí očima víry, vše mám rád poslouchati, co víru posiluje a je schopno ji utvrditi, pro rozmnožení víry mám rád pracovati, do shromáždění věrných křesťanů mám rád spěchati, mám rád o Bohu rozmlouvatí, zásady pravé víry obhájití, mluvití a čísti, co se s vírou srovnává. Kdo o sobě říká, že je katolickým křesťanem, musí jako katolík žítí, a to vždycky a všude, doma i venku, v rodině i ve společnosti, v soukromém i veřejném životě. Za všech okolností musí křesťansky žítí a křesťanské zásady uplatňovati.

Víra naše jest živá, jsme-li tak živi, jak toho víra žádá.

K Pánu Ježíši přistoupil kdysi jeden mládenec a toužil od něho zvědětí, jakým způsobem by získal život

věčný. A Kristus mu řekl: „Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání“ (Mat. 19, 17). Neřekl mu tedy jen „věř“, ale řekl mu „zachovávej přikázání“, nebo-li „podle vůle Boží jednej.“ A aby ještě názorněji objasnil, že sama víra nedostačuje, pravil: „Ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane“, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského“ (Mat. 7, 21).

Svatý Matouš vypravuje: „Ráno pak vrací se (Ježíš) do města zlačněl, a spatřiv jeden strom fíkový podle cesty, šel k němu, a nenalezl na něm ničeho leč toliko listů. I řekl jemu: Nerodiž se z tebe ovoce na věky. I uschl fík ten“ (Mat. 21, 18—19). Co zasloužil jiného? Svátý Marek k tomu dodává, že sv. Petr připomenul: „Mistře, hle fík, kterému jsi zlořečil, uschl. A Ježíš odpověděl řekl jemu: Mějte víru v Boha“ (Mar. 11, 21—22). Mějte víru, která vydává i plod! Ctíhodný Beda praví, že Pán zlořečil a uschnouti přikázal fíku proto, aby lidé to vidoucí neb slyšící poznali, že tím přísněji jednou souzeni budou ti, kdož se honosí pouhým jménem, pouhou prázdňou vírou křesťanskou.

Svatý Chrysostom dí: „Víra beze skutků je strom bez ovoce.“ Křesťan, jenž dle víry nežije, podobá se stromu, jenž nevydává užitečných plodů. Takový strom nezaslouží nic jiného, než jen aby byl vyřazen a na oheň uvržen.

Svatí apoštolové, kteří stáli a sedali nejbliže u učícího Krista, kteří jeho učení nejlépe slyšeli, ale zajiště mu i nejlépe rozuměli, kteří v ducha učení Kristova nejlépe vnikli nabyli o potřebě živé víry skalopevného přesvědčení. Tak jeden z nich, Jakub, později napsal: „Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo, že má víru, nemá-li skutků? Může-liž ho víra spasiti?“ (Jak. 2, 14.) A dále též apoštol dí: „Jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak jest i víra bez skutků mrtvá“ (Jak. 2, 26). Apoštol národů napsal: „Spravedlivý živ jest z víry“ (Řím. 1, 17).

První křesťané, kteří byli odkojeni zásadami Krista a jeho apoštolů, ukázali křesťanům všech budoucích věků a veškerému lidstvu názorně, jak praví kře-

sňané žili mají. Jejich život byl nejlepší jejich obhajobou proti pomluvám a osočováním pohanů.

V 2. století po Kristu žil svatý Justin. Tento učený a zbožný světec napsal obranný spis, v němž hájil život křesťanů proti pomluvám pohanských spisovatelů. Podal jej římskému císaři a římskému senátu. Obhajoval v něm nejen správnost křesťanského učení, ale byl tak šťasten, že mohl poukázati i na jeho výsledky a na změnu, kterou způsobilo v jeho vyznavačích. Nejúčinnější obranou křesťanů zajisté bylo, že napsal: „My, kteří jsme kdysi oddáni byli chlipnosti, milujeme nyní andělskou čistotu. Dříve byly nám peníze a statky pozemské nade všecko, nyní však dělíme se s chudými. Dříve žili jsme v nepřátelství a nyní, co jsme poznali Krista, žijeme se všemi v pokoji a modlíme se i za své nepřátele.“

První křesťané měli víru živou. Křesťanem býti znamenalo tolik co světcem býti. Věřiti znamenalo víru skutky ukazovali. Písmo svaté o nich píše: „Všickni věřící pak drželi se pospolu a měli všechny věci společny; statky i majetek movitý prodávali a rozdělovali je mezi všechny, jak bylo komu potřebí. Denně také trvali jednomyslně ve chrámě a lámajíce po domech chléb přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce, chválice Boha a majíce přízeň u všeho lidu“ (Sk. 2, 44—47).

Pohanský spisovatel Plinius mladší napsal o křesťanech, že se zdržují vši nepravosti, každé krádeže, vši křivopřísahy, vši lži a podvodu.

Kéž by přátelé i nepřátelé mohli i nynížším křesťanům podobné vysvědčení dáti! Snažme se o to a působme k tomu jak sami u sebe, tak i u celého svého okolí! Ukazujme sami na sobě, jak cenný a vznešený jest život podle víry!

Svatí otcové a církevní spisovatelé výstižnými slovy oceňovali život dle víry a neustávali k němu povzbuzovati. Tak na př. svatý Řehoř napsal: „Jisto jest, že po vtělení Páně spasen býti nemůže nikdo z těch, kdož se víry jeho drží, ale života víry nemají, protože psáno jest: „Vyznávají, že Boha znají, skutky však ho zapírají“ (Tit. 1, 16). A svatý Diadochus napsal:

„Víra beze skutků a skutky bez víry stejným způsobem zavrženy budou; třeba zajisté, aby věřící v oběť přinášeli Pánu víru, jež se prokazuje skutky.“

V tomtéž duchu psali a píší i novější spisovatelé. Tak biskup Schöbel napsal: „V náboženství nezáleží jen na vědomostech a víře, nýbrž, a to zvláště, na jednání a činění.“

Ohlédneme-li se kolem a pozorujeme-li otevřenýma očima svět a lidi v něm, vidíme, že nejlepší, nejvzdělanější a nejosvícenější lidé uznávají nejen potřebu víry, ale i potřebu života podle ní zdůrazňují. Z tisíců uveďme aspoň jeden příklad.

Začátkem dvacátého století byl snad nejznámější osobou ve Francii Ferdinand Brunetière. Byl slavným spisovatelem, řečníkem a kritikem. Jeho učenost, výmluvnost a pile zjednávaly mu všude obdiv a úctu. Tento muž, jehož věhlas pronikl daleko za hranice jeho vlasti, byl věřícím katolíkem. Veřejně v tisku i na schůzích prohlašoval: Jsem věrný syn svaté římskokatolické církve. Brunetière nebyl kněz.

Když ve Francii byly přijaty a prováděny nespravedlivé zákony proti katolíkům, Brunetière svolával schůze, hájil na nich práva církve, povzbuzoval katolíky ke stálosti ve víře a k vytrvalému boji proti bezpráví, psal dopis Svatému Otci prose o podporu a požehnání. Když dne 10. prosince 1906 zemřel, napsal o něm v posmrtné vzpomínce český časopis „Zlatá Praha“ z r. 1906 v čísle 13. toto: „Ferdinand Brunetière, ježž smrt vyrvala ze středu učené společnosti francouzské, v okamžiku právě, kdy měl prokázati straně katolické, již náležel, nejplatnějších služeb, byl muž neobyčejně rozsáhlých vědomostí, znamenitý kritik, plodný spisovatel a řečník nevšedního talentu.“

Umlkněte, kteří máte odvahu říkati, že věda a víra se nesrovnávají, umlkněte, kteří říkáte, že víra je jen pro staré babičky a pro lidi nevzdělané, zastýďte se, kteří se se svou vírou skrýváte! Učte se, vzdělávejte se, čtěte, přemýšlejte, a až dospějete stupně vzdělanosti, který je vám dle vašich schopností a okolností dosažitelný, bu-

dete i vy ve své víře utvrzení. A potom dle ní se řiďte, dle ní žijte a učte žítí také celé své okolí.

Víra živá přináší věčný život, víra mrtvá věčnou smrt.

17. O sobectví.

(Neděle devítník.)

Když dělníci v evangelickém podobenství, kteří celý den pracovali, dostali stejný plat s těmi, kteří pracovali jen krátkou dobu, ozvalo se v nich sobectví.

Takových sobců, kteří všechny výhody by nejraději jen sami pro sebe uchvátili, bylo vždy a jest na světě hojně.

Sobectví neboli sebeláska je skoro tak staré jako lidstvo samo. Přihlásilo se k životu už v ráji. Ovládlo Evu a zničilo kořen štěstí lidí všech budoucích věků. Svatý Augustin napsal: „Sebeláska byla záhubou prvního člověka.“

Co ke hříchu vedlo, zůstalo jeho trestem. Následek prvního hříchu byl, že vůle lidská jest nakloněna spíše ke zlému než k dobrému. Sobectví ovládlo duše a stalo se jim nebezpečnou přítěží.

Aby následky prvního hříchu byly odčiněny, bylo třeba, aby sám Syn Boží s nebe na zemi sestoupil. Z lidí toho dokázati nemohl nikdo. Částkou vykupitelského díla Kristova bylo, aby právě sobectví v srdcích lidských potlačil. Proto právě stále jen lásku k Bohu a k lidem hlásal a ji základním pilířem své nauky učinil. Křesťan má milovati Boha, sebe a své bližní, ale musí se neřázené sebelásce chrániti.

Sebelásce říkáme latinsky „egoismus“. Slovíčko „já“ jmenuje se latinsky „ego“. Kdo všude jen své „já“ neboli své „ego“ chce uplatniti, tomu říkáme egoista. Křesťansky sebe milovati máme, egoisty býti nesmíme. Egoismus je poličkem lásce křesťanské. Neřázená sebeláska zvrhá se v sobectví.

Sobec myslí jen a jen na sebe, mluví jen a jen o sobě, pracuje jen a jen pro sebe, podniká jen to,

co mu dle jeho přesvědčení prospívá nebo může prospěti v budoucnosti, shání peníze a požitky, a zbohatnutí považuje za hlavní cíl svého života, jeho osoba je mu přednější než Bůh na nebi a všichni lidé na zemi, nařed vidí sebe, a potom teprve se dívá na jiné, statky považuje za prostředek k dosažení blaženosti, věcem pomíjitelným dává přednost před nepomíjitelnými a věčnými.

Snaží se, aby jen mnoho měl, asi jako onen bohatec v evangeliu, který pravil: „Duše má, máš mnoho zboží složeno na mnoho let; odpočivej, jez, pij, vesel se“ (Luk. 12, 19). Chce jen užívat, jísti a pít.

Malé dítě dalo si kdysi svému sobeckému strýci rozlousknouti ořech. Strýc jej rozlouskl, ale jádro snědl sám.

Srbské přísloví dí: „Neštěká pes pro ves, ale pro sebe.“ Podobně mohli bychom říci o egoistovi, že vždy a ve všem především jen sebe má na mysli. I české přísloví, že „každý rád na svůj mlýn nahání vody,“ mohli bychom na něj obrátiti.

Sobec mění se dle potřeby a okolností — domnívá-li se, že by úlisností dosáhl spíše cíle, je úlisný a podlizavý, zdá-li se mu, že by došel cíle spíše násilím, je hrubý, bezohledný a bezcitný.

Neštítí se násilí. Je schopen okrást bližního. Utiskuje, koho může. Činí podobně jako onen starozákonní král Achab, který dal z návodu své manželky Jezabely zavraždit ubohého Nábotha, aby získal jeho vinici, která s vinicí královskou sousedila. Jest schopen zničit jiného, jen když to jemu prospívá. Co tomu řeknou jiní, jest mu lhostejno.

J. K. Hraše napsal bájku o housence a jabloni. Ošklivá housenka lezouc zvolna po mladé jabloni, hltavě ožírala její bujný list.

Zaplakala ubohá jabloň a zvolala: „Nech mne, šeredná housenka, nech mne, vždyť jsem ti nikdy neublížila.“

Ale housenka neodpovídala.

„Nebudu mít žádného ovoce,“ naříkala jabloň dále, „a hospodář můj, který se na mé ovoce již dávno těší, bude se hněvati.“

Ale housenka zase neodpověděla a ožírala ubolý stromek dále.

„Uschnu, jestli mi všechen list ožereš, a hospodář bude mít z toho velikou škodu.“

„I ať si“, odpověděla konečně ošklivá housenka, „jen když mně při tom dobře se povede“.

Tak mluví egoista: Ať se děje cokoli, ať nastane škoda jakákoliv, jen když mně se při tom dobře povede . . .

Sobec je zatvrzelý, nezná soucitu, a bída bližního jím nehne.

Bývá i žárlivý a závistivý, neboť rád by měl, co má jiný.

Je ctižádostivý a pyšný, neboť nechce připustit, aby jeho osoba odstrčena byla do pozadí.

Nemá v úctě čest a dobré jméno svého bližního — takové mravní hodnoty považuje za malicherné překážky a snadno je roztrhá a zničí, stojí-li mu v cestě . . .

Sobectví jde v průvodu s mnohými jinými neřestmi. Taková společnost snadno zdolá duši. Právem dí svatý Augustin: „Sobectví a dychlivost po zábavě podobají se černému mraku, který rozum lidský zatemňuje; ony se podobají jedovatému dechu, který světlo víry pomalu zhasíná.“ Železo ničí rez, duši sobectví.

Člověk není na světě sám, nýbrž je součástí-kou rodiny, společnosti, obce, církve a státu. Je součástí-kou, řekněme „malým kolečkem“, velkého stroje, které napomáhá hnáti jiné, ale současně jest i hnáno jinými. Má k jiným určité vztahy, povinnosti a závazky. Používá výhod celku, ale jest povinen vzájemně ve prospěch celku i určité oběti přinést. Přijímaje výhody, stává se dlužníkem společnosti, přinášeje oběti, stává se jejím věřitelem. Chtíti jen využívatí výhod celku a nechtíti navzájem pro celek nic přinášeti, bylo by nespravedlivé a nečestné.

Každý musí ze svého „já“ něco sleviti a slevu celku věnovati.

Sobectví může mnoho zla způsobiti v rodině. Jsou prý otcové, kteří se zamračeným čelem vítají své děti na svět. Otcí by býti chtěli, ale povinnosti otcovské

berou na sebe jen s odporem. Sobci . . . Sobectví činí z bratrů a sester nepřátele a klidnou domácnost dovede změnit v mučírnu.

Sobci jsou metlou společnosti. Dbají jen svého prospěchu, a že vedle nich žítí chtějí i jiní, toho nedbají; že mají povinnost jinému pomoci, poraditi, poučiti, své zkušenosti s jinými sděliti, jiné varovali, si neuvědomují. Společnost jest proniknuta egoismem. Mnohý myslí, že objímá lásku, a zatím objímá sobectví. Však na konec sobce stihne trest — společnost jej prohlédne, odsoudí, povrhne jím, a poněvadž vždy pracoval jen pro sebe, vyhýbá se mu, a nechá jej osamocena . . .

A kdo by nedovedl uvést doklad, jak zhoubně řádí sobectví v obci? Běda lesu, který je obecní. Z cizího krev neteče. Sobecká hrabivost a nepoctivost ve správách obcí jest velikým zlem naší doby. Vzorem spořádané obce mohl by býti včelí úl. Viz, jak všechny včelky svůj úl milují, jak proň pracují, jej zasobují, z plných komor se těší; každá z nich jest odhodlána pro svou obec i život dáti a škůdce s nasazením vlastního života odehnati . . . Naopak odstrašujícím příkladem může býti bručivý čmelák, který především pamatuje jen na sebe — však jeho mohutné břicho na to ukazuje — který sladké šťávy vypije napřed sám . . . Však také čmelí osada na podzim nedostatkem zahyne.

Sobectví je nepřítelem církve. Sobečtí údové jsou církvi jenom na obtíž. Kdo by z příslušnosti k církvi jenom chtěl těžiti, není dobrým údem tohoto svatého těla. Dobrý úd jest obětavý, rád pro kostel a náboženské potřeby přispěje, zdarma věnuje práci i čas, nebo alespoň spokojí se s cenou mírnější. Obětaví členové jsou radostí, chloubou a doporučením církve. Jak nás těší na př. čteme-li slova velikého Goethe: „Přiznávám se, že nezištné povahy . . . našel jsem v životě jenom tam, kde jsem našel život pevně zakotvený v náboženství.“

Sobectví jest nepřítelem státu.

Koangcong, král Kytajský, tázal se jednou Konfutse, kdo by byl největším škůdcem jeho státu? Načež myslitel odpověděl: „Myš v soše.“ A když král žádal objasnění slov těch, pravil: „Pane a veliteli můj! Vědomo

ti, že na počest obránců vlasti máme vystavěny dřevěné sochy, uvnitř duté a svrchu pěkně nabarvené. Jednou se stalo, že do takové sochy dostala se myš. Jak ji vypuditi? Ohněm? Shořela by socha. Vodou? Poškodila by se její barva. A proto z úcty k soše ponechána myš uvnitř. Ale ta rozmnoživši se brzy sochu rozhlodala a zničila.“ — „A kde je ta myš v mém státu?“ tázal se král. — „Myš, která do státu se vedrala a po něm se rozšířila, jest nespravedlivost a sobectví tvých dvořanů a úředníků. Nevypudíš-li jich, rozhlodají celou říši a zničí ji úplně.“

A nejhorší jsou ti, kteří stále jen říkají, že pečují o blaho vlasti a národa, ale zatím mají na zřeteli jen a jen svůj měsíc a svoji samolibost.

Jednoho poustevníka tázal se jeho učedník, který pohřeb by byl nejpotěšitelnější? Načež poustevník odpověděl: „Kdybys svou samolásku pochoval.“

Milý čtenáři! Zadívej se do svého srdce a najdeš-li tam — a jistě najdeš! — nějakou samolásku, uspořádej pohřeb. Může býti docela tichý — bez obřadů, a udělej takovouto pohřební řeč: „Už tě pochovávám, samolásko, navždy se s tebou loučím, už nebudeme společníky . . .“

Měj pravou lásku k sobě, nikoliv přehnanou a nezřízenou. „Uč se sebe tím milovati, abys sebe nemiloval“ (Svatý Augustin).

18. O práci.

(1. neděle po devítiku.)

Začneme od Adama. Písmo vypravuje hned na začátku: „Pojal tedy Hospodin Bůh člověka a postavil ho v rozkošném ráji, aby ho vzdělával a hleděl si ho“ (Gen. 2, 15). „Bůh stvořil ptáky, aby létali, a člověka, aby pracoval“ (Job. 5, 7). I v ráji tedy první rodiče pracovali, ale práce se jim dařila a působila jim rozkoš. Když však zhřešili a byli nuceni vyslechnouti rozsudek a trest, když na ně dolehlo osudné „v potu tváře jísti budeš chléb“ (Gen. 3, 19), začala jim práce působiti obtíže a už se jim tak dobře nedařila.

Když v lidstvu i poslední stopy prvotního zjevení Božího vymizely, když lidstvo zapomnělo na příkaz, který Bůh lidem dal, když je do ráje stavěl, začalo práci nenávidět. U pohanů bylo hanbou a potupou pracovat. Pracovali jen otroci. Svobodný občan se k práci nesnížil. Bylať ho nedůstojnou. Pohrdal jí.

Sokrates potkal kdysi Aristarcha. Aristarch byl velmi smutný — za války usadilo se mu v domě 14 ženských příbuzných, kterých nemohl uživit. Sokrates mu radil, aby je zaměstnával předením a tkaním, ale Aristarch rozhorleně namítal, že to nejsou otrokyně, nýbrž svobodné.

Ve starém Řecku vyváželi starce, kteří již nemohli pracovat, na osamělé ostrovy, aby tam zahynuli. Takový uměli pohané dávat výměnek. Takové jim poskytli starobní pojištění . . .

Aristoteles považoval dělníky a řemeslníky za neschopny občanských ctností.

Slavný starořímský advokát Cicero tvrdil, že „člověk nemůže býti v dílně a býti čestným člověkem“.

Když už tak hluboko lidstvo kleslo, bylo nutno, aby přišla spása. Bylo třeba někoho, kdo by pošlapaný a povržený klenot pozdvihl, očistil a na jeho cenu poukázal. A Spasitel přišel . . .

Legendy vypravují o Kristu, kterak pracoval, kterak svému pěstounovi v dílně pomáhal; Písmo svaté vypravuje, jak neúnavně učil a kázal a jak volal: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete“.

Římský císař Domitian, který žil koncem prvního století po Kristu, slyšel o královské hodnosti Kristově; a poněvadž slyšel také, že ještě žijí příbuzní Kristovi, dal si je předvésti. Když pak spatřil na jejich rukou mozoly, propustil je s opovržením, řka: „Lidé, kteří pracují, jsou neschopni vyšší myšlenky“. A už se nebál, že by ho svrhli s trůnu.

Člověku by se bylo nepodařilo práci pozdvihnouti a dodati jí důstojnosti. Ale Kristu Pánu se to podařilo, protože byl Bohem. Svým příkladem a svým učením pošlapané a povržené perle vrátil její lesk a cenu. Převrácené smýšlení lidstva napravil a dovedl mu dáti správný směr.

Učení jeho dobře pochopili svatí apoštolové. Sami pracovali a pracovitostí učili. Svatý Pavel povzbuzoval věřící: „Vynasnažujte se žítí pokojně a konati své záležitosti a pracovati rukama svýma“ (I. Thess. 4, 11). Jindy rozhorleně volal: „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí“ (II. Thess. 3, 11). A aby mu nevytýkali, že snad jen napomíná a sám nečiní, ukázal jim své mozoly a připomínal jim, že nikomu nebyl na obtíž: „Stříbra a zlata nebo roucha nežádal jsem od nikoho, jakož sami víte, neboť pro potřeby moje a těch, kteří byli se mnou, sloužily ruce tyto“ (Sk. 20, 33—34).

Řeholníci, kteří si získali tak ohromných zásluh o vzdělanost, učinili si vedle modlitby i práci první životní zásadou. Benediktini měli a mají dosud klášterní heslo, kterým se vždy řídili a řídí: „Modli se a pracuj!“

Řeholníci káceli lesy, vysušovali močály a kraje neúrodné měnili v úrodné. Učili orbě, chovu dobytka a řemeslům. V 11. století na př. byl v Miláně založen řád Humiliatů, který se výhradně zabýval hotovením látek. Německý spisovatel Schmoller napsal: „Kláštery sedmého až desátého století byly zároveň školami technického pokroku. Benediktini byli staviteli, v jejich školách vychováváni byli malíři, sochaři, zlatotepci, krasopisci, knihaři, zvonáři, vyšivači“. Dr. Ratzinger dí: „Mnichové viděli v práci božský zákon odříkání a obětování se a jednali podle něho. Brali na sebe tu námahu a obtíž z lásky k Bohu, aby sobě a všem nuzným zaopatřili výživu. Nikdy, ani dříve ani později, nebyla práce tak vážena a ctěna, veřejným mravem a právem tak chráněna, jako ve středověku“. Vynikající český spisovatel a znalec poměrů v zemích českých v 15. a 16. století Zikmund Winter napsal: „Čas mimo modlení ve všech řádech věnován a nařizován práci a po práci odpočinku“.

Všichni, kdož křesťanství pochopili, práce si váží. Jistý biskup, jehož otec byl kolářem, dal si do své komnaty přímo před oči nápis: „Nestyď se za své rodiče!“

Ruský spisovatel Lev Tolstoj napsal: „Zbaviti se práce jest zločin. Nikdy neobtěžuj druhého tím, co můžeš vykonati sám. Tělesná práce a cvičení vlastních sil jest nevyhnutelnou podmínkou života“. Když jeho syn se vrátil

z petrohradské university, na níž skončil svá studia se skvělým výsledkem, objal jej něžně a pravil: „Tak, milý synu, jsi nyní učencem?“ — „Ano, otče!“ — „Znáš práva, dějiny, archaeologii . . . ?“ — „Ano, otče!“ — „Jsem s tebou velmi spokojen. Chop se nyní ještě motyky a rýče, nauč se ještě čistotě a práci a budeš celý člověk“.

Náš slavný básník Jaroslav Vrchlický píše:

Mozolná ruko, tvrdá jako kámen,
jenž v nitru skrývá jasný jisker plamen,
ty černý prute ve pravici Pána,
mozolná ruko, budiž zulíbána.

Mozol — toť nesmazatelný odznak práce, její pečť a její vyznamenání. Ruka ztvrdlá, práci posvěcená jest ruka úctyhodná.

Práce tuží tělo, dodává mu svěžesti, pružnosti a vytrvalosti. Proto, kdo nemá příležitosti tělesně pracovali, tomu se doporučí v náhradu alespoň tělocvik, ušlechtilý sport a pod.

Za tělesnou práci, ať jest jakákoliv, je-li jen užitečna, nikdo se nemá stydět. Lessing pravil, že poctivého člověka každá práce, kterou se chléb dobývá, stejně ctí.

Slýcháme, že za dřívějších dob pracovali lidé s větší chutí než dnes, ač práce jejich byla stejně namáhavou, ne-li namáhavější; neměli tolik ulehčujících strojů a pomůcek, pracovní doba byla delší a odměna menší, a přece nenadávali, neproklínali, ani se vzdorně nemračili, nýbrž pracovali s písní na rtech. Dovedeme si to vysvětliti tím, že hlouběji byli proniknuti křesťanstvím a jeho zásadami.

Někteří lidé, mluví-li se o práci, vyrozumívají tím jen práci tělesnou. Jest však ještě jiná práce, často mnohem namáhavější než práce tělesná — práce duševní. Mnozí jsou náchylni ji podceňovati. A přece skoro pravidelně práce v kanceláři nebo v učebně jest těžší než práce na poli nebo v lese.

Čest práci každé, která dobro plodí,
nechť mává kladivem neb řídí pluh,
ať prachem, blátem lopotně se brodí,
či pérem vzletným nechť ji koná duch —

když vodítkem jí nejsou sobců chťice,
 ni zlátná lest —
 té práci pera — pilníka — i rýče —
 buď stejná čest.

Nejpřiměřenější by ovšem bylo souměrné střídání práce tělesné i duševní. Jeden úředník se zvláštní zálibou zašel si po úředních hodinách doma do dřevníku a nařezal a našlípál si dříví. Znal jsem jednoho pana radu z ministerstva, který byl na letním bytě a dopoledne vždy zašel si do lomu, vzal si od některého dělníka náčiní a nalámal za něho metr kamene. Dříve nešel k obědu, dokud nevyrovnal celý metr. Dělníci v lomu si říkali: „Škoda jen, že takových pánů radů není více“.

Práce nejen tuží tělo, ale zušlechťuje i mysl. Anglický spisovatel Carlyle napsal: „Z hloubi srdce pracovníkova vyvěrá božská síla, posvátná, nebeská životní moc, vložená do něho samým Bohem. Jakmile se člověk náležitě pustí do práce, probudí v něm tato všechny šlechetné snahy“.

„Jeť práce žebřík — pevně stav naň nohu —
 jenž z prachu země vede k nebi, k Bohu.“

(M. A. Šimáček.)

Chrání před hříchem. Zahálka počátek hříchu. Práce jest život, zahálka smrt všeho dobra. Jan Amos Komenský dí: „Život činný vpravdě život jest, zahálka hrob za živa“.

Zoceluje ducha, činí ho schopným odporu, pomáhá krotiti vášně. M. Jókai dí: „Kdo má mnoho práce, tomu nezbude času na bolení srdce“.

Jest základem blahobytu. Práce jest kapitál. Největším bohatstvím každé země jest, chová-li pracovitý lid. Práce má trpký kořen, ale sladké ovoce. Nikdo bez práce nejí koláče.

Proto pracuj! Pracuj ochotně, svědomitě, radostně a vytrvale! Nenadávej na práci!

Práce jest křídlo andělovo,
 kterým doletí se k ráji,
 a zmůže víc než lání Titánovo.

(Jar. Vrchlický.)

Radostná práce nevyčerpává. Nepromarni ani hodiny, neboť život se skládá z hodin. Proto jest noc a den, proto jest jaro, léto, podzim a zima, proto jest ono rozmanité střídání, v němž jest krása, že jest země v ustavičném pohybu — v ustavičné práci. Srdce pracuje neustále — nezná stávky. Přestane-li pracovati, veta po životu. Včely a mravenci pracují bez ustání. Jedenkrát jsem viděl, kterak několik mravenců vyvleklo jednoho z mraveniště opodál na cestičku a tam jej roztrhali na kusy. Vykonali na něm nějaký nám neznámý soud. Snad chtěl zanést do jejich spořádané obce nějaké rozvratné názory, ale spíše asi ztrestán byl proto, že nechtěl se podrobiti všeobecnému a přísnému zákonu práce.

Pracovati nutno, ale také třeba chrániti se přepracování. Všeho s měrou. Přepracování tělesné nebo duševní může působiti zhoubně, může přivoditi nemoci tělesné nebo duševní, ano i smrt. Proto sám Bůh nařídil odpočinek. Zákon o nedělním klidu jest zákon božský. Kdo šest dní pracuje, má jistě na nedělní odpočinek nárok.

Po práci odpočinek těší. Kdo nepracuje, nechápe jeho slasti. Svatý Tomáš Kempenský dí: „Bez práce není odpočinku, bez boje není vítězství“.

Poněvadž tedy má práce pro nás tak veliký význam, přijíme ji s ochotou.

Když Caesar Severus umíral, vzkázal svým vojinům jako heslo poslední: „Pracujmež!“

Řiďte se tímto heslem i my!

19. O křesťanské zdvořilosti.

(2. neděle po devítníku.)

Milý křesťané! Buď ke každému zdvořilý! Člověk je tvor společenský, s lidmi žije a proto se musí snažiti, aby vždy a ve všem pokud možno jim vyhověl, jejich obluby si získal a s nimi v dobrotě vycházel.

Za službu, byť i sebe nepatrnější, kterou ti někdo prokáže, uctivě poděkuj. Žádá-li tě někdo o něco, vyhov rád a ochotně. Žádá-li někdo o pomoc neb o radu, neodepři mu jí.

Posluž, vidíš-li, že by ses bližnímu zavděčil; netlač se a neodstrkuj jiných, vstupuješ-li do vlaku nebo vystupuješ-li z něho; v kostele a na místech veřejných se uskrovní, udělej místo v lavici; upadne-li někomu něco, zdvihni to a podej mu.

Nechtěj míti jen sám stále slovo. Někteří lidé se domnívají, že svět se točí kolem nich, a neuvědomují si, jak se tím stávají celému okolí protivnými.

Nikomu se neposmívej, nikomu nedomlouvej, nikomu nenadávej!

Svým domácím přej ráno „dobrého jitra“, večer řekni „dobrou noc“, svým známým ku jmeninám, k Novému roku nebo k jiným význačným nebo radostným okamžikům života blahopřej, k truchlivým projev soustrast, na dopisy odpovídej.

Když někam vejdeš, když od někoho odcházíš nebo když někoho potkáš, dávej p o z d r a v e n í — činíš jenom to, co lidé od pradávna činívali. Už Israelité se pozdravovali slovy „Pán s vámi“, už Kristus pozdravil své apoštoly „Pokoj vám“ (Mat. 10), už sv. Augustin pozdravoval slovy: „Kristu chvála“, sv. Jan Zlatoústý: „Buď Pán Bůh pochválen,“ a svatý František Serafinský „Ku chvále Kristově.“ Naši venkované jdouce mimo pracující říkají „Pomáhej Pán Bůh“, a potkávají-li na cestě lidi, ať známé nebo neznámé, zdraví se slovy „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“, nebo „Dej Pán Bůh dobré jitro,“ nebo „Dej Pán Bůh dobré odpoledne“ — dle toho, jaká doba denní právě jest. Ano dle staročeského zvyku, když někdo kýchne, řeknou „Pozdrav Pán Bůh“, nebo pomodlivše se před jídlem a zasedající ke stolu, vzájemně si přejí „dobrého chutnání“ a „dobrého zažití“. Za přerozmanitých příležitostí a přerozmanitým způsobem se lidé pozdravují. Tím se dobré vztahy mezi nimi navazují a společenská družnost podporuje.

Uctivým pozdravem získáme si i přízeň lidí. Jeden vážený a oblíbený muž byv tázán, čím si přízeň tak velikého množství lidí získal a je k sobě připoutal, odpověděl: „Kloboukem a měšcem.“

Zdvořilost jest umění, a učíme se mu jako každému jinému umění, na př. jako malířství nebo hudbě. Není to podlízavost neb otrocké ponižování, nýbrž vý-

květ ušlechtilosti a vzdělanosti. Drahokam nabývá ceny broušením, a člověka oceňujeme dle toho, jaký jest jeho zevnějšek. Je-li někdo jemný, vlídný a zdvořilý, říkáme o něm, že jeho chování jest „vybroušené“, a teprve potom nabývá práva, abychom ho jmenovali „vzdělaným“.

Čistý pramének vytéká z čisté studánky — zevnější zdvořilost, má-li míti cenu, musí vyvěrati ze zušlechtěného srdce. Proto nejjistější cesta, kterou k pravé zdvořilosti dospějeme, jest naplniti srdce pravou křesťanskou věrou, nadějí a láskou, jakož i ostatními křesťanskými ctnostmi. Jenom zdravý kořen vypustí zdravý květ. Květy bez kořenů nemají ceny, neboť brzy uvadnou. Chceš-li docílití nehynoucích, trvalých a krásných květů, postarej se jim především o bezpečný základ.

Kdo by nedbal vnitřku a chtěl bez zušlechtění srdce býti zdvořilým, nedocílí zdvořilosti — ctnost jeho nazve svět líceměrností. Zevnější strojené zdvořilůstky učiní ho brzy spíše protivným než oblíbeným. Dobře napsal Aug. Lafontaine: „Nejde-li zdvořilost ze srdce, nic není po ní. Takoví lidé podobají se lupiči, který vždy, namířiv pistoli k hlavě před oči, praví: Prosím nejponiženěji, neračte se uleknouti. Pokud chladni jsou, neschází jim zdvořilosti, ovládne-li je však nějaká náruživost, veta po jejich zdvořilosti“.

Hlavním zdrojem zdvořilosti jest pravá křesťanská láska. Kdo ji nemá, ať se do zdvořilosti ani nenutí. Křesťanská zdvořilost jest dcerou lásky. Získej matku, a dcera sama se dostaví. Každého člověka upřímně miluj, duše každého člověka stvořena jest k obrazu Božímu, a pro tento obraz už každého milovati máme. Co jest člověk? Odlesk samého Boha. Všichni jsme dítkami jednoho dobrotivého otce a máme všichni milovati nejen společného Otce, ale i sebe navzájem jako bratři a sestry. Jistý muž, kdykoliv s někým mluvil neb obcoval, byl ke každému uctivý a zdvořilý. Když se ho tázali, jak ke každému tak zvořilý býti může, pravil: „Představuji si vždy, že se nacházím ve společnosti králevice a vedle toho, že nic neslušného dovoliti si nesmím.“

Zdvořilým buď ke každému — slunce také zahřívá všechny a svítí všem, hodným i nehodným. Nedbej roz-

dílů majetkových, platových, společenských, nýbrž měř všem dle stejného a jednoho lokte. Zdvořilým buď k domácím i cizím, vlastním i služebným, vzdělaným i prostým, známým i neznámým. Dobrou radu dává sv. František Saleský: „V obcování s neznámými musíme si vzít do úst sladký med a s domácími mléko.“

Dobry křesťan zvláště je zdvořilým k nižším, slabým, nemocným, starým a chudým. To jest jednání velkodušné. Zvláštní lásku a ochotu ukazuje tam, kde se za ni nemůže nadíti odměny. Dobrou radu poskytuje J. A. Komenský říká: „K vyšším uctivě, k sobě rovným přátelsky, k nižším vlídně, ke všem laskavě a upřímně se chovej.“

Chovati se zdvořile ke zdvořilým, jest snadno, ale chovati se zdvořile i k nezdvěřákům jest velké umění. A přece i toto umění nutno jest si osvojiti. Zde platí napomenutí apoštolovo „Přemáhej zlé dobrým“ (Řím. 12, 21). Zde nesmí platiti „na hrubé dřevo hrubý klín“, nebo „na hrubý pytel hrubá záplata“, nýbrž „kdo do tebe kamenem, ty do něho chlebem“. Zle by bylo na světě, kdyby všichni lidé byli jen jako berani, kteří se trkají na polkání, a kdyby vedle beranů nebylo také oveček.

Někteří lidé jedouce vlakem a chtějice si odpočinouti, vytáhnou polštářiček naplněný vzduchem a kladou si jej pod hlavu. Lehká a jednoduchá věc vykoná jim dobrou službu, neboť nárazy se jim mírní. Takovým dobrým polštářičkem, jehož v obcování s lidmi můžeme se zdarem používat, je zdvořilost. „Zdvořilost je jako polštář vzduchový, který ačkoli v něm zdánlivě nic není, zmirňuje přece nárazy a otřesy“ (Carey). Nos s sebou stále „vzduchový polštář“ a pilně ho používej.

Vzdělání, rozumní a svatí lidé vždycky byli ke každému zdvořilí. Svatý Tomáš Akvinský byl vždycky a ke každému zdvořilý, přívětivý a vlídný. Svatý František Saleský tak byl ke všem lidem každého druhu, bez výjimky a rozdílu stavu a náboženství, zdvořilý, vlídný, přívětivý, laskavý, útrpný a snášenlivý, že si vůbec krásné jméno „anděl“ zasloužil.

Zdvořilostí staneš se oblíbeným. Lidé nejsou vševedoucí, nevidí dovnitř srdce, co se tam děje, pozorují jen zevnějšek, a nedivme se jim, že podle zevnějšku

oceňují člověka. Jiného měřítko prostě nemají. Kdo je ve svém jednání „jemný“, toho mají rádi. A že obliba lidí nám mravně i hmotně prospívá, jest každému známo.

Lidé se k nám zpravidla chovají tak, jak se chováme my k nim. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. Jaká půjčka, taková oplátka.

Zdvořilostí mnoho dobrého můžeme vykonati. O svatém Lucianovi napsal Baronius, že již svým mírným pohledem mnohé na víru křesťanskou obrátil; bylať ve vzezření jeho taková jasnost, příjemnost a světlost, že se zdálo, jako by paprsky metal, a že se více andělu podobal a že žádný naň patřiti nemohl, aby nebyl roznícen k víře a milování Krista. Hrubost odpuzuje, zdvořilost přitahuje. Hrubostí i dobrého odpudíš, zdvořilostí i hříšníka získáš. Lépe prosbou, nežli hrozbou. Lépe vlídnou řečí nežli krutou sečí.

Se zdvořilostí nejdál dojdeš.

Neopomeň tento[¶] doporučující list nositi stále s sebou.

20. Spiritismus.

(Neděle 1. postní.)

[¶] Dábel, chtěje zmařiti vykoupení, podnikl zoufalý pokus svěsti Vykupitele. Ve viditelné podobě zjevil se mu na poušti a třikráte jej pokoušel — ovšem nepochodil.

Zdaž vliv ďáblův byl Vykupitelem nadobro zlomen? Zdaž už pozbyl odvahy znova a znova do osudů lidských zasahovati? Přestal by býti duchem zlým, kdyby pozbyl náchylnosti ke zlému svádění. Vykupitelským dílem Kristovým byl vliv jeho sice značně podlomen, ale úplně odstraněn nebyl. Z dopuštění Božího může až dosud škoditi lidem, jako za dob starodávných škodil na př. Jobovi. Proto máme povinnost nábožně a každodenně se modliti: „Tělo, svět, ďábla přemáhám.“]

Svět jest dvojí: Tělesný a duševní. Tělesným jmenujeme vše, co vidíme, duševním, čeho nevidíme. K duševnímu světu čítáme především Boha, potom anděly, z nichž někteří zpyšněli a ďábly se stali, a duši lidskou.

Svět duševní, zahalený našim tělesným očím jakousi neproniknutelnou rouškou, vždycky lidstvo poutal a k prozkoumání vábil. Za všech věků vyskytovali se a vyskytují dosud lidé, kteří by rádi s duchy navázali styky, s nimi by chtěli vésti rozhovory a od nich chtěli by se dovědět věci tajných nebo dostati zpráv o životě nadzemském nebo záhrobním. „Duch“ se jmenuje latinsky „spiritus“, a snaze vejíti s duchy ve styk, říkáme „spiritismus“. Spiritismus směřuje k tomu, umožniti obcování lidí s duchy, ať již s anděly nebo ďábly nebo s lidmi nebožtíky. Lidem, kteří touto snahou se obírají, říkáme „spiritisté“ neboli „duchaři“.

Spiritisté se domnívají, že život lidské duše není v tak úzké souvislosti s tělem lidským, jak se všeobecně domníváme, že duše lidská požívá značného stupně neodvislosti, že se může snad i od těla oddělit, jako se děje na př. ve spánku, že duše zemřelých mezi námi žijí, že se mohou lidem zjevovati, že mohou i hmotnou podobu na se vzít, že mohou mluvit, že se znova zase vtělují, buď do lidí nebo i do zvířat a že se novým vtělováním znova očišťují a zdokonalují. Ostatně spiritismus není naukou jednotnou a ucelenou, nýbrž je to souhrn různých názorů vědeckých, filosofických a náboženských. Nauka tato jsou většinou jen dohady.

Spiritismus velmi se rozšířil po roce 1848, kdy v protestantské rodině Foxové ve městě Hydesville v Americe slyšeli četné údery a klepání ve zdech a podlaze, stropě a nábytku. Přišli na myšlenku, že by to klepání mohlo býti znamením nějakého ducha.

Od té doby šířil se spiritismus rychle i po Evropě.

Spiritisté pořádali schůze nebo sedánky, zasedli kolem stolku, vzájemným dotekem prstů utvořili kolem něho živý řetěz, načež stolek vyskakováním, dopadáním a klepáním dával na určité otázky odpovědi buď kladné nebo záporné.

Později podložili pod stůl proužek papíru, na jednu nohu stolku upevnili tužku, a duchové psali odpověď na papír.

Dalším stupněm ve vývinu spiritismu bylo, že vyhledávali vhodné osoby, jejichž prostřednictvím by duchové mluvili. Takové osobě říkali médium.

Tohoto způsobu se používá dosud. Medium bývá obyčejně žena, poněvadž přirozenou vznětlivostí zdá se pořadatelům sedánek způsobilejší.

Přiblížil se večer. K domku horského tkalce plíží se lidské postavy. Jsou zahaleny, a kdybys pohlédl v jejich tvář, viděl bys, že jsou více slínům než lidem podobny. Plaše se ohlížejí, zda jich nikdo nepozoruje. Blouznivci našich hor . . .

Když se již úplně setmělo, když již jsou všichni pohromadě, uzavrou dvěře na závoru. Shasli i malé blikavé světélko. Pořadatel, vytáhlý starší muž, něco předříkává. Dívku asi dvacetiletou posadil doprostřed a uspal ji. Ta však brzy něco mluví, na dané otázky odpovídá, a všichni přítomní věří, že skrze ni duchové mluví. Její výpovědi a líčení věcí minulých a současných jsou dosti pravdivé, předpovědi však skoro vždy nepravdivé. Mnohé řeči jsou popletené, ale pořadatel dovede z nich vybrati, co chce a čeho si posluchači přejí. Účastníci, kteří jsou jako v jiném světě, slyší duchy, vidí je, pozorují, že se nábytek pohybuje, vidí zjevy světelné . . .

Media dávají velmi často odpovědi odporující naší věrouce a mravouce, popírají nebe a peklo, mluví oplzle, odvracejí účastníky od přijímání svatých svátostí, popírají Krista, vykoupení, církev a rozdíl mezi dobrem a zlem.

Mnohdy se dějí opravdu věci podivuhodné, kterých si vysvětlili nemůžeme. Spiritismus jest nám dosud záhadou. Kdo zde působí? Jisto jest, že mnohdy podrážděná a předrážděná obrazotvornost účastníků vidí věci, jichž ve skutečnosti není; mnoho se dá vysvětliti klamy zrakovými, sebeklamem, podvědomím, hypnotismem a suggestcí, neboli vnuknutím představy. Také mnoho můžeme přičísti na vrub podvodu ať pořadatelů nebo medií. Slavné medium Erlington dával představení v Mnichově. Duchové, které vyvolal, hráli také na harmoniku, které se Erlington, jak tvrdil, ani nedotekl. Jednou před schůzí účastníci načernili u harmoniky klávesnici. Duchové opět hráli, ale po hře měl začerněné prsty — Erlington.

Americké medium Bastian dával — ovšem za dobrou odměnu — spiritistická představení ve vysokých kruzích.

Také měl je dávat i u vídeňského císařského dvoru. Byl v jedné místnosti a diváci ve druhé. Představení dalo se jako vždy za tmy. Když se duch zjevil, dali arciknížata Jan a korunní princ Rudolf náhle uzavřít místnost, jak si to před představením neviditelnými šnůrami přichystali, a duch byl lapen. Byl to Bastian sám. Ve své místnosti zul obuv, otočil se lehkým, fosforem napuštěným šatem, aby zářil a vplížil se před diváky.

Mnohé zjevy dají se vysvětliti podvodem nebo jinými cestami přirozenými, ale jsou i mnohé věci záhadné, nad nimiž i lidé velmi učením marně si lámou hlavy a cestou přirozenou jich vysvětliti nedovedou.

Je-li zde působení duchů, je to působení duchů zlých. Dáblům se naskýtá příležitost zhoubně mezi lidmi působiti. Vyskytly se na př. případy, že spiritistická schůze neměla výsledku, protože některý z účastníků měl u sebe nějaký posvěcený předmět.

Zda se při spiritismu zasahování duchů děje čili nic, církev naše dosud určitého úsudku nepronesla. Otázku tu ponechává otevřenou.

Jenom víme, že církev považuje spiritismus za zlo, za neřest a za nebezpečný zjev naší doby — tím nebezpečnější, čím více se šíří.

V některých zemích, ano i v některých krajinách naší milé vlasti jest duchařství velmi rozšířeno a zhoubně působí — zhoubněji než alkohol. E. Rádl dí, že „spiritismus jest něco tak ubohého jako alkoholism nebo hra v karty.“

Příčiny proč se šíří, jsou různé. Především jsou to podivuhodné zjevy, které jej provázejí, potom, že lidstvo přesycené materialismem touží také po něčem vyšším, duchovém, a tak hledajíc nové cesty, nachází je, ať už jsou dobré nebo bludné, a konečně jest to politováníhodný odklon od pravé zjevené víry, který v naší době i široké vrstvy zachvátil. Kde není víry, bují pověra. Dobře se vyjádřil o tom Jan Bělehrádek: „Je nepochybné, že spiritismem z velké části také vybíjí se přirozený mystický sklon člověka a že je tu spiritismus jakousi náhradou náboženství, jehož vážnost u nás značně upadla.“ Spiritismus jest jakýsi druh náboženství, je to

víra, ale libovolná, neukázněná, volné vykládání víry v nesmrtelnost duše, je to svévole — nebezpečná a škodlivá, jako každá jiná svévole. Je ovocem odpoutání se od autority a vzpourou ducha proti hmotě. Proto se církev katolická, která pěstuje kázeň a náboženskou čistotu, proti němu staví.

Zavrhuje jej nejen proto, aby chránila zdraví duševní, ale i zdraví tělesné svých dítek. Nejen „media“ ale i návštěvníci sedánek ničí si zdraví, nervy a často upadají v šílenství. Dcera největšího boháče světa zešilela a v záchvatech šílenství vyprávěla, že byla kdysi manželkou egyptského faraona Tutanchamona, jehož mumii po tisících letích lord Carnarwon našel. Zešilela ze spiritistických sedánek. Kolik již vyžádal si spiritismus obětí, o nichž noviny nepíší!

Nechci déle spiritismem se obírat. Jenom se táži, jaké stanovisko k němu zaujímá církev, která jest mi směrodatnou. A dovídám se, že její stanovisko jest k němu zamítavé. A to mi už postačí. Církev mi dává toto bezpečné vodítko:

1. Nesmíš se přihlásiti za člena žádného spiritistického spolku.

2. Nesmíš schůzí duchařských pořádati nebo za medium se propůjčovat.

3. Těžkého hříchu se dopouští, kdo touží vejíti ve styk s duchy, kdo s tím úmyslem schůzí duchařských se zúčastňuje a víry jim přikládá.

4. Nedopouští se hříchu, kdo ve zjevování duchů nevěří a jde do schůze jen za tím účelem a s tím úmyslem, aby podvod vyzkoumal a proti němu zahájil boj. Ale i v tom případě musí se ozbrojiti křesťanskou statečností a modlitbou.

5. Proti spiritismu, který jest hrubou a dokonalou pověrou, všemi dovolenými prostředky bojuj a celé své okolí před ním varuj jako varujeme před alkoholem. Je to povinností národní i náboženskou.

21. O křesťanské stydlivosti.

(Neděle 2. postní.)

Svatý Pavel, když psal Thesalonickým, neopomenul je i takto napomenouti: „To jest vůle Boží, vaše posvěcení: abyste se zdržovali od smilství . . . Vždyť nepovolal nás Bůh k nečistotě, nýbrž k posvěcení“ (Thes. 4, 3—7).

Napomenutí toto platí i nám. I my máme dbáti duševní čistoty a vysířhati se všeho, co Bůh příkázáním „Nesesmilniš!“ zakázal.

Člověk dle své přirozenosti má v takových věcech zalíbení, ale křesťan dle rozkazu Páně má tělo své ovládati a smysly své držeti na uzdě. Má stále míti na mysli, že jest přece jen něco více než zvíře a že má přede vším nestydatým míti jakýsi posvátný strach.

Vnitřnímu citu, kterým křesťan rychle poznává, co by bylo proti čistotě, a hned se tomu vyhýbá a proti tomu bojuje, říkáme křesťanská stydlivost. Kdo ten cit má, jest křesťansky stydlivý.

Jest zřejmo, že tím nemíníme stydlivost obyčejnou, jakou má na př. děcko, které se schovává za maminku a červená se, když na ně někdo cizí pohlédne nebo promluví, ostýchá se odpověděti nebo odpovídá jen šepem, když se ho někdo na něco táže, upejpá se a v rozpacích strká cípeček zástěrky do úst, nýbrž stydlivost jinou, totiž onu dobrou vlastnost křesťana, kterou bychom také jinak mravopověstností nazvali mohli.

Tato vlastnost má býti nerozlučnou přítelkyní a průvodkyní každého křesťana.

Buď stydlivý v myšlenkách! Přesně vzato, stydlivost se týká jen vnějšího chování, jeví se jen na venek, ale jako nemůže bylina růsti bez kořínků, tak také vnější stydlivost neudrží se a nemůže na delší dobu udržeti se bez vnitřního základu, který jest v srdci. Jako musí býti dříve kořínek než vpučí stromek, tak dříve v čistotnosti utužen musí býti vnitřek, nejprve musíme míti čisté myšlenky a žádosti, a potom teprve bude čisto naše vnější jednání.

Zachovej čistotu v pohledech! Pohledy všetečné, drzé a vyzývavé, z nichž smyslnost přímo srší, nejsou

pohledy křesťanské. Křesťan má oči, které mu Pán Bůh dal, dle vůle Boží ovládati a nesmí tohoto velkolepého daru zneužívat. Odvrát oči od věcí neslušných a nestydatých! Sem a Jafet, synové Noemovi, když zpozorovali, že otec jejich leží ve stanu obnažen, přiblížili se se zrakem odvráceným a přikryli jej.

Svatý Jarolím radil jedné panně, aby oči své měla na pozoru, že jsou jako okna, kterými zlé myšlenky a žádosti do duše se vkrádají.

Král francouzský Ludvík XIII. byl pozván k bohaté hostině knížecí. Vstoupiv do hodovní síně, ušel na stěně obrazy neslušné. Hned chtěl se vrátiti. Když jej kníže prosil, aby jen zůstal, pravil mu král: „Nuže, připrav mně místo, kde bych jako křesťanský král bez urážky očí svých pozvednouli mohl“.

U knihkupce byl za výkladní skříní vystaven obraz. Byl neslušný. Mládež se před ním kupila a na něm své oči pásala. Jeden otec zpozoroval mezi mládeží také své dva syny. Zachvěl se nad nimi. Po krátkém rozmýšlení vešel do knihkupeckého závodu a tázal se, zač by onen obraz ve výkladní skříní prodali. Když mu udali cenu, obraz zaplatil, dal si jej přinésti a hned před knihkupcem jej na kusy roztrhal a hodil na zem. Rozhorlen odcházel se slovy: „Alespoň nyní nebude otravovati mládež“.

Jiný dobrý muž smazával a zahlazoval nestydaté kresby na vratech, ohradách a domech. Říkal, že tím prokazuje lidstvu milosrdný skutek.

Někteří lidé se zálibou posílají svým známým i neslušné pohlednice. Tím dostatečně dokazují světu svoje smýšlení. Poštovní ředitelství bylo takřka nuceno vydati rozkaz, že takové, zvláště neslušné pohlednice mají býti z poštovní dopravy vyloučeny, což dlužno jenom vítati.

Zachovej stydlivost v o d ě v u! Oděv jest nejen ochranou proti povětrnosti, ale má býti i ochranou počestnosti. V tomto ohledu zvláště „slabší“ pokolení se velmi prohřešuje. Často se třese zimou, ale hrdlo musí míti hluboce vystřiženo. Až směšno bylo, když slečinka kolem krku měla kožešinovou „kočku“, ale prsa měla hluboko vystřižená a obnažená. Slušný muž se od takové „ženy“ s hnusem odvrátí.

Zachovej stydlivost při oblékání, svlékání, koupání a vůbec vždycky.

Úzkostlivě dbej stydlivosti v řeči! Jazyka dar svěřil nám Bůh, abychom jím vyjadřovali své myšlenky a jím se s jinými lidmi dorozumívali. Bohužel, mnozí však, jakmile ústa otevrou, už mluví „zeleně“. A nedbají ani, jsou-li na blízku děti neb osoby druhého pohlaví. Když jednou ve vlaku dva obchodní cestující neslušně mluvili, odbyla je poblíž sedící mladičká dívka, kterou chtěli do rozprávky zlákat: „Tak se ve slušné společnosti nemluví“. A židáckové ztichli.

Vypravoval poklasný, který měl dohled nad ženami vyhrabujícími pýr na panském poli, že ženy ty jedenkrát tak nestydatě mluvily, že si až odplivl a zůstal značný kus vzađu, aby těch hnusností neslyšel.

Velmi stydlivý byl svatý Alois. Vypravuje jeho životopis, že se vždy začervenal, kdykoliv někdo nějaké nepočetné slovo před ním promluvil.

Svatý Stanislav Kostka, kdykoliv uslyšel nectné a nepočetné slovo, upadal do mdloby, neboť jeho čistota byla tím velmi zraněna. Proto otec jeho nedovolil, aby v jeho přítomnosti něco neslušného se mluvilo.

Projev nelibost nad dvojsmyslnými řečmi, nepronášej neslušných žertů a vtipů a nesměj se jim, ač-li sprostota vůbec vtipem se nazývatí může; nezpívej a neposlouchej neslušných písní a nenavštěvuj divadelních představení, při kterých účinkující osoby buď oděvem, řečí, zpěvem, posuňky nebo jakkoliv jinak neslušně si počínají a smyslnost budí. Když na jednom venkovském jevišti hrála divadelní společnost Štolbovu „Mořskou pannu“, jedna dívka ze stydlivosti před ukončením odešla.

Zato některé městské paničky a slečinky právě takové kluzkosti ať v divadlech, ať v biografiích se zálibou vyhledávají. Tak když dávali v Praze nemravnou hru „Komédie na faře“, zahrnovaly dámy herce potleskem. Poslyšme, co o tom psal časopis „Zvon“. Na stránce 698 ročníku 1921 v referátu o této oplzlé divadelní hře napsal: „Obecenstvo, přes úmorné vedro hojně shromážděné, kvitovalo každou raffinovanou naivnost na jevišti

vděčně, zvláště přítomný dámský svět projevil pro kluzkosti dialogu i situaci kongeniální „počuch“.

Za takové ženy se musíme stydět. Úkol křesťanské ženy byl, jest a vždy bude: býti strážkyní mravnosti. Stydlivost jest první vlastností a nejkrásnější ozdobou křesťanských žen, a kdykoliv ženy některého národa tuto ozdobu ztratily, ztracen byl i národ. Kdyby měl český národ jen takové ženy, které tehdy večer ve Vinohradském divadle mohly si ruce utleskati, veta byla by po něm. Kdyby selhaly ženy, smíte mluvíti sice o minulosti národa, ale o jeho budoucnosti už nemluvíte, neboť už jí není a nebude . . .

Nic nestydatého nečti! Nestydatá četba už mnoho duší, hlavně mladých, přivedla ke zkáze. Mnozí knihkupci takové věci vydávají, aby si za tento otravný jed napěchovali kapsy. Proti těmto nesvědomitým kuplířům vystoupil dne 14. března 1923 správní výbor Spolku knihkupců a nakladatelů Československé republiky, jejich jednání odsoudil a rozhodl, aby žádný nakladatel, který by nestoudné knihy nebo tiskoviny vydával, nebyl do spolku přijat, a kdo ze členstva k něčemu takovému by se snížil, aby byl ze spolku vyloučen. Rozhodnutí zajisté velmi rozumné a chvályhodné. Jenom se jedná též o to, aby bylo dodržováno.

Nestydatých knih nemáme kupovati, abychom svými penězi vydávání jich neumožňovali, nemáme si jich vypůjčovali, je přechovávali, posválnost rodinného krbu jimi znesvěcovali a před jejich čelbou máme celé své okolí varovati.

Proti stydlivosti mnoho hřeší „umělci“, ať malíři nebo sochaři, kteří malují a vyrábějí různé „nahotiny“. V různých obrazárnách a výstavištích obrazů a soch jest slušnému člověku někdy až úzko. Jedné venkovské ženě Praha se znechutila tím, že ve Wilsonově nádraží viděla po obou stranách vchodu dvě sochy v nadživotní velikosti zcela obnažené. Toho nemohla ve své prosté a nezkažené mysli pochopiti. Jiná zase nemohla pochopiti, proč i na mince dávají obrazy postav nahých. Opravdu, jest všelicos, nad čím se nezkažená mysl pozastavuje.

Vystříhej se neslušných zábav, hlavně pak neslušných tancův. Zábava jest jen potud dovolena, pokud jest

slušna, a o špatných tancích se vyjádřil už svatý Ambrož, že „jsou rakví nevinnosti a hrobem stydlivosti“.

Neposlouchej, nemluv a nedělej ničeho nestydatého a věcí takových neschvaluj. Zrcadlo již dechem se zamlíží, a slušný člověk už se zardí studem, je-li nucen něco nemravného slyšet i nebo vidět. Projev nad takovými věcmi nelibost a odpor. Tím svou stydlivost ukážeš.

Jak ji zachováš?

Zachovej si především srdce čisté, a zevnějším jeho odrazem bude tvé stydlivé jednání. „Bláta se bojí člověk potud, pokud do něj sám nevstoupí“, praví M. Jókai. Kdo ztratil mravnost, tím dnem už ztratil i stydlivost.

Varuj se společnosti špatných, které kazí dobré mravy. Hlavně pak chraň se příliš volného obcování s osobami druhého pohlaví. Svatý František Serafinský zrazoval svým bratřím každou rozprávku a důvěrnost s druhým pokolením.

Hlavním pak základem a zdrojem jejím jest křesťanská víra. Nevěřci stydlivosti neznají. Nutí se snad do nějakých společenských slušností, ale pravé křesťanské stydlivosti, která dodává člověku neskonalé ceny, nedosáhnou nikdy. Bez víry není mravního základu a není ani pravé stydlivosti. Dobře napsal Montesquieu: „Věda bez náboženství tvoří bytosti plné chyb, ale slušného zevnějšku, dobrého tónu a pěkného chování společenského, zdobí a obohacuje rozum a paměť, ale to jest vše. Jenom náboženství jest zákonník upravující a řídící život, jediné ono, činí lidi mravnými“. Kdo ztratil víru, ztratil stud a podobá se svatyni rozbořené. Úpěnlivě se modli za zachování víry a z ní plynoucí mravnosti.

Pečuj, aby duch ten proniknul i bližní tvé a všechny členy tvého národa. Stydlivost jest velmi potřebna pro jednotlivce, ale mnohem potřebnější pro celou společnost a pro celý národ. Pokud ji národ má, jest silen, jakmile ji ztrácí, slábne a hyne. Th. Virchow řekl: „Národ zrůdňuje se, vymírá-li v něm stud“. Proto, miluješ-li národ, chceš-li býti dobrým vlastencem, podporuj vše, co národu prospívá.

Na konec ještě malou poznámku: Někdy v životě, jako na př. při obsluze nemocných, při lékařském vy-

šetření, při odvodu a pod., nulno přirozený cit stydlivosti potlačili. Rovněž někdy — třeba i při vyučování školním — nulno něco říci, co by se snad povrchnímu pozorovateli nezamlouvalo. Ale, káže-li živolní nulnost a velí-li vyšší ohledy, netřeba se zdráhati. Tehdy přepjatá stydlivost nebyla by na místě. Ostatně v takových případech už zdravý rozum sám uzná, co jest dovoleno a co nikoliv.

22. Péče o tělo.

(Neděle 3. postní.)

Dokud Kristus Pán na kříži nezemřel a díla vykupitelského nedokončil, měl ďábel větší moc. Proto také v evangeliích čteme o lidech ďáblem posedlých. Ďábel, který tušil, že moc jeho se chýlí ke konci, chtěl zajisté ještě v posledních chvílích, ještě těsně před dokončením díla vykupitelského, mařiti toto dílo a ještě v posledních hodinách své vlády vlivu svého využiti. Avšak Kristus, který měl moc poroučeti celé přírodě, poručil často i jemu a osvobozoval od něho ubožáky, kteří jím byli trápeni.

Evangelium třetí neděle postní vypravuje, že zlý duch posedl jakéhosi člověka, způsobil, že se stal němým, ale Kristus zlého ducha všemohoucím svým slovem zapudil a vrátil ubohému řeč.

Jak se asi uzdravenému ulehčilo!

Kristus Pán léčil nejen duševně choré, ale i tělesně nemocné. Staral se nejen o duši, ale i o tělo.

Pán Bůh dal nám duši a tělo a poručil, abychom o obojí se starali. Jako duši, tak i tělo vybavil vynikajícími dary. Duši vlíknul svůj obraz a tělo tak utvořil, aby bylo důstojným jejím příbytkem.

Pozoruj jenom krásu a souměrnost lidského těla! Viz zlepillou vzpřímenou jeho podobu! Pozoruj lidské oko, ucho a jiné údy, a čím déle a bedlivěji se nad nimi zahlubáš, tím více vzroste tvůj úžas. V těle lidském jest 213 rozličných kostí a každá má svůj účel, na kostech připevněny jsou svaly, a celá síť cév a žil stále tělem rozvádí krev. Tak důmyslného stroje dosud žádný lékař nebo vynálezce nezbudoval a nikdy nezbuduje. Žádný lékař dosud ještě ani nesestrojil oka, které by

vidělo, ani ucha, které by slyšelo, ani srdce, které by tak vytrvale a bezpečně pracovalo.

Lékaři jenom snaží se soustavu těla lidského poznati, aby snad vyskytující se závady tohoto duchaplného stroje mohli odstraňovati. Jeden lékař, který dlouho se učil, pravil : „Kdybych neznal nic jiného, nežli tělo lidské, postačilo by mi, abych věřil v Boha“.

Jaká je cena lidského těla? Jaká to pošetilá otázka! Neptej se přece po jeho ceně, neboť tolik peněz nemáš, a v křesťanství vůbec není dovoleno to, co bylo dovoleno v pohanství — lidi za peníze prodávali. Víme jenom, že slavný polský pianista dal si pojistiti své ruce na 180.000 K a náš slavný houslista Kubelík dokonce na 200.000 K.

Važ si svého těla a měj k němu posvátnou úctu!

Važ si ho nejen jako viditelného důkazu Boží moci a dobroty, nejen pro jeho ohromnou cenu, ale i proto, že Bůh sám je poctil, že je sídlem Svého obrazu učinil, že je Duch Svatý na křtu svatém za svůj chrám zvolil, že ti Syn Boží dovolil přijímati jím ve svatém přijímání Jeho Tělo, že má jednou oslavené z mrtvých vstáti a v nebi věčných radostí požívat. Údů svého těla nesmíme zneužívat ke hříchům.

Farář Kneipp napsal : „Budeme jednou Bohu skládati účet z toho, jak jsme nakládali se svým tělem, které jest obydlím duše a nástrojem ke konání povinností“.

O své tělo máme se dobře starati a jím rozumně hospodařiti. Máme k němu určité povinnosti.

Především máme mu poskytnouti přiměřené a dostatečné výživy. Jídlem i nápojem doplňují se a nahrazují spotřebované síly. Bez dostatečné výživy by tělo ani se řádně nevyvinulo ani silným a zdravým nezůstalo. Proto pečlivě výživy potřebují zvláště lidé mladí, nemocní a těžce pracující. Potřebuje-li tělo pokrmu, ozve se v něm „hlad“, potřebuje-li nápoje, ozývá se „žízeň“, totiž touha po jídle a touha po nápoji. Jiných jídel vyžaduje tělo mladé, jiných staré, a proto již od přirozenosti, která je dcerou božské moudrosti, chutnají jiná jídla mladým a jiná starým. I různé podnebí vyžaduje různé výživy —

obyvatelé krajín jižních požívají mnoho zeleniny, obyvatelé ledových krajín severních mnoho tuku.

Máme však jisti jenom tolik, kolik k udržení života a zachování tělesných a duševních sil jest zapotřebí, více však nikoliv. Kdo hranici překročuje, škodí si. Střídmost jest základ síly a zdraví. Naši předkové říkali „mnoho jidel, mnoho nemocí.“ A Písmo dí :

„neboť ze mnoha jidel bývá nemoc,
a nenasytnost přivádí až ke zvracení.
Pro nestřídmost mnozí zemřeli,
ale člověk zdržlivý prodlužuje si život“.

(Sir. 37, 33—34.)

Plným právem naše mravouka řadí „nestřídmost“ mezi hlavní hříchy a předpisuje posty. Posty, které katolická církev ukládá, jsou celkem nepatrné, a máme je s oddaností a přesností tím větší zachovávali. Půst nejen duši, ale i tělu prospívá.

Někteří lidé jsou náchylní k nestřídmosti v pití. Hlavně pak nestřídmě požívají lihových nápojů, ať už vína nebo piva nebo kořalky, a opíjejí se. V nápojích těch jest obsažen jed, zvaný „alkohol“, který na tělesné ústroje zhoubně působí. Jeden dělník se vsadil, že vypije za čtvrt hodiny tři litry kořalky. Sázkou sice vyhrál, ale svalil se a byl mrtev — otrávil se alkoholem. Někdy působí alkohol rychle, někdy zvolna, ale vždycky zhoubně. Alkohol je nejpřednější zásobovatel nemocnic a blázinců. A ovšem i chudobinců. Proto některé země, jako na př. Finsko nebo Amerika zakazují lihoviny čepovati. Střízlivi buďte a bděte !

Své tělo máme přiměřeně odívati. Oděv je chrání před vlivem povětrnosti. V létě se oblékáme lehčeji, v zimě teple. Oděv, k němuž řadíme i příkrývku hlavy a obuv, má býti účelný, jednoduchý a máme se v něm vyvarovati všech výstředností. Často máme i prádlo vyměňovati.

Tělo své máme udržovati v čistotě. U vzdělaného a rozumného člověka vyrozumívá se to samo s sebou. Každý den se máme ráno mýti, umýti se máme i po každé práci, při níž se umažeme, a občas máme se i vykoupati.

Máme také pečovati abychom žili a pohybovali se co nejvíce na zdravém vzduchu, abychom měli zdravý byt, abychom nevdechovali vzduchu zkaženého, nezdravými výpary nasyceného. Byt má se často větrati.

Dva největší dary — vzduch a vodu — máme zadarmo, a máme jich sdostatek. V naší milé vlasti máme bohudík hojnost pramenů, potoků, řek a rybníků a hojnost lesů, které celé krajiny pročišťují. Vzduch otec, voda matka. V některých zemích nejsou tak šťastni. V Istrii na příklad roku 1922, kdy bylo léto suché, chodili lidé osm až deset hodin pro vodu. V některých krajích zase mají vzduch nezdravý, takže zmírají různými nemocemi.

Zvláštní péči máme věnovati svému zdraví. Zdraví je ohromný poklad. Kdo je má, je boháč, kdo ho postrádá, je politováníhodný chudás, byť jinak měl celou knihovnu spořitelních knížek a třeba i několik dvorů. Písmo svaté jeho důležitost takto opěvuje :

„Lépe jest chudásu zdravému a silnému,
nežli boháči mdlému a trápenému neduhem.
Zdraví duše ve svaté spravedlnosti jest lepší než
všecko (zláto a stříbro)
a tělo silné (jest lepší) nežli bohatství nesmírné.“
(Sir. 30, 14—15.)

Zdraví, pokud jest to ovšem v naší moci, máme se snažiti si uchovati.

Docílíme toho především rozumnou životosprávou. Zachovávejme přesně denní pořádek. Čas k dílu, čas k jídlu. Čas k práci, čas k odpočinku. Nejvydatnějším odpočinkem jest spánek, a proto nezkracujme ho bez nejnutnější potřeby. Přiměřené střídání práce a odpočinku tělesné zdatnosti jenom prospívá. Zahálka ubíjí. Nejsou řídké případy, že lidé, kteří byli zvyklí na práci, jakmile vstoupili do výslužby, na odpočinek, nebo se oddali nečinnosti, roznemohli se, stále jim něco scházelo, chřadli, až dochřadli úplně Jako přílišné přepínání sil škodí, tak také škodí — a to ještě více — nečinnost.

K udržení zdraví je nutný pohyb. Nejblahodárněji ovšem působí pohyb na zdravém vzduchu. Proto lidé pracující na polích, v lesích a vůbec v přírodě bývají nejzdravější. Proto také lidé pracující v dílnách, v továrnách a v kancelářích, chodí po práci do přírody na procházky. Čínané, když vidí Evropany v přístavních místech procházeti se na nábřeží, mohou se usmát, neboť nemohou pochopiti, proč ti lidé chodí jen tak na prázdno sem a tam. Rozumný člověk však se lidem procházejícím se nesměje. K utužení sil tělesných a uchování si zdraví dobře napomáhá i tělocvik a mírný a rozumný sport. Jsouť nahrázkou práce tělesné.

Máme si šetřiti zraku — nečisti a nepracovati při nedostatečném osvětlení, máme si šetřiti hlasu — příliš nekřičeti, máme si šetřiti zubů — nekousati tvrdých předmětů a nejísti příliš horkých jídel, nemáme podkopávati si zdraví přílišným kouřením, nemírným tancováním a popouštěním uzdy zlým vášním a náruživostem, jako hněvu, pomstychtivosti a nečistotě, které ničí nejen zdraví duševní, ale i tělesné.

Když cítíme nevolnost nebo bolesti, nemáme se přemáhati a nutiti se do práce, nýbrž máme včas hledati pomoci lékaře a jeho radami svědomitě se řídit. Stížen-li někdo, byť i přítel, nemocí nakažlivou, nenavštěvujme ho, abychom se nenakazili sami. Kdo není zdrav, nemá se ženiti nebo vdávati, neboť z nezdravých rodičů nebývá zdravé potomstvo.

V mládí se má každý něčemu vyučiti, aby si nejen mohl v životě vydělati chléb, ale aby si zašetřil i pro dny stáří. Pamatuj na zadní kola. V stáří ubývá sil, ztrácí se schopnost k práci a výdělku, ale žaludek přece hlásí se o své právo.

Těmito řádky nepodává se trpělivému čtenáři nic nového. Vše to jest známé a skoro samozřejmé! Článek ten byl však napsán s tím úmyslem, aby čtenář viděl, že církev katolická, jejíž názory se snaží pisatel zachytiti, nestaví se snad k požadavkům tělesným nějak nepřátelsky, jak se namnoze mylně za to má, a že rozumnou péčí o tělo nejen dovoluje, ale i předpisuje.

Jestliže čteme v dějinách církve, že někteří dávní horlivci mrskali své tělo a všelijak je trýznili, nemůžeme jim sice upříti obdivu, ale nebudeme jich také následovat. Ani církev nás k tomu nevybízí.

Ještě na konec dlužno podotknouti, že církev zakazuje si tělesný život vzíti, že přísně zapovídá sebevraždu, ale že poroučí obětovati třeba i zdraví ano i život, kdyby toho nejvyšší statky lidstva, jako je na příklad víra nebo obrana vlasti, vyžadovaly. Vojín statečně má hájiti svou vlast, hasič rváti se z rozpoutaným živlem, lékař a kněz nésti pomoc a útěchu nemocnému, byť i nakažlivou nemocí stíženému.

A ještě něco si církev přeje — mrtvé tělo uctivě vložit do lůna země.

23. O všemohoucnosti Boží.

(Neděle 4. postní.)

Pět chleby ječnými a dvěma rybami nasytil Kristus Pán tisíce lidí. Rozmnožil chleby a ukázal, že má větší moc než obyčejný člověk — ukázal svoji všemohoucnost, jež jest známkou Božství.

Protože byl Kristus Pán Bůh, mohl konati zázraky. Svatí evangelisté, kteří život a působení Kristovo vypsali, zaznamenali množství Jeho zázraků. Vypravují nám na př., že vzkřísil mládence v Najmu, dceru Jairovu a Lazara, že uzdravoval nemocné, utišil bouři na moři, osvobozoval ubožáky posedlé zlým duchem a p.

Kristus byl druhá Božská osoba, Syn Otce nebeského, a projevoval-li, pokud na světě žil, všemohoucnost, činil jenom to, co projevoval Trojjediný Bůh od počátku, projevuje stále a projevovali bude vždycky.

Všemohoucnost Boží lidi všech věků uváděla a uvádí dosud v úžas.

Jevila a jeví se stále, ale nejzřejměji se ukázala při stvoření světa. Svět jest něco ohromného, a ten, který jej stvořil, musel míti ohromnou moc. Moc jeho musila býti tím větší, že jej stvořil z ničeho. Mnozí lidé mnoho dovedou, ale vždycky k výrobě věcí potřebují

předem nějakou látku. Bůh však, ač stvořil dílo tak velkolepé, nepotřeboval k tomu prázdné hmoty — dostačila mu jen jeho všemohoucí vůle.

První věta nejslavnější knihy, jaké kdy napsány byly a ovšem i napsány budou, první slova Svatého Písma jsou: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“ (Gen. 1, 1). Bůh jest všemohoucí stvořitel věcí viditelných i neviditelných. Stvořením ukázal svou všemohoucnost nejlépe.

Slovem „nebe“ vyrozumívá se nesčíslné množství dokonalých bytostí nebeských, kterým říkáme andělé. Ty stvořil Bůh dříve než stvořil svět viditelný, takže už byli jeho společníky a svědky, když činil věci viditelné. Kéž bychom mohli jejich krásu viděti a z ní se těšiti! Než, buď jenom trpělivý, i toho se dočkáš, budeš-li jen na zemi dle vůle Boží živ, a do jejich společnosti po smrti se dostaneš . . .

Spokoj se zatím krásou světa viditelného, která jest také veliká a vnímavé srdce blahem naplniti dovede.

Kterak Bůh viditelný svět stvořil? Neučinil tak najednou, ačkoliv zajisté i to bylo v jeho moci, ale postupně. Písmo praví, že učinil tak v šesti dnech, totiž v šesti časových obdobích, z nichž každé snad zaujímal celá tisíciletí. Den dle omezených názorů lidských a vzhledem ke krátkosti lidského života tvoří časové období několika hodin, ale den u Boha vzhledem k jeho nekonečnosti a věčnosti může býti období nepoměrně delší. U Boha tisíce let jest méně než u lidí vteřina.

Bůh stvořil nerosty, rostliny, zvířectvo a člověčenstvo. Stvořil různé druhy nerostů, rostlin a zvířat. Kdož je všechny sečísti a vyjmenovati dovede? Právě v té různosti a rozmanitosti jest krása.

Všem těmto druhům vykázal jejich účel, vyměřil jim jejich cesty a dal zákony, kterými se řídí. Dal určité zákony tvorům neživým i živým, kterými se spravují. Dal jim pud, kterým se snaží zachovati se v jednotlivcích i v celku. Proč sazenice vložená do země nebo semínko zaseté nikdy se nezmýlí a nežene kořínky na povrch a neroste matičkou dolů? Vždyť přece jest mrtvé a nerozumné, leží v tmavé zemi a klíčící zárodek třeba je právě na spodní straně. Anebo proč právě na jaře vy-

vádějí ptáci mláďata? Vždyt v létě měli by tepleji a více potravy. Ale zdaž by také do zimy mladí dorostli? Proč včely na jaře shromažďují zásoby, ač samy už se zimy nedožijí a jich potřebovatí nebudou? Proč má skřivan barvu hroudy, v níž žije? Proč na jednom stromě vypučí na jaře stejné lístky a na sousedním také stejné, ale už odlišné? Takových otázek mohli bychom uvést řadu nekonečnou. A místo odpovědi nezbývá nám než v údivu a pokoře zahleděti se k nebi . . .

A jaký přerozmanitý a podivuhodný život rostlinný a živočišný spatřili bychom na dně mořském !

A zdaž i nejtělejší květinka a nejnepatrnější brouček, který se skoro pod našim pouhým dotekem rozsype, svým ústrojím nevydává důkaz o Boží všemohoucnosti?

A co jest ukryto v útrobách země? Zajdi si na Moravě na dno Macochy, do jeskyně Kateřinské, zavesluj do pohádkových vod podzemní Punkvy a pocítíš i zde vanutí Boží moci. Nedivno, že onen statečný hajný, který vedl oddíl dělníků nové jeskyně hledajících, když se před nimi rozevřela nová čarokrásná krápníková jeskyně, padl především na kolena a se slzami v očích se modlil: „Věřím v Boha, Otce všemohoucího . . .“

„Vše, co chce, Hospodin činí na nebi,
na zemi, v moři a ve všech propastech.“

(Ž. 134, 6.)

Kdyby Bůh chtěl, mohl by jinou zemi, jiné tvorstvo, ano i jiné lidi stvořiti, tak jako mohl by dopustiti — a také skutečně dopustil — aby některé druhy rostlin nebo živočichů vyhynuly. Jest pánem života i smrti.

Jestliž jeden veškerenstvem
svobodně vanoucí duch,
my cítíme jeho vládu.
a jej s úctou zovem — Bůh.

(B. Jablonský.)

Podivem naplňuje nás pohled na zemi, ale oduševnělého pohledu k nebesům skoro nemůžeme ani snést.

Víme, že naše zeměkoule se rychle otáčí kolem své osy a že současně nesmírnou rychlostí 30 kilometrů za

vteřinu letí prostorem světovým kolem slunce. Večer v 9 hodin klidně uleháš, ale mezitím co spíš, letíš i s postelí šílenou rychlostí, a ráno, když se v 6 hodin probudíš, jsi už 16.200 kilometrů daleko.

Naše zeměkoule má v obvodu 5.400 mil, je tedy tělesem velikým, ale slunce je tělesem mnohem větším, neboť jeho průměr jest více než stokrát větší.

Naše země je vzdálena od slunce 21 milionů mil; dělová koule vystřelená se země, kdyby stále letěla, potřebovala by 25 let než by doletěla k slunci.

Na nebi je asi 80 milionů hvězd. Mnohé z nich jsou mnohonásobně vzdálenější než slunce. Jest prý asi třicet milionů stálic, totiž sluncí, z nichž mnohé jsou mnohem větší než naše slunce a kolem nich zase obíhá množství jiných těles nebeských. Mnohé z nich jsou tak vzdáleny, že světlo s nich, které přece uletí za vteřinu 42.000 mil, potřebuje miliony let než vůbec k nám doletí.

Mysl lidská už si dále netroufá . . . Srdce usedá v úzkosti . . . Už jenom se žalmistou se modlí:

„Ať chválí jméno Hospodinovo, on rozkaz dal, a byly stvořeny“ (Ž. 148, 5). „Nebesa vypravují slávu Boží, a díla rukou jeho hlásá obloha“ (Ž. 18, 2).

Bože, chválíme Tebe,
Pane, moc Tvou velebíme,
kterou zná zem i nebe,
skutkům Tvojm se divíme.

Bůh stvořil nebe i zemi a zachovává je. Dal tvorům na zemi a tělesům nebeským určité zákony.

Ale někdy ještě zvlášť zasahuje a koná skutky, které sice zákonů přírodních neruší, ale je přesahují.

Takovým Božím skutkům říkáme z á z r a k y. Jimi zvlášť ještě svou všemohoucnost ukazuje. Písmo Svaté uvádí veliké množství takových mimořádných skutků. Tak na př. lidu israelskému zázračně dštil s nebe mannu, zachránil tři mládence v ohnivě peci, vyvedl Petra ze žaláře atd.

„U Boha všechno jest možné.“ (Mat. 19, 26.) Co chce, stane se. Zázraky se dějí až dodnes, a budou se díti vždycky, kdykoliv jich bude třeba.

Člověk jich dělati nemůže, leda jen tehdy, kdyby mu Bůh moc k tomu dal. Moc i mocného člověka jest mizivě maličká proti moci Boží.

Kanut I., král Dánský, byl jedním z nejmocnějších knížat svého času; nicméně zůstal přece pokorným cti-
telem Božím, a nic se mu tak neprotivilo, jako pochlebování a nesmírné vyvyšování a vychvalování jeho osoby. Jednoho dne nazýval ho jeden dvořenín králem králů a pánem země a moře, jemuž se nic protiviti nemůže. Pobožný král mu nedal ani odpovědi, nýbrž dal se na trůnu svém snést k moři, kteráž právě bylo od větrů zbouráno. Tu řekl: „Moře, ty jsi částka mého království a musíš mně býti poddáno: protož přikazuji tobě, by ses utišilo a na tyto břehy nevystupovalo.“

Ale moře neuposlechlo. Pak řekl k dvořanům: „Nyní jste poznali, že jenom Jeden jest, který k moři může říci: Až potud a nic dále. Marná jest všecka moc králův. Bůh toliko je všemocen, a my lidé jsme slabí tvorové.“ To promluviv šňal s hlavy korunu královskou, a postavil ji na hlavu Ukřižovaného, jehožto obraz a kříž právě nedaleko byl postaven.

Císaře Maxmiliána překvapila jednou na honu hrozná vichřice. Celá družina jeho chvěla se strachem, ale císař padl na kolena a modlil se: „Tobě, ó Bože, jenž hřmiš, buď čest a chvála. Ty jediný máš moc, Ty jediný jsi král a my všichni Tvoji sluhové.“

Moc Boží je tak veliká, že jí nikdo omeziti nedovede. Vladař má právo omeziti moc svých úředníků, ale i moc nejmocnějšího vladaře jest zákonodárnými sbory a různými předpisy omezena. Jenom moc nejvyššího vladaře se všem omezením vymyká.

Jenom jedinké věci činili nemůže, totiž hřešili. Hřích se protíví Jeho vůli, a vůle Jeho obrácena jest jen k dobrému. Podstata Boží jest pravda a svatost. Svatý Klement Římský se vyjádřil: „Není u Boha nic nemožného kromě lži.“ Bůh nemůže býti nespravedlivým. Proto nepros Boha, aby tvého nepřítele potrestal — zaslouží-li trestu, Bůh ho zajisté dle zásluhy i bez tvého přičinění potrestá.

Bůh má ruce všemohoucí a srdce otcovské. Rád nám dává věci, o něž prosíme, jestliže jen napomáhají nám ke spasení.

Má moc zbaviti nás i věcí zlých, a proto i v neštěstí neklesejme, nýbrž s důvěrou prosme [ho]o pomoc.

Když jest nejhůř, Ty jsi nejbliž,
Ty znáš v bídě přispěti,
u Tebe je pomoc nejspíš,
kdo se k Tobě přivětí.

Prosícím pomáhá. Zbavuje je trápení. Ovšem často ne hned, ale poněvadž jest věčný, používá často celých desítek let. Jen trpělivost . . . Co je u něho padesát let?

A právě tak se to má s trestem. Netrestá — asi jako rozněvaný otec, okamžitě — nýbrž vyčkává. A volí trest vhodný a trestá právě tehdy, když toho nejméně očekáváme.

A podobně i odměňuje. Někdy rodiče odměňuje teprve v jejich dětech. Naše milá vlast musela na příklad čekat na osvobození 300 let. Ale co jest to 300 let u Boha?

Jednej na světě — v krátkém tomto životě — dobře a varuj se hříchu, aby tě Bůh mohl obdařiti odměnou věčných radostí . . .

24. Víra stálá.

[(Neděle 5. postní.)]

Kristus Pán vytýkal zástupům lidu a veleradě: „Jestliže pravdu mluvím (vám), proč mi nevěříte?“ (Jan 8, 46.)

Měl však kolem sebe hlouček svých věrných, kteří v něho věřili. Byli to hlavně jeho apoštolové, kteří později, když už odešel do nebe, nelekali se žádných obtíží ani vyhrůzek a byli ve víře stálí a téměř všichni mučednickou smrtí pro svou víru podstoupili. Učili a napomínali své posluchače podobně asi jako napomínal svatý Pavel Židy: „Hleďte, bratři, aby snad nebylo v některém z vás zlého srdce nevěry, tak že by odpadlo od Boha živého.“ (Žid. 3, 12.)

Na stromě církve v jejím prvním rozkvětu vypučelo množství květů červených a krásných, jimž se všichni divíme, a z nichž už miliony duší kolisajících vzalo si příklad, posilu a povzbuzení — myslím svaté mučedníky.

Nechci snad vypisovati jejich počet ani uváděti jejich jména — počet jich jde do milionů a jmen jejich všech ani svět nezná, za to všechna zapsána jsou v knihách nebeských — jenom namátkou a jako na ukázkou, jak si počínali, uvádím svaté mučedníky Marka a Marcelliana, jichž památku slaví církev naše dne 20. ledna. Žili v Římě koncem třetího století za císaře Diokleciána. Byli pro víru křesťanskou odsouzeni k smrti, ale na prosbu jejich rodičů a přátel dal jim prefekt Chromatus lhůtu 30 dnů na rozmyšlenou, chtějí-li od víry odpadnouti a život si zachrániti. Zatím byli vězněni v domě důstojníka Nikostráta.

Přišli k nim přátelé a domlouvali jim, aby se nevydávali na smrt a nečinili svým příbuzným zármutku, ale svatí bratři vytrvali ve svém rozhodnutí.

Přišla jejich matka a úpěnlivě prosila: „Slitujte se, synáčkové moji, nade mnou, která jsem vás pod srdcem nosila! Běda mně, matce nešťastné, že svévolně vydáváte se na smrt! Kdyby vás nepřátelé polapili, běžela bych za nimi a vrhla bych se na meče jejich, abych vás vysvobodila. Kdybyste do zajetí padli, vedrala bych se k vám, abych s vámi a za vás umřela. — Ale vy sami žádáte káta, aby vás usmrtil. Uvažte přece, jak hrozný zármutek na svou matku uvalujete! Svěvolně chcete zahynouti a staré rodiče zde opuštěny zůstaviti.“

Když ani tyto prosby nepomohly, přišel otec Tranquilin a v slzách pravil: „Přicházím se rozloučit se syny, kteří dobrovolně se chtějí smrti obětovati. Nadál jsem se, že děti moje pochovají mě a oplakávají budou otce svého, a zatím já, ubožák, sám jim pohřeb strojiti budu. Synové moji, oporo vysokého stáří mého, naděje a ozdoba má, uvažte přece, z jakého rodu jste vyšli, jak vychováni jste byli, jaké schopnosti máte a jakými vědomostmi se honosíte! Rozvažte, jaká to pešetilost, že sami smrt hledáte! Pojdte sem, jinochové, a plačte nad těmito druhy svými! Plačte nad nimi vy, starcové, i vy, otcové, kteří otcovské srdce máte! Kéž by osleply oči moje, abych neviděl syny hynouti rukou katovou!“

Přišly i manželky obou bratří, držíce dítky svoje v náručí, ukazovaly je mužům volající: „Co bude z nás a z těchto ubožátek?“

Může býti co tklivějšího? A přece svatí bratři, ač jim srdce žalem pukalo, vytrvali ve víře a neodpadli.

Na pomoc přispěchal jim plukovník tělesné stráže Diokleciánovy svatý Sebastian a pravil k přátelům: „Nepřemlouvejte těchto bojovníků Kristových, aby si vážili života časného víc než věčného! Přejte jim raději té blaženosti, do níž odebrati se chtějí, a dle příkladu jejich hleďte také sami jí dosíci. Křesťané nelekají se mučednické smrti, vědouce dobře, že kratičkým utrpením tím získají si radost nekonečnou. Hle, lito miláckové vaši neloučí se s vámi navždy, nýbrž chtějí vás jen předejiti, aby vám připravili místo v nebi.“

Po uplynutí třicetidenní lhůty povolal Chromatus otce Tranquilina a tázal se ho, jak se synové rozhodli. A Tranquilin odpověděl: „Synové moji i také já a příbuzní moji jsme šťastni, protože jsme poznali a přijali pravou víru, kromě níž není spasení“.

A nejen synové, ale i jejich rodiče a příbuzní podstoupili pro víru pravou mučednickou smrt a získali koruny věčné slávy.

Jiný dojemný příklad stálosti ve víře podává nám svatý Polykarp, biskup církve smyrnenské. V sobotu před Velikonocemi roku 167 byl jat a na náměstí před soudce vyveden. Vyzvali ho, aby od víry křesťanské odpadl. Stařec sklonil hlavu a chvílku rozjímal. Potom pozdvihl zrak k nebi a pravil: „Po osmdesát šest let sloužil jsem svému Pánu a Spasiteli, a nikdy mi nic zlého neučinil — jak bych mohl nyní státi se mu nevěrným?“ „Mohu na tebe pustiti divoká zvířata, nebo dáti tě upáliti,“ vyhrožoval prokonsul. Ale Polykarp mírně odpověděl: „Dej tedy lítou zvěř přivéstí neb učíň, cokoliv jiného se ti líbí.“

Prokonsul vydal rozsudek smrti. Připravili hranici dříví, vyvedli na ni sv. Polykarpa a upálili ho. Umíraje velebil Pána.

Za císaře Diokleciána roku 303 syrský rolník Barlam byl odsouzen, aby na znamení, že se křesťanské víry vzdává, vhodil na oheň ke cti pohanským bohům kadidlo. Když toho učiniti nechtěl, a když mu ruku násilím nad ohněm drželi, aby ho k tomu donutili, dal si raději ruku spáliti, než by byl obětoval.

V prvních třech stoletích byli křesťané od přemocných císařů římských a jejich úředníků krutě pronásledováni. Pohané chtěli vzmáhající se křesťanství násilím vyhubiti. Mnozí křesťané byli vyhladovělým šelmám v arenách předhazováni, mnozí upalováni, a jinými způsoby mučení a usmrcováni. Sám pohanský dějepisec Libanius napsal, že tehdy v Římě krev tekla proudem. Dle římského martyrologia neboli záznamu mučedníků jen v Římě umučeno bylo na 14.000 křesťanů. Ale těch, o nichž záznamů nebylo, nebo se nedochovalo, bylo zajisté mnohonásobně více.

Čteme-li o tom, nemůžeme pro ukrutnost pohanů a pro stálost křesťanů najíti ani vhodných slov.

I pozdější dějiny církevní podávají nám mnohé příklady stálosti ve víře.

Proti šlechtě Marii Stuartovně, jež byla vyvolena šlechtou roku 1561 za královnu anglickou, pojala nesmířitelnou zášť její babička královna Alžběta. Nevinná Marie byla vsazena do žaláře a poněvadž byla katolička, hleděla se jí anglikánská Alžběta zbaviti. Proti Marii zosnován byl zlý plán, jakoby se účastnila spiknutí proti Alžbětě, a byla dne 28. října roku 1586 k smrti odsouzena. Klidně vyslechla rozsudek. Byla si vědoma své nevin y a vyznala, že jediným jejím přestupkem jest její náboženství, a veřejně pravila, že se tím honosí, že může za víru svou krev prolíti. Žádala už jen zpovědníka, aby se před smrtí mohla ze svých hříchů vyzpovídati, ale ani toho jí nedopřáli. Srdnatě dne 8. února 1586 šla na popraviště a odevzdala šlechtěnou duši Bohu.

Františkán P. Forest byl na rozkaz Jindřicha VIII. dne 22. května 1538 v plamenech dlouho mučen a konečně upálen, protože nechtěl krále uznati za nejvyšší hlavu církve. Když byl veden k šibenici, pod níž měl býti zapálen oheň, neohroženě pravil: „Rozřezávejte mne na kousky úd za údem, palte mne, pověste mne, čiňte se mnou, cokoliv vám libo, zůstanu přece věren své víře“.

Z missií Japonských čteme tuto událost: Pohan vyhrožováním, bitím a ranami chtěl pohnouti svou ženu křesťanku, aby odpadla od víry Kristovy. Když jí přiměli nemohl, vyvlekl ji konečně se služkou do lesa. Tam před jejíma očima služku zabil a pravil k své ženě: „Zabiji

lě jako tuto služku, nezřekneš-li se víry křesťanské“. Ale žena statečně odpověděla: „Tělo mé máš sice ve své moci, to můžeš zabít, ale víru v Ježíše Krista mi nikdy z mého srdce nevyrveš.“

Kristina, královna švédská, byla protestantkou, ale došla k přesvědčení, že protestantská víra není vírou pravou, a proto se stala katoličkou. Švédové však nechtěli mít za královnu katoličku. Proto se královna raději vzdala trůnu. Za víru dala království.

Roku 1910 prolilo 173 missionářů krev svou za víru. Mezi nimi bylo 12 biskupů.

Schválně uvádím příklady stálosti ve víře, a to z toho důvodu, poněvadž příklady povzbuzují k následování. I my máme býti ochotni raději všechno i život dát, než bychom od víry odpadli nebo ji zapřeli.

V naší vlasti, právě v době, kdy měla prožívatí radostné dny osvobození, zaburácela hrozná bouře, které podlehli mnozí. Přestal vládnouti rozum, a vlády se ujala vášně. Katolíci, kteří ze všech sil na osvobození vlasti spolupracovali, byli od nepřátel církve označováni za nepřátele vlasti. Padla hesla „Řím jest náš nepřítel“, „Řím musí býti naším národem souzen a odsouzen“, „Po súčtování s Vidní, súčtujeme s Římem“, „Katolíci budou mít tolik práv, kolik si vydobudou“. Hesla ta letěla jako vystřelené pumy a otrávil české ovzduší. Nepřátelé církve byli hýčkáni, katolíci utlačováni. Staly se případy, že dělníci katolického smýšlení byli surovým nátlakem svých „kamarádů“ zbaveni práce a výdělků. Lid v tisících odpadával od své církve a nevěděl kam a nevěděl proč. Mnozí odpadali pro očekávané výhody, jiní ze strachu před nevýhodami — nepamatující slova svatého Jeronýma, že „lépe jest zajisté chléb si žebrať než víru ztratiti.“ Kříže, sochy a starobylé památky byly káceny a ničeny. Surové to obrazoborství jest a vždycky bude ošklivou skvrnou v dějinách českého národa. Byly zničeny umělecké památky ceny veliké. Měla být zasáhnutá církev a zatím zasáhnutá byla vlast a kultura.

Známo jest všeobecně, že zničena byla na Staroměstském náměstí v Praze krásná, umělecká socha Panny

Marie, vystavěná tam na památku osvobození Prahy od Švédů, jejíž zkázy praví umělci dosud želí.

Zdeňka Braunerová, vynikající umělkyně a dcera vynikajícího českého vlastence, vyjádřila se roku 1920 takto: „Jsem upřímnou Češkou, katoličkou. Tímto prohlášením dnes nikoho ve vlasti nezískám, ale nedbám toho. Když Mariánský sloup padl, vtírala se mi myšlenka, že musím něco učiniti, abych tu hanbu národa Českého odčinila. Přinesla jsem veliký věnec, ozdobila smutečným závojem a položila na podstavec kolem trosek sloupu. Nemohla jsem více učiniti, abych bolest svoji utišila a urážku Matce Boží ve tvář vmetenou částečně napravila. Čekala jsem, že někdo z davu se na mne vrhne, uhodí, a nestalo se tak. Přiznávám se, byla bych ránu tu snesla pro své přesvědčení. A protože se nebojím, vložila jsem do věnce svou navštívenku.“ Táž umělkyně jindy se vyjádřila: „Káceti sochy, káceti umělecké památky, jak hloupá a zločinná sebevražda, jaká vlastizráda a jaká zvrhlost! Panna Maria tři sta let orodovala za naši samostatnost a my jsme se jí pak — pomstili“. Jaká to mužná slova z úst ženy!

Kdo má odvahu pravdy a spravedlnosti se zastati, když všichni je opouštějí, tím většího obdivu zasluhuje.

V době našeho národního úpadku, když už mnozí nad národem zoufali, kdy mnozí se za mateřskou řeč styděli, kdy za hanbu se považovalo ve slušnější společnosti mluvit česky, byla v domě vynikajícího šlechtice shromážděna společnost několika vlastenců, a tu nadšený Palacký pronesl památná slova: „Kdybych byl cikánem a posledním z toho rodu, přec hrdě bych se hlásil k své řeči a k svému národu.“

Za tuto rozhodnost Palackého chválíme.

„Ale jako chválíme každého, kdo jest odhodlán pevně státi ve své národnosti a vážit si jí, tak také chvály naši zasluhuje každý, kdo jest odhodlán vytrvat ve své víře a neodstoupiti od ní, byť se mu v cestu stavěly obtíže sebe větší.“

Za stálost ve víře máme se i modliti. Pomoc a posila Boží více podpírají a pomáhají než všechny pomůcky lidské. Svatý Filip Nerejský často své žáky napomínal: „Modlete se za vytrvalost“. — Modleme se i my!

25. Zapírání víry.

(Neděle květná.)

Slavní vojevůdcové s vítězoslavou a provázení jása-jícími zástupy vraceli se z vítězných bitev.

Zaleť v duchu asi dva tisíce let zpátky a spatříš podobný vítězoslavný vjezd. Vítěz nad ďáblem, který vítězství vydobyl tím, že už se odhodlal dáti svůj život a svou krev Otci svému v oběť, vjíždí od hory Olivetské vzhůru ke chrámu. „Přemnohý pak zástup prostřel roucha svá na cestu, a jiní sekali ratolesti se stromů a prostírali na cestu, zástupové pak, kteří šli v předu i kteří v zadu byli, volali řkouce: Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, hosanna na výsostech.“ (Mat. 21, 8—9.)

Zástupové ti uznávali Krista za svého Spasitele a ukazovali víru v něho.

Podobně děje se až dodnes. Když na př. o Božím Těle jde vítěz ve slavném průvodu, a když k jeho počtě zní hudba a zpěvy, když řada bílých družiček sype mu kvítí na cestu, zdaž neukazují účastníci tohoto průvodu, že uznávají Krista za svého Vykupitele, za svého Boha, jenž pod způsobou Hostie uprostřed svých věrných dlí?

Mnozí se sice ke Kristu hlásí a víru v Něho veřejně vyznávají, ale — nezapírejme si toho — mnozí se k Němu hlásiti nechťí.

Nehlásí-li se k Němu nevěrci a jinověrci, bolí nás to sice, ale dovedeme si to vysvětliti.

Ale nadmíru nás trápí — a nemůžeme si toho ani vysvětliti a nemůžeme toho ani omluviti, že i někteří z katolických křesťanů mnohdy Krista zapírají, k Němu se hlásiti nechťí, a mluví nebo jednají tak, jakoby katolickými křesťany ani nebyli. Kdo je slyší nebo vidí, nabývá přesvědčení, že nejsou údy církve katolické. Tací lidé hřeší.

Hřichem tím zhřešil již apoštol Petr. Na dvoře Kai-fášově, když dotěrná děvečka prstem na něho ukázala, pravil, že ani Krista nezná. Učinil tak ze strachu. A přece se tím velmi prohřešil. Bolný pohled Kristův mu zřejmě pověděl, že učinil něco velmi zlého. A proto spěchal

ven a hořce se rozplakal. Tma a chladná noc viděly jeho hojné slzy a slyšely jeho bolestné vzdechy. Zbožná pověst dí, že oplakával svého provinění až do smrti, a že pramenky slz vyryly až rýhy na jeho tvářích. Po druhé by se byl tak zlého skutku nedopustil.

Kolik však křesťanů zapírá Krista za našich dnů! A nemohou ani na svou omluvu uvést strach, nýbrž vina jejich jeví se tím větší, že mnohdy hřeší ze zlo-myslnosti.

Jsmo-li katolickými křesťany, musíme mysliti, mluvíti a jednati dle své víry. Zevnějšek musíme uvést v soulad se vnitřkem.

Mnohý křesťan však doma se modlí, své náboženské povinnosti koná, chodí i na mši svatou, ale ve společnosti lidí vlažných ve víře nebo smýšlejících protinábožensky nemá odvahy víry své se zastati, k ní se otevřeně nehlásí, ano mnohdy i sám přiloží polínko všelijaké uštěpačné poznámky nebo lehkomyšlného odsouzení. Jeden rolník, když zvonili k pozdvihování při mši svaté, byl-li doma, poklekl a bil se v prsa, byl-li však na návsi nebo na poli, ani nesejmul. Co by mu jako „pokrokovému“ člověku řekli lidé? Jeden měšťan zase, když šel kněz ulicí k nemocnému, rychle zaskočil do nejbližšího průjezdu, schoval se za vrata, tam poklekl a bil se v prsa. Na ulici přece pokleknouti — co by si o něm lidé pomyslili? Mnohý říká, že jest katolickým křesťanem, ale odebírá a čte časopisy víře nepřátelské — bojí se, kdyby odebíral noviny katolické, že by po něm hloupí lidé hodili nadávkou „klerikál“.

Není třeba se chlubit se svým náboženským přesvědčením, ale zapíratí je a nehlásití se k němu veřejně jest hříšno.

Když se nás táže někdo, jenž jest k tomu nějak oprávněn, po naší víře, řekněme jen otevřeně pravdu, byl nás čekala třeba i hmotná škoda, ztráta výdělku, výsměch nebo pronásledování. Ale táže-li se nás a všetečně na nás vyzídá někdo, jenž k tomu nijak není oprávněn, smíme mu — učinme tak vždycky způsobem slušným! — odpověděti asi podobně, jako odpověděl cizinec onomu hostinskému, na němž v pátek žádal postní jídlo. Do hostince totiž přišel v pátek cizinec a přál si postní oběd. Hostinský

jal se ho dotazovali po jeho víře, ale milý host mu klidně odpověděl: „Starejte se o můj žaludek a ne o mou víru“.

Hostinské ovzduší právě není vhodné k rozprávkám o víře a náboženství. Jeden muž, když se podnapil, se zálibou vyvolával náboženské hádky. Hostinské výpary, kouř, prach, mnohdy i nepřičetnost, nesrovnávají se s důstojností naší víry. „Nedávejte věci svaté psům, aniž házejte perel svých před prasata“ (Mat. 7, 6), nabádal Kristus.

Někteří katolíci navštěvují modlitebny jinověrců, účastní se jejich schůzí a slavností. Znáám ženu, která vykonala v postě v katolickém chrámu Páně velikonoční svatou zpověď, a po velikonocích šla do shromáždění „Československé církve evangelické“ na „Večeři Páně“. Účast na schůzích a pobožnostech jinověrců církev naše zapovídá.

Jednou jsem navštívil mohamedánskou modlitebnu, pomodlil jsem se tam, a přece jsem si jist, že jsem se neprohřešil. Poslyšte, jak se to stalo: Roku 1905 byla česká poutní výprava do Svaté Země. Po skupinách navštěvovali jsme památná místa v Jerusalemě. Naši skupinu provázela rektor hospice, v němž jsme byli ubytováni, dr. Ehrlich. Vedl nás také na Sion do večeradla, v němž Kristus s apoštoly naposledy večerel. Cestou nám pravil: Večeradlo si hájí Mohamedáné. Domnívají se, že tam jest hrob Davidův. Poněvadž i Davida cti, mají v účtě jeho hrob a cizincům ani nedovolují, aby se tam modlili, poněvadž se domnívají, že vykonáním společných modliteb mohli by si už na posvátné místo to dělati nárok. Ale můžeme se tam pomodliti jen v duchu. Zamyšlení a zarmoucení nad tím, že místo tak posvátné je dosud v rukou jinověrců, blížili jsme se k místu, o němž od nejútlejšího mládí jsme slyšali. Hrdý Turek se vztyčenou hlavou stál tam na stráži a jestřábím zrakem si nás prohlížel. A přece jsme ho oklamali... Tvářili jsme se, jako bychom si vzájemně něco povídali, ale zatím modlili jsme se „Otčenáš.“ Modlili jsme se česky; nerozuměl nám. Na začátku ani na konci kříže jsme nedělali. Pán Bůh nám to jistě odpustil — aby znamení toto přísného strážce nepodráždilo. Turku, chceš-li lépe hlídat, nauč se

také česky! Večeřadlo Sionské ovšem plným právem patří křesťanům — Mohamedáné si je osvojují nepřávnem.

Jestliže se křesťané účastní ze společenské slušnosti pohřbu známých nebo vynikajících jinověrců, ani církve naše proti tomu ničeho nenamítá.

Proč se máme hříchu „zapírání víry“ chrániti? Příčiny jsou různé. Uvedme aspoň nejhlavnější.

1. Hřích tento jest známkou duševní slabosti. Dopouštějí se ho jen lidé nestálí, slabí — jen takové třtiny větrem se klálicí, nemající odvahy „přiznat barvu“. Slabošské a nemužné jest, za své dobré přesvědčení se stydět a jím se tajiti. Co bychom si pomyslili o Orlu, který by před lidmi odepnul svůj orelský odznak, anebo o manželu, který by svůj snubní prsten v nepřítomnosti své ženy zastrčil do kapsy? Nosí-li odznaky členové jednot tělocvičných, spolků hasičských, vidáme-li odznak živnostenský, výstavní, veletrhový a přerozmanité jiné, proč by se měl jen křesťan se svou legitimací neb odznakem tajiti? Silní jednotlivci at dávají příklad slabým a nerozhodným. Jen začni, a ostatní se připojí. Buď křesťanem celým — doma i venku, v soukromém i veřejném životě. Neukazuj slabosti, neboť slabochy svět pohrdá.

Když nastalo v Číně v novější době pronásledování křesťanů, byl před vchodem každého úřadu položen na zemi kříž. Kdo vstupoval do úřadu a nešlápl na kříž, byl poznán a hned mučen, a takových byl velký počet. Slaboši se podrobili, silní zvítězili.

2. Zapřítí víru jest známka bezcharakternosti. Je to jednání nečestné.

Ulicí velkého města šel mladý elegantní úředník a vedle něho prostý venkovan. Mladý pán potkal svého známého z úřadu, který se s ním dal do řeči. V rozhovoru se onen známý tázal: „Kdo jest tento člověk, který jde s tebou?“ — „Je to můj vzdálený příbuzný.“ Ale zatím byl to velmi blízký příbuzný — byl to jeho vlastní otec. Jak asi bylo u srdce tomuto šedivému muži, který tolik se nastaral, nalopotil a nastrádal, jen aby mohl syn dostudovati? Za tu neskonanou oběť ho nyní vlastní syn zapřel... Jaká to hanebnost!

Milý křesťane! Jak asi je tvému Vykupiteli, který nebe opustil, třicet tři léta na zemi v námahách strávil a přebolestnou smrt na kříži podstoupil, když jej zapíráš? Nečiníš ještě něco mnohem horšího než onen nevděčný syn? Uvažuj o tom chvíli.

Před lety chodívalo mnoho Čechů na práci a do služeb do Vídne. Mnozí se tam i trvale usadili. Ale také mnozí z nich anebo mnoho jejich dětí se odnárodnilo. Při sčítání zapřeli svou národnost a přestali se hlásiti k svému národu. Odsuzujeme je za to. Ale musíme odsouditi i také všechny křesťany, kteří zapírají svou víru. zapřítí vlast jest nečestno, ale právě tak nečestno a hříšno jest zapřítí víru.

Císař Konstantius jednou poručil, aby jeho křesťanští dvořané obětovali modlám. Mnozí obětovali. O těch se císař přesvědčil, že jsou nevěrní a vyhnal je ze svých služeb. Kdo není věren Bohu, nebude věren ani lidem. Odmítň člověka, který je schopen nečestnosti!

3. Zapírání Boha vede ke smutným koncům.

V knížce „Májová pobožnost“ od Muzzarelliho se vypravuje: „V Praze byl jinoch, který byl zapsán do jistého mariánského bratrstva. O jednom svátku Panny Marie chtěl jíti časně ráno k svaté zpovědi a svatému přijímání. Nešťastnou náhodou potkal nějaké známé, kteří ho zdrželi a pak jej zavedli na snídání. Nejdříve nechtěl snísti, ale také nechtěl říci, proč nechce jísti, pročž konečně, aby se neprozradil, přece něčeho požil, mysle si v duchu, že nepůjde k sv. přijímání, že aspoň svatou zpověď vykoná ke cti nejsvětější Panny. Ale když již chtěl odejíti, společníci opět jej zdrželi a potom pozvali, aby s nimi šel na víno. Zase se styděl odřici, aby se mu snad nevysmívali, a šel, umiňuje si, že potom půjde ještě aspoň na mši svatou. Ale jeho soudruzi začali již něco takového tušiti a počali si jej všelijak dobíratí a o něm vtipkovati. Nebožák se poddal bídným ohledům lidským a aby ušel jejich smíchu, zůstal s nimi a již nedbal, aby včas přišel do kostela. Pil tedy nad svůj obyčej hodně a oddával se nezřízené veselosti, aby ukázal, že se vyrovná ostatním. Konečně, když všichni byli již pilím rozjařeni až v rozpustilost, vyhrnuli se na

ulici, vráželi do lidí, obořovali se na ně a dovolovali si jiné neslušnosti. Brzy na jednom místě došlo ke srážce, pak ke rvačce, zableskly se i nože, zazněl pronikavý výkřik, a náš nešťastný jinoch si sáhl na prsa, zavrával, pak padl do kaluže své krve. Lidé přiskočili a nazdvihli mu hlavu. On ještě pootevřel oči, zasténal a vydechl naposledy. Tam dovedly nešťastníka neblahé lidské ohledy“.

4. Ještě mnohem horší následky má zapírání Boha na věčnosti. Pane Ježíši Kriste, jakže jsi to řekl, když jsi žil na zemi? „Kdo by mne zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 10, 33.) O slovech Tvých přece nemohu pochybovat. Až mne hrůza obchází při pomýšlení, že by ses ke mně nehlásil na věčnosti... Co bych si počal? V jaké beznadějnosti bych se ocitl? A jak hrozný byl by pro mne den poslední! Vždyť jsou mi známa slova Tvá: „Kdo by se styděl za mne a za slova má, za toho bude se stydět i Syn člověka, když přijde ve slávě své i Otcově a svatých andělův“ (Luk. 9, 26).

Toho neštěstí se dožít nechci a proto ve svém životě už nikdy Tě nezapru.

26. O dobrých skutcích.

(Hod Boží Velikonoční.)

Když byl Pán Ježíš v Bethanii v domě Šimona malomocného, přistoupila k němu žena s nádobou alabastrovou masti drahé a vylila ji na hlavu jeho. A když se nad tím učedníci jeho pozastavovali, pravil: „Dobrý skutek vykonala nade mnou“ (Mat. 26, 10).

Táž žena, která jej pomazala živého, šla v neděli velikonoční časně z rána, aby jej ještě i mrtvého pomazala. Za odměnu se jí Pán zjevil a laskavě ji jejím jménem oslovil.

Pán Ježíš výslovně svým vyznavačům poručil: „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky naše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích“ (Mat. 5, 16), a má až dosud rád ty, kdož dobré skutky konají. Proto konejme je bedlivě!

Dobré skutky jsou takové skutky, které se srovnávají s vůlí Boží. Děláme-li, co si Bůh přeje, jednáme dobře, děláme-li něco, čeho si nepřeje, jednáme zle. Přizpůsobujeme-li všechny své myšlenky, žádosti, slova a skutky vůli Boží, máme nárok zváti se dobrými křesťany. Dobré myšlenky a žádosti jsou ušlechtilý květ, ale teprve dobrá slova a skutky jsou ovocem. Dobré myšlenky mají jen tehdy význam, jestliže se vtělují v čin. Svatý apoštol Jakub právem dí: „Co prospěje bratři moji, praví-li kdo, že má víru, nemá-li skutků“ (Jak. 2, 14). „Jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak jest i víra bez skutků mrtvá.“ (Jak. 2, 26.) Dobré skutky najdeme jen u dobrých lidí — u těch, kdož se chtějí přiblížiti k Bohu. Nazýváme jimi vše, co jest mravně dobré a čím můžeme dosáhnouti věčného společenství s Bohem.

Člověk je tvor sice nejdokonalejší ze všech tvorů na zemi, ale přece jen tak nicotný, že bez pomoci Boží vlastně ani vpravdě dobrých skutků konati nemůže. Jsme oprávněni jen takové skutky nazývat dobrými, které konáme s pomocí milosti Boží. „Bůh je to, jenž působí ve vás i chléni i konání podle dobré vůle (své)“ (Fil. 2, 13). Dává nám milost pomáhající, abychom dobré skutky začali, dále konali a dokonali. O tuto milost máme stále a stále prositi.

Kromě toho máme se přičiňovati, aby duše naše byla stále okrášlena milostí posvěcující, neboť jen dobré skutky konané ve stavu této milosti jsou nám i záslužnými. Milost posvěcující jest ono tajemné pojítko naše s Bohem, jež dodává našim činům nadpřirozené ceny. Z těsného spojení s Bohem mohou jenom veliké věci povstati. Pán Ježíš to krásně naznačil v podobenství o ratolesti, která jen tehdy může vydati ovoce, proudí-li v ni životodárná šláva z úrodného kmene: „Zůstaňte ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně“ (Jan 15, 4).

Státy zlato a stříbro schovávají ve svých pokladnách a místo něho dávají do oběhu papírové peníze. Vlastně by mělo býti papírových peněz jen tolik, kolik hodnotného kovu má stát v zásobě. Papírové peníze mají tím větší cenu, čím více jsou drahým kovem podloženy. Nejsou-li

podloženy, ceny nemají. Učínme přirovnání a řekněme: Dobrý skutek bez podkladu milosti Boží podobá se papírovému penízi, který není drahým kovem podložen. Polský spisovatel Przywara dí: „Dílo, které není vytvořeno svatýma rukama, podobá se mrtvole; neboť jako mrtvola ani ono nemá již duše.“ Život věčný slíben jest nám jen jako odměna za skutky záslužné, to jest takové, které jsme ve stavu posvěcující milosti vykonali. Milost posvěcující dodává dobrým skutkům zvláštní ceny, ale skutky ty navzájem zase působí, že se milost v duši lidské rozmáhá. Jaká to vznešená a vzácná spolupůsobnost!

Dobré skutky konané ve stavu hříchu nejsou sice záslužnými, ale přece jen konají důležitý úkol, a to tím, že napomáhají nám, abychom ze sna povstali, abychom ze tmy dopracovali se ke světlu, abychom litovali svých hříchů, z nich se vyzpovídali, jich se zbavili a na výsluní milosti posvěcující se dostali.

Kromě toho bývají příčinou odměny pozemské. Nej-spravedlivější Bůh totiž, nemůže-li jim přiřknouti odměny nadpřirozené, poskytuje jim odměny přirozené v různých podobách zde na zemi.

Poněvadž vedle toho i víra svatá nás učí, že zásluhy takových skutků oživnou, jakmile stavu milosti dosáhneme, vidíme, že ani skutky dobré, konané ve stavu nemilosti nepřicházejí nazmar.

Dobré skutky máme konati v úmyslu bohumilém. Naši hlavní pohnutkou k nim má býti láska k Bohu. Kdo by je konal snad jen z toho důvodu, aby jej lidé chválili, došel už pochvalou tou odměny a nemůže jí čekat od Boha. Překrásně se o tom vyjádřil náš milý Vykupitel:

„Varujte se, abyste nečinili spravedlnosti své před lidmi, abyste byli od nich viděni; sic nebudete mítí odplaty u Otce svého, jenž jest v nebesích. Když tedy dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí v synagogách a na ulicích, aby byli ctěni od lidí; amen pravím vám, vzali odplatu svou. Ale když ty dáváš almužnu, ať nezví tvá levice, co činí pravice tvá, aby byla almužna tvá ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě“ (Mat. 5, 1—4).

K panu domácímú přišly dvě dámy výboru „Spolku pro ošacení chudé mládeže“. Žádaly o milodar. Vyslechl je, aby se neřeklo, že je „škrob“, dal jim jakýsi obnos, zapsal se do sběrací listiny, ale jakmile odešly, jal se láleřiti na ustavičnou žebrotu a byl toho dne velmi mrzut. Kdyby mu nebylo hanba před dámami a před těmi, kdož sběrací listinu budou pročitati, nedal by ničeho. Měl za jisté ze svého skutku malou zásluhu. Svatý Pavel napomíná: „Každý (dej tak), jak jsi byl uložil ve svém srdci, nikoli se zármulkem aneb z mušení, neboť veselého dárce miluje Bůh“ (II. Kor. 7, 7).

Brasílský císař Don Pedro chtěl v hlavním městě Rio de Janeiru založiti velkou nemocnici. Vydal svolání ke sbírkám, ale sebrán byl jenom malý obnos. I vydal vyhlášku: „Kdo dá 100.000 zlatých, dostane hodnost barona, kdo dá 250.000, bude povýšen do stavu hraběcího“. A ejhle! Sešlo se tolik peněz, že mohla býti postavena nemocnice daleko větší, než bylo míněno. Nad její bránu dal císař nápis: „Lidská marnivost lidské bídě“. Dobré skutky mají takovou cenu, jakou jim sami dáme, a cenu tu určuje úmysl, v jakém je konáme.

Proč je máme konati?

Příčin jest několik:

První jest ta, že poručil je konati Kristus a že poroučí je konati i jeho církev.

Druhá jest ta, že si jimi získáváme přízeň Boží. Kdo dobré skutky koná, toho má Pán Bůh rád a také jej bohatě odměňuje. Ta půjčka nese bohaté úroky. Štědrým štědře Bůh naděluje. Dává jim své požehnání. Dar, který poskytl, mnohonásobně jim vrací na jiné straně. Požívačností, rozmařilostí, hrou a marnotratnictvím už mnozí upadli do bíd, ale že by někdo rozumně konanými dobrými činy zchudnul, dosud jsme neslyšeli.

Bůh hodnotí almužnu danou strádajícímu tak, jako kdybychom ji jemu udělovali. Kristus Pán řekl, že cokoliv dobrého činíme lidem, tak to přijímá a odplácí, jako kdybychom to jemu samému prokazovali. V chudásovi poděluješ Krista. Svatý Jan Zlatoústý dí: „Chudý vztahuje ruku, ale Kristus dar přijímá“.

Dobročinnost dochází odměny v srdci člověka. Vnitřní spokojenost, klid a duševní mír jsou jenom výsledkem dobrého jednání. Vědomí, že jsme vykonali dobrý skutek, už samo nás blaží, a tato blaženost už jest nám nejlepší odměnou.

Lidumil jest u lidí ctěn a vážen. Dobrosrdečného člověka milují a chválí nejen ti, kteří z jeho ruky nebo jeho působením něco dobrého přijali, ale i ti, kteří o tom slyšeli nebo čekali nebo to viděli. Když zemře, účast na jeho pohřbu bývá veliká, všichni jej chválí a o jeho šlechetných činech si vypravují. Ať klidně spí, o kom lidé mohou jen dobře mluvit, když zavře oči . . .

Po dobrých lidech zůstává dobrá památka.

Roku 1797 narodil se v Jindřichově Hradci z chudých rodičů Ignác Třebický. Vyučil se řemeslu soukenickému a pracoval a šelřil, až se stal boháčem. Povznesl se na továrníka a koupil velkostatky Pošnou a Nový Dvůr u Pacova. Zemřel roku 1864 odkávav svému rodišti přes sto tisíc zlatých na různé nadace a lidumilné podniky. Úroky z těchto nadací dostávají potřební až dosud a až dosud jeho památce žehnají.

Básník Bol. Jablonský ve své básni „Dětem“ píše:

„I ta doba zlatá, jež vám lla hem září,
jak sen časem zajde, přiblíží se stáří.
Na konci pak všeho, z bohatství a statků
jenom dobré skutky zbudou na památku“.

Proto také naše církve zvláště uctívá památku těch světců, kteří život svůj dobročinnosti zasvětili, jako na příklad: svatého Karla Borromejského, svatého Vincence, svatého Jana z Boha a jiných.

Konečně hlavní příčina, proč dobré skutky konati máme, jest, že jimi dosahujeme věčné blaženosti.

Buzurge-Mihir byl považován za nejmoudřejšího muže svého věku. Jednou se ho perský král Nušivan před mnohými mudrci perskými, řeckými a indickými tázal, který člověk jest nejbídnější, načež moudrý muž odpověděl: „Nejbídnější jest ten člověk, který umíraje nemůže se ani jediným šlechetným činem vykázati“. Odpověď ta se všem přítomným mudrcům velice líbila.

Špatně bude přijat, kdo odchází s prázdnýma rukama. V životě budoucím není už času na dobré skutky. Co kdo opomenul, už nedohoní. Život pozemský jest čas setby, život věčný čas sklizně. „Protož, bratři, vynasnažte se tím více, abyste dobrými skutky upevnili své povolání a vyvolení“ (II. Petr. 1, 10). Na druhém břehu už se tě nebudou pláti na majetek, učenost, slav a hodnost, nýbrž jen na zásluhy. Před Bohem nejvíce platí ten, kdo nejvíce dobrých skutků ve stavu posvěcující milosti vykonal. A čím více zásluh, tím větší míra blaženosti.

Nešťasten, koho dobré skutky nedoprovázejí. „Každý strom, který nenese ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvržen bude“ (Mat 3, 10).

Lidé se pojišťují proti ohni. Splácejí pojišťovně určitý obnos a mají za to nárok, kdyby vyhořeli, na odškodnění. A proti pekelnému ohni se lidé tak neochotně pojišťují . . . Na nějaké zajišťující splátky za živa nepamatují . . . Jakou mohou očekávali budoucnost?

27. Pochybování ve víře.

(Neděle 1. po Velikonoci.)

Brzy po svém vzkříšení zjevil se Kristus Pán svým apoštolům. Tomáš však nebyl s nimi. Když přišel, vypravovali mu ostatní apoštolové s radostí: Viděli jsme Pána.

Ale Tomáš nechtěl věřit. Pochyboval o pravdivosti jejich slov. A uvěřil teprve, když za týden se jim Kristus znovu ukázal a jemu řekl: „Vlož prst svůj sem a viz ruce mé, a vzláhni ruku svou a vpusť ji v bok můj; a nebudiž nevěřící, nýbrž věřící“ (Jan 20, 27).

Tomáš neměl pochybovat, ale měl mluvit asi takto: Pane, nepotřebuji tě vidět, nežádám si prstu svého v bodení hřebů vložiti — mně stačí, že jsi předpověděl své zmrtvýchvstání, mně stačí ujištění mých spoludruhů, kteří tě viděli.

Pán Ježíš pokáral Tomáše pro jeho pochybování. Tím ukázal zřejmě, že se mu jeho jednání nelíbilo.

Kdykoliv se v dějinách Božího zjevení pochybovači objevili, vždycky nad nimi projevil Bůh svoji nelibost. Sára pochybovala o slovech Hospodinových, že bude

míli syna, a byla za to od Boha pokárána. Když Mojžiš na poušti pochyboval, zda vyprýští voda ze skály, za trest nevešel do země zaslíbené. Když Zachariáš, otec Jana Křtitele, pochyboval, že stará manželka jeho Alžběta obdrží synáčka, za trest pozbyl řeči. Když apoštol Petr počal pochybovati, zda jej snese hladina vodní, po které krácel, hned se topil.

Pochybovačů až dosud Bůh nemá rád.

A přece až dosud jest mnoho lidí, a bohužel, i mezi katolickými křesťany, kteří leckdy svolují k myšlence, že by mohlo něco býti nepravdou, co církve k věření předkládá, anebo kteří dokonce i hlasitě se vyjadřují: Kdož ví, zda-li jest to tak pravda. Kdo takto smýšlí nebo mluví, hřeší. Nevěra jest hřích, ale pochybování ve víře, což jest jako sestřenice nevěry, jest rovněž hřichem.

Nic na světě není bez příčiny, a jestliže vidíme, že pochybování ve víře jest tolik rozšířeno, poohlédněme se po příčinách tohoto neblahého zjevu.

První příčinou jest nedostatečné náboženské vzdělání a neznalost naší svaté víry. Lidé nepronikají do hloubky, zůstávají jenom na povrchu, neznají pravé podstaty článků naší víry, nemají kořenů, a není tudíž divu, že nestojí pevně. Malé náboženské vzdělání jest špatným základem víry. Proto hledej poučení na kázáních, křesťanských cvičeních, v duchovních přednáškách, v dobrých knihách, u vzdělaných lidí a upevníš svou víru.

Vpravdě vzdělání lidé vždycky pevně věřili a věří dosud. Universitní profesor v Praze dr. Mareš napsal: „Člověk bez náboženství, kdyby byl vůbec možný, byl by mravní zrůdou, nezpůsobitou k lidskému životu“. — Universitní profesor v Praze dr. Hnátek chodíval častěji v roce k svaté zpovědi a krátce před svou smrtí v lednu roku 1923 přijal svátosti umírajících. Universitní profesor v Praze dr. Gebauer pravil jednou k svému dítěti: „Podívej se tu na to obilné stéblo, na jeho účelné, podivuhodné zřízení a řekni, jak jest možno popírati vyšší moc, Boha? Proto jen, že jest nad náš rozum, nad naši chápavost? Tu jest pouze nutno se pokořiti, býti si vědom, že rozum jest nedostatečný, nikoli však říkati, co nedovedu probádat, to že také není“. Slavný geolog Joachim Barrande, jehož pamětní deska stkví se na skále

v údolí Vltavy u Prahy, byl zbožný katolík. Na den svatého Jana Nepomuckého okrašloval na dvoře domu, kde bydlel, sošku tohoto májového světce a po celý okláv dával tam rozsvěcovati světla. Slavný český učenec K. Václav Zenger spojoval vědu s vírou. Když se v roce 1896 jako delegát účastnil v Římě sjezdu astronomů, byl papežem Lvem XIII. přijat ve zvláštní audienci. Profesor Zenger věnoval papeži při té příležitosti své spisy; svatý Otec je radostně přijal, do knihovny vatikánské zařaditi dal a s českým učencem dlouho soukromě rozmlouval. Při rozmluvě té řekl Zenger, že jako pravý astronom „ve hvězdách hledá a nalézá jejich Stvořitele“. Roku 1903 prohlásil světoznámý učenec William Thomson: „Přírodověda vyžaduje nutně Tvůrce, jelikož bez něho vznik života vysvětliti se nedá. Bádejte jen a přemýšlejte, budete-li vážně přemýšlet, vědou budete donuceni k víře v Boha“.

Skoro každý vynikající učenec byl a jest člověkem pevně věřícím — jen nedoukové odvažují se pochybovati.

Druhý pramen pochybovačnosti jest všetečné hloubání ve věcech víry. Někteří lidé nechlí se spokojiti tím, co se jim předkládá k věření, ale pravdy náboženské se všech stran stále prohlížejí, převracují a zkoumají. A chtějí proniknouti i pravdy takové, které rozum lidský převyšují a před nimiž nám nezbyvá nic jiného než jen je přijmouti a důvěřovati církvi, která nám je předkládá. Ani církev nám nebrání, v pochybnostech hledati rady a východiska, naopak přeje si, aby naše víra byla uvědomělá a osvícená, ale varuje nás, abychom neužitečným a všetečným hloubáním mysl svoji nezatěžovali. Když přednášíme námitky v úmyslu, abychom se dopátrali světla a pravdy, činíme dobře; přednášíme-li je však v úmyslu zlém, škodolibém a rouhavém, hřešíme. V Římě jsem viděl v jednom kostele dvě kazatelny. Když jsem se tázal po příčině, pravili mi, že na jedné stojí kněz, dává otázky a přednáší námitky, a druhý kněz, stojící na druhé kazatelně, mu odpovídá. A to vše se děje k poučení věřících, kteří v lodi chrámové stojíce poslouchají. Člověk dobré vůle přijímá svaté pravdy, byť i všeho jasně nechápal, člověk zlé vůle pochybuje i tehdy, když důvody k víře jsou mu známy.

Třetí pramen pochybností bývá smyslnost. Kdo žije podle zásad víry, kdo ovládá své vášně, komu jest víra vodítkem života a ukazatelem, ten dovede oceniti její dobrodiní a uzavře s ní nerozlučitelné přátelství, kdo však povoluje svým náruživostem, kdo nastoupil cestu mravoukou zakázanou, rád by se všelijak omluvil, rád uvolňuje věrouku, aby uvolněna byla i mravouka Zachváti-li bouře strom, viklají se i kořeny. Svatý Isidor dí: „Zlý křesťan, který nežije podle evangelia, snadno ztrácí viru, když pokušení se dostaví“. Kdo povoluje tělesným náruživostem, přál by si, aby nebylo soudce. Nejbezpečnější jest život ve víře a podle víry.

Dalším zdrojem pochybovačnosti jest nedostatečná opatrnost. Kdo neopatrně kráčí, snadno klopýtne. Co nejopatrnějšími máme býti ve volbě svých přátel a ve volbě společností. Špatná společnost kazí dobré mrávy. Kdo se nechrání špatných společníků, kdo poslouchá jejich špatné, často i protináboženské řeči, snadno bývá sveden. Dr. Reyl řekl roku 1922 v senátu: „Drsná ruka způsobí v mravním životě zrovna takovou spoušť, jako splašený slon v krámě porcelánu“.

Zvláštní opatrnosti jest třeba ve volbě četby. Špatná četba jest za dnešních dob největším nepřitelem víry. Někteří spisovatelé jsou tak drzí, že píší věci protináboženské, a někteří nakladatelé jsou tak hamižní, že je vydávají. Tím působí ve světě mnoho zla. Dr. Ivan Tavčar pravil: „Každému jest dána svoboda, že smí v každé věci mysliti tak či onak, ale nikoli svoboda, aby se směla každá taková myšlenka vytisknouti a roztrubovati do všech stran světa. Tak jako nesmím zapáliti budovu, kolem níž jdu, tak nesmím zapalovati požáry na duševním poli“. Co jest u nás pisálků a knihkupců, kteří „zapalují požáry“, a kolik jest nešťastných, u nichž už „čhytilo“! Proto pozor!

U mnohých bývá pramenem pochybovačnosti nedostatek pokory. Přeceňují svůj rozum. Zapomínají, že lidský rozum všech zjevených pravd vystihnouti nemůže, a říkají: Čeho nechápu, tomu nevěřím. I v řádu přirozeném přemnohých věcí pochopiti nemůžeme. I oko nás klame: Hůl do vody ponořená zdá se býti zlomená, vzdálené předměty zdají se býti malými; učenci se prou

a opravují navzájem. A v řádu nadpřirozeném mělo by nám vše býti jasným? Ó Bože, skláním se před Tebou v pokoře a s myslí oddanou a prostou chci učení Tvé přijímati. Chci pamětliv býti slov svatého Tomáše Kempenského: „Podrob se Bohu a rozum svůj pod víru pokoř a bude ti dáno světlo potřebné“.

Takové jsou asi příčiny, proč lidé pochybují.

Známe-li příčiny, které k pochybnostem vedou, varujme se jich. Vystříhej se příčiny a nestihne tě následek!

Někdy však přece i při největší bdělosti a opatrnosti z čista jasna objeví se v mysli naší pochybnosti. A stává se to nejen hříšníkům, ale i lidem zcela spravedlivým. Takové myšlenky, za které nemůžeme, nejsou hříšné; jest to vlastně pokušení, které nám poskytuje příležitost, abychom víru svou jenom zocelili. Takové dotěrné myšlenky máme však ihned zahnat. Nemáme jim přáli pobytu, ale hned je zapuditi. Pokud s nimi nesouhlasíme, nemáme hřichu. Jakmile však bychom je s ochotou přijali, jimi se dále obírali a s nimi souhlasili, už jest svědomí naše obliženo. Jakmile svolujeme, hřešíme.

Osvědčenou zbraní proti tomuto nepříteli jest modlitba. Ber k ní útočiště ve chvíli nebezpečí. Modli se nejen pravidelně denně modlitbu „Věřím v Boha“, ale i kdykoliv se mezi dnem ozvou pochybnosti, vroucně svého Boha ujišťuj: „Věřím v Tebe, pravý, trojjediný Bože, . . . věřím všechno, čemu církev svatá učí, . . . ó Bože, posilni víru mou!“

Umírala dívka, dcera vysokého důstojníka. Věděla, že otec jest nevěrcem. Povolala si jej k sobě, vzala jej za ruku a slabým hlasem mu pravila: „Otče, umírám! Řekněte mi zjevně, mám nyní věřiti, že není nebe ani pekla, jak vy jste říkával, nebo mám se držeti toho, čemu mne učila má zesnulá matka?“ Otec se k ní sklonil a řekl: „Dítě mé! Věř tomu, čemu tě učila matka“.

Milý křesťane! Tvá matka Církev ústy svých kněží tě učila, čemu máš věřiti, abys byl šťasten zde i na věčnosti. Drž se pevně tohoto učení, abys byl zde i onde šťasten . . .

28. Jednota církve.

(Neděle 2. po velikonoci.)

Náš dobrotivý Spasitel přirovnával se sám k dobrému pastýři, jenž zná své ovce a je ochoten dáti pro ně i život. A podobenství zakončil těmito slovy: „Mám ještě jiné ovce, kteréž nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivésti, a hlas můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř“ (Jan 10, 16).

Všichni vykladači Písma souhlasně tvrdí, že Kristus na mysli měl svou církev, kterou už v srdci svém nosil a pro niž chystal půdu i v srdcích svých posluchačů. Přál si, aby v ní všichni lidé se soustředili a aby měla jednu hlavu.

Když v krajině u Caesareje Filipovy Petr vyznal, že Kristus je Syn Boží, slyšel z úst Kristových ona věkopamátná slova: „Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou“ (Mat. 16, 18). Kristus nemluvil o církvích, nýbrž o církvi. Jen o jedné.

A ještě v poslední večer svého pozemského pobytu, na rozhraní mezi životem a smrtí, v době loučení, ve chvíli rozchodu, v okamžiku nad jiné jímavějším se modlil, „aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli“. (Jan 17, 21.)

Svatí apoštolové dobře vůli Kristovu vystihli a jednotu v učení a ve správě církve zachovávali. Stejnou nauku všichni přijali a zase ji dále podávali, jeden „Otčenáš“ na hoře Olivetské slyšeli a všude mu zase učili, stejnými svátostmi posluhovali a svatého Petra uznávali za svého vůdce. V jejich dobách sestaveno bylo vyznání víry „Věřím v Boha“, a v něm vyjádřena víra v jednu církev: „Věřím v svatou církev obecnou“.

O potřebě jednoty byli přesvědčeni. Svatý Pavel psal k Římanům: „Mnozí jsme jedním tělem v Kristu“ (Řím. 12, 5). A k Efezským: „Jeden (jest) Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který jest nade všemi a skrze všechny a ve všech (nás)“ (Ef. 4, 5).

Z malého zrnka vyrostl veliký strom. Zrnko hořčičné vypučelo a rozložilo bohatou korunu. Úsilí obětavých

duší, a vláha milosti Boží napomáhaly ke vzrůstu. Že strom roste, je zázrak přírody, že církev tak vzrostla je zázrak milosti. Spolupůsobila s prostými rybáři z Galileje.

Na velkolepém stromě uvald neb upadl tu a tam lístek, uschla větev nebo větvička — povstaly bludy — nastaly odpady, ale strom žil dále a na jiných stranách vyháněl nové výhonky. Kmen ve svém celku trval. Už ve druhém století píše svatý Justin: „Bludy jsou všude rozšířeny, kde je církev katolická. Církev katolická jest všude tatáž, všude jedna a stejná, a bludy všude různé a odporující si.“ Ve třetím století pak psal svatý Cyprian: „Na Petrovi zbudoval Pán církev svou. Proto jest pouze jedna církev a od Krista Pána na Petrovi, přiměřeně k původu a základu jednoty zbudována.“ Týž světec jindy napsal: „Může ten míti víru, kdo nedrží se jednoty církve? Patří ten k církvi, kdo se od jednoty její odtrhuje? Církev jest jedna a bez této jednoty není ani ctnosti ani zásluhy, a i mučednictví mimo církev nedává práva na zásluhy, poněvadž odloučení se od církve katolické základ vši křesťanské ctnosti podkopává. Ten nemůže míti nikdy Boha za otce, kdo nemá církev za matku“.

Že církev dosud trvá, za to děkuje jen své jednotě. V ní jest její síla. Jednota jest nejen známkou její pravosti, ale i její nejpevnější oporou. Církev jest dle slov svatého Ireneje „jedna duše, jedno srdce“.

Co hlásali apoštolové, hlásá dnes, čemu učili, učí dosud. Má jednu nejvyšší viditelnou hlavu — Svatého Otce v Římě — má jedno učení a jedny svátosti. Jest jednotná a sjednocená v hlavě i v údech, jednotná ve správě, vládě i v poslušnosti. Stejně pravdy učí katoličtí kněží v Evropě jako v Asii nebo Americe. Není toho mnoho, co má katolický křesťan věřiti, ale je to všude stejné. Všude udílejí kněží sedm svátostí, ne více a ne méně, ať je to u nás nebo v Africe nebo na osamělých ostrovech nepřehledného oceánu. I bohoslužbu má v základech všude stejnou. Karel Havlíček-Borovský byl ve vyhnanství v Brixenu velmi tím dojat, že viděl a slyšel mši svatou právě tak sloužiti jako v Če-

chách. Zásady věrouky a mravouky katolické jsou všude stejné, a všichni dobří katoličtí křesťané, jichž jest dle sčítání z roku 1920 tři sta šestnáct milionů osm set osmdesátosm tisíc, stejně se jimi řídí. Dobří katolíci poddání jsou svým duchovním správcům, Tito svým biskupům a biskupové římskému papeži.

Velezasloužilý český vlastenec biskup Jan Valerian Jirsík takto o jednotě církve se vyjádřil: „Církev katolická, ačkoliv jest po celém světě rozšířena, činí toliko jednu velikou rodinu. Proto také katolický křesťan, co se víry tkne, všude jest doma, kde církev křesťanská trvá. Ona jest jedno tělo. Zde jsou farníci se svými pastýři, Tito se svými biskupy a Tito se svou hlavou, biskupem římským, co nejpevněji spojeni. Sv. Otec v Římě o to pečuje, aby všichni biskupové pravou víru zachovávali, každý biskup bdí a stará se, aby jeho pomocníci na vinici Páně zdravou pastvu ovečkám Kristovým podávali, a posléz každý z domácích pastýřů pečuje o to, by se v jeho ošadě pravé učení rozmáhalo, zachovávalo a plnilo. Takovým způsobem všichni údobé, jakkoli rozliční, úzkými svazky vespolek jsou spojeni, tvoříce tělo jedno, církev jednu.“

Na skále stojí v příboji vln pevná, mocná a nepřemožitelná. Její jednotu a z ní plynoucí sílu jí všechny ostatní církve závidí. Jaká žalostivá rozlišitelnost jest jen na př. mezi protestanty! Jejich sekt počítá se na tři sta. Ve Spojených Státech Amerických jest jich asi stošedesát, a v některých městech jest deset až patnáct různých protestantských církví majících své modlitebny, své sbory a potírajících se navzájem. U nás v novější době přijali jméno „Církev československá evangelická.“

Kristina, královna švédská, byla protestantkou, ale právě rozlišitelnost v protestantismu se jí znechutila. Naopak velice jí imponovala jednotnost církve katolické. Dala se poučiti o této víře a odhodlala se ji přijmouti. Věděla, že se vrací k víře svých předků. Ale národ, kterému vládla, byl protestantský a nechtěl strpěti na trůně katoličky. Proto vladařka zřekla se trůnu, odebrala se do Bruselu a složila tam r. 1674 katolické vyznání víry. Později odebrala se do Říma a tam r. 1686 smrtí svěťice zemřela.

Profesor dr. A. Ruville přestoupil od protestantismu ke katolictví. Sám o tom psal takto: „Vyšší duchovní (protestantský) pravil mi, že třeba povolným býti, třeba články víry pozměnit, aby slabí křesťané nebyli odpuzováni. Já odpověděl jsem, že nemůžeme býti dosti pevní, že nutno články víry neústupně zaslávat, nechť kdokoliv odpadne. A kdyby zůstalo jen několik málo věřících, ti pak by jako praví apoštolové obrodili církev“.

Církev naše jednotu svou stráží jako oko v hlavě. Její dějiny jsou stálá obhajoba její jednoty. Hájí až úzkostlivě čistotu a neporušenost svého učení. Jednotlivým národům ráda dopřává ve věcech méně podstatných volnosti, váží si zvyků národních, mnohdy je i svým uznáním posvěcuje a pozdvihuje, ano i jiným národům k následování doporučuje, ale ve věcech podstatných, ve věcech víry a mravů, nezná ústupků a smlouvání. Nedbá toho, že jí vyčítají neústupnost, hrdost a ztrnulost, a důsledně hájí svoji jednotu. Dějiny nám dokládají, že nečinila ústupků ani lidem ani národům, jež se o ní zvláštním způsobem zasloužily. Nám, lidem slabého rozumu a malého rozhledu, často se zdá až podivným, proč u ústřední správy církevní, co se ústupků týče, dělají, abychom se lidově vyjádřili „takové drahoty“, ale uvažujeme-li klidně a bez předpojatosti, vždycky na konec stanovisko církve musíme uznati správným. Proč nepovolí každému národu, co si jen přeje? Proč si každý musí i malinké ústupky takoruka násilím vydobývat? Protože chce zůstati jednotnou. Kdyby bez rozmyslu a bedlivého uvážení povolovala, přestala by býti jednotnou, světovou a — pravou. Proto raději ztrácela celé říše a národy, raději na zevnějšíku utrpěla, než by byla připustila, aby vnitřek byl dotčen. Právem spisovatel Herder napsal: „Nikdy nesklonila se církev katolická před kacířstvím a bludařstvím sebe mocnějším. Bez milosti odloučila se od rozkolu řeckého, třebaš tvořil půl světa křesťanského“.

Ovšem i církev rozumně přizpůsobuje se dobám a poměrům, ve svém zřízení podrobuje se změnám, vyvíjí se, připouští i různost obřadů, ale v podstatě se nemění.

Její věrouka jest pevně učeněná, mravouka jasná jako křišťál a zákonodárství vyhraněné. Má vlastně jen.

několik zákonů a s těmi vystačí pro všechny věky a pro všechna místa. V naší republice na př. odhlasovalo Národní shromáždění tolik zákonů, že se v nich ani advokáti a soudcové nevyznají, a poněvadž k nám připojeno bylo nově Slovensko, kdež platilo zákonodárství jiné, musilo být utvořeno zvláštní ministerstvo „unifikace“, které by naše i slovenské zákonodárství sjednotilo a v soulad uvedlo. Takový případ jest v dějinách církve nemožný. A přece náš stát čítá jen třináct milionů lidí, kdežto církev přes tři sta.

Církev nikdy netápe a nehledá. Její určitost a klid jest obdivuhodný. Šťasten, kdož se jí s důvěrou svěruje! Šťasten jest jako dítko, které drží se ruky své pečlivé matky, důvěruje jí a dává se jí vésti!

Tato pevnost jest pro dnešní rozháraný svět zvláštním darem Božím. Lidé i národové se zmitají jako trosečníci na rozbouřeném moři a ohlížejí se po skále, u níž by se zachytili a zachránili. Hle, tam stojí skála Petrova...

Slavný německý finančník Rathenau, který byl původu židovského, napsal: „Církev katolická stojí zde jako zázračný organism, který plně rozřeší svůj úkol, který zdá se nerozřešitelným. Církev tato zachová navzdor době svoje učení, rozvětřující se v dogma stále se zjemňující, udrží svoji jednotu v nejrůznějších krajích, zemích a pásmech, zdolá rozkladné a zhoubné síly, dá své obci rozkládající se po celém světě cit jednoty a skuteční řiši milosti ve viditelném pozemském jejím odlesku v zastoupení Božské Prozřetelnosti, majíc nevyčerpatelné prostředky milosti a posvěcení“.

K ní vzhlížejí zrakem plným nadějí největší duchové naší doby, největší vlastenci a státníci. Není na světě jiné síly, která by byla schopna lidstvo obroditi a povznést. Tato síla a moc plyne z její jednoty.

Ale slyším uštěpačnou poznámku „Volného myslitele“: Jaká pak to byla jednotu, když také byl čas, kdy měla církev tři papeže najednou? Uznávám, že to byla doba zlá pro církev, doba velikého jejího ponížení a zkoušky, ale také vím, že jenom jeden papež byl pravým a pravo-platným nástupcem Petrovým a že tedy i v tomto ohledu mohou katolíci bez uzardění a směle podívat se dějinám do očí.

Miluji, Pane, tvou církev a chci býti věrným jejím dítkem. Napomáhej svou milostí hlavně k tomu, aby nešťastní bratři církve východní, kteří se před staletími oddělili, zase s námi se spojili. Kraluj nad těmi, které buďto blud drží v zaslepení anebo rozkol v odštěpení a povolej je do přístavu pravdy a k jednotě víry, aby tam brzy jeden ovčinec a jeden pastýř byl . . .

29. O dobrém příkladu.

(Neděle 3. po Velikonoci.)

Svatý Petr, muž velmi zkušený, takto první křesťany napomínal: „Veďte život dobrý mezi pohany, aby v tom, v čem vám nyní utrhají jako zločincům, pro dobré skutky vaše, pozorující je, velebili Boha v den navštívení.“ (Petr 2, 12.)

Učení, které svatý Petr hlásal, nebylo jeho, nýbrž Toho, v jehož blízkosti po tři léta žil a od něhož se pravdě naučil. Božský ten učitel nejen učil, ale především činil — Písmo o něm dí, že „začal činili a učili,“ — a stále zdůrazňoval, že nikoliv jen slovy, ale především skutky svou víru musíme osvědčovali. Sám výslovně poručil: „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích“ (Mat. 5, 16).

I ostatní svatí apoštolové vůli Kristovu vystihli a dle ní učili a jednali. Tak svatý Pavel zcela v duchu Kristově napomínal Tita: „Ve všem prokazuj sám sebe jako vzor dobrých skutků“ (Tit. 2, 7).

První křesťané zcela dle učení Kristova a jeho apoštolů jednali a svým životem dokazovali pohanům, jak dobrá jest jejich víra. Neříkali jen o sobě „jsme křesťané“, ale křesťansky žili, byli čistotní v mravech, střídmi, obětaví, přívětiví, poslušní, takže pohané, vidouce jejich dobrý příklad, konečně sami se odhodlávali jejich víru přijímati.

I my jsme povinni dávat každému dobrý příklad. Už páté přikázání Boží, které nám zakazuje škoditi bližnímu na těle nebo na duši a přikazuje, abychom činili

vše, čím mu na těle nebo na duši prospíváme, nám to poroučí. Dobrým příkladem prokazujeme duším svých bližních veliká dobrodiní. Konáme-li před lidmi něco, čím je k dobrému povzbuzujeme, velice jim prospíváme.

Moc dobrého příkladu je strhující. Dítě, co vidí, napodobuje. Komenský, když chtěl vychovatele povzbudit, aby před dětmi dělali jen dobré, pravil, že dítky „opičátka jsou“. A velký člověk, což jest jiného, než také takové „opičátko“? Jedná zpravidla [tak, jak vidí u ostatních.

V Č. Budějovicích roku 1893 měl lékař Č. ochotnou opici. Poskakovala po pokoji a prováděla různé nezbedné kousky, že mnohý pacient, byť měl otekrou tvář nebo zavázanou ruku, dal se do srdečného smíchu. Jednou se lékař holil. Nechal holicí náčiní rozložené na stole a šel se umýt do kuchyně. Než se vrátil, už opice seděla u stolu, štětečkem mazala si mydlinami tvář a už také držela v ruce břitvu, chtějíc se také oholiti. Ještě, že včas ji zahnal . . . Jaká pak také byla [by to opice s oholenou tváří?

A myslíte, že většina lidí jsou lepší, než ta opice? Dělají to, co dělají jiní.

Poněvadž i my působíme na jiné, poněvadž i dle nás se jiní řídí, a poněvadž i v naší moci jest spolupůsobiti k tomu, aby lidé dobře jednali, máme vždy a všude jednati dobře a svým dobrým příkladem jiné na cestu dobrou uváděti. Oheň musí hřát, příklad musí vybízet. Slovo zní, příklad hřmí. Slova hýbají, příklady táhnou. „Mocnější jsou příklady než slova, a úplněji se poučuje skutkem než hlasem“ (Sv. Lev). „Skutky mají jazyk a jsou výmluvnější než ústa“ (Sv. Cyprian).

Spisovatel Fr. Doucha napsal: „Dobrý příklad nikdy není docela bez užitku, on působí jako tichý dešlík v nivy, ježto parnem již byly vyprahly. Jako vlašné deštíku krůpěje nezanikají bez blahé stopy, ale zde nové způsobují klíčení, onde rostliny již vadnoucí opět obcerstvějí k životu omlazenému, tak pohled na šlechtnost a dobrotu srdce vede nejen mocně k oblíbení sobě ctnosti, ale mnohou vyprahnutím již zakoralou vůli opět obměkčuje k novému nastoupení na cestu pravou.“

Dobré je dobré slovo, dobré je dobré napomenutí, ale účinnosti dobrého příkladu nic se nevyrovná. Dr. Förster o něm dí: „Každý dobrý příklad je jako svatý obraz u cesty — každý smekne, skloní se před ním a cítí, že je v životě ještě cosi vyššího než klackovství a že to vyšší žije také v jeho srdci a přeje si: Kéž by ještě ve mně zmohutnělo“.

Svatá Afra, která byla dříve pohankou a vedla hříšný a nemravný život, vidouc, kterak svatý Narcisus, jenž řízením Božím u ní se před pronásledováním ukryl, se soudruhem nahlas před jídlem a po jídle se modlil a potom pokrmu žehnal a hodinky v noci konal, obrátila se a dala se s matkou a třemi služkami pokřtiti.

Synovec generála Bothy Thomas Addis Eumett, jenž bojoval v Africe, stal se katolíkem. Pohnutkou k návratu do církve jeho otců mu bylo, že jeho katoličtí spoluvojáci každou neděli a svátek šli do kostela, ač byl tři a půl anglické míle vzdálen. Tam zůstali až přes odpolední požehnání. Tím byl mladý bojovník mocně dojat a o pravosti katolické víry přesvědčen.

Svatý Antonín Paduanský vyvedl jednou svého klášterního bratra z kláštera a řekl mu, že půjdou kázat. Vedl jej ulicemi, po náměstí, ale do žádného kostela s ním nezašel. Po chvíli vrátil se s ním zase do kláštera. Bratr myslel, že světec na kázání zapomněl. Ale svatý Antonín mu pravil: „Věř mi, jdouce ulicí a náměstím a důstojně se chovajíc dali jsme lidu dobrý příklad a tímto dobrým příkladem účinněji jsme kázali, nežli dlouhou řečí“.

Staré české přísloví dí: Příklad — veliký řečník.

Každý má povinnost dávat dobrý příklad, ale zvláště jej mají dávat rodiče svým dítkám. J. M. Sailer dí, že „dobrý příklad rodičů jest nejlepším katechismem a nejpěknějším zrcadlem pro dítky.“ Když dítě vidí, že rodiče ráno a večer poklekají k modlitbě, že v neděli a ve svátek jdou na mši svatou, že přijímají svaté svátosti, že spravedlivě živi jsou, činí podobně. Rodiče už ani nemusejí je k tomu zvláště vybízeti.

Dobrý příklad dávatí mají biskupové a kněží těm, kteří jsou jejich péči svěřeni. Budiž Pánu Bohu za to vroucí dík, že máme právě nyní v naší vlasti pastýře

duší dle Srdce Božího. Je jich sice málo, ale jsou dobří. Pronásledováním, kterého po převratu zakusili, se jenom zocelili a v dobrých snahách utvrdili. Jest pravda, že někteří pod tíhou svého úřadu klesli, že nespravedlivými a hrubými nájezdy byli znechuceni a rozmrzeni, že neměli síly nésti dále břímě sebezáporu, chudoby a pomluv a že svůj stav opustili, ale v celku můžeme říci, že kněžstvo naše v tom hrozném náporu obstálo a že dává věřícím dobrý příklad náboženské horlivosti. Zmenšený jejich počet vynahraňuje jejich zvýšená horlivost.

Dobrý příklad jsou povinni dávat učitelové svým dítkám. Slavný vychovatel Komenský řekl: „Pravidla a příklady vždycky spolu jíti musejí.“ Proto mají vštěpovati ve školách nejen zásady správného jednání, ale mají sami co nejšlechetněji žít, aby slova jejich byla jejich příkladem podepřena a tím mocněji působila.

Dobrý příklad občanům mají dávat všichni, kteří vládnou, ať už se jmenují ministři, poslanci, úředníci nebo jakkoliv jinak. Sami mají zákony zachovávat až úzkostlivě, mají svítiti jako svíce na kbelíku postavená a vědomi si mají býti své veliké zodpovědnosti. Svatý Ignác z Loyoly pravil, že „příklad jest nejlepším výkladem zákona.“ V evangeliu se pravi, že královský úředník uvěřil, a dle jeho příkladu uvěřil „celý dům jeho“ (lan 4, 53). Protože uvěřila hlava, uvěřili i ostatní členové.

Dobrý příklad dávat mají zaměstnavatelé svým učedníkům, tovaryšům a všem zaměstnaným, hospodáři své čeledi a vůbec všichni představení svým podřízeným.

Dobro, k němuž jsme vázáni svým společenským postavením, povoláním a zákonem, konejme vždy zjevně. Není v tom ani neskromnost ani farisejství, ale je toho třeba pro poučení a vzdělání jiných. Svatý Bernard dí: „Kdo v skrytě je dobře živ, ale k cizímu vzdělání nic neprospívá, podobá se doutnajícimu uhlu, kdo však dobrými skutky se stkví a jimi jiným dobrý příklad dává a je k následování povzbuzuje, podobá se lampě — i sebe zahřívá i jiným svítí.“ Pán Ježíš zajisté znal viru setníkovu, ale zdůraznil ji před jinými, aby jim ji vystavil za vzor. Řekl těm, kteří šli za ním: „Amen pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Israeli“ (Mat. 8, 10).

Přikázání křesťanské lásky nás pobádá, abychom dobrý příklad dávali.

Máme jej dávat i z lásky k Bohu. Konajíce dobré, ukazujeme lásku k Bohu a povzbuzujeme-li jiné ke konání dobra, napomáháme k větší jeho cti a slávě, což jest úkolem našeho života pozemského.

Máme jej dávat i z lásky k sobě. Konáním dobra na venek, posiluje se dobro v nás. Cvičení dává umění. V dobrém příkladu je zásluha. Nejraději se má ten, kdo si nejvíce zásluh nashromáždí. Dobrý příklad jest jako zrníčko zaseté, z něhož se rodí užitek. Kdo chce býti žencem, musí napřed býti rozsevačem. Často i drobné zrno veliký užitek vydává.

Jednej dobře i z lásky k jiným. Bližního nejlépe milujeme, když se staráme, aby v dobrém prospíval a pečujeme o spásu duše jeho. Dáš-li bližnímu almužnu, vykonáš dobrý skutek, dáš-li mu dobrý příklad, vykonáš skutek daleko lepší, protože v prvním případě postaral jsi se o jeho tělo, v druhém o jeho duši. Proto zcela správně napsal svatý Bernard: „Neznám lepší rady, než abys hleděl poučiti bratra příkladem, co by se mělo a co nemělo dít“. Světec, který tolik o spásu duší horlil, věděl zajisté velmi dobře, čím se duše lidské nejlépe k dobrému pohnouti a nadchnouti dají.

Čím větší zkaženost ve světě, tím je dobrý příklad potřebnější, záslužnější a tím lépe září, jako jasněji svílí hvězda, čím větší je tma.

Neopomínej jím posvěcovati sebe i celé své okolí.

30. O opatrnosti.

(Neděle 4 po Velikonoci.)

„Blaze člověku, který našel moudrost,
a jenž oplývá opatrností.“

(Přisl. 3, 13.)

Život je dvojí: Pomíjitelný a věčný. Kdo je moudrý, žije tak, aby se uvaroval škod v životě časném i v životě věčném. Ctnosti, která nás k tomu činí náchylnými a schopnými, říkáme opatrností.

Zřejmo tedy, že jest opatrnost dvojí: První se týká záležitostí pozemských, druhá věčných. První se týká spíše těla, a jmenujeme ji opatrností „světskou“, druhá se týká v první řadě duše, a zoveme ji opatrností „křesťanskou“. Jsme lidé a jsme křesťané, a obou těchto opatrností je nám třeba.

Snaž se osvojiti si první druh opatrnosti a dle ní jednej.

Zachovej vždy klid a rozvahu. Neukvapuj se ve svých rozhodnutích. Nedopusť, aby kdy vášeň zakalila tvou mysl a nesvedla k činům nepředloženým. Než něco podnikneš, vždy si vše předem dobře rozmysli. Dvakrát měř, jednou řež. Blahoslavený Tomáš Kempenský praví, že „veliká je moudrost neukvapovati se v jednání“. Po účinku zlá rada.

Ve štěstí měj se na pozoru před pýchou a v neštěstí před malomyslností. V chudobě zachovej čestnost a v nehodách duchapřítomnost.

Nejvíce třeba opatrnosti, kde se jedná o veliké věci, jako na př. při volbě stavu. Peníze nejsou všecko — šťastná a spokojená chudoba je cennější. Takový chytrák, který

„počítá, co mu to vynesce,
a když nic, tak rychle vyhne se“,

není sice v nynějším světě vzácností, ale to jen je důkazem, že svět příliš ke hmotě se přiklonil a ztratil ideály.

Úsudek tvůj nebuď dítkem okamžité nálady, nýbrž výsledkem klidných a pečlivých úvah.

Opatrný buď na své oči, uši, společnost, okolí, četbu a zábavy.

Opatrný buď na svou řeč. Často jediné neprozřetelné slovo nadělá mnoho nepříjemností.

Upřímný buď ke každému, ale sdílný jen k tomu, o němž jsi se přesvědčil, že toho nikdy nezneužije.

Nedej se klamat lichotnými slovy nebo skutky. Mnozí dovedou úlisně mluvit nebo jednat, pochlebovat a zaslepit. Pochlebník bývá nebezpečnější než neurvalec.

Starořímský mudrc Séneca pravil, že „základ šťastného života jest opatrnost.“ Opatrnosti nikdy nezbyvá. V životě společenském jest jí nanejvýše zapotřebí.

Druhý druh opatrnosti jest opatrnost křesťanská. Jest to, abychom se obrazně vyjádřili, šlechetnější a důstojnější sestra té první. Týká se spíše života duchovního. První dotýká se řádu přirozeného, tato řádu nadpřirozeného.

Je to zvláštní ctnost křesťanská, a naše mravouka vykazala jí velmi čestné místo. Řadí ji mezi čtyři hlavní ctnosti křesťanské a mezi nimi klade ji ještě na místo první. Jmenuje ji ctností „stěžejní.“ Jako totiž na stěžejích spočívají dvěře, tak na čtyřech základních neboli „stěžejních“ ctnostech spočívají všechny ostatní ctnosti křesťanské.

V Lyoně je nádherný velechrám, zasvěcený Matce Boží. Zove se „Notre Dame de la Fourvière“. Pro svou náheru jmenuje se „domem zlatým“. Střecha kopule této velkolepé stavby nese na vrcholku ohromnou sedmi-metrovou sochu svatého Michala archanděla a na čtyřech rozích jsou čtyři věže 48 m vysoké, jež jsou pojmenovány dle čtyř základních ctností. Zdi jejich jsou vyzdobeny symboly těchto ctností. Severozápadní věž slouží za hvězdárnu, severovýchodní za rozhlednu.

Křesťane, neváhej vstoupiti na rozhlednu a zadívat se kolem sebe. S výše jest lepší rozhled. Vidíš dále, než jen snad na několik kroků před sebe . . .

Pozastav se také na chvílku a zamysli se nad svým životem . . . Kam jdeš? Kde jest cíl tvé cesty? Co bude s duší? Každý je svého štěstí strůjce. Jak si kdo ustele, tak si lehne. Duše bude míti takovou budoucnost, jakou jí uchystáš. Opatrné panny v evangeliu mohly vejíti do radosti, protože včas zásobily lampy své olejem, k neopatrným pravil ženich, „neznám vás“ (Mat. 25, 12). Lampy znamenají víru, olej dobré skutky, oním ženichem jest Kristus Soudce a siní hodovní nebe. Zásob se olejem, pokud čas.

Cokoliv činíš, dobře čiň, a ku konci přihlížej. Do minulosti patří jen potud, pokud toho třeba poznati vinu a smazati ji, za to však upni zrak na budoucnost. Vše-vědoucí nejsme, viděti do budoucnosti nemůžeme, ale víme, že stejné příčiny mívají stejné následky; a také víme, že dobré vždycky Bůh odměňoval, a pevně věříme,

že činí tak až dosud. Po pomíjitelném² šlapeme nohama, ale hlavu neseme vzhůru a obracíme k nepomíjitelnému. Had zdvihá z keře hlavu, aby daleko viděl, a je-li v nebezpečí, hlavu svou ostatním tělem kryje — proto napomíná Kristus „buďte opatrní jako hadové a prosťte jako holubice“ (Mat. 10, 16). Viz tu nádheru, o níž pravil Kristus, že jí lidské oko ani nespátrilo, ani ucho neslyšelo a všeho se chápej, co napomáhá ji dosáhnouti . . .

Kdo poznává, co má v jednotlivých případech činiti, by jednal bohumile, má ctnost křesťanské opatrnosti.

Ostatní ctnosti spíše se týkají srdce, ale tato týká se více rozumu. Tím zároveň nad jiné vyniká, neboť rozum jest vždycky úctyhodný vládce.

Právem přirovnává ji svatý František z Assisi k vozataji všech ostatních ctností, a svatý Bernard k lodnímu kormidlu, které celé lodi udává směr.

Svatý Ambrož přirovnává ji k pramenu, z něhož ostatní ctnosti vyvěrají, a svatý Ambrož k duševnímu oku, kterým na vše se dívati máme.

Svatý Basil napsal: „Pravá opatrnost záleží v tom, že poznáváme, co máme konati a co nikoliv. Kdo se jí řídí, neuchýlí se od ctnosti a neupadne v nepravost“. A svatý Efrém napomíná: „Ve všech záležitostech opatrně si počínej, chceš-li zbožným slouti, opatrnost tě jako ve vozíku ponese a z mnohých nebezpečností vytrhne“.

Aristoteles napsal, že „bez opatrnosti není ctnosti a bez ctnosti není moudrosti.“ Naše staré přísloví dí, že „opatrnost jest matka moudrosti“, a jiné přísloví praví, že „bez opatrnosti i moudrost slepa“.

U svatého Antonína opata byli jednou shromážděni mnozí poustevníci thebajští. V duchovních rozmluvách přišla řeč i na to, která ctnost jest nejpotřebnější ku pokroku v dokonalosti křesťanské. Jeden myslil, že půst a bdělost, druhý opovrhování věcmi vezdejšími, třetí milování samoty, čtvrtý milosrdenství. Konečně promluvil svatý Antonín řka: „Všecky ctnosti, jež jste jmenovali, jsou záslužné a chvályhodné, ale z nescíslných poklesnutí, jichž se mnozí dopustili, přišel jsem k úsudku, že opatrnost jest ta ctnost, po které se lážete, neboť opatrnost zachovává všecky ctnosti, řídí je a pomáhá ku

všem ostatním ctnostem. Postrádá-li kdo opatrnosti, snadno klesne“.

Křesťane, tuto ctnost musíš si osvojiti. Je to bezpodmínečně nutno. V myšlení, žádostech, slovech a skutcích buď opatrný. Jsi-li tak nešťasten, že ji nemáš, musíš se jí naučiti. Všem u se můžeme naučiti, jen když chceme. Mnoho přemýšlej, poslouvej pilně slovo Boží a čítej zbožné knihy.

Spisovatel Plato vypravuje, že perští králové volívali na zdárné vychování svých synů čtyři nejslovutnější muže. Jeden musil býti velice moudrý a opatrný, aby je vyvíčil učitel a bázni boží, druhý velmi spravedlivý, aby je učil dáti každému, což jeho jest a milovali pravdu, třetí velmi zdrženlivý, aby je učil přemáhati žádosti, aby jimi uměli vládnouti, čtvrtý velmi udatný, aby je nabádal k zmužilosti a k neohrožené srdnatosti v nebezpečnosti a k trpělivému snášení všech nepříznivých osudův.

Ctnosti jsou jako kvítky v zahrádce duše, a každý může a má býti jejich pěstitelem. Není každému možno, aby si vydržoval učitele, jako to mohli činiti bohatí králové perští, ale každý může a má býti sobě samému učitelem.

Učitelem opatrnosti jest opravdová snaha po pravém štěstí.

A nestačíš-li si sám, povolej na pomoc jiné. Porad se s moudrymi a zkušenými. Jestliže Písmo praví „nespoléhej na svou opatrnost“ (Přisl. 3, 5), nepřímou tím vybízí, hledati ji jinde. A hned několik řádek dále čteme:

„S moudrymi kdo chodí, moudrým bude;
(ale) přítel bláznů bude jako oni.“

(Přisl. 3, 20.)

Starý Tobiáš napomínal svého syna: „Vyhledávej vždycky rady u moudrého“ (Tob. 4, 19).

Porad se s moudrymi nejen na zemi, ale i na nebi. Pročítej životopisy svatých a seznáš, jak jednali, a poučíš se jejich příkladem. Svatý Vincenc z Pauly před každým svým rozhodnutím poklekl před Kristem Ukřižovaným a tázal se ho, jak by si měl počínati. Taž se

i také té, kterou církev zove „Matkou dobré rady“. Jest pomocnicí křesťanů a jejich nejlepším útočištěm.

Za ctnost opatrnosti také se modlí. Pros Boha, aby ti ze svých darů udělil. Písmo svaté o něm dí :

„Mám v své moci všelikou radu a zdatnost,
má jest opatrnost, jakož i síla.“

(Přísl. 8, 14.)

Bůh rád ze svého majetku prosícím udílí. Výslovně řekl: „Proste a bude vám dáno“ (Luk. 11, 9).

31. Modlitba důvěrná.

(Neděle 5. po Velikonoci.)

K svým učeníkům Krisius Pán jednou řekl: „Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám“ (Jan 16, 23). Jindy jim řekl: „Začkoli budete prositi v modlitbě, věřte, že to obdržíte, a stane se vám to“ (Mar. 11, 24). Když k němu přicházeli nemocní a prosili ho, aby jim vrátil zdraví, říkal jim: „Doufej, víra tvá tě uzdravila“. Slovem „víra“ vyrozumíval důvěru v moc a dobrotu Boží. S jakou asi nadějí jej nemocní prosili!

Jeho apoštolové, kteří s ním stále byli, jej vidali a slyšali a jeho zásady si osvojili, naučili se od něho s důvěrou k Bohu se modliti, a také sami ostatní věřící k důvěře povzbuzovali. Tak apoštol Jakub vybízí: „Žádej ve víře, nic nepochybuje, neboť kdo pochybuje, podobá se vlně mořské, která větrem se čeří a zmítá“ (Jakub 1, 6). Svatý Pavel napomínal: „Neodmítejte tedy své důvěry, která má velikou odplatu“ (Žid. 10, 35) a poučoval: „Přistupujme tedy s důvěrou ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost ku pomoci příhodné“ (Žid. 4, 16).

První křesťané, poučení byvše svatými apoštolý, poklekali na modlitbách a prosili a toužili po vyslyšení. Chceme-li míti důkaz, zaleťme duchem do Jerusalema, a té noci, po níž měl býti Petr vyveden ze žaláře a popraven, spáříme je, kterak místo aby se pohroužili v posilující spánek, klečí a úpěnlivě se modlí k Bohu za Petra. Modlitby jejich nemohl Bůh oslyšeti a poslal

anděla, aby Petra ze žaláře a z nebezpečí smrti vysvobodil.

Také naše svatá církev, která plnost víry a pravého učení přejala a je jako oko v hlavě sřezí, poučuje nás o modlitbě a o jejích vlastnostech, neopomíjí nás upozorňovati, že modlitba, má-li býti správnou a účinnou, musí býti spojena s důvěrou. Pro naše povzbuzení a poučení vkládá do svého katechismu také tuto větu: Důvěrně se modlíme, když se vši jistotou očekáváme, že nás Pán Bůh vyslyší.

Povzbuzení příkladem našeho milého Vykupitele, jeho svatých apoštolů, prvních křesťanů a poučení naší svatou církví modleme se vždy důvěrně. Buďme proniknuti přesvědčením, že nám Bůh dá, zač prosíme — ovšem samo sebou se rozumí, že prosba naše nesmí odporovati jeho vůli a našemu věčnému blahu. O výsledku své modlitby nikterak nepochybujme. Přednášejme prosbu a čekejme bez obav na odpověď. Modlíš-li se, nesmíš si mysliti: Možná, že mne Bůh vyslyší, a možná také, že nikoliv. To by bylo málo. Musíš sepnouti ruce a pozdvihnouti srdce své a mysliti si: Bůh mne zcela určitě vyslyší.

Modli se asi tak jako se modlil prorok Eliáš, když chtěl, aby Bůh seslal oheň s nebe na jeho oběť a tak podal důkaz své všemohoucnosti a pravosti: „Vyslyš mne, Hospodine, vyslyš mne, by poznal tento lid, že ty jsi Hospodin Bůh a ty žes obrátil zase srdce jejich“ (III. Král. 18, 37).

Anebo jako ona starozákonní žena Susanna, která byla křivě obžalována a prosila vševědoucího Svědka, aby podal důkaz její nevinu.

Anebo jako onen malomocný, který krokem nadějí zrychleným spěchal ke Kristu sestupujícímu s hory blahoslavenství a volal: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti“ (Mat. 8, 2).

Nebo viz onoho setníka z Kafarnaum, kterak se zrakem plným svaté bázně a důvěry obrací se na Krista a prosí: „Pane, služebník můj leží doma ochrnutý a hrozně se trápí“ (Mat. 8, 5).

Každého, kdo s důvěrou prosil, vždycky Bůh vyslyšel a slyší dosud a vyslyší vždycky, neboť pravdivé jest, co dí svatý František Saleský: „Pramen dobroty Boží jest

pozvědy nevyčerpatelný a nemění se, i když miliony z něho čerpají“. Milosrdenství jeho jest nevyčerpatelné, ruka jeho vždy otevřená, a sluch jeho vždycky k prosícím nakloněn. Nic nemůže jeho moci omezit a jeho dobroty vyčerpat. S důvěrou vstávej a své denní práce začínej, s důvěrou uléhej večer k odpočinku.

Náš slavný panovník „Otec vlasti“ Karel IV. měl vždycky pevnou důvěru, že Bůh jej vyslyší a splní, oč jej prosili bude. Vždy pamatoval na slova Kristova: „Bude-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám“ (Jan 16, 23). Proto se mu podniky jeho tak dařily, a proto také vlasti naší tolik prospěl. Chceme-li se od něho dobrým věcem naučiti a chceme-li sobě i vlasti prospěti, učme se od něho s naprostou důvěrou k Bohu se obracet.

Francouzský kazatel Lamennais volal s kazatelny ke svým posluchačům: „Když se modlíte, necítíte, že srdce vaše jest lehčí a vaše duše spokojenější? Modlitba činí zármutek méně bolestným a radost čistší; zármutku dodává cosi posilujícího a sladkého a radosti vůni nebeskou. V polích občas věje vítr, který vysušuje byliny. A tu bývá viděti, jak svadlá stébla sklánějí se k zemi. Ale byvše zavlažena rosou, opět se osvěžují a pozvedají svou zemlenou hlavu. Neustále vějí žhoucí větry, které provívají duši lidskou a ji vysušují. Modlitba jest rosou, která ji osvěžuje“.

Od pradávna lidé podnikající nějaké práce prosili Boha, aby jim pomáhal a dával jim zdar.

Věhlasný lékař Weiss, jehož dovedná ruka provedla mnohé vnitřní operace nemocných, když pacient už ležel v bezvědomí uspán na operačním stole, udělal vždy kříž a tiše se pomodlil. Při jeho krátké, ale zbožné modlitbě všichni přítomní museli zachovávat naprostý klid. Teprve když se domodlil, udělal kříž a pozdvihnul hlavu, mohla operace začít.

Nejdůvěrněji se máme modlit, když pomoci Boží nejvíce potřebujeme, jako na příklad: v nemoci, v neštěstí a v bídě. „Slyš, ó Bože, hlas můj, kterým úpím“ (Žalm 63, 2). Svatý Vincenc z Pauly pravil: „Právě v největší bídě máme ukázati, že důvěřujeme pevně v Boha“. Čím více na Joba rány doléhaly, tím úpěnlivěji se modlil. Kdo

v Boha doufá, nikdy nezpoufá. Kdo skládá v Boha svou naději, nebývá zklamán.

Pročítáme-li dějiny světské nebo církevní, nacházíme nesčetně dokladů, že Bůh svých věrných neopouštěl, ale že jim pomáhal, když ho prosili, a to v době, kdy už se zdálo, že zkáza jest neodvratná. Naši předkové vidouce tuto pomoc Boží, uvykli si říkati: Když jest nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší. Patrně na vlastní oči se přesvědčovali, že Bůh vyslyšal prosby těch, kteří se k němu v nesnazi s důvěrou obraceli.

Když Attila město Orleans obléhal, byl tam biskupem svatý Anianus. Jeho přičiněním bylo město nejprve dobře opevněno a pak i hájeno. Sám předcházaje příkladem důvěrně k Bohu se modlil a k důvěře všechny povzbuzoval. Již zdálo se, že Hunové města dobudou; tu Anianus nejprve se odebral do kostela a pak vstoupiv na hradby, pozdvihl rukou svých k nebesům a prosil vroucně Boha o pomoc. A hle! Sotva že se pomodlil, povstala bouře a takový déšť, že nepřátelé musili odtáhnouti. Přišli sice ještě jednou a opět již města téměř se zmocnili, ale v čas největší nouze přichvátal městu ku pomoci Aetius a je osvobodil.

Roku 1241 byli Moravané na Hostýně obklíčeni divokými Tatary a soužení nevýslovnou žízni. I odebrali se všichni do chrámu Páně a tam důvěrně prosili Pána Boha, by na přimluvu Rodičky Boží osvobodil je od nepřitele a uhasil žízeň. Bůh je vyslyšel. Přišel mrak, zaleskl se blesk, zahučelo hromobití a spustil se déšť. Byli vysvo- bozeni od dvou nepřátel — od žízně a od Tatarů.

V Praze byl roku 1680 mor. Tisíce lidí jím zmíralo. Hřbitovy nestačily. Bylo nutno založiti hřbitov nový. Proto založili hřbitov na Volšanech. Na svátek Nanebevzetí Panny Marie učinila v kostele Týnském městská rada pražská slavný slib, že na svátek Narození Panny Marie konati dá každoročně zvláštní slavnost Roku 1680 konala se tato slavnost v kostele Týnském po prvé. A moru stále ubývalo, až zmizel docela. Tato „morová“ slavnost koná se dosud.

Když byli Israelští na poušti a neměli vody, udeřil Mojžíš z rozkazu Hospodinova do skály a z ní vytryskl pramen vody. Vytryskl vždycky, kdykoliv slavný vůdce

národa holí do skály udeřil. Ale jednou se stala podivná věc: Mojžiš pozbyl důvěry. Byl jen člověk a zapomněl, že Bůh soudí jinak než člověk. Domníval se totiž, když Israelští Boha tolik hněvali, že Bůh snad se na ně zatvrdí a nedá jim vody. Pozdvihl sice hůl k úderu, ale pravil: Nevím, budu li moci vyvésti vodu. Pozbyl důvěry a proto pramen už nevytrýskl.

Kdo se nemodlí s plnou důvěrou, toho modlitba nelíbí se Bohu, a ovšem nebývá též vyslyšen. A jest to přirozené. Osvětleme si to příkladem. Prosí-li dítě o něco svého otce, důvěruje, že bude vyslyšeno. Kdyby nemělo důvěry, kdyby pochybovalo o moci svého otce, už by otec v jeho očích klesnul, už by ztrácel na svém otcovském majestátu. A nebylo by přímo urážkou našeho nejvyššího Otce, když bychom pochybovali o jeho moci a dobrotě? Nebyl by tím Bůh snižován? Proto správně dí sv. Basil: „Nedůvěra zbraňuje a překáží dobrotě Boží, by vyslyšela naše prosby“.

Dvě věci jsou, které nás nesmí opustiti nikdy: Důvěra v Boha a důvěra v sebe. To jsou dvě křídla, která nás povznášejí nad všednost života a drží, abychom neutonuli. Dopomáhají nám dojiti životního cíle. Bolestná jest ztráta majetku, bolestnější ztráta zdraví, ale nejbolestnější ztráta důvěry. Kdo ztratil majetek, ztratil mnoho, kdo ztratil zdraví, ztratil velmi mnoho, ale kdo ztratil důvěru, ztratil všechno. *

Proto připrav duši svou před modlitbou, očisti ji od pochybnosti, jako očisťujeme pole od plevelu, než mu svěříme zrno, a dočkáš se že modlitba tvá vydá bohatou úrodu.

32. O zázracích.

(Nanebevstoupení Páně.)

Obalí-li se na jaře strom na pohled mrtvý listím, nedíváme se tomu, neboť Tvůrce už tak život stromu zařídil — jest to jeho přirozenost. Ale kdyby strom po zahradě počal se procházeti a třeba i se svým sousedem mluvit, jak bychom se tomu divili! Jestliže na zoraném poli vyrostou různé traviny, nikterak nás to nepřekvapuje, ale překvapilo by nás a úžasem naplnilo, kdyby z kamene

vybujela nějaká rostlinka. Celá příroda řídí se totiž určitými zákony, které jí předepsal Stvořitel. Dle těchto přesných zákonů veškeré tvorstvo žije. Čím dokonalejší tvor, tím rozmanitější jeho život. Pohleď jen na korunu viditelného tvorstva: na člověka! Žije, pohybuje se, užívá rozumu a svobodné vůle. Ale ani člověk, tvor tak dokonalý, nemůže konati, co by chtěl — i pro něho jsou určité zákony, v jejichž mezích musí zůstat.

Jediný Bůh, který vše stvořil, který všem věcem cesty vyměřil a zákony předepsal, není ve své vůli nikým a ničím omezován — jedine svojí svatostí a nevyčerpatelnou dobrotou. Chce-li, může kdykoliv činiti věci, které obvyklý běh věcí převyšují. Takovým skutkům říkáme zázraky. Jsou to skutky Boží všemohoucnosti, které obyčejného přírodního pořádku sice neruší, ale jej převyšují. Jsou výjimkou z přirozeného zákona. Nejsou proti přírodě, ale jsou nad ní. Koná je vždycky sám Bůh — ovšem někdy k tomu za nástroj používá i lidi, ale přesto nesmíme nikdy říci „ten neb onen člověk udělal zázrak“, nýbrž dlužno nám se vyjádřiti „Bůh udělal zázrak skrze něho“. Při zázraku působí Bůh přímo, při obyčejných jiných úkazech působí prostřednictvím zákonů, které přírodě dal. Zázrak jest jako mimořádný hlas všemohoucího Boha, který jako nejvyšší Pán přírody mluví, a to bez poslů, tlumočníků a prostředníků.

Takových věcí ovšem náš omezený rozum těžko chápe a náš tělesný i duševní zrak jest vůči nim jako malomocný. Věci takové jsou „za zrakem“ a proto náš lid dal jim dle toho také jméno. Teprve to, co jest zraku skryto, jest „zázrak“.

Ovšem jsou i některé věci velmi podivuhodné, kterých mnohdy také nechápeme, ale přece jich nenazýváme zázraky, poněvadž se dají vyložiti cestou přirozenou. Zázrakem jmenujeme jen to, co koná Bůh na věcech viditelných mimo síly přirozené, a čeho žádný lidský rozum ze zákonů přírodních odůvodniti nemůže.

Svatý Augustin výslovně nás varuje: „Nemáme hned všecko považovati za zázrak a za působení všemohoucnosti Boží, kde lze účinek nějakým přirozeným způsobem vysvětliti“. Nesmíme býti lehkověrní. Přílišnou lehkověrností mohli bychom dokonce i hřešiti a si uškoditi. Kdo

by každou podivuhodnou událost hned za zázrak přijímal, podobal by se člověku plavci, který vida na břehu světlo, zařídí k němu hned směr své lodičky a neptá se, zda je to světlo spásy nebo snad zda lupič je nerozžehl, aby důvěřivého plavce oklamal.

A nevíme-li si rady, tažme se své církve a vyčkejme její odpovědi. Teprve to za pravý zázrak přijímejme, co církev za zázrak prohlásila. Kristus neřekl nadarmo: „Jdi, ukaž se knězi.“ (Mat. 8, 4.) Slovy těmi naznačil nám cestu ve všech našich pochybnostech.

Zázraky jsou možny. Kdo by možnost jejich popíral, musil by důsledně popříti i Boha i jeho všemohoucnost. Sám J. J. Rousseau napsal, že „otázka ta byla by, když se bere vážně, bezbožecká, kdyby nebyla sama v sobě už hloupá; tomu, kdo ji popírá prokázali bychom příliš mnoho cti, kdybychom ho za ni trestali, bylo by lépe jej poslati jednoduše do blázince.“ Jestliže někteří ztřeštění nevěrci říkají, že zázraky jsou proto nemožny, že odporují nezměnitelným zákonům přírody, řekněme jim, že zázraky přírodním zákonům neodporují, nýbrž že je převyšují, a zajisté už budou v koncích se svou moudrostí a se svým mudrováním.

Zázraky se skutečně dály. Písmo Svaté Starého i Nového zákona líčí nám jich velké množství. A Písmo svaté přece nelže!

Již ve Starém zákoně, který byl přípravou na Vykupitele, předpovídal prorok Isaiáš, že příští Mesiáš bude konati zázraky, a Nový zákon, který nám především život Vykupitelův vypisuje, velmi mnohé uvádí. Skoro celý život Kristův byl nepřetržitou řadou zázraků.

Zázraky byly nutny. Potvrzovaly pravdivost božského zjevení. „Chtěl-li Bůh dáti lidem zjevení a zavázati je k víře v ně, musel je opatřiti takovými důkazy, které jsou způsobilé, aby hluboký dojem učinily na všechny lidi.“ (J. J. Rousseau.) Proto právem je Písmo nazývá „pečetí víry“.

Pán Ježíš sám je uváděl za důkaz svého Božství. Sám pravil: „Neuzříte-li divův a zázraků, neuvěříte“ (Jan 4, 48). Když přišli k němu učedníci Janovi, nepřesvěd-

čoval jich rozumovými důkazy o svém Božství, ale prostě vykonal před nimi některé zázraky, jež působily přesvědčivěji než nejúčinnější slova. Když je propouštěl, řekl jim: „Jděte a zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluší slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým zvěstuje se evangelium, a blahoslavený jest, kdo nebude se horšiti nademnou“ (Mat. 11, 5). Svými zázraky odhalil svou božskou bytost. Učedníci od něho odcházejíce odnášeli si zajisté už v srdci pevnou víru. Dobře dí sv. Augustin: „Kristus činil zázraky, ne aby je lidé viděli, nybrž aby pro ně o jeho božské všemohoucnosti se přesvědčili.“ Sám Kristus na ně kladl velikou váhu. Vidíme to z jeho slov: „Jestliže a nechcete věřiti mně, skutkům věřte“ (Jan 10, 38).

I po nanebevstoupení Páně dály se v prvotné církvi mnohé zázraky. Příčinu uvádí papež Řehoř Veliký: „Bylo toho třeba na počátku církve. Aby množství věřících bylo utvrzeno ve víře, bylo nutno sytiti je zázraky. Tak i my, sázíme-li mladé stromky, zaléváme je dotud vodou, pokud nevidíme, že se ujaly. Jakmile však zapustily kořeny, přestává zavlažování.“

Zázraky dějí se dosud, ač už ne tak často, jako v prvních dobách křesťanství. Nyní už není jich tolik zapotřebí. Bůh je činí jen z příčin velmi důležitých. Víme na př., že Kristus nevyhověl žádosti Herodesově a že neučinil před ním žádného zázraku, poněvadž věděl, že se Herodesovi jedná jen o ukojení zvědavosti.

Životopisy svatých všech věků nám o různých zázracích vypravují. Jimi Bůh svatost zřejmě dotvrzoval. Na přimluvu svatých osob se buď za živa nebo po smrti zázraky dály a dějí dosud. Má-li církev někoho prohlásiti za blahoslaveného, vyžaduje vždy nejméně dvou zázraků, které se staly po jeho smrti na jeho přimluvu; má-li býti tato osoba prohlášena za svatou, vyžaduje církev nových zázraků.

Zvláštní zmínky zasluhují zázraky lurdské. Známo všeobecně, že v Lourdech děly se a dějí na přimluvu Panny Marie četné zázraky. Právě ve Francii uznala

Panna Maria za vhodné se zjevití, protože právě tam nejvíce začala se šířit nevěra — Panna Maria pospíchala právě tam, kde bylo její přítomnosti nejvíce třeba. Že mají Lurdy na křesťanském obrodu národa francouzského veliký podíl, jest všeobecně známo.

Pařížský advokát Lassere, který oslepl, byl r. 1862 lurdskou vodou zázračně uzdraven. Z vděčnosti popsal některé zázraky Lurdské a vydal o nich zvláštní knihu. Zázraky ty byly zaručené. Když někteří jali se o nich pronášeti pochybnosti, složil Emil Artus u notáře 15.000 fr. ve zlatě a prohlásil, že je dostane ten, kdo popsané zázraky v knize Lasserově vysvětlí způsobem přirozeným. Však dosud se nikdo o cenu tu nepřihlásil.

V Lurdech do r. 1922 bylo uzdraveno: 48 slepých, 31 hluchoněmých, 265 nervově nemocných, 650 tuberkulosních, 497 stížených chorobami zažívacích ústrojů, dále uzdraveno 128 chorob míchy, 47 chorob ledvin, 464 chorob mozkových, 113 zlomenin, 44 otevřených ran, 104 otoky, 87 uzdravení vad srdečních a 17 rakoviny.

To jsou ovšem jen zázraky zjištěné, o nichž dostaly se zprávy do veřejnosti — kolik asi zůstalo jich ještě utajeno?

Roku 1911 přijel jsem do Lurd. Hned u nádraží spatřil jsem na ručních vozíkách ubohé nemocné, kteří z daleka přijeli a čekali na soucitnou ruku, která by je k jeskyni dovezla. Kdo jsi zdrav, zvláště Pánu Bohu za tento dar každodenně poděkuj . . .

Přišel jsem k jeskyni. A zase všude plno vozíků s nemocnými. Jsou bledí, trpělivi a všichni se tiše a vroucně modlí . . . A my modlili jsme se s nimi a za ně: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad nimi!“ „Maria, Matičko, pros za ně!“

Roku 1922 byla v Lurdech zázračně uzdravena slečna Eugénie Couilletteová. Měla šest sourozenců, z nichž dva zemřeli tuberkulosním zánětem mozkových blan. Podle lékařského vysvědčení trpěla tuberkulosou. Dr. Pacrin vydal o ní toto svědectví: „Podepsaný lékař interních nemocí v nemocnici sv. Josefa v Paříži dosvěd-

čuje, že slečna Eugenie Couilettova byla v léčení u dra Genevriera, jsouc těžce nemocna tuberkulosou. Dne 21. srpna, když se zúčastnila procesí s Nejsvětější Svátostí v Lurdech, prohlásila náhle, že se cítí zdravou. Následujícího dne podrobena byla lékařské prohlídce v kanceláři, která vyšetřuje takováto fakta. Vyšetřování bylo dlouhé a důkladné. Výsledek byl ten, že lékaři: Gosse, Veillon, Mercier, Coulange, Bernasconi, Levie sepsali protokol, že sl. Couiletová byla beznadějně nemocnou a že její uzdravení jest úplné a nemůže býti připisováno přirozeným příčinám.“

Světoznámy jest také zázrak v San Gennaro v Neapoli, kde se uchovává ve dvou lahvičkách krev sv. Jannuaria z Beneventa, který byl sťat r. 305 za pánování Diokleciána. Jakmile se tato seschlá krev v lahvičkách přiblíží ku hlavě světcově, uchované v stříbrné skřínce, začne se tato ssedlá krev červeně pěniti. Vzdáli-li se od hlavy, začíná opět tuhnouti a schnouti. Dvakrát za rok lze tento zázrak viděti, a to již po dlouhá staletí.

V kronice Svatohorské od roku 1471 až do roku 1923 jest zapsáno 4300 milostí, jež Panna Maria svým ctitelům na Svaté Hoře u Příbrami prokázala. V ambitech jsou některé z nich na 92 obrazech znázorněny.

Jaké poučení plyne pro nás z nauky o zázracích pro praktický život?

Především podírají a utvrzují naši víru. Donucují nás věriti věcem, jichž rozum náš vysvětliti si nedovede, a tak nás navykají věriti vůbec věcem, jež chápavost naší převyšují.

Potvrzují pravost naší víry. Bůh jimi pravost učení, jež lidem zjevil, náležitě ověřil. Jimi jakoby se na zjevení všemocnou rukou svou podepsal. Vidíme-li zázraky a slyšíme-li o nich, čerpejme z nich pro víru svou posilu. Mudrci od východu viděli jen jeden zázrak — hvězdu — a uvěřili; jak pevnou měla by býti naše víra, když jest tolika zázraky stvrzena!

Dokazují jsoucnost Boží. Bez příčiny nic se neděje. Dějí-li se zázraky, musí je někdo konati, a poně-

vadž jich nikdo z lidí nedovede, musí býti bytost vyšší, mnohem mocnější než člověk, a bytosti té říkáme Bůh.

Posilují naši důvěru v Boha. Vědomí, že Bůh může i mimořádně zasáhnouti, nedovoluje nám, abychom malomyslněli, byť nás stíhaly rány sebe větší. Právě nízkým, opuštěným, sklíčeným a neučeným nejčastěji Bůh zázračně pomáhal.

Spisovatel Arnošt Hello napsal: „Dar zázraků zdá se zcela zvláště provázeti prostotu více než každou jinou milost, než každou jinou ctnost.“

Zázraky posilují nás ve ctnosti. Přehlédneme-li zázraky, jež Bůh konal, a o nichž se nám známost dochovala, vidíme, že je nejčastěji konal, aby odměnil ctnost. Jimi ukázal, jak ctnostné lidi miluje. Proč na př. poslal oběd Danielovi do jámy lví? Proč vyvedl Petra ze žaláře? Proč vzkřísil vdovu Tabithu? Protože je chtěl mimořádně odměniti za jejich dobré činy. I od nás požaduje činy podobné.

Odstrašují nás od hříchu. Proč Bůh poslal na Sodomské síru a oheň? Aby ukázal, jak nenávidí nepravost. Proto lidé, kteří nechtějí ctnostně žíti, nechtějí ani uvěřiti v zázraky. Dobře napsal J. K. Huysmans: „Zázrak jest umíráčkem lidských vášní, pochopitelně, proč ho lidé nechtějí.“

Věřme v zázraky a ctnostně žijme!

33. Modlitba nábožná.

(Neděle 6. po Velikonoci.)

Svatý Petr vzpomínal po celý svůj život s bolestí na onu památnou noc, v níž Kristus se v zahradě pod olivami modlil a krví potil. Jak mu bylo líto, že tehdy místo modlitby usnul! Výčitka Kristova zabodla se mu do srdce a stále jej provázela.

Bolesti, kterou sám nesl a cítil, chtěl uchrániti jiné. Miloval opravdově stádce Kristovo a když je chtěl napomenouti a varovati, napsal jim: „Buďte opatrní a

bděte na modlitbách“ (I. Petr 4, 7). Varoval je před ospalostí a nepozorností v modlitbě. Vlastní smutná zkušenost jej k tomu dohnala.

Křesťane! Nedřímej při modlitbě! Nebuď při ní roztržitý a nepozorný! Uvažuj o smyslu slov, jež odříkáváš! Mysli na Boha!

Kdo při modlitbě na Boha myslí, říkáme o něm, že se modlí nábožně.

Jenom nábožná modlitba má cenu. Proto se máme všemožně přičinili, abychom se k nábožnosti dopracovali.

Když hudebník má hráti a chce-li, aby hudba jeho se líbila a měl úspěch, přede hrou nástroj svůj naladí. Podobně křesťan už před modlitbou má mysl svou připravit. Bez přípravy a průpravy nikdy nikdo nic velkého nevykonal.

Nejlepší přípravou na modlitbu je ctnostný život. Kdo ctnostně žije, mysl jeho jest už rozpoložena, aby ušlechtlejším věcem se věnovala.

Ale přece každý ještě zvlášť před modlitbou má mysl svou přichystati a ji k Bohu obrátiti. Vzhůru srdce! „Před modlitbou připrav duši svou, a nebuď jako člověk, jenž pokouší Boha“ (Sir. 18, 23).

Představ si, že předstupuješ před Boha, že chceš jej důstojně osloviti a poprositi. Kdybys měl předstoupiti před pozemského vladaře, soustředíš k této audienci celou svoji pozornost, urovnáš si v mysli slova, která chceš přednésti, předstoupíš slušně, pokorně, nebudeš se dívali po stěnách vladařova příbytku a nebudeš poslouchati co kdo kde mluví, nýbrž upneš veškeru pozornost jenom k osobě vladařově. Podobně čiň, chystáš-li se k audienci, které ti Bůh v modlitbě dopřává, neboť té chvíle jest ochoten se ti věnovati, s tebou mluvit a prosby tvé blahosklonně přijímati. Vzpomeň si, že Bůh je u tebe, že v jeho blízkosti dlí jeho Matka, svatí andělé, že zvláštní pozornost ti věnuje tvůj anděl strážný, a že celá tato svatá společnost jest ochotna tě podporovati a do svého středu přijmouti. Zapomínáš-li na vše pozemské a věnuješ-li mysl svou věcem nebeským a po-

zdvihuješ-li mysl svou k Bohu, už do této vznešené společnosti vstupuješ . . .

Zanech všeho, co by tě mohlo k roztržitosti vésti ! Svatý Bernard před modlitbou říkal: „Počkejte venku, myšlení nevhodná, zlé žádosti a náruživosti srdce, i vy, nezbedné žádosti těla, ty však duše má vejdi do radosti Pána Boha svého. abys viděla rozkoš Páně a navštívila svatý chrám jeho.“ Svatá Luitgarda říkala: „Musíme napodobovati patriarchu Abrahama. Když chtěl obětovati syna svého na hoře Moria, nechal svého osla, služebníky a všecko, čeho nebylo k oběti potřeba, dole pod horou a pravil: Až se pokloníme, navrátíme se k vám.“ Jako Kristus vyhnal z kostela prodávající a kupující, tak máme i my před modlitbou vyhnati z mysli všechny starosti o věci pozemské, o to, co jsme prodali nebo koupili, netoulati se myšlenkami po trhu, nýbrž mysl svou sebrati, s Bohem se dáti do rozhovoru a jej chváliti, jemu děkovati a jej prositi. Nemáme mysliti na to, co jsme před modlitbou dělali, ani na to, co po ní dělati budeme.

Při modlitbě všeho se máme stříci, co k roztržitosti vede a vše konati, co ji podporuje.

Máme pokleknouti, ruce sepiati, na kříž nebo svatý obraz se dívatí a vůbec už celé své zevnější chování zaříditi, aby vnitřní pobožnost podporovalo a ji rozněcovalo. Nemáme si ničeho všímali, co k roztržitosti vede, neposlouchati, co kdo kde povídá, nedívatí se, co kdo kde dělá nebo vůbec co se kolem nás děje; srdce, oko, ucho a všechny smysly máme odpoutati od věcí všedních a přidržeti je a obrátiti je do vnitřní své svatyně. Svatý František Sáleský modlíval se vždy velmi nábožně a uctivě doma i v kostele. Modlíval se vždy s očima sklopenýma, aby se před roztržitostí chránil. Svatý Jan Zlatoústý pravil: „Mluvíme-li s přítelem svým o věcech zcela lhostejných, jsme při tom velice pozorní, zdaž smíme méně pozornými býti, mluvíme-li s Bohem o nejdůležitějších záležitostech nás se týkajících: o odpuštění našich hříchů a o věčném spasení našem?“

Nemodlí se ještě ten, kdo nábožná slova odříkává nýbrž teprve ten, kdo o nich přemýšlí. Prázdna slova od,

říkávati dovede i papoušek. Máme mysliti na smysl slov modlitby a jím se obírat.

Krátká a nábožná modlitba má mnohem větší cenu, než dlouhá, ale roztržitá.

Přepadne-li nás roztržitost, máme se ihned zase vzpamatovati a duši svou od ní očistiti. Veběhne-li pes do kostela, ihned jej vyháníme.

Svatý Bernard si kdysi stěžoval, že zapuditi roztržitost při modlitbě jest nesnadno. Jeden z posluchačů se holedbal, že ji zahnati dovede. Světec mu pravil: „Dovedete-li to, dám vám osla, na němž jedu.“ Onen člověk s radostí nabídku přijal a poodešed kousek jal se modliti „Otčenáš“. Ale sotva se dostal k slovům „chléb náš vezdejší“, obrátil se k světcům a volal: „A což to sedlo dostanu také?“ Ovšem nedostal ani sedlo ani osla, neboť se nedovedl ani Otčenáš bez roztržitosti pomodliti.

Stává se zhusla, a to právě duším nejzbožnějším, že při modlitbě nejvíce k roztržitosti ponoukány bývají. Je to zcela vysvětlitelné — vždyť právě na těch pokušiteli nejvíce záleží. Samého Vykupitele, právě když se o samotě na poušti modlil, třikráte pokoušel. Ale jako Kristus s rozhodností pravil: „Odstup ode mne,“ tak má i křesťan rozhodně proti pokušení se opříti. Je-li mu bojovati při modlitbě, má z ní tím větší zásluhu. Svatá Teresie praví, že taková modlitba, ve které musíme bojovati proti roztržitosti, může býti záslušnější, poněvadž člověk při tom trpí. Svatý František Sáleský praví: „Kdybychom při modlitbě nečinili nic jiného, nežli zapuzovali roztržitost a pokušení, přece jsme modlitbu dobře vykonali, neboť Pán má zalíbení na naši dobré vůli.“ Dobře dí Lessing, že „pro nebe jest modlitbou i dobrá vůle modliti se.“

Rovněž i nechuf, kterou někdy při modlitbě pocítujeme, neubírá naší modlitbě ceny. Proto ani v takovém rozpoložení mysli nesmíme přestati modliti se.

Pozornost snáze udržíme, modlíme-li se z modlitebních knížek. V kostele se pravidelně máme jen z nich modliti. Proto rodiče mají je nejen sobě, ale

i svým dětem koupiti. Staročeskou ženu jdoucí do kostela nedovedeme si vůbec ani jinak představit, nežli se šátečkem a nebekličem v ruce.

Jest samozřejmo, že máme používatí jen modliteb církví schválených a nikoliv nějakých nedoporučených, nebo dokonce snad i pověrečných. Máme-li se obíratí jejich smyslem, musí ovšem tento smysl býti dobrý a cenný.

Bohužel v českých rodinách velmi se používalo a namnoze používá až dosud modliteb, jichž schváliti nemůžeme. Tak na př. často slyšíme, kterak se ditky modlí tuto modlitbu :

Šel Pán Kristus do zahrady
naklonil své svaté hlavy
na travičku zelenou
na rosičku studenou.
Přišel k němu svatý Petr a Pavel.
Co děláš Pane Jesu Kriste ?
Počítám své svaté rány,
které jsou mi židé dali.
První do rukou, druhou do nohou,
třetí do boku, čtvrtou do hlavy,
pátou — trnovou korunou korunovali.
Kdo se tu modlitbu modlí,
tři duše z očístce vysvobodí.
První otcovu, druhou matčinu,
třetí svou. Přijmi je, ó Pane,
pod ochranu svou. Amen.

Když šel Kristus Pán do zahrady Getsemanské, kterou zřejmě skladatel modlitbičky té měl na mysli, neměl dosud na rukou a na nohou ran. Pavel byl tehdy ještě Šavlem. Z očístce duše vysvobozovati má právo jedině Bůh. A tak vidíme, jak hrubé a zásadní věroučné omyly v modlitbě té jsou skryty.

Jsou ještě mnohé jiné modlitbičky, jichž se až dosud v některých rodinách používá, jako na př. „Tamhle je kostelíček“, nebo „Studánka roubená“, nebo „Kříž boží“, nebo „Slunéčko z hory vychází“ a j. V modlitbách těch uchováno jest mnoho lidové poesie, mnoho něžnosti a

krásky, jsou velmi cenným dokladem básnického nadání našeho lidu, máme si jich jako drahocenných národních zkazek vážit, ale modlitbami nejsou. Také jako modliteb jich nepoužívejme. Modleme se jen modlitby církvi schválené, jí doporučené a obsahu dobrého, jenž s věroukou a mravoukou naši souhlasí. A potom můžeme bez obav ponořiti se ve smysl jejich. Kdo se dobrou modlitbu dobře modlí, bývá vyslyšen.

Kdo se špatně modlí, nemůže vyslyšení čekat. „Kdo se špatně modlí a přece myslí, že bude vyslyšen, podobá se člověku, který sype na mlýn špatné obilí a přece myslí, že bude mít krásnou mouku“ (Sv. Bernard) Čím těsněji k Bohu přilneme, tím bližší jsme u zdroje štěstí, tím spíše nás Bůh vyslyší a tím štědrějším se k nám ukazuje. Naopak — čím roztržitějšími a tím i Bohu odcizenějšími jsme, tím méně smíme očekávat příznivého výsledku. Svátý Cyprian správně dí: „Kterak můžeš žádati, aby Bůh dával pozor na tebe, když ani ty sám na sebe pozor nedáváš?“ O takových lidech platí slova Kristova: „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest ode mne“ (Mat. 15. 8). Kdo jest daleko od Boha, jest Bůh daleko od něho.

Z nábožné modlitby má zisk nejen ten, kdo se modlí, ale i celé společenství katolických křesťanů — proto musíme mít zájem na tom, abychom nejen sami zbožně se modlili, ale aby podobně se modlili i jiní. Proto nevyrušujeme jiných z modlitby, nemluvíme, když se modlí, abychom jich nesváděli k roztržitosti, a nedotazujeme se jich na nic, vidíme-li, že klečí na modlitbě.

Vše, co platí o modlitbě soukromé, platí ovšem i o modlitbách a pobožnostech veřejných a společných — jenom že ve zvýšené míře. Společná modlitba má zvláštní cenu, jest obzvláštním společným ziskem všech, a proto musíme se zvláště přičinit, aby vše vynaložiti, aby důstojně a zbožně byla konána.

Takové pobožnosti zpravidla se konají v kostele, a proto musíme dbáti, aby výzdoba kostela, kostelní zpěv a vůbec vše, co k pobožnosti pozdvihuje a ji rozněcuje, bylo dokonalé. Za tím účelem ani hmotných obětí lekati se nesmíme.

V kostele zbytečně nepřecházejme, nehřmoťme, neoslovujeme jiných, nesmějme se, nekritisujeme ani hudby ani kazatele ani návštěvníků, neberme s sebou malých dětí, které by pláčem nebo svou dětskou neukázněností mohly býti zbožnosti na závalu, ano i kdyby zbloudilý vrabec tloukl do kostelního okna chtěje se na svobodu dostat, nedbejme ho.

O Pánu Ježíši, který byl tichý a pokorný srdcem, jen dvakrát čteme v evangeliu, že se rozhněval, a to když viděl ve chrámě nepořádek. Ba ani ve chrámě to nebylo, nýbrž jen v předsíni jeho — jak asi rmoutí se, je-li znesvěcován křesťanský kostel, ve kterém sám bydlí . . .

Dělejme radost svému Bohu a buďme jak při soukromých, tak i při veřejných modlitbách nábožni.

34. O darech Ducha svatého.

(Hod Boží Svatodušní.)

Svatý František Saleský napsal: „Vypravuje se v Písmě svatém, že Bůh kázal Mojžíšovi, aby do stánku úmluvy byl postaven veliký zlatý svícen, s něhož by sedmero lamp ustavičně světlo rozšiřovalo. Svátý Isidor a před ním již svátý Cyril Jerusalemský praví, že tento zlatý sedmiramenný svícen se svými sedmi lampami značil Ducha svatého, totiž sedm darů jeho, a tak tomu jest skutečně; milost, světlo, vřelost, jasnost a požehnání vycházejí z Ducha svatého, t. j. z Boha, pokud láskou jest. Toto světlo však, tato jasnost, toto blaživé žehnání jest mezi sedmero darů Ducha svatého rozděleno“.

Prorok Isajáš již ve Starém zákoně o Vykupiteli předpovídal: „a spočine na něm duch Hospodinův:

duch moudrosti a rozumu,
duch rady a síly,
duch umění a pobožnosti
a naplní jej duch bázně Hospodina“.

(Is. 11, 2.)

Předobraz sedmiramenného svícnu a Isajášova předpověď o sedmeru darech v nejvyšší míře naplnily se na

Vykupiteli. Byl těmito dary v nevyšším stupni naplněn.

Ale naplnění jimi bývají i všichni ti, kdož Vykupitele následují, k němu se znají a jeho učení vyznávají. Čím jsou mu bližšími, tím více dary těmito obdařeni bývají. Čím více jest kdo s Bohem usmířen, tím jasnější sedmi-barevná duha se v duši jeho sklene.

Dary ty obdrželi apoštolové, dostávali je svatí a světice Boží, a dostáváme je všichni, kteří jich zasluhujeme a po nich toužíme.

Těmito dary nás Duch svatý nakloňuje, bychom jeho osvětlení ochotně přijímali, jeho vnuknutí poslouchali a tak ve ctnosti dokonaleji prospívali.

Dar moudrosti nám pomáhá, bychom dobře Boha poznali, jeho vůli pochopili a dle ní žili. Nezůstaneme zde na zemi věčně. Jak život náš, tak i veškeren majetek náš pozemský jest pomíjitelný. Především jest nám pamatovati na spásu duše. Ji zachrániti jest prvním naším úkolem životním.

Jest mnoho lidí chytrých, ale moudrých málo. Jsou chytráci — svět se jimi jen hemží —, kteří dovedou výborně zisky hromaditi a tělesné požitky vyhledávati, ale málo jest těch, kteří svůj poslední cíl na mysli mají. A přece toho jest v prvé řadě potřeba . . .

Šalamoun, když nastupoval vládu, neprosil ani o bohatství ani o slávu, ale o moudrost.

„Lepší jest moudrost nežli síla,
a muž rozšafný lepší nežli silný“.

(Moudr. 6, 1.)

O dar ten zvláště by měla prositi dospívající mládež. Měla by prospívali věkem a moudrostí před Bohem i před lidmi. Hlavně při volbě životního povolání měla by se řídití pravou křesťanskou moudrostí. Mládí jest nejkrásnější, ale i nejnebezpečnější dobou života. Kolik otců a matek už zaplakalo nad svými syny a dcerami Mladí, prostě o moudrost, a staří podporujte jejich prosby svými modlitbami! Žijte ctnostně, neboť

„do zlovolné duše nevejde moudrost,
aniž bydliti bude v těle, oddaném hříchům“.

(Moudr. 1, 4.)

U koho moudrost zařídila běh života, šťastným se stal zde a šťastným bude i po smrti.

„Moudrostí byli zachráněni,
kteříkoli se líbili tobě, Pane, od počátku.“
(Moudr. 9, 19.)

Dar rozumu nám pomáhá, bychom pravdu od bludu rozeznali. Prostá žena sv. Kateřina Alexandrijská († 307) rozmlouvala s padesáti pohanskými učenci, kteří ji přišli obrátiti k pohanství, s takovým zdarem, že je pro Krista získala a na pravou víru obrátila.

Blahoslavený Klement Hofbauer, apoštol Vídeňský († 1820), který teprve jako jedenadvaceliletý tovaryš začal studovati a rychle vystudoval, měl jen nejpotřebnější theologické vědomosti, a ani jako kněz, pro mnohé práce ve svém povolání, nemohl si jich rozšířiti. A přece často i vysocí církevní hodnostáři žádávali jeho dobrozdání o mnohých bohosloveckých otázkách neb o nově vydaných knihách. On pak bez dlouhého přemýšlení hned říkal, co se srovnává a co se nesrovnává s pravou katolickou vírou.

Někteří svatí zcela prostí znali podrobně články naší víry a dovedli zcela výstižně o nich mluvit. Naopak zase byli mnozí učenci, kteří o světských vědách i knihy sepisovali, ale z náboženství znali velmi málo.

Když roku 1920 vznikla v Čechách církev československá, lákali do ní katolíky, říkajíc jim, že u nich bude vše jako v církvi naší, jenom že to bude české. Na vějičku jim sedla i jedna dívka, jinak dosti zbožná. Když však upozorovala, že v nové víře neclí náležitě Pannu Marii, ihned rozpoznala, že pravou není, a její přirozený rozum jí pravil, že pravda je jenom tam, kde se Panně Marii náležitá pocta vzdává, totiž v církvi katolické, a do ní se zase vrátila.

Dar rozumu nám naznačuje, co jest pravda a co lež, co jest dovoleno a co zapověděno, co je ctnost a co hřích, která je pravá cesta ke spáse, a která cesta je bludnou.

Proto dříve ve školách před vyučováním se modlily dívky společně s učitelem modlitbu „Přiď, Duše svatý,

naplň srdce svých věrných . . .“ Tuto modlitbu modlí se dosud dítky v katolických školách po celém světě a budou se ji zajisté zase modlit i u nás, jakmile katolických škol se domůžeme. Jest to důstojný a velmi vhodný úvod k vyučování. Modlívejme se často, hlavně před svými pracemi, a vždycky zbožně za dar osvětlení Ducha Svatého.

Dar rady nám pomáhá, bychom v pochybných a těžkých případech volili, co se Bohu líbí. Mnohdy v životě narazíme na případy tak spletilé, že si opravdu nevíme rady. Těžko naléztí a zvoliti pravou cestu života tělesného a hmotného, ale mnohem těžší jest naléztí mnohdy pravý směr ve spleti cestiček života duševního. Kudy jíti? Kterou cestou se dáti? Co máme dělati? Pane, ke komu půjdeme? Rozbíhá se před námi několik cest a cestiček — snad vesměs dovolených — ale která z nich bude přece jen nejprospěšnější? Dobrá rada nad zlato.

Hle, zde přichází křesťan do pokušení, aby hříchem z nouze si pomohl. Duše Svatý, osvěť jej!

Tam zase stojí student bezradně, jaké povolání má si zvoliti. Přemýšlí už několik dní a nocí a dosud nepodařilo se mu dopracovati se rozhodnutí . . .

Hospodář na svém statku, řemeslník ve své dílně, úředník ve své kanceláři, učitel ve třídě, kněz ve své osadě má velmi často příležitost napíati mysl, rozvažovati, přemýšletí, a často by chybil, kdyby jen na své lidské síly se spoléhal.

A co máme říci o snoubencích, kteří se chystají uzavříti svazek nerozlučný a rozhodnouti o celém svém životě?

Podříditi se vůli cizí je snadno a pohodlné, ale rozhodovati samostatně nebo i poroučeti jiným, spojeno jest s velikou zodpovědností a vyžaduje veliké rozvahy.

Antonín Slomšek, biskup labudský, když se připravoval ku sv. břimování, otázal se matky, koho si má vzíti za kmotra. Matka, ač byli dosti bohatí, odpověděla: „Dítě, kmotra si vyvol ty sám; ale poslechni mou radu:

vyvol si za kmotra toho, kdo v kostele při křesťanském cvičení bude neilépe odpovídati.“ Chlapec uposlechl. Příští neděli vyhledal si záhy v kostele místo, odkud by dobře mohl přehlédnouti shromážděnou obec, a s napanutím sledoval cvičení. Dle úsudku jeho dával nejlepší odpovědi jistý chudičký a prostý podruh; toho vyvolil si za kmotra. Když kněz před bířmováním sbíral listky, zarazil se nemálo, vida, že vznešený synek ze „Slomu“ vyvolil si kmotra tak chudého. Ale po krátkém přemýšlení pravil: „Dobře jsi učinil, Antoníne; je sice chudičký člověk, ale dobrý a nábožný křesťan.“

Dějiny učí, že mnozí lidé, ač sami nevynikali zvláštní učeností, dovedli jiným výtečně raditi. V životopisech svatých dočítáme se o tom velmi často.

Také se dočítáme, že mnozí dovedli velmi vhodně na otázky jiných odpovídati.

Nábožného mnicha Notkera ve sv. Havle († 912) často se tázával o radu sám císař Karel Tlustý. Ze závisli nad tím chtěl průvodce císařův zbožného mnicha veřejně pokořiti. Přišel ke světci se všemi dvořany, když se modlil v kostele, a posměšně se ho tázal: „Pověz mně, učený muži, co dělá náš milý Pán Bůh v nebi?“ Notker odpověděl: „Vím, co dělá; povyšuje pokorné a pokořuje pyšné.“ Dvořané propukli ve smích, a tazatel červenaje se odešel.

Další dar je dar síly. Pomáhá nám, abychom obtíže na cestě k spasení přemáhali. Cesta k věčnému cíli není snadná. Je trním vroubená, bodlácím posetá a těsná . . . Klesnul by poutník, kdyby ho Duch nesítil. Vrozená náklonnost ke zlému, zlé vášně a náruživosti, žádost těla, žádost očí a pýcha života s jedné strany a lákání zlých lidí jakož i nepřitele neviditelného s druhé strany usilují poutníka strhnouti, zastaviti nebo přivesti na scestí. Tělo, svět, ďábla přemáhám — Bože, dej mi k tomu síly . . .

Apoštolové zavřeli po odchodu Spasitelově ze strachu před Židy dveře na závoru, ale když Duch na ně sestoupil, už se nebáli, vyšli před dům a kázali. Petr, který nedávno se bál na dvoře Kaifášově dotěrné děvečky,

neohroženě nyní vytýkal tisícům, že usmrtili Nevinného. Působení Ducha svatého, který v hukotu větru s nebe sestoupil, zřejmě se ukázalo.

Dar síly měli svatí mučedníci, kteří nezakolísali ani před vyhrůžkami ani před rozsudkem smrti. Vizmež jenom na př. neohroženost svatého Jana Nepomuckého!

O dar síly měli by katolíci zvláště za našich dnů se modliti. Tohoto daru zvláště dnes velmi potřebují. Proti naší církvi podnikají nepřátelé soustředěný útok se všech stran, a proto potřebují katolíci mnoho síly, aby se ubránili. Nezavírejte dveře na závoru! Neschovávejte se! Nebojte se! Jděte ven, jděte na schůze, poučujte nevědomé, posilujte bázlivé . . . A při volbách volte jako katolíci!

Pátý dar je dar umění. Působí, že učení církve katolické chápeme bez obzvláštního namáhání. Nabýváme přesvědčení, že naše víra je pravá, a poznáváme, co vede ke spáse. Dovedeme dobrého se přidržeti a zlého varovati. Z úcty a lásky k Bohu snažíme se všeho se vystříhati, čím bychom ho rozhněvali. Poznáváme, jakých vědomostí bychom si měli získati a jak jich užívati k rozmnožení cti a slávy Boží. Dar ten pomáhá nám též, abychom dobré své myšlenky a city vhodným způsobem vyjádřili. Umělci, sochaři, malíři, stavitelé, básníci, spisovatelé — zasvěťte svá díla, své štětce a svá pera k rozhojnění Boží slávy! Neposkrvrňte svého nadání a své dobré pověsti ničím, co by Božskou velebnost urážeti mohlo! Budujte chrám slávy Boží, který dosud dokončen není . . .

Šestý dar je dar pobožnosti. Pomáhá nám, bychom k Pánu Bohu vždycky dětinnou mysl na jevo dávali. Jako dítko s naprostou důvěrou vzhlíží k svému otci, tak důvěrně obracejme mysl svou k Bohu. Nikoliv zachmuření a smutni, ale s myslí veselou, plnou bezpečného očekávání a jistoty pohlížejme vzhůru, odkud vše dobré přichází. Ochotně a zbožně se modleme, do kostela choďme a svaté svátosti přijímejme.

Darem tím vyznamenával se svatý Václav. Jeho duch dlel stále u Boha, a k rozmnožení slávy Boží všude na-

pomáhal. Nic nečinil bez Boha a bez modlitby. Vše s Bohem počínal a ve všem modlitbou se posilňoval. Když byl pozván na říšský sněm do Wormsu, dříve než vstoupil do sněmovny, odebral se do chrámu na mši svatou, aby sobě na Bohu vyžádal moudrosti k důležité poradě. Někteří z přítomných knížat mrzeli se, že dlouho nepřichází, a usnesli se na tom, že až vstoupí do sněmovny, neprokáží mu obvyklé pocty. Císař však, znaje příčinu jeho prodávání, jakmile sv. Václav vstoupil do sněmovny, šel mu vlídně v ústrety, objal jej a vykázal mu místo hned vedle sebe.

Svatý Alois po celé hodiny nechtěl se ani vzdáliti od Krista Svátostného, takže až zpovědník byl nucen naříditi mu, aby své pobožnosti zkrátil.

Prosme o ten dar a snažme se s ním spolupůsobiti!

Vážme si také lidí pobožných!

Poslední dar je dar bázně Boží. Působí, že se bojíme urážky Boží více, než každého zla na světě. „Počátek moudrosti je bázeň Boží“ (Ekl. 1, 16). „Boha se boj a vzývej ho, aby dal ducha moudrosti. Bůh s tebou!“ (J. A. Komenský.) Bázeň Boží jest nejlepší ozdoba křesťana. Josef Egyptský proto nesvolil ke hříchu, protože se bál Boha, ctnostná Susana proto odolala svůdníkům, že měla na paměti Boží všudypřítomnost a spravedlnost. Dobrý křesťan stále má na paměti, že by neušel trestu, kdyby Otce nebeského zarmoutil. A tento strach jej udržuje na cestě dobré.

Není to strach otrocký, ale uctívá bázeň, abychom nezarmoutili toho, jenž nad námi sídlí, dobré odměňuje a zlé tresce. Je to bázeň dítek oddaně milujících svého otce.

Písmo svaté dí :

„Klamavá, prchavá krása jest;
která se bojí Pána,
té ženě přísluší chvála.“

(Přísl. 31, 30.)

Co platí o ženách, platí ovšem i o mužích.

O dary Ducha Svatého máme prositi, neboť se jich dostává jen těm, kdo prosí; musíme se snažiti, abychom byli ve stavu milosti posvěcující, neboť jen tím způsobem jim upravujeme cestu do srdce, a máme hodně přijímati svaté svátosti, hlavně svátost biřmování.

35. O tajemstvích víry.

(1. neděle po Svatém Duchu.)

Základem naší víry jest učení o Nejsvětější Trojici. Víra učí, že jest jeden Bůh, že v Bohu jsou tři osoby, a že tyto tři osoby tvoří podivuhodnou a pro nás nevyzpytatelnou jednotu.

Kam se katolická víra dostala, tam zakotvilo i učení o Nejsvětější Trojici, a čím více pronikala srdce, tím více toto tajemství bylo uctíváno.

Že katolictví v Čechách dobře se zasadilo, svědčí zdejší úcta k Nejsvětější Trojici a její zevnější výraz — ony kaple a sloupy na náměstích vystavěné ze zvláštních důvodů, jako na př. na odvrácení moru (morové sloupy), a množství chrámů tomuto tajemství zasvěcených. Jsou to chrámy v Praze v Podskalí, ve Spálené ulici, v Košířích, ve Slaném, Kutné Hoře, Hluboši, Dejšíně, Velkých Lohovicích, Mešně, Dublovicích, Kolči, Smečnu, Vrchořovicích, na Křemešniku a j.

Jak je to možno, že tři osoby tvoří jednotu, je nám nepochopitelné. Náš rozum je siáb, aby to obsáhl.

A přece, chceme-li býti pravověrnými a celými křesťany, musíme se podrobili a věřili.

Mimo tajemství Trojice obsahuje naše víra ještě některá jiná, jako na př. tajemství vtělení Syna Božího, proměňování chleba a vína v Tělo a Krev Páně a j. I ta musíme oddaně přijmouti.

Veliké tajemství vtělení Syna Božího nikdy žádný lidský rozum nepochopil a nepochopí, a přece bez něho shroutila by se a vniveč by upadla celá velkolepá budova naší svaté víry.

Nepochopíme, kterak prostý chléb se může státi Tělem Páně, a přece, kdybychom toho neuznali, ztrácíme to nejcennější, co vůbec na světě máme, totiž oběť mše svaté, a přerвали bychom nejněžnější a nejlépejší spojování své s Bohem, jehož se stáváme účastnými ve svatém přijímání. Nechápeme, kterak z chleba, jež požíváme, stává se v těle lidském krev, svaly a kosti, a přece tomu věříme — proč bychom nevěřili Synu Božímu, který nad chlebem pravil: „Totoť jest tělo mé?“ Proč bychom nevěřili, že pod tímto slovem děje se tajemná, našim očím neviditelná proměna?

Tajemství pochopiti nemůžeme, poněvadž se týkáji neviditelného Boha, který nás stvořil a nás vysoko převyšuje. Mezi Tvůrcem a stvořením přece musí býti rozdíl.

Jest zcela přirozeno, že člověk, bytost tělesně i duševně omezená, nemůže všech božských věcí pochopiti. Ruka lidská není všemohoucí, noha lidská stanouti může jen na jednom místě, oko lidské nemůže viděti, co se děje v různých dílech světa, a právě tak duch lidský chápe jen něco, jen to, co je mu přístupno, pochopitelné, co obor lidského chápání nepřevyšuje, a nemůže chápati, co se jeho oboru vymyká. Kdyby vše člověk mohl pochopiti, přestal by už býti člověkem a stal by se Bohem.

Nesmíme popíráti a zavrhovati tajemství z toho důvodu, že jich nechápeme. Jednali bychom pošetile.

Jest kolem nás mnoho věcí, kterých nechápeme, a přece neříkáme, že jich není. Kdo by nechtěl tajemstvím věřiti, protože jich nechápe, podobal by se slepci, který by říkal: Slunce není, protože ho nevidím. Víme, co je světlo? Co magnetismus? Elektřina? Co je síla? Zemská přitažlivost? Co je vzduch? Jak je možno, že v obilném zrnku spí stéblo a nový klas? V ovocném jádru celý strom? Kolik tu záhad rozvinuje se před námi, vidíme je, uznáváme, ale nechápeme jich. Mnohé věci v přírodě zůstávají nám tajemstvími. A přece jim věříme. Kdybychom jich neuznávali, nazvali by nás lidé blázny. Právem dí svatý Alfons: „Nechápeme věcí smyslných, kterak magnet může přitáhnouti železo, kterak ze zrna vyrůstá

klas, kterak z vejce rodí se ptáče — kterakž bychom se diviti chtěli, že pro nás božská tajemství jsou nepochopitelná?“

Od zemské hroudy pozdvihni zrak a zadívej se na hvězdnaté nebe! Před tebou rozprostírá se úžasné tajemství. Vidiš tisíce hvězd a začneš-li nad tím novým světem přemýšleti, až hlava se ti zatočí . . . Malé jiskřící se tečky jsou ve skutečnosti ohromná tělesa tisíckrát větší než naše zeměkoule. Zadíváš-li se tam dalekohledem, tisíce nových se ti jich zjeví. Některé jsou tak vzdáleny, že světlo potřebuje miliony let, než z nich k nám doletí. Z čeho jsou ta tělesa? Žijí na nich lidé? Proč tam ta hvězda přelítla po obloze a uhasla jako odhozená zápalka? Co se tam nahoře děje? Proč ta hvězda, která se zjevuje vždy jen po několika letech nebo staletích vleče za sebou ohromný ohon? Kde je všemu tomu konec? A vše prý letí nekonečným prostorem ohromnou rychlostí . . . Hvězdáři zkoumají, počítají, měří, vyslovují domněnky, ale místo určitých odpovědí zase jen plaše dotazují se vzájemně: Proč slunce hřeje? Hoří na něm vodík? Vzniká jeho teplo tlakem? Či vyzařuje radiem?

Ústa zmlkají a rozum je už úplně zkrocen. A ještě budeš mít odvalu říkat „čeho nechápu, tomu nevěřím?“ Jak možno pochopili Tvůrce, když nemůžeme pochopiti ani stvoření? Jak můžeme pochopiti Neviditelného, když ani viditelných věcí chápati nemůžeme? Jak nesmyslně si počínají, kteří víru v náboženská tajemství nazývají „ujařmením rozumu“, „znásilňováním svobody myšlení“ a pod.!

Jako v oboru světa tělesného jsou tajemství, tak jsou a řekněme přímo — musí býti věci, které sice nejsou v roli rozumu, ale jsou nad rozum. Musí býti věci, kterých žádný člověk, ba ani anděl, pochopiti nemůže.

K největším duchům světa čítáme svatého Augustína. Tento neobyčejně bystrý a učený muž přemýšlel o tajemství nejsvětější Trojice, ale nemohl ho rozumem svým postihnouti. A tu jedenkrát — jak zbožná pověst vypráví — přecházejí po břehu mořském zahloubán v rozjímání, spatřil mládenečka, kterak přelévá do jamky v písku na břehu vodu mořskou. „Co zde děláš?“ táže se ho. — „Přelíti chci moře do této jamky.“ — „Toho přece

nedokážeš.“ — „Spíše přejeji moře do této jamky, nežli ty vyzkoumáš tajemství Nejsvětější Trojice“. Po slovech těch zmizel, a světec pochopil, že tímto viděním dal mu Bůh na jevo, že jeho úsilí jest marno.

Žák věří učiteli, co mu vykládá, ačkoliv jeho slabý rozumek nechápe podstaty a příčiny; slepec věří vidoucímu, že jej vede po dobré cestě, a svěruje se jeho vedení. Hle, matka církev, které Bůh světil věci jasné i nejasné, bere tě za ruku, vykládá ti, co sama přejala od Pána, a předkládá ti, čemu věřiti máš. Chceš-li býti jejím dobrým dílkem, přidrž se cesty, kterou ti ukazuje. Jest jediné správná. Bůh, který nemůže lháti ani klamati, vložil ji do klína plnost pravdy, a proto ji důvěruj.

Přijmi celou víru s myslí pokornou a podrob se jí! Podrob se i tajemstvím a nehloubej o nich všetečně a zbytečně!

„Blažená prostota, která nechá býti obližné cesty hloubavých otázek a raději kráčí po rovné a pevné stezce přikázání Božích. Mnozí pozbyli nábožnosti, když věci vyšších vyzkoumali chtěli. Víra se žádá od tebe a spořádaný život, nikoli však vysoké vědomosti nebo hluboké poznání tajemství Božích. Nerozumíš-li a nechápeš-li toho, co zde na zemi pod sebou vidíš, kterak vystihneš, co je vysoko nad tebou? Podříd se Bohu a podrob smysl svůj svaté víře, a bude ti dáno světlo vědění, pokud ti bude užitečné a potřebné“ (Bl. Tomáš Kempenský). Jak krásná a poučná slova pokorného světce . . . Týž světec i napomíná: „Co ti pomůže učená hádka o tajemství Nejsvětější Trojice, nemáš-li pokory, a bez ctnosti té pak upadáš v nelibost Nejsvětější Trojice.“

Staropohanská pověst vypravuje, kterak Ikarus přilepil si voskem křídla a vznesl se k nebesům. Stále se přibližoval k slunci. Až tu pojednou, když již všetečně blízko k slunci se dostal, roztál slunečním teplem vosk, křídla mu upadla, a ubohý Ikarus střemhlav spadl do moře. Podobně se děje každému, kdo všetečně se chce přiblížiti k nadsmyslným, rozumu lidskému nedostupným pravdám. Vydává se v nebezpečí, že hluboko klesne a

do zkázy se uvrhne. Proto velemoudrý Augustin se vyjádřil: „Nepokouším se, Pane, proniknout vysokost Tvou, protože žádným způsobem nemohu k ní přirovnati rozumu svého. Žádám toliko poněkud rozuměti pravdě Tvé, kterouž věří a miluje srdce mé. Nebo ne proto žádám rozuměti, abych věřil, ale proto věřím, abych rozuměl.“ Kdo pevně v tajemství uvěří, pochopí celou duchaplnou soustavu naší svaté katolické víry.

Nezakazuje se nám ovšem, abychom na tajemství vůbec nemyslili neb o nich nerozjímali, právě naopak — s pokornou myslí o nich rozjímali a jimi se s oddanností obírali, duchovnímu životu, velmi prospívá.

Na lůžku ležel nemocný. Byla noc. Všichni spali, jemu však bolesti spáti nedaly. I sáhnul po růženci, který visel na zdi u postele, políbil jeho křížek a začal se modlit. O tajemství, která ve „Zdrávasech“ po slově Ježíš přidával, dlouho rozjímal. Když přemýšlel na př. o slovech „Který pro nás ukřižován býti ráčil,“ myslil si sám u sebe: Trpím bolesti, ale Kristus Pán trpěl mnohem více. Nemoc tuto poslal na mne snad Bůh za mé hříchy, ale Kristus nic zlého neudělal. Kristus nenařikal, ani se nerouhal, ale modlil se. Učiním podobně. Pokračoval ve své modlitbě a už byl klidný.

Některé články víry jsou proto našim očím uzavřeny, abychom měli ze své víry zásluhu, která je ke spasení nutná. Věřiti, co vidíme a chápeme, není přece nic obtížného a ovšem také ani nic záslužného, ale věřiti tomu, čeho nevidíme a čeho nechápeme, v tom právě jest zásluha. Oběť a ovšem i zásluha je v tom, podrobiti rozum tam, kde se tomu třeba i vzpírá. ■

Když se Kristus Pán po svém zmrtvýchvstání ukázal apoštolům kromě Tomáše, a když tento apoštol teprve uvěřil, až když se Kristus po druhé a to za jeho přítomnosti ukázal, slyšel z úst Kristových slova: „Že jsi mne uviděl, uvěřil jsi; blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili“ (Jan 20, 29). Kristus tedy blahoslavl ty, kteří věří, byť neviděli a nechápali.

Ó Pane Ježíši Kriste, chci pevně všemu věřiti, abych také mohl býti blahoslaven . . .

36. Úcta Nejsvětější Svátosti oltářní.

(Božího Těla.)

Kolem roku 1230 žila v klášteře sv. Augustina na hoře Karmel u města Luttichu zbožná klášternice Juliana Kornillonská. Velice ráda se modlila a při modlitbě měla několikrát podivné zjevení. Viděla měsíc v úplňku po jedné straně částečně zatemnělý, jakoby na tom místě byla trhлина. Vidění tomu nemohla porozumět a proto prosila Boha, aby jí zjevení vysvětlil. Bůh ji oznámil, že jasný měsíc znamená církev Boží, a ono temné místo nedostatek zvláštního svátku ku cti nejsvětější Svátosti oltářní, by Kristu Pánu dáno bylo slavné dostiučinění za mnohé urážky, které se od lidí této svátosti činí. I svěřila blahoslavená Juliána zjevení tolo kanovníku Janu v Luttichu, jenž zase to oznámil biskupovi Biskup povolal učitele církevní a znamenité učence, mezi nimiž byl Jakub, jenž později stal se papežem pod jménem Urban IV., a oznámil jim ono zjevení, žádaje o radu. Biskup na radu církevních hodnostářů napřed nechtěl povolit slavnost Božího Těla, potom však povolil. Nejprve slavnost Božího Těla konala se v Luttichu a odtud rozšířila se do okolí a do cizích zemí. Když pak se stal papežem Jakub, jeden z těch kněží, kteří o zjevení blah. Juliány věděli, přijav jméno Urban IV., ustanovil r. 1264, by po celé církvi slavnost Božího Těla konala se ve čtvrtek po Nejsvětější Trojici.

Opravdu, sotva bylo možno nalézt v roce dne příhodnějšího. Příroda se probouzí, květiny oblékají nejnádhernější šat, stromy obalují se něžným květem a vše se dává do služeb Svátostného Krista. Ve vítězoslavném průvodu, obklopen svými věrnými, vychází z kostela, zastavuje se u čtyř oltářů venku zvlášť za tím účelem připravených a ozdobených, žehnaje svému lidu. Družičky sypou květi na cestu, zvony zvoní, zbožné písně hlaholí.

Památné události oslavujeme zvláštními slavnostmi — slavností Božího Těla oslavujeme památku ustanovení Nejsvětější Svátosti Oltářní. Měli bychom ji vlastně osla-

vovati na Zelený čtvrtek, ale poněvadž tento den spadá do doby největšího Kristova ponížení, nedovedli bychom tehdy ji přiměřeným způsobem oslavili.

Ze všech památných tajemství není žádné, jež by se mohlo přirovnati k Nejsvětější Svátosti. V ní Bůh sídlí uprostřed lidu svého. „Bůh jsa všemohoucí, více dáti nemohl, jsa nejmodřejší, nevěděl, co by dal více, a jsa nejbohatší, neměl více, co by dal, nežli Svátost Oltářní“ (Sv. Augustin).

Tomuto tajemství máme prokazovati úctu co největší. Máme se mu klaněti. Tak jako andělé v nebi před Bohem klekají a jemu se klanějí, podobně mají činiti lidé na zemi před Velebnou Svátostí, v níž jest živý Kristus.

Když přišli Tři Králové do Betléma a našli Vykupitele, klaněli se mu v nejhlubší pokoře.

„Svatá bázní, zmocni se mysli naší, bychom Tělu Kristovu takovou vzdali úctu, jaká jemu od východních mudrců byla prokázána“ (Sv. Jan Zlatoústý).

Chovejme ve svém srdci k Nejsvětější Svátosti co největší úctu.

Navštěvuj často Krista Svátostného v kostele a klaněj se mu tam. Choď do kostela nejen v neděle a zasvěcené svátky na mši svatou, jak církev předpisuje, ale i jindy s ochotou a horlivostí čiň tam svému Bohu návštěvy.

Vejdeš-li do kostela, poklekni na obě kolena, bij se v prsa a říkej třikrát: „Pochválena a pozdravena buď Nejsvětější Svátosti Oltářní.“ Podobně učiň, když odcházíš. Děkuj za to Bohu, že ti dovoluje, abys k němu přistoupil a jemu dle libosti chvály i prosby přednesl. Když jsem byl v Jerusalemě a ještě s některými spolupoutníky navštívil večeradlo, v němž Kristus s apoštoly večeřel a Nejsvětější Svátost ustanovil, nedovolil nám mohamedánský hlídač na tomto nám tak posvátném a drahém místě ani společně se modliti. V duchu jsme se na něho zlobili. Ale co máme říci o křesťanech, kteří celý čas nejdou do kostela, v němž přece Kristus sídlí a který proto mnohem vzácnější jest než ono večeradlo?

V kostele se chovej vždy co nejslušněji a nejuctivěji. Lidé dobře vychovaní zachovávají v obcování s lidmi společenskou slušnost — čím větší slušnost zachováti sluší v obcování s Bohem! Pamatuj, že v kostele jest ti zvláštním způsobem tvůj Bůh na blízku.

Když kněz při mši svaté při proměňování pozdvihuje svatou Hostii, bij se v prsa a říkej: „Pozdraveno budiž pravé Tělo Ježíše Krista, které za nás na kříži obětováno bylo. V nejhlubší pokoře klaním se tobě, Ježíši, tobě jsem živ, Ježíši, tobě umírám, Ježíši, tvůj jsem živý i mrtvý. Amen“.

Při pozdvihování kalicha říkej: „Pozdravena budiž předrahá Krev Ježíše Krista, která za mne na kříži vylita byla. V nejhlubší pokoře klaním se tobě! Ježíši, smiluj se nade mnou! Ježíši, slituj se nade mnou! Ježíši, odpusť mi hříchy mé! Amen“.

Jsi-li tak šťasten a jdeš-li k svatému přijímání, přístup k oltáři s povznesenou a pokornou myslí. Nepřijímáš-li skutečně, vzbud' aspoň uctivou touhu po Pánu Ježíši. Touze té říkají církevní spisovatelé „duchovní přijímání“.

Když kněz uděluje Velebnou Svátostí svaté požehnání,
Svátosti té neskonale
čiňme vroucně poklonu.

Plným právem můžeme volati se žalmistou:

„Pojďte, klanějme se, padněme,
klekněme před Pánem, svým tvůrcem.
Jeť on Pán, náš Bůh, a my jsme
lid, ježž on vodí, a ovce, jež pase.“

(Žalm 9, 4, 6.)

Když jdeme mimo oltář, na němž se chová Velebná Svátost, poklekněme před ním. Jestliže už Šalomoun klekl na obě kolena před oltářem, na němž beránkové a jiná obětní zvířata byla obětována, tím spíše máme pokleknouti před oltářem, na němž dlí sám Bůh.

Oltář takový zdobíme čistými a pokud možno vzácnými rouchy a květinami, udržujeme před ním věčné světlo, rozžehujeme na něm voskovice a zapalujeme před ním vonné kadidlo.

Přispějme rádi na udržování a okrasu kostela, zvláště takového, v němž se Velebná Svátost chová!

Zúčastněme se ochotně a zbožně i všech pobožností, jimiž se zvláště úcta Velebné Svátosti podporuje, jako na př. čtyřicetihodinové pobožnosti výstavu Velebné Svátosti a odpoledního svatého požehnání, staňme se členy bratrstva Nejsvětější Svátosti, hleďme získati zásluhu z ustavičného klanění se Velebné Svátosti a jděme na eucharistické sjezdy a kongresy.

Mnozí svatí nás v účtě této předešli a nám dobrý příklad k následování poskytli. Tak na př. náš národní světec svatý Václav byl velikým ctitelem Nejsvětější Svátosti, i v noci činil jí v chrámu návštěvy, ano i sám hostie a víno k nejsvětější oběti připravoval.

Ctihodný Ludvík de Ponte, „věrný strážce svatostánku“ zvaný, ztrávil někdy celou noc před svatostánkem a za dne navštěvoval Nejsvětější Svátost tak často, že se zdálo, jako by bez návštěvy té ani žiti nemohl. Ani vedro, ani zima, ani nemoc nebyly s to, aby jej od toho odvrátily. Byl skoro stále churav, pociťuje stále jakési slabosti a někdy i bolesti; jakmile však se chystal navštívit Velebnou Svátost, cítil, že jest zdrav a silen. Když později pro nemoc ani o berlich ze světnice vyjít nemohl, konal svou pobožnost k Velebné Svátosti ve světnici. Bylo-li mu jen poněkud lépe, poplakal si před svatostánkem ve chrámě, a když mu jednou jeho představený domlouval, aby se nenamáhal cestou do kostela a pobožnost svou vykonal doma, odpověděl: „Vážím cestu tu a vážil bych cestu ještě obližnější, abych ukázal, jak velice si vážím milosti, že mohu před Pánem svým pokleknouti, že Ho smím prositi o smilování, jehož tak velice potřebuji, uvážím-li, že budu brzy před Něho postaven jako před přísného Soudce“.

Svatý Kazimír, králevic polský (zemřel 1483), vstával i v noci, aby svého Božského Vykupitele v kostele navštívil a o Jeho přehořkém umučení rozjímal.

Nemůžeme-li Krista v kostele navštěvovati, věnujme mu aspoň vzpomínku. Na osoby, které jsou nám drahé, vzpomínáme často. Jdeme-li mimo kostel, pozdravme Krista, jako pozdravujeme vznešené osoby, které potkááme na cestě.

V našich krajinách jest velmi krásný zvyk, že se na Velký pátek v kostelích upravuje „Boží hrob“, abychom

tím živěji si připomínali, že Kristus položen byl do hrobu nového ve skále vytesaného. Nad „Božím hrobem“ vystavuje se Velebná Svátost zastřená rouškou. Tato podivuhodná směsice zármutku a radosti, které se prostupují a doplňují, působí na mysl lidskou zvláštním kouzlem.

Na Bílou sobotu večer sejímá se rouška a koná se slavnostní průvod s Velebnou Svátostí. Už zase zvony zvoní a křesťanská obec raduje se velikonoční radostí. I tohoto Svátostného průvodu máme se zúčastniti s pobožností. Když se přenášela archa úmluvy, která byla předobrazem Velebné Svátosti, král David šel napřed a účinně ku zvýšení lesku slavnosti napomáhal. Svatý Tomáš Kempenský praví: „Nuže, když tehdy před archou tak veliká se zachovávala pobožnost a taková chvála Boží panovala památka, jak velikou uctivostí a pobožností jest nám nyní oslavovati přítomnou Svátost Oltářní“. Jdi v průvodu jako činný účastník a nedívej se na průvod stoje opodál, jako bys už do společenství křesťanů ani nepatřil. V průvodu se nemluví, nežertuje, nerozhlíží se zvědavě nebo vyzývavě, nýbrž slušno jest udržovati pořádek, vážnost a pobožnost. Nemůžeme-li se průvodu zúčastniti a jsme-li na blízku, vyčkejme klidně, tiše, bez poznámek a s obnaženou hlavou, až přejde. V okamžiku, kdy jde mimo nás kněz s monstrancí, poklekněme a bijíce se v prsa klaněme se! Kde se rozžehují v oknech světla, zachovejme ten křesťanský zvyk, byť by třeba byl spojen pro nás i s hmotnou obětí.

Když kněz nese Velebnou Svátost k nemocnému, poklekněme a pokloňme se jí. Ve Španělsku i v městech, když spatří kněze jdoucího „S Pánem Bohem“, všichni klekají a klanějí se. U nás, bohužel, v některých městech jsou kněží nuceni choditi k nemocným v občanském obleku, aby se předešlo posměškům a urážkám. V jednom menším městě spatřil „pokrokový“ měšťan kněze jdoucího k nemocnému. Pokleknouti zdálo se mu nepokrokovým a nekleknouti zdálo se mu surovým, a proto vklouznul do průjezdu nejbližšího domu a schován za vraty vyčkal, až kněz přešel. Potom křeččí hrdina zase vylezl a šel dále.

Belgický král Albert jel jednou — bylo to několik měsíců před jeho nastoupením na trůn — automobilem

nedaleko města Tours v Belgii. Potkal kněze nesoucího Velebnou Svátost k nemocnému. Ihned dal zastaviti, slezl s vozu, klekl na kolena, poklonil se Pánu Ježíši a potom leprve zase pokračoval ve své jízdě.

V Hallu v Tyrolsku měl býti v jednom domě nemocný zaopatřen. Ježto Velebnou Svátost přemnoží do domu doprovázeli, propadla se pod jejich tíží podlaha. Hostie vypadla knězi z ruky a nemohla nížádným způsobem býti nalezena. Aby nebyla zneucleňna, zakoupil domek ten jeden bohatý měšťan a dal tam vystavěti kostelík svatého Salvatora. Kostelík ten dosud tam stojí.

Kdo Velebnou Svátost uctívá, nabývá neviditelných milostí a podivuhodné síly. Často se divíme, kterak mnohý na pohled nepatrný člověk mohl vykonati tak podivuhodné věci — kdybychom však sledovali jeho kroky, dostopovali bychom ho až ke Svatostánku. Když se jednou ptali venkovské chalupnice, jak se to jen mohlo státi, že všech svých deset dítek tak dobře vychovala a obstarala, odpověděla: „V neděli došla jsem si vždycky do kostela a Pán Ježíš ze Svatostánku mi požehnal a mne posílil na celý týden“.

Jan Valerian Jirsík, biskup Budějovický († 1883), byl vroucím ctitelem Velebné Svátosti Oltářní, a proto není divu, že tak blahodárně působil. Jí ke cti ustanovil ve své diecési zvláštní pobožnost, která se ve všech chrámech celé diecése střídá, takže se lid ustavičně této Velebné Svátosti koří. Jako kmet 85letý konal postního času každý pátek a každou neděli po kázání s lidem pobožnost k Velebné Svátosti; nemoha již dlouho klečeti, dával si přinést před stupně oltářní klekátko, by snáze klečeti a hlasitěji se modliti mohl. Zbožný tento biskup utíkal se ve všech svých potřebách, zvláště v záležitostech týkajících se blaha církve i vlasti, k Nejsvětější Svátosti Oltářní a povzbuzoval věřící, aby činili taktéž.

Kdo za života Velebnou Svátost ctí, tomu pravidelně dopřává Bůh milosti, aby jí před smrtí byl posílen. Toť nejlepší pokrm a posila na dalekou cestu.

Antonín Fogazzaro napsal v poslední své básni :

Kristu Svátostnému odevzdávám
kající duši a znavené tělo.

37. O mši svaté.

(2. neděle po Svatém Duchu.)

V soumraku svého pozemského života dal Kristus vystrojiti svým apoštolům velikou večeři. Jest v tom něco velmi dojmavého, když slyšíme, kterak dal přichystati beránka, kterak umýval apoštolům nohy, kterak jim podal své Tělo a svou Krev a kterak se s nimi loučil. Dítky ve škole s utajeným dechem poslouchají, vypravuje-li jim kněz o této věkopamátné večeři, a dospělí, byť každého roku o ní slyšeli, vždy znovu se zájmem slovům evangelia naslouchají.

Dobrotivý Mistr viděl celou bídu lidstva, chtěl je z ní vytrhnouti, vysvoboditi, vykoupiti, byl již odhodlán zemřítí a viděl již v duchu, kterak zítra ponese si kříž na Kalvarii . . . Dříve než odejde, přikročí ještě k tomu, o čem už dlouhá léta přemýšlel a na co se připravoval . . . Chce, aby apoštolové byli čisti — proto umývá jim nohy. Běře do svých rukou chléb a praví nad ním: „Totoť jest tělo mé“. Z chleba zůstávají jen vnější způsoby, ale podstata se mění — už to není chléb, jest to Kristovo Tělo. Rozlamuje a podává Tělo své apoštolům pravě: „Vezměte a jezte!“ A apoštolové přijímají. Potom běře kalich s vínem a praví: „Totoť jest Krev má Nového zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů“. A víno se mění v Krev Páně. Zůstávají z něho nezměněny jen zevnější, viditelné způsoby. A opět podává kalich všem po řadě řka jim: „To činěte na mou památku“. Tak sám se obětoval už napřed — zítra oběť tu vykoná krvavě . . . Ví, že apoštolové a jejich nástupci poslechnou a po všechny časy konati budou oběť, kterou přinesl ve večeřadle na Sionu v úzkém kruhu svých apoštolů a brzy potom před zraky zástupců celého lidstva na Kalvarii. Tak těsně za sebou vykonal obě oběti, aby naznačil úzkou spojitost mezi nimi. Při poslední večeři ustanovil mši svatou, a to za tím účelem, aby jí Jeho zásluhy, kterých si zjednal svou smrtí na kříži, byly veškerému lidstvu znova a znova stále připomínány a přivlastňovány. Věděl, že těchto zásluh budou všichni potřebovati, a proto se také postaral, aby jich všichni snadným způsobem

stále mohli získávat. Poněvadž všichni lidé nemohli státi v den Velkého pátku na Kalvarii a tak dojíti zásluh této veliké Oběti, proto postaral se Kristus, aby všichni věřící všech věků mohli aspoň obcovati jejímu opakování a získati si stejných zásluh, jako by stáli u skály Kalvarské. Mše svatá jest v podstatě táž oběť, jakou přinesl Kristus na kříži.

Jest to jediná oběť Nového zákona. V duchu vidíme dlouhou řadu obětí: vidíme Kaina a Abela, kterak řadu obětníků začínají, vidíme obětujícího Noe a Abrahama, obdivujeme Mojžiše, jak moudře ustanovuje obětní řád; víme, že lidstvo vždycky přinášelo oběti chtějíc tak naznačiti svoji odvislost od Boha, ale dnem Velkého pátku všechny tyto oběti přestávají a mizí asi tak jako pohasínají hvězdy, když vychází slunce. A protože přestaly, roztrhla se ve tři hodiny odpoledne v chrámu jerusalemském chrámová opona — Starý zákon náleží už minulosti. Nastává zákon Nový a s ním i nová oběť.

Starozákonní oběti nemohly smířiti člověka s Bohem, oběť novozákonní toho docíliti může. Vždyť tuto oběť přináší sám Syn Boží, obětuje sám sebe, přijímá stav poniženosti a právě tímto hlubokým ponižením usmíruje Otce, který byl na nás rozhněván. Oběť Nového zákona jest sám Syn Boží, který se svou smrtí na kříži Otci nebeskému za nás obětoval.

Smrt Kristova na kříži se stále opakuje mší svatou.

Mše svatá jest ustavičná oběť Nového zákona, ve které se Ježíš Kristus pod způsoby chleba a vína Otci svému nebeskému nekrvavým způsobem obětuje.

„Přisáhl Hospodin (takto):
— a želeli toho nebude --
Ty jsi knězem na věky
jako byl Melchisedech.“

(Žalm 109, 4.)

Svatý Augustin dí: „Pán náš Ježíš Kristus jest sám naším knězem na věky podle řádu Melchisedechova, poněvadž sebe samého za naše hříchy v oběť přinéstí iáčil, a podobnou oběť na památku svého umučení slavili roz-

kázal, abychom po všem světě v církvi Kristově spařovali obětovati, co obětoval Bohu Melchisedech“.

* Církev svatá na sněmu Tridentském prohlásila: „Poněvadž ve Starém zákonu, dle svědectví svatého Pavla k židům, starozákonné kněžstvo nedostatečným bylo, aby mohlo člověčenstvo dokonalým učiniti, musil z vůle Boha, Otce milosrdenství, vysloupiti jiný kněz, dle řádu Melchisedechova, Kristus Ježíš, který by všech, kteří posvěcenými státi se měli, skutečně také k dokonalosti přivésti mohl. A ač tento náš Bůh a Pán ráčil se jednou na oltáři kříže skrze přebolestnou smrt svou nebeskému Otci obětovati, aby tak vykoupení věčné zjednal, nemělo přece kněžství Jeho pro smrt Jeho zaniknouti. Proto zanechal při poslední večeři, v noci, ve které vydán byl, své milované choti, Církvi katolické, oběť viditelnou, jaké si lidská přirozenost vyžaduje: aby nám tak stále před oči stavěl onu krvavou oběť, která jednou na kříži vykonána býti musila; abychom tak až do konce časů na lásku jeho pamatovali a také spásonosné moci její si přivlastňovali na odpuštění těch hříchů, jimiž denně se provinujeme. Kristus Pán se takto prohlásil za kněze dle řádu Melchisedechova na věky ustanoveného; jakožto kněz obětoval Otci svému své tělo a svou krev pod způsoby chleba a vína; a odevzdal obě pod těmiž způsoby svým apoštolům, které tehdy za kněze Nového zákona ustanovil, aby jich požívali. Kristus Pán dal také jim a pravým jejich nástupcům v úřadu kněžském nařízení, aby i oni dle jeho způsobu obětovali, když řekl: „To čiňte na mou památku“, jak slovům těm církev katolická vždy rozuměla“.

Mše svatá jest táž oběť jako oběť na kříži, neboť jest v ní Kristus Pán i obětujícím knězem i obětí darem. Rozdíl jest jenom ve způsobu obětování: Na Kalvarii se obětoval Kristus způsobem krvavým, na oltáři se obětuje způsobem nekrvavým. Toť jediný rozdíl.

Mši svatou slouží kněz, ale obětuje ji Kristus. Výstižně praví svatý Jan Zlatoústý: „Když tedy vidíš posvěceného služebníka Páně k nebi zdvihati svatý dar obětní, nesmíš se domnívati, že on jest vlastně knězem, nýbrž musíš se povznést nad to, co vidíš, a neviditelnou ruku Ježíše

Krista pozorovati“. Svatý Augustin dí: „Kristus Pán sám jest obětujícím i obětí“, a svatý Cyprian praví: „Kněz u oltáře vpravdě zastupuje Krista a pravou i dokonalou oběť obětuje Bohu Otci“.

Když kněz nad hostií praví „Totoť jest tělo mé“ a a nad kalichem s vínem „Totoť jest krev má“, nemluví za sebe, nýbrž jeho rukou a jeho úst používá Kristus. V tom úkonu, kterému říkáme proměňování, stává se z chleba a vína Kristovo tělo a Jeho krev.

Z toho vidíme, že cena mše svaté není odvislá od kněze, který ji slouží. Stejně platí, slouží-li ji kněz hodný nebo nehodný — posílá-li pán almužnu, platí almužna stejně, ať ji podává sluha dobrý nebo špatný. Pošle-li královský syn poselství svému otci, nevěnuje tento pozornost osobě poslově, jako spíše poselství samému. Sněm Tridentský výslovně rozhodl, že mše svatá „nemůže býti poskvrněna nehodností nebo špatností těch, kteří ji konají“. Už svaté svátosti působí milost samy ze sebe, a působnost jejich není odvislá od hodnosti nebo nehodnosti toho, který jimi přisluhuje; tím více tedy musí býti cena mše svaté neodvislou od osoby sloužícího kněze, vždyť mše svatá přece i samy svátosti daleko svou důstojností převyšuje. Proto jenom s klidem jděme na mši svatou, i kdybychom o mravní hodnotě knězově měli nějaké pochybnosti.

Mše svatá jest oběť ceny nekonečné. Na kříži dozrálo ovoce ceny nesmírné, a mše svatá jest nádoba, ve které se nám ovoce to podává. Zlaté jablko má stejnou cenu, podává-li se na míse stříbrné nebo železné.

Lidstvo mnoho hřeší. Na světě jest asi patnáct set milionů lidí. Můžeme právem se domnívati, že neuplyne asi ani minuty, aby v ní Bůh někým nebyl urážen. Všemohoucí a nejvyšší spravedlivý Bůh by zajisté lidstvo trestal, kdyby odjinud nepřicházelo usmíření a zadostučinění.

A ono zadostučinění se poskytuje Bohu ustavičně mší svatou, která se koná na světě stále. Právem volala svatá Terezie: „Běda světu, kdyby nebylo oběti mše svaté“.

Můžeme říci skoro s naprostou jistotou, že neuplyne ani vteřina, aby někde na zeměkouli se právě nesloužila mše svatá. Kněží katolických jest asi 350.000 a jsou roztroušeni po celém světě. U nás v Evropě se konají mše svaté od rána do poledne. Když jest u nás odpoledne, jest dopoledne zase v Americe, a zase tam slouží tisíce kněží mše svaté, když jest u nás večer, jest ráno na ostrovech Atlantického oceánu, na kterých žije asi pět milionů katolíků; když spíme, slouží se mše svatá v Asii a Australii. A tak opravdu dle proroctví Malachiášova „od východu slunce až na západ mezi všemi národy a na všech místech koná se oběť čistá“ (Malach. 1, 10). Koná se bez přestání. Andělé a svatí nevycházejí z úžasu patřice stále a stále na nové Kristovo ponižování a sebeobětování.

K ní vzhlížejí s nadějemi i duše v očistci, neboť z ní čerpají posily ve svém utrpení a z jejích užitek docházejí zkrácení svých muk. Novozákonní oběť jest „nevyčerpatelným mořem božské štědrosti pro živé i mrtvé“ (Cochem).

Ji si všichni lidé dobrého smýšlení neobyčejně vážili. Z úcty k ní sejímala svatá Alžběta, kdykoliv ji měla slyšeti, korunu svou s hlavy a odkládala své klenoty a šperky. Zbožný katolík vlastní vinou ani jednou v neděli a zasvěcený svátek mše svaté nevynechá a spěchá na ni rád i ve všední dny, kdykoliv může. Svatou oběť prodělává v duchu společně s Kristem. Provází jej s vroucí účastí z domu Pilátova až na Kalvarii. Jako při smrti Kristově země se třásla, skály pukaly a celá příroda lkala a měla účast na jeho smrti, má podobnou srdečnou účast míti i křesťan mši svatou poslouchající. Stáli nebo seděli při ní tupě a bezmyšlenkovitě znamenalo by míti v těle srdce skály tvrdší.

Vzhůru srdce!

38. Opovážlivé posuzování.

(3. neděle po Svatém Duchu.)

K dobrotivému Spasiteli přibližovali se celníci a hříšníci. Když fariseové viděli, že jich Kristus neodmítá, pravili: „Tento přijímá hříšníky a jí s nimi“ (Luk. 15, 2).

Takových fariseů jest i za našich dob hojně. Soudí, posuzují a odsuzují jednání svých spolubližních. Mají odvalu svým bližním prisuzovati zlé úmysly, byť jich títo ve skutečnosti neměli, a o nich něco zlého za jisto a pravdivo pokládati, byť k tomu neměli dostatečné příčiny. — opovážlivě posuzují.

Hřích tento jest tak starý jako lidstvo samo. Už v dávných dobách starozákonních prohřešili se jím přátelé Jobovi, kteří spatřivše nemocného trpitele ležícího na hnojišti a pokrytého vředy, pravili, že si nemoc svými tajnými hříchy sám přivodil a zasloužil, ač víme, že na něho Bůh nemoc dopustil jakožto zkoušku.

Když Kristus seslal na apoštoly Ducha Svatého, a když je Duch pronikl, štěstím a odvahou naplnil a nadchnul, a když je zástupové spatřili rozradostnělé, pravili o nich, že jsou opilí. To byl úsudek opovážlivý a zcela nespravedlivý

Podobně lehkovážně soudili obyvatelé ostrova Malty o svatém Pavlu, když po ztroskotání lodi na jejich ostrově se zachránil. Svatý Lukáš o tom vypravuje: „Obyvatelé prokázali nám velikou přívětivost, neboť zapálivše hranici vzali nás všechny k sobě pro nastalý dešť a pro zimu. Když však Pavel nasbírav jisté množství chraslí přiložil na oheň, zmije vyběhši pro horko, zavěsila se mu na ruku. Jak obyvatelé uzřeli toto zvíře viseti mu na ruce, pravili k sobě vespolek: „Jistě vrahem jest člověk tento; neboť, ač z moře vyváznu, pomsta nedává mu žítí“. Ale on odrazil to zvíře do ohně, neutrpěl nic zlého. Oni pak čekali, že oteče nebo padna náhle zemře. Když však dlouho čekali a viděli, že nic zlého se mu neděje, obrátivše pravili, že jest bohem“ (Skutk. 28, 1—6).

Očima vidíme, co jiný dělá, ušima slyšíme, co mluví, ale dovnitř lidského srdce nevidíme. Nemáme daru vševedoucnosti. Neznáme vnitřku a nevíme, co bližního našeho k tomu neb onomu skutku vedlo. Protože bližního dokonale prohlédnouti a jej úplně seznati nemůžeme, nemůže také náš úsudek o něm býti vždy zcela správným. Jen vnější úkazy a znaky, na které jsme odkázáni, nejsou s to, aby ukázaly nám pravý stav a správnou cestu. A proto posuzující bližního máme býti velmi opatrní a zdrženliví. Nesmíme se nikdy ukvapiti, abychom mu neuškodili.

Vnější známky zhusta klamou. Kdosi spatřiv cizího muže v obličeji zarudlého, řekl o něm, že jest pijan. A zatím právě onen muž byl abstinent, který se lihovin ani nedotekl. O jiném, který byl holohlavý, zase se domníval, že vedl nezřízený život, a zatím člověk ten byl vzorem mravnosti. Dle nahodilých vnějších znaků nesmíme souditi.

Také nesmíme z jednoho poklesku nebo jednoho dobrého skutku hned usuzovati o celkovém mravním stavu člověka. Rozum náš pravidelně není tak bystrý, aby rázem vystihnul pravdy, a snadno dá se svést.

Také nesmíme se řídit citem. K někomu cítíme přirozenou náklonnost, k jinému máme jakýsi odpor, a tato náklonnost neb odpor jsou s to, aby nás úplně v nepředpojatém usuzování zmátly. Co u jednoho přehlédneme jako maličkost, považujeme u druhého za těžké provinění. Srdce naše svádí nás buď k úsudku nespravedlivě blahovolnému nebo nespravedlivě krutému. Jsme-li zaujati proti někomu, křivě vyzní o něm náš úsudek. Proto pozor! Svatý Pavel významně a vyhrůžně se láže: „Kdo jsi ty, který soudíš cizího služebníka?“ (Řím. 14, 4.)

Soud nad lidmi patří Bohu. Jediné Bůh je dobře zná, a proto jen jeho soud může býti zcela spravedlivý. Jemu také soud ponechme.

Ale některým lidem částku své soudcovské moci předal. Někteří lidé jsou Bohem zvlášť zplnomocněni, aby jiné soudili, a ti jsou ovšem potom povinni souditi, a to dle svého nejlepšího svědomí. Tak dítě jest podrobeno soudu rodičů, žáci soudu svých učitelů, občané ustanovených soudců a úředníků, kteří mají veřejný pořádek udržovati a kteří se dlouholetými studiemi k úřadům svým připravují a vzdělávají. Nad křesťany ustanoveni jsou soudci Svatý Otec, biskupové, faráři a zpovědníci.

Titě všichni než vynesou rozsudek, napřed vyšetřují, pátrají, zkoumají, vyslýchají svědky, uvažují okolnosti přitěžující i polehčující a teprve po všestranné a zralé úvaze vynášejí rozsudek. A přece ani tento rozsudek není vždy bezpečně správný. Co nesprávných a ukvapených rozsudků vynesou teprve lidé, kteří bez rozmyslu zasedají na soudcovskou stolicí, kteří bez studií a zkoušek snadno a rychle

stávají se soudci svých bližních! Soudí nespravedlivě a proto hříšně. Odsoudí nevinného, dobrého zařadí mezi nešlechtné, hříšníka vyhlásí za světce, domněnku prohlásí za pravdu, nejisté za jisté, tlustému navléknou kabát úzký, hubenému široký — jak se jim to hodí . . .

Velmi smutné jest, že se odvažují souditi osoby nevinné, starší a zasloužilé. Běda osobě, která chodí do kostela, k svaté zpovědi, na pouti nebo zúčastňuje se katolického veřejného života, jestliže se jim podařilo vysídliti na ní nějakou chybičku! Ať se těší . . .

Anebo jestliže poklesnou představení, ti teprve dostanou svůj díl Anebo dokonce chybí-li kněz Hned chybu jeho roztrubují, zveličují, v novinách „roz-mazávají“ a na konec řeknou: Vidíte, takoví jsou kněží. Pro chybu jednotlivce hned odsoudí celý stav. Za našich dob stal se stav kněžský vůbec hromosvodem, k němuž zlé blesky se všech stran míří.

Opovážlivého posuzování se máme chrániti. Příčiny nás k tomu vedou mnohé. Poukažme aspoň na některé z nich.

Kdo opovážlivě posuzuje, ukazuje, že má zlé srdce. Kdo zle mluví, ukazuje, že jest zlý. Dobrý člověk o jiných dobře mluví, pokud ovšem nemá makavého důkazu o jejich špatnosti. Svätý Řehoř Nazianský dí: „Kdo sám není zlým, nedomýšlí se také o jiných zlého“. Svätý Jan Zlatoústý praví: „Jen zlý člověk velmi rád se domnívá, že ostatní jsou právě takovými jako on“. Čím srdce překypuje, tím ústa přetékají. Proto neposuzuj, abys nepodal světu vnějšího důkazu o své vnitřní špatnosti!

Nejnáchylnějšími ke zlému posuzování bývají ti, kteří sami slušný raneček svých chyb si nesou a sami jiným k posuzování dosti látky by dodali. Mnohý s toužebností vyhledává na jiných chyby a je světu ukazuje, aby mohl říci: Nejsem sám, vedle mne jsou ještě také mnozí jiní zlí. Tím se chce nějak ospravedlniti a ukonejšiti a svou vlastní nepravost zastíniti a zakrýti. Pozoruje jestřábím okem bližního, aby chybičku na něm vynašel, chybu jeho zveličuje, aby v jejím stínu se ukryl. Kdo v té peci sedá, jiného tam hledá.

Kdo opovážlivě jiné posuzuje, zbavuje se lásky lidí, a co to znamená učiniti se u lidí neoblíbeným, do-

vede každý rozumný člověk dobře posouditi. Kdo jest neoblíben, s tím lidé neradi se stýkají, neradi obcují, neradi s nim obchodují, a vůbec plyne mu z toho mnohdy i hmotná ztráta. Lidé mu nedůvěřují a jemu se vyhýbají. Pozbývá víry a nemá vážnosti.

Mnozí lidé lehkomyšlně mluví, často „melou na prázdno“, přemelou živé i mrtvé, sami o sobě říkají, že mluví jen „aby řeč nestála“, a jsou-li dopadeni při křivém úsudku, nanejvýše se omluví velmi duchaplným úlovím „řeč se mluví a pivo se pije“. Ani netuší, jaký nepříznivý úsudek takovou „omluvou“ pronášejí — sami o sobě.

Kdo jiné posuzuje, tomu lidé stejnou mincí splácejí a také jej přísněji posuzují. Jak ty mně, tak já tobě. Na hruby pytel hrubá záplata. Půjčka na oplátku. Lidé promíjejí jen tomu, o kom se domnívají, že toho zasluhuje. Shovívaví jsou jen vůči tomu, o němž jsou přesvědčeni, že sám shovívavým jest. Proto jenom náš prospěch měl Spasitel na paměti, když nás napomínal: „Nesudte, abyste nebyli souzeni; neboť, jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou bude i vám odměřeno“ (Mat. 7, 1. 2). Rovněž velmi moudře starý Tobiáš svého syna napomínal: „Čeho nechceš, aby od jiného dalo se tobě, hleď, abys ty nikdy jinému nečinil“ (Tob. 4, 16). Opovážlivý posuzovač sám na sebe metlu plete.

I Bůh jej bude přísněji souditi. Soud bez milosrdenství tomu, kdo nekonal milosrdenství. Proto nás budoucí náš Soudce varoval: „Nesudte a nebudete souzeni, neodsuzujte a nebudete odsouzeni, odpouštějte a bude vám odpuštěno“ (Luk. 6, 37). Kdo chce, aby mu Bůh byl jednou milosrdným soudcem, musí milosrdně posuzovati své bližní. Jak soudíme, tak budeme souzeni.

Proto, drahý křesťane, svrbí-li tě jazýček a již již přicházíš do pokušení pronést o bližním nepříznivý posudek vzpamatuj se včas a ústa svá ostříhej! Zadívej se dříve sám do svého nitra — třeba tam najdeš vděčnější pole působnosti. Zameť dříve před svým prahem než se vydáš s košilem v ruce před cizí práh. Svatý Tomáš Kempenský napomíná: „Sám k sobě obracej zraky své a neposuzuj, co jiní dělají. Posuzuje-li člověk jiné, zbytečně se jen pachtí, častokráte se mýlí a snadno i prohřešuje; po-

suzuje-li a zkoumá sám sebe, vždy z toho má užitek. Dle toho, jak k něčemu lneme, o tom ponejvíce soudíme; odjímáť nám naše samoláska snadno správnost úsudku“. „Což pak vidíš třisku v oku bratra svého a trámu ve svém oku nepozoruješ?“ (Mat. 7, 3.)

Nemluv o bližním nikdy nelaskavě! Neodvažuj se tvrditi o něm něco zlého, co není dokázáno. Svatý Anselm říkal: „Chci raději se klamati mysle sobě dobré o zlých, nežli něco zlého o dobrých lidech“.

Neposlouchej lidí, kteří bez příčiny a bezdůvodně o jiných zlé úsudky pronášejí, a neobcuj s nimi! „Oplet uši své trním a ústům svým udělej dveře a zámky“ (Sir. 28, 28). V Českém Krumlově na průčelí domu, ve kterém kdysi bydlela matka pana Viléma z Rožmberka, jest nápis: „Audi, vide a tace, si vis vivere in pace“, to jest: „Vyposlechni, podívej se, ale mlč, chceš-li žiti v pokoji“.

Slyšíš-li nebo vidíš-li, že nevinné osoby jsou pod ostřím nějakých příkrých a nespravedlivých posudků, zastav se jich. Bezprávi mlčením schvalovati jest trestuhodná slabost, práva a ctnosti se zastati, jest hrdinství. Kdo poslouchá a schvaluje, stává se spoluvinným, byť i mlčel.

Nemůžeš-li takovým řečem zabrániti, obrať alespoň rozhovor jinam. Obraťme list! Škodí-li voda, a nemůžeme-li ji zastaviti, dáváme jí jiný směr.

Pamětliv buď slov svatého Jakuba: „Neutrhejte jeden druhému, bratři. Kdo utrhá bratru nebo soudí bratra svého, utrhá zákonu a soudí zákon. Soudíš-li však zákon, nejsi činitelem zákona, nýbrž soudcem. Jeden jest zákonodárce a soudce, který může zahubiti i spasiti; ty pak kdo jsi, že soudíš bližního?“ (Jak. 4, 11. 12.)

39. Užítky mše svaté.

(4. neděle po Svatém Duchu.)

Z každé mše svaté plyne nám zázračná kořist, kterou ruka Páně naděluje.

Mše svatá jest opakováním požehnané smrti Páně na Kalvarii, a jako smrtí Páně došel svět záchrany a života. tak obnovováním jejím stále dochází nesmírných užitků.

Ačkoliv užitky tyto jsou nepřeborné a rozmanité, přece jen můžeme je roztřídit ve dva veliké oddíly, totiž takové, které prospívají všem, a takové, jež prospívají jenom někomu. Prvním říkáme užitky „všeobecné,“ druhým „zvláštní“.

I. Komu se dostává užitků obecných? Dostává se jich veškerému lidstvu vůbec, zvláště pak církvi bojující a trpící.

Kristus umřel za všechny lidi, a také ovoce mše svaté, která jest jen opakováním Jeho smrti, všem lidem připadá k dobru. Touto obětí plnou zásluh už svět nesmírně mnoho získal a získává stále. Tato oběť stále od lidí a národů odvrací zasloužené tresty, protože ní Syn Boží stále Otce Svého usmíruje. Poněvadž svět sám není schopen Boha usmířiti, nastupuje na jeho místo Syn Boží. Svatý Leonard praví: „Věřím, že kdyby nebylo mše svaté, musil by svět zahynouti, poněvadž by tíhy hříchů dále nesnesl.“ Jestliže však přece Bůh dopouští na lidstvo nějaké metly, činí tak proto, poněvadž si lidstvo mše svaté málo váží.

Část lidstva hlásí se k církvi katolické. Tato část jest Bohu bližší a milejší. Zde na světě podrobena jest pokušením a zkouškám, proti nimž bojovati musí, a proto zvykli jsme si ji jmenovati „církví bojující“. Rozumíme tím všechny pravověřící křesťany na zemi. Jejich pozemský život jest ustavičný boj, Kristus jest jejich vojevodcem, a stále je zásobuje novou a novou silou. Hlavní zásobárnou tohoto bojujícího vojska jest mše svatá. „Obětováním nekrvavé oběti mše svaté, stávají se duše křesťanské účastnými Božství a umučení Kristova.“ (Svatý Řehoř Nazianský). Kdyby nečerpali stále posily, podlehli by. Syn Boží se stále za ně obětuje na oltáři a ozbrojuje je svou milostí, aby v boji nepodlehli, nýbrž v něm obstáli a koruny vítězoslávy došli.

Mše svatá prospívá i těm, kteří sice v pozemském boji celkem obstáli, ale utrhli si rány, z nichž se musejí léčiti — duším v očištcí. Léčí se utrpením, a proto je jmenujeme „církví trpící“. Z každé mše svaté mají duše v očištcí zvláštní prospěch. Nic jim tak neprospívá a trápení jejich neukracuje jako Oběť, v níž se sám Syn Boží obětuje. Proto také kněz v každé mši svaté po po-

zdvihování, tváří v tvář Tělu Kristovu, jež na oltáři odpočívá, se modlí: „Pomni také, Pane, služebníků a služebnic svých, kteří nás předešli se znamením úcty a odpočívají snem pokojným.“ Mše svatá jest hlavní nadějí duší trpících, a smíme-li mluvit o něčem, co jest jim útěchou v jejich trápení, jest to lato naděje na pomoc.

K obcování svatých počítáme nejen církev bojující a trpící, nýbrž i církev „vítěznou“, t. j. duše těch, kteří na světě žili a bojovali a se světa buď přímo nebo po čase nějakého očišťování do nebe přišli. Ti všichni tvoří jednotu, jejíž hlavou jest Kristus. A zajisté i svatým v nebi by mše svatá prospívala, kdyby vůbec nějaké pomoci potřebovali. Ale ti jsou již tak šťastni, že už nic nepotřebují a ničeho jim už neschází.

Duším zavržených ovšem také neprospívá, poněvadž se vlastní vinou z obcování svatých vyloučili a za svůj odpor k Bohu nemohou čekatí milosrdenství.

II. Komu se dostává zvláštních užitek mše svaté?

Především dostává se jich knězi, který ji obětuje. Každý dobrý skutek prospívá tomu, kdo jej koná. Mše svatá jest zajisté skutek nejlepší, a není možno, aby neprospěl tomu, kdo jej činí. Kněz jest ovšem v tomto velikém díle jenom nástrojem, ale jest nejbližší na řadě, a paprsky Hostie přímo se ho dotýkají. Nedává ze svého, sám daru neuděluje, ale jeho rukama dar prochází, a Bůh používá jej za prostředníka, což nemůže zajisté zůstat na něho bez vlivu. Při mši svaté jsou také některé modlitby, jež výslovně na kněze se vztahují. Církev svatá si přeje, aby její služebníci pamatovali na své slabosti, je uznávali, jich litovali a za odpuštění jich Boha prosili. Povolání kněžské jest velmi zodpovědné a těžké. Kdo nepředpojatě usuzuje a vedle světlých stránek kněžského povolání dovede správně a spravedlivě posoudit i jeho stíny, dojde k přesvědčení, že kněz bez pomoci vyšší a hlavně bez pomoci, která mu plyne ze mše svaté, nemohl by těžkého břemene svého povolání zdárně nésti. Mše svatá jest mu zdrojem útěchy a posily.

Zvláštních užitek mše svaté dostává se dále těm, za které ji kněz zvláště obětuje.

Kněz může ji na nějaký zvláštní úmysl nebo zvlášť za někoho obětovati. Smí ji obětovati za živé nebo za mrtvé, za jednotlivce nebo celé společnosti, za potřeby hmotné nebo duševní. Prosí jménem církve a jménem toho, jenž řekl: „Proste a bude vám dáno.“

Ovšem úmysl, na který mši svatou obětuje, musí býti jen dobrý.

Rovněž nesmí býti mše svatá sloužena za zemřelé veřejné hříšníky, kteří ani na smrtelném loži s Bohem smířili se nechtěli, za úmyslné sebevrahy a zemřelé jinověrce.

Již Melchisedech, jehož oběť byla předobrazem mše svaté, obětoval za Abrahama.

Svatý Cyprian praví, že již v dobách apoštolských za zemřelé křesťany oběť mše svaté přinášena byla.

Papež Pius VI. zavrhl domněnku, že by kněz mši svatou sloužící nemohl její užítky přivlastnit tomu, komu by chtěl.

Od nejstarších dob církve dávali ti, kdož si přáli, aby na nějaký zvláštní úmysl mše svatá sloužena byla, nějaký dárek. Zvyk ten se zachoval a udržel až dosud. Dříve dávali nějaký dárek v naturaliích, na př. chléb, vejce a p., nyní dávají v penězích nějaký malý obnos, kterému se říká „mešní stipendium.“ Aby nebylo nedorozumění — neplatí se za mši svatou, neboť ta jest takové ceny, že ani penězi ani čímkoliv jiným zaplatiti se nedá, ale přispívá se na výživu kněze a poskytuje se mu odměna za prokázanou službu. Proto snad mohl bys se otázati: „Mnoho-li se platí na mši svatou?“, ale nikdy se neptej: „Co stojí mše svatá?“

Samostatní duchovní správcové v neděle a zasvěcené svátky slouží mši svatou za všechny osadníky a nemohou tedy v těch dnech mešního stipendia přijmouti. Poněvadž však za našich dob u nás hmotné postavení kněžstva jest ubohé, jsou od této povinnosti chudší duchovní správcové, výslovně-li o to požádají, částečně osvobožováni. Jiní kněží, na př. kaplani nebo katecheti touto povinností vázáni nejsou.

Vyžaduje-li toho potřeba, aby některý kněz v neděli nebo ve svátek sloužil dvě mše svaté, nemůže za druhou stipendia přijmouti.

Někteří křesťané jsou pamětlivi toho, aby i v budoucích letech dle jejich úmyslu mše svaté slouženy byly, skládají nějaký kapitál a ustanovují, aby za úroky z něho byly mše svaté dle jejich přání slouženy. Takovým mším svatým říkáme „fundační.“

V říjnu roku 1354 meškal český král Karel IV. v klášteře svatého Viktora v Itálii nedaleko městečka Feltre. Konal se svojí manželkou pobožnost u náhrobku světců a daroval klášteru drahocenný plášť, který se tam až dosud za oltářem chrámovým chová. Od kláštera vyprosil si tehda hlavu sv. Viktora a ruku sv. Korony. Odsloužil se mu za to tím, že mu dal v užívání desátky vsi Anzu, které se až dosud vybírají, a to s tím ustanovením, aby za duši jeho byly konány bohoslužby v klášterním chrámu. A také až dosud první neděli po velikonocích po mši svaté konají se tam modlitby za českého krále. Na jednom obraze znázorněn je Karel IV. s královnou, která klečí a modlí se u náhrobku svatých a pod obrazem jest tento nápis: „Karel Český koná s chotí návštěvu těl svatých mučedníků a uděluje darem kostelu desátky z Anzu a svůj plášť.“ (Český svět r. III., str. 18.) Tak pamatoval na sebe náš Otec vlasti. A naši zbožní předkové se zálibou zřizovali různé nadace a fundace, a tak sobě, nebo svým drahým zajistili zásluhy z nich plynoucí.

Zvláštních užitků mše svaté dostává se konečně všem, kdož jsou jí nábožně přítomni.

Utrpení Páně prospívalo všem, ale jistě nejvíce těm, kteří stáli ve velké hodině na Kalvarii u kříže nejbližší, jako na př. Matce Bolestné, svatému Janovi, římskému setníkovi a j. Tak dosud opakování této oběti nejvíce prospívá těm, kteří jsou tohoto posvátného úkonu nejbližšími svědky.

Abychom tím spíše ducha nábožnosti si osvojili, představujme si hned když jdeme do kostela, že kráčíme s Kristem, Šimonem z Cyreny, Matičkou Boží, se svatým Janem a nábožnými ženami na Kalvarii, abychom byli přítomni veliké oběti.

Jdeme včas, abychom z posvátné hostiny nic nezmeškali. Císař Jindřich II. chodíval na mši svatou o půl

hodiny dříve a zatím před obrazem Ukřižovaného umučení Páně rozjímal.

Býti v kostele mši svaté nábožně přítomen znamená jistý zisk. Kdo se při ní uctivě chová, modlí nebo zbožnou píseň zpívá, kněze v jeho úkonech celou myslí a srdcem provází, buď skutečně neb aspoň duchovně Krista přijímá, dochází odpuštění všedních hříchů, daru pravé lítosti a kajícínosti, rozmnožení milosti posvěcující, síly proti vášním a pokušením a různých jiných darů.

Kdo však jest při mši svaté nepozorný, neuctivý a prostořeký, podobá se oněm židům a katanům, kteří se Kristu Pánu rouhali a před ním neuctivě se chovali.

Kdo byl při mši svaté nábožný, neodchází z kostela bez útěchy a posvěcení. Vychází lepším nežli vcházel. Už i na jeho zevnějším chování blahodárné účinky mše svaté můžeme pozorovati.

Choď do kostela na mši svatou rád! Choď nejen v neděle a zasvěcené svátky, kdy tě k tomu váže předpis církve, ale i ve všední dny, neboť tě k tomu vybízí tvůj vlastní prospěch. V kostele čerpej milost a vytrvalost v dobrém — pro lásku a utrpení svého Syna ti toho Bůh odepřítí nedovede.

A poněvadž ze mše svaté tolik získáváme, je také naší povinností hmotně přispěti na kostel, v němž se slouží, na jeho okrasu, výzdobu, bohoslužebná roucha, úpravu oltáře a všemožně se přičiňovati, aby mše svatá často a vždy důstojně konána býti mohla.

40. Proč musíme zachovávatí prikázání.

(5. neděle po Svatém Duchu.)

Co se dělo před stvořením viditelného světa, jest zahaleno našim očím neproniknutelnou rouškou. Ani věda ani víra nám toho nepovídají. Bůh toho lidem nezjevil, poněvadž jim toho k jejich spasení třeba nebylo — a ukojiti jen lidskou zvědavost nepovažoval Bůh za příčinu dostatečnou.

Jenom jakási zpráva k nám z oněch dob probleskla, kterou Duch Svatý sdělil pisateli Svatého Písma, totiž o stvoření andělů, jejich zkoušce a poklesnutí některých. Víme, že Bůh andělům dal nějaký příkaz, že někteří poslechli, ale jiní zosnovali vzpouru, začez byli s nebe svrženi do pekla.

Podobné zkoušce podrobil Bůh i první lidi v ráji, chtěje zkoušeti jejich poslušnost. Také i jim dal příkaz. Se všech stromů rajských jísti jim dovolil, ale se stromu vědění dobrého a zlého jísti jim zakázal. Ale naši prarodičové ve zkoušce neobstáli. Příkázání Boží přestoupili a těžce zhřešili. Zákon v ráji byl zvláštního druhu, a proto také přestupek jeho byl zvláštním hříchem — jmenujeme jej „prvopočátečním“ neboli „dědičným“ — a zvláštní za něj následoval i trest.

Dějiny zjevení Božího učí, že Bůh lidstvu dával různá nařízení.

Ze všech nařízení nejslavnější, nej památnější a nejdůležitější jsou ona, jež dal národu Israelskému na poušti. Jest jich deset, a aby se nezměnila ani nevy-mizela, napsal je vlastní rukou na dvě kamenné desky a odevzdal služebniku svému Mojžíšovi.

Dal je sice národu Israelskému, ale určil je pro všechny lidi všech věků. V nich ukázal svou vůli, která je svatá a nezměnitelná, a přál si, aby všichni se ní řídili.

Všichni lidé jsou povinni se jimi řídit, protože všichni jsou Bohem stvořeni, všichni mají od přirozenosti už zákon Boží vepsaný do srdce, a těchto deset příkázání není nic jiného, než vysvětlení, objasnění a rozvedení tohoto vrozeného zákona. První a nejvyšší zákon je svědomí. O tomto zákonu praví Tertullián, že „může sice býti zatemněn, ale nikoli vymazán.“

Tímto zákonem řídili se i někteří pohané a proto i u nich shledáváme se s dobrým jednáním. Jím řídili se i někteří z národa vyvoleného, dokud ještě zákona Sinajského neměli.

Ale bohužel tací byli jen výjimkou. Ano i když byl zákon na Sinaji oznámen, mnozí židé se ním neřídili.

Svatý Řehoř Veliký napsal: „Pohané byli duševně slepí, poněvadž cesty spasení neviděli, židé pak byli du-

ševně chromí, poněvadž cestu spasení sice znali, ale po ní nešli“.

„Desatero“ platí i pro křesťany, ale bohužel i mezi nimi jsou mnozí i „slepí“ i „chromí“.

Příkázání ta jsou jako mezníky podél cesty, která vede ke spáse, jsou jako zábradlí, aby nikdo nespadol do propasti, a přece mnozí zbloudí a upadají do mravní zkázy.

První křesťané je přesně zachovávali, dle nich se spravovali, podle nich šli, a proto šli ke spáse. Ne-
divno, že dostalo se jim už na světě titulu „svatých“.

Abychom na příkázání Boží pamatovali, odříkáváme si je ráno i večer mezi modlitbami. Nejsou vlastně modlitbou, ale říkáme si je ráno i večer, abychom si na paměť uváděli, že nesmíme ani ve dne ani v noci nic činit, co by se jim přičilo.

Jen kdo je všECKY zachovává, je celý člověk.

Bůh jich dal jen deset, ale i kdyby byl jich dal třeba sto, také bychom byli povinni je zachovávat.

Svatý Polion, mučedník, za císaře Diokleciána pro víru křesťanskou byl pohnán k soudu. Když vladař Probus víru Kristovu tupil, pravil svatý Polion: „Myliš se, křesťané tak vyznávají pravdu, že ani muka jich neodstraší, aby přestoupili zákony věčného krále!“ — „O jakých zákonech mluvíš?“ pravil Probus. Načež Polion: „Míním zákon Pána Ježíše“. Vladař: „K čemu vás zákony ty zavazují?“ Polion: „Velí nám abychom se klaněli jednomu Bohu, kterýž vládne v nebi i na zemi; učí nás, že dřevo a kámen nemohou bo-
hové býti, napravují naše mravy a spravedlivé v ctnosti utvrzují. Káží nám čistotu, věrnost, lásku; pánům vřídlost a spravedlnost, poddaným ve věcech slušných poslušnost. Učí nás, abychom rodiče ctili, přátelům sloužili, nepřá-
telům odpouštěli, dobré skutky konali, na pozemské věci srdce své nevěsili a konečně, že věrný křesťan dosáhne radosti nebeské.“ Ani tato krásná odpověď vladařem nepohnula. Polion byl za živa upálen.

Kromě příkázání Božích máme ještě příkázání církevní. Jest jich pět. Dala je církev. Mohla je dáti, protože od svého zaktadatele Ježíše Krista obdržela moc rozkazy buď dávat nebo rušit. Poněvadž je církev

dala, jsme povinni, protože jsme údy církve, je zachovávat.

Ale jsme členy nejen církve, nýbrž i státu, v němž žijeme. I stát má své zákony, a naší povinností jakožto státních občanů jest, zákony svého státu se řídit. Především ovšem máme se postarati, aby byly zákony státní dobré, aby se nepřičily vůli Boží. Zákony dělají poslanci, a proto je naší povinností do zákonodárných sborů voliti poslance katolického smýšlení, od nichž se můžeme právem nadíti, že podají předlohy zákonů dobrých a je odhlasují. Zákony si tvoří občané sami a když si je dle svého dobrého svědomí utvořili, mají jich býti poslušni.

K přikázáním Božím, církevním a státním máme vzhlížeti jakožto ke svým vůdcům s posvátnou úctou. V nich je časné i věčné blaho naše i celého lidstva obsaženo. Jsou štěstím lidstva. Chrání náš život, naši čest, náš majetek. Zaručují pokojný a pořádaný život rodinný i společenský. Kdyby je všichni lidé plnili, rozhostilo by se štěstí na světě, mohli bychom životem bezpečně kráčet i a klidně spáti.

Kdo je plní, přispívá k celkovému štěstí lidstva. A viš, co to znamená, k tomuto štěstí něčím přispěti?

Přikázání máme zachovávat i už z lásky k sobě. Největším štěstím člověka jest pokoj duše, a tohoto pokoje dosáhneme jenom tehdy, plníme-li přikázání. Vnitřní klid, duševní pokoj a klidné svědomí jsou jen přirozený následek svědomitosti. Žalmista Páně dí:

„Pokoj hojný mají, kdož milují zákon tvůj,
(jakýkoliv) úraz jich nepotká.“

(Ž. 118, 165.)

Bůh slíbil tedy zachovávajícím zákon nejen pokoj, ale i ochranu před nehodami.

Slavný učenec dr. Nelaton, bývalý lékař císaře Napoleona III., umíraje velebil Boha, že mu dopřál žiti ve víře katolické. Přijav Tělo Páně a svátost posledního pomazání, pravil knězi, jenž mu prokázal tuto službu lásky a pak se s ním modlil vyznání viry: „Děkuji vám za Vaše dobrá slova; vím, že jsou výrazem pravdy.“ A obrátiv se k svým dětem, které s pláčem stály kolem jeho

lůžka, pravil: „Děti mé, přímá cesta, víra, zachovávání přikázání Božích — to jediné dovede zajistiti mír svědomí a srdce. Já jsem se modlil, hledal pravdu a také ji našel“. A šťasten zesnul s důvěrou v pokoj Páně.

Přikázání máme zachovávat, protože to Pán Ježíš poručil. Co Ježíš poroučí, máme ochotně a rádi plniti. Výslovně řekl: „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon, nýbrž naplnit“ (Mat. 5, 17). Když uzdravil malomocného, poslal ho ještě, aby se šel ukázat knězi a tak se podrobil platným předpisům. Sam předpisy potvrdil, je přesně zachovával a tak nám dal nejen rozkaz, ale i příklad, že je zachovávat máme. Ježíš jest naše cesta, pravda a život.

Přikázání máme zachovávat, abychom ukázali víru v Boha. Všecky příkazy — předpokládáme totiž, že jsou dobré — mají kořeny v „desateru“, jež jest zvláštním projevem Boží vůle. Jsme-li ochotni plniti Boží vůli, uznáváme již tím, že Bůh jest.

Jsouce ochotni plniti vůli Boží, uznáváme Boha za svého pána, neboť jest ustálené a všeobecně uznané pravidlo, že nižší poslouchá vyššího. Bůh jest náš vládce, a my jsme jeho poddanými. Plníce jeho přání, ukazujeme k němu svoji podrízenost.

A současně ukazujeme tím k němu i svoji lásku. Jako dítko ukazuje lásku k rodičům nejlépe tím, když jich poslouchá, tak ukazujeme lásku k Bohu, plníme-li jeho vůli. A čím ochotněji a přesněji ji plníme, tím větší lásku dáváme na jevo.

Bůh nezůstává nic dlužen. Kdo vůli jeho plní, může od něho očekávat odměny. Kdo zachovává přikázání, toho má Bůh rád a také jej důkazy své lásky zasypává. Šťasten, koho Bůh svoji láskou provází.

Dává mu především požehnání v podnicích jeho pozemských. Výslovně slibil: „Plňte přikázání má, šetřte zákonů mých a plňte je, byste mohli sídliti v zemi bez jakéhokoliv strachu. Země bude vám vydávati svoji úrodu, které se najíte do syta, nebojíte se žádného útoku“ (Lev. 25, 18. 19). A Pán Ježíš pravil: „Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávat bude, a Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a přibýtek u něho si

učiníme“ (Jan 14, 23). Kde Bůh si činí příbytek, tam jest ovšem plnost štěstí.

Požehnání své slíbil i potomkům těch, kteří jeho přikázání plní. „Jáť jsem Hospodin, který milosrdenství prokazuje do tisíců kolen těch, kteří mě milují a zachovávají přikázání má“ (Ex. 2, 6).

Kdo plní přikázání, může očekávat odměnou radostný život věčný. Bůh mu jej slíbil. Když jednou bohatý mládenec přišel k Pánu Ježíši a tázal se ho: „Mistře dobrý, co dobrého mám činiti, abych obdržel život věčný?“ dostal za odpověď: „Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání“ (Mat. 19, 16. 17). Slyšel jsi slova ta, křesťane? A pochopil jsi je? A chceš se jimi řídit? Máš svobodnou vůli, můžeš se rozhodnouti pro přikázání Boží nebo také proti nim, ale dle toho ovšem také dostaneš odměnu. Nespoléhej se jen na to, že jsi křesťan a úd církve, jejíž hlavou jest Kristus — také třeba, abys sám se přičinil a ne snad jen slovy, nýbrž i skutky své křesťanství uplatňoval a dokazoval. Chceš-li se těšiti v nebi, musíš na zemi opravdově vůli Boží plniti, neboť Kristus řekl: „Ne každý, kdo mi říká ‚Pane, Pane‘ vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, který jest na nebesích, ten vejde do království nebeského“ (Mat. 7, 21).

41. Katolické spolky.

(6. neděle po Svatém Duchu.)

V duši lidské spolu zápolí nebe a peklo. Nebe snaží se upoutati duši pro sebe a vésti ji cestou sebezáporu, peklo slibuje rozkoše a cestu pohodlnou. Nebe vysílá svého zástupce, aby duši střežil, peklo uvolňuje zavržence, aby ji sváděli.

Běda duši, která v boji nedovedla si nalézti opory a pomocníků! Běda samotnému! Kdo stojí osamocen, sotva se udrží.

Náš dobrotivý Spasitel — zvláště mu za to děkujme! — nenechal nás samotny, nýbrž učinil nás členy velikého celku, ve kterém nalézáme vydatné opory a pomoci — založil církev. Jeho církev jest vlastně veliký spolek.

První členové tohoto spolku vynikali horlivostí v dobrem a svatosti.

Ale později vnikal i do církve duch světa, jemuž bylo třeba čeliti. A tu — zajisté se tak stávalo působením Ducha, který ji řídí — povstávala v lůně církve různá bratrstva, řády a spolky, které měly církev zase uváděti tam, kde ji její zakladatel míti chtěl. A v každé době povstávaly takové, jakých právě tehdy bylo nejvíce třeba. Když bylo třeba učiti lidstvo zemědělství a řemeslům, šířiti jeho pozemský blahobyť, aby tím klidněji mohlo i na duši pamatovati, povstal řád Benediktinů; když bylo třeba dobře učiti křesťanskou mládež ve školách, povstali Školští bratři; když jest třeba, jako jest tomu na př. za našich dob, šířiti dobrý tisk, povstávají spolky tiskové atd. Chceme-li mluvit ústy moderního člověka, řekli bychom, že doba sama si je dle své potřeby vyvolala, ale chceme-li mluvit ústy křesťana, řekněme, že vyvolává je Boží prozřetelnost, a dodejme, že i v budoucnosti, bude-li toho třeba, ještě nějaké jiné v život uvede.

V jednotě je síla. Čeho nezmůže jednotlivec, zmůže několik jednotlivců, sdruží-li se. Sdružují-li se lidé stejných snah, povstávají spolky. Spolek je souhrn lidí, směřujících k jednomu cíli. Nemůže-li jednotlivec dojiti určitého cíle, vyhledá si stejně smýšlejícího společníka, třetího, čtvrtého . . . Organisuji se. Že se spolkům přikládá veliká důležitost, můžeme nejlépe poznati z toho, že počet jejich vzrůstá téměř do nekonečna.

Nezabíhejme však na jiné pole. Ponechme stranou všechny ty spolky akciové, stavovské, hospodářské a jakkoliv jinak se jmenují, a věnujme chvilku pozornost jenom spolkům katolickým.

Jest jich pro katolíky třeba jako soli. Už svatý Alfons je přirovnával k arše Noemově, protože v nich nacházejí křesťané útočiště před potopou pokušení a hříchů, které zaplavují svět. V naší době, kdy nepravost tolik se rozmohla, jest jich na výsost potřeba.

Učí znova lidstvo znáti Boha a jeho vůli, poukazují na duchaplnou soustavu naší věrouky, učí ji poznávati, upozorňují i na překrásné zásady naší mravouky a učí zamilovati si ji. Šíří oslavu Boží, učí pěstovati

ctnost a účelně bojovati proti nepřátelům spásy. Učí lásce k Bohu a k bližnímu.

Přispívají k našemu posvěcení. Povzbuzují k častému přijímání svatých svátostí. Zvláště mocně na duši působí společné svaté přijímání, jak se ve většině katolických spolků koná. Církev svatá uděluje ze svých nevyčerpatelných zásob údem mnohých spolků přecetné milosti a odpustky.

Podporují katolické sebevědomí, kterého mají právě za našich dob katolíci, a to zvláště u nás, tolik zapotřebí. Už vědomí, že jich mnoho stojí vedle mne, dodává mi síly. Společná účast na církevních pobožnostech, slavnostech, průvodech a společné projevy víry volají ke každému jednotlivci: „Hleď, nejsi sám, neboj se! I jiní jdou s tebou a za tebou“. Kde mnoho srdcí za stejným cílem bije, tam strach ustává. Náš vojevůdce, Kristus, chce míti v nás nejen vyznavače, ale, je-li toho třeba, i bojovníky. V tom smyslu přijímejme jeho výrok: „Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na svět; nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč“ (Mat. 10, 34).

Jest třeba zásadami křesťanskými řídit se nejen v soukromém, ale i veřejném životě. Jest třeba nejen doma katolicky žít, ale i v obci, v okresu, v župě voliti dle svého svědomí a zvláště do sborů zákonodárných vyslati osoby duchem náboženským proniknuté. Ústy poslanců mluví voličové. Spolky katolické nás poučují, jak si máme své veliké výsady — volebního lístku — vážiti, a vlévají odvahu i veřejně přiznati barvu.

Spolky tyto podporují dobrý tisk a tím konají nejlepší dobrý skutek našich dnů. O důležitosti dobrého tisku se poučují, společně dobré noviny a spisy objednávají a na zvláště důležité se upozorňují. A když nic jiného, odebírají aspoň spolkový časopis, a tak aspoň něco dobrého do rodiny se dostane.

Šíří křesťanskou dobročinnost. Podporují konání dobrých skutků. Ve kterémsi spolku o výroční valné hromadě vzala jedna členka talíř a obešla stoly. Prosila o almužnu na vydržování „Vincentina“ v Praze, kdež útulku docházejí nevyhlášenými mrzáčkové. Sebrala slušný obnos. Jednotlivci by nedali, ani by jim nenapadlo něco dáti, jejich maličké obnosy nestály by za posílání, ale

ve spolku, kde už jest celková ušlechtilější nálada, a kde také pobízí je i ohled na jiné, přece peněženku vytáhnou.

Ve spolcích podporuje se vzdělání lidu, pěstují se vědy a umění, členové učí se společenským způsobům, pěstuje se v nich pospolitost, družnost, poznávají se, učí se dělati si vzájemné ústupky, vážit si jeden druhého, učí se přesnosti, šetrnosti a střídmosti, pořádku a poslušnosti.

Učí se ctíti nejen své spolkové představené, ale i duchovní i světské představené vůbec, podrobují se svému faráři a samozřejmě i svému biskupu — učí se ctíti autoritu.

Poskytují členstvu i ušlechtilou zábavu a tak je odvádějí od zábav pochybných. Dobří členové se na spolkové schůze těší. V nich nacházejí osvěžení. Zde v přátelském svazku zapomínají na životní trampoty, pokleslá mysl se vzpřimuje a v srdce vlévá se nová radost ze života. Pobyt ve společnosti stejně smýšlejících upokojuje srdce, zahání nudu a trudnomyslnost.

Dobrý spolek chrání členstvo před mravní zkázo u. Stojí-li hruška osamělá v širém poli, bijí do ní větry, a nezvedená mládež tluč e do jejích větví kamením, stojí-li však v sadě, jest už družkami před prvními nárazy větrů chráněna, chrání ji plot a bdělé oko starostlivého strážce. Jest ochráněna před nebezpečnostvými. Nutno činiti přirovnání? Zajisté už toho není potřebí. I dítěti jest jasno, že nebezpečí mravní zkázy jest pro jednotlivce ohromné, a že se před ním spíše uchrání, kdo může spoléhati na pomoc svého okolí, než ten, kdo stojí v životě sám a sám.

A i když klesne, jest zde někdo, kdo by mu pomohl povstati. Zhřeší-li, pomáhají mu druhové, aby z bahna vybědl. Když zabloudí, uvádějí ho na pravou cestu. Zemdlí-li, dodávají mu síly a odvahy. Usnadňují mu, aby cesta ku zpovědnici nebyla mu tak těžkou.

Všecky katolické spolky mají dobré stanovy, a když jejich členové tyto stanovy a předpisy zachovávají, stávají se lepšími, prospívají sobě, rodině, ve které žijí, společnosti, se kterou se stýkají, církvi i vlasti.

Vlast může jen tehdy prospívat i zdárně se vyvíjet i, chová-li občanstvo mravně zachoalé a zdravé. A poněvadž

řehole a katolické spolky k víře a mravnosti vedou, konají pro vlast služby neocenitelné. Kdo je zakládají a vedou, zaslouží si nejvyššího vyznamenání a nejvyšší odměny, jakých vlast poskytnouti může. Vděčnost celého národa má je provázeti. Státníci měli by je klásti za vzor a práci jim usnadňovati. Proto také slavný vlastenec Palacký, ač sám byl evangelík, z ohledů národních a vlasteneckých katolické řeholní družiny chválí. Ve svých „Českých dějinách“ napsal: „Ústavy tyto zajisté sloužily středověku za semeniště netoliko náboženství, ale i nauky a umy, osvěty a průmyslu, ano i hospodářství samo i řemesla všeliká jimi se více a více vzdělávaly. Bylyť přední buditelé a opatrovatelé osvěty křesťansko-evropské, a postavení a působení jejich bylo blahodárné“. A týž veliký vlastenec ve schůzi katolického spolku v Rožnově pravil doslova: „Za té doby, v níž víra i nevěra v zápasu povážlivém stojí, nutnost nezbytná toho se ukazuje, aby se podobné spolky u nás zakládaly“. K tomuto výroku jej vedla pravá láska k vlasti.

Spolků katolických jest veliký počet a jsou přerodmanitého druhu. Jsou to buď řády, družiny, společenstva, svazy těsněji sečleněné nebo volná sdružení, se stanovami nebo i bez nich. Jména jejich jsou různá, ale základní duch jest stejný.

Není účelem tohoto článku výslovně je vypočítávati nebo snad dokonce šířiti se o jejich cílech. Před naším zrakem v dlouhé řadě vynořují se třetí řády, založené už světcem Františkem a sdružující lidi, kteří žijí sice ve světě, ale nechťí jíti se světem, a tak tvoří jakýsi střed mezi životem klášterním a světským, úctyhodné mariánské družiny, které mají za účel utvrzovati členy v rozhodnosti ve věcech náboženských, vésti je ke ctnostem a k plnění stavovských povinností, spolky křesťanských matek, které vychovávajíce matky a učice je, jak mají chovati se k muži a vychovávají dítky, staví křesťanské rodiny na pravý základ a tak jsou zároveň pilířem zdravé společnosti, spolky charitativní, které mají výhradní cíl pomáhati chudým, starobylá bratrstva literátská a cyrilské jednoty, které pěstují dobrý zpěv a tak zvyšují důstojnost bohoslužby, spolky dorůstající mládeže, které zachraňují mladé duše před

zkázou a které se stávají neocenitelným dobrodiním pro rodiče, církve a vlast, spolky orelské, které pěstují zdatnost duševní i tělesnou, spolek pro sjednocení církve západní s východní, zvaný apoštolát svatého Cyrila a Metoděje, a přemnohé jiné spolky . . .

Staň se členem aspoň některého z nich. Svatý František Saleský nabádá velmi důtklivě, aby lidé k bratrstvům přistupovali. Sám napsal: „Rád se dám zapsati do bratrstva, ačkoli vím, že vždy nemohu všeho vykonati. Nevykonám-li předepsaných modliteb a závazků z nemožnosti, hříchu nemám; vykonám-li však, čeho vykonati třeba, mám veliký prospěch a zásluhy celého bratrstva“. Není nám sice členství spolku nikde předepsáno, i bez spolku možno dojiti spasení, ale ve spolku a jeho pomocí mnohem snáze.

Staneš-li se členem spolku, buď mu oddán. Miluj jej. Svatý Petr napomíná: „Všecky ctěte, bratrstvo milujte“ (I. Petr 2, 17). Dbej o čest spolku. Ať jméno jeho jest čisto a ať se nepřátelům víry nezavdává příčiny k pomluvě! Povinností každého člena jest čest spolku šířiti.

Chraň se duchovní pýchy! Nejsi už tím dokonalý, že jsi členem dobrého spolku. Neopovrhuj jinými snad jen proto, že jeho členy nejsou. Třeba jsou v dokonalosti dále než ty . . .

Pro spolek přinášej i hmotné oběti. Kdy se bez obětí cos velikého vykonalo? Předpisují-li stanovy spolkové platiti členské příspěvky, skládej je ochotně, rád a včas. Samo ono splácení pěstuje v nás ctnost obětavosti pro dobrou věc. Přinášejí-li nepřátelé víry tak veliké oběti na její zboření, tím více máme je přinášeti my na její povznesení. Doporučuje se nám také a k zásluze se nám připočítává, přispíváme-li dary, radou neb i jiným způsobem k rozkvětu dobrých spolků, byť bychom třeba ani jejich údy nebyli.

Chybí-li člen nějakého spolku, neodsuzujeme proto hned spolku celého. Celek za jednotlivce nemůže. Pro jednoho nesmíme zavrhovati všech.

Spolku nesmíme zavrhnouti ani tehdy, kdyby ho někteří zneužívali. Našla se už na světě někdy věc tak posvátná, aby jí zlí lidé byli už nezneužili? Proto zapamatuj si slova svatého Alfonse z Liguori: „Někteří tupí

a haní bratrstva, říká, že bývají příčinou svárů a v nich že se mnozí toliko z lidských nacházejí ohledů. Avšak jakož nemůžeme chrámův a svátostí haněti proto, že jich někteří zneužívají, rovněž by neměla ani bratrstva nikdy tupena býti. Místo hany schválili a potvrdili je mnozí papežové mnohými odpustky je obdařivše“.

42. Dobrá četba.

(7. neděle po Svatém Duchu.)

Komorník královny Kandace vracel se z Jerusalema do svého domova. Sedě ve voze četl Písmo svaté a přemýšlel o něm. Jáhen Filip pomohl mu vniknouti v jeho smysl, připojil dobré naučení a u nejbližšího potoka jej pokřtil. Duše jeho byla zachráněna. Dobrá četba mu tolik prospěla.

Svatý Augustin žil v mládí nešlechtně. Jednou procházeje se v Miláně v zahradě slyšel tajemný hlas: „Vezmi a čti!“ I přemýšlel o tom výroku, ale jeho příčiny vysvětliti si nedovedl. Až pojednou si vzpomněl, že cosi podobného se přihodilo i světcí Antonínovi a že též chopil se Písma svatého a jeho čtením se polepšil. Sáh po Písmu také, rozevřel a náhodou či vlastně řízením Božím zrak jeho utkvěl na slovech: „Jako ve dne počestně choďme: ne v hodování a opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisli, nýbrž oblect se v Pána Ježíše Krista“ (Řím. 13, 13). Bystrý jinoch pokynů tomu porozuměl a opravdu se oblékl v ducha Pána Ježíše — podřídil se jeho vůli a začal žíti ctnostně. Písmo jej zachránilo.

V Pampeloně smrtelně raněn na lůžku ležel voják Ignác. Aby mu čas ušel, žádal si něco ke čtení. Podali mu životopisy svatých. S nechutí jen bral knihu do ruky, ale přece počal čísti. Čím déle však četl, tím více ho kniha zajímala. Konečně se mu i zalíbila. Povzbuzujícími příklady svatých byl tak rozohněn, že si umínil celý svůj život a všechny své síly věnovati oslavě Boží a spáse svých bližních. Když se uzdravil, založil slavný řád jezuitský, který církvi svaté prokázal neocenitelné služby. Ejhle, co zmůže dobrá kniha!

Orleanský biskup Dupanloup napsal knihu „Pravá a opravdová zbožnost“. V té době žádal místodržitel na Kavkaze Mikuláš své přátele v Paříži o zaslání nějakých knih. Četbou zamýšlel ukrátkti si dlouhou chvíli. Jeho přátelé zaslali mu bednu naplněnou romány a ze žertu přiložili k nim také knihu „Pravá a opravdová zbožnost“. Po několika měsících vyžádal si místodržitel dovolenou a odcestoval do Paříže. Vyhledal biskupa orleanského, vykonal pod jeho vedením osmidenní exercicie a vstoupil do kláštera kartusianského. Tak skončil žert jeho přátel z Paříže.

To jsou příklady jenom namátkou zachycené, jak blahodárně dobrá četba působila. A kolik příkladů mimo tyto bylo by možno ještě uvést! A což u kolika duší zůstaly účinky utajeny, dějiny jich nezaznamenaly, a nemáme příležitosti se o nich dovědět!

Dobrá četba způsobila už velmi mnoho dobrého. A působí stále. Šíří známost pravdy Boží, rozmnožuje vědomosti pro tento a pro budoucí život potřebné a zaplašuje nevědomost, která jest největší nepřítelkyní víry a pravé osvěty. Náš rozum čerpá z dobrých knih, spisů a novin potřebné ponaučení a shromažďuje pravidla a zásady pro život potřebné. Četbou otevírají se nám nové obzory. Slovo mluvené zapadne a zmizí jako šlépěje ve sněhu, ale tištěné zůstává a znova a znova poučuje.

Dobrý tisk mocně působí na naši vůli. Povznáší nás a posiluje v dobrých předsevzetích. Kdo dobré knihy čte, nemůže špatným býti. Dobré zásady, které v knize jsou uloženy, přelévají se mu do žil a udržují v něm ducha vpravdě křesťanského. Zásady ty ssaje do sebe, a ony klíčí v jeho srdci.

Svatý Basil praví, že potravou duše jest čtení knih. Jsou-li knihy dobré, jest tedy potrava dobrá, a dobrá potrava vykonává v duši blahodárný vliv. Ano má zcela zřejmý účinek na její vytváření se. Přírodopytci vypravují, že někteří červíčkové od přírody mají barvu bílou, ale později se přebarví, a to dle potravy, jakou požívají. Některý, okusující lístky zelené, zbarví se na zeleno, jiný, živící se lístky červenými, zbarví se na červeno, a t. d. Nechci nikterak člověka srovnávat s přírodnými živočichy, ale

patrnému červíčkovi, ale nemohu si pomoci — vidím, že jeden se nabarvil na zeleno, druhý na červenou, třetí na černo — podle toho, jaká byla jeho duševní potrava.

Dobrá četba jest ustavičným kázáním. Ano působí bezpečněji než kázání nebo křesťanské cvičení, neboť zde často co jedním uchem vchází, druhým uniká, kdežto onde neunikne ničeho. Papež Lev XIII. dokonce pravil, že „dobré katolické noviny jsou ustavičná misie“. A profesor J. Weisz napsal: „Kdyby svatý Pavel dnes žil, redigoval by katolický tisk; vliv a moc tisku stoupá do nekonečna“. Teprve tehdy jsi dobrým katolíkem, až když odebíráš a čteš katolické knihy a noviny.

Základem národa jest víra a mravnost. Na těchto dvou pilířích národ stojí. Dobrý tisk tyto pilíře upevňuje, hájí víru, zastává se mravnosti, křesťanských řádů v rodině a ve společnosti, hájí spravedlnost, o níž se praví, že „povyšuje národy“, a tak koná poslání vpravdě vlastenecké. Kdo jej čte a podporuje, jest opravdovým vlastencem. Dobrý tisk prospívá nejen církvi, ale i vlasti.

Proto vidíme naše první vlastence, svaté muže Cyrilla a Methoděje, přicházeti s dobrou knihou v ruce, proto vidíme světce Václava zakládati křesťanské školy, opata Prokopa pěstovati na Sázavě písemnictví, vidíme jesuitu Balbína písičího knihu „Na obranu jazyka českého“, vidíme řadu vlastenců v dobách našeho národního probuzení, hlavně kněží, sepisujících knihy a rozšiřujících je mezi lid.

Čti jenom dobré knihy a noviny!

Císař Karel V., když se dne 10. září 1556 zřekl trůnu, odebral se do španělského kláštera St. Just, kdež ztrávil konec svého života v modlitbě a čtení zbožných knih.

Spisovatel Petrarka klade knihu na roveň nejvěrnějšímu příteli.

František Ladislav Čelakovský psal 2. prosince 1821 příteli svému Kamarýtovi: „Také připomenouti musím, že mé nejmilejší zaměstnání v bibliotece jest čtení biblí, žalmů, knih Jobových, Písně písní, Přísloví . . .“.

Za našich dob potiskne se denně spousty papíru. Jestliže už prorok Zachariáš volal, že vidí „knihu letící, dlouhost její dvaceti loktů a šířka její deseti loktů“,

jaké měřítko by vzal asi dnes, kdy se tiskne jenom za den asi dvanáct miliard výtisků časopisů?

Žízeň po četbě jest tedy veliká. Bohužel mnozí však pijí z kalužiny a jenom málokterí z čisté studánky. Většina tisku svádí k nevěře a nemravnosti, a jenom menšina může označena býti čestným názvem „tisk dobrý“.

Mládeneček David stále se potýká s obrem Goliášem. Dobrý tisk zdvihá boj proti tisku špatnému, burcuje a vyzbrojuje bojovníky vojska Kristova, upozorňuje na blížící se nebezpečí a otevírá lidu oči, aby viděl a rozpoznal falešné proroky. Dobrý tisk jest svědomím lidstva. Jako má jednolitlivec pro svou záchranu varovný, napomínající a chválící vnitřní hlas, tak jej má i celá společnost.

Dobrý tisk musíme podporovati.

Vybízejí nás k tomu nejvyšší zástupcové církve. Tak papež Pius IX. prohlásil: „Jest svatou povinností každého katolíka katolické písemnictví podporovati a jemu v lidu co největšího rozšíření zjednati“. Papež Lev XIII. pravil: „Povinností katolíků jest, že mají zřít se knih špatných, ale dobré knihy že mají kupovati a starati se, aby se rozšířily“. Pius X., dokud byl ještě patriarchou benátským, když viděl, že se katolickému časopisu „Difesa“ špatně daří, prohlásil, že by byl ochoten na jeho záchranu prodati svoji biskupskou berlu a prsten. Když se později stal papežem, pravil: „Nadarmo budete stavěti kostely, podporovati misie, zakládati školy, konati dobré skutky, všechny vaše námahy budou marny, nebudete-li vycvičení k boji a k odrážení útoků dobrým katolickým tiskem“. Podobně nabádal i papež Benedikt XV. a Pius XI.

Když tedy všichni papežové poslední doby k podpoře dobrého tisku nabádali, mohl by dobrý katolický křesťan zůstat k němu chladným? Mohl by zůstat lhostejným a netečným? Potom ovšem už by neměl práva zvat se katolíkem dobrým.

Dobrý tisk odebírej! Pod tvou střechu ať vchází jen spolehlivý a dobrý host! Na svůj stůl klad jenom zdravý pokrm! Nedovedeš-li sám předem rozhodnouti o jakosti tohoto pokrmu, poraď se se svým duchovním správcem nebo jinou věrohodnou a zkušenou osobou katolického smýšlení.

Dobré časopisy předplácej! Knihtiskárna netiskne zadarmo, a dráha a pošta zadarmo nedodávají. Předplatné zašli včas! Čím jest větší počet správných předplatitelů, tím může býti časopis zdatnější a tím více katolické věci prospěje. Nelituj peněz na předplatné! Kdo by litoval peněz na dobrý tisk, podobal by se rolníku, který by litoval semene a nechal pole neoseto. Byli dva rolníci. Oba měli syny. Jeden byl horlivým odběratelem a čtenářem dobrých katolických novin, druhý neodebíral a nečetl ničeho. Prý jest za to škoda peněz. V první rodině syn zvedl se po otci — četl také. Četbou se vzdělal, zušlechtil a stal se z něho pracovitý a spořádaný muž. Syn v druhém statku nečetl, zvlčil, hledal zábavu v hostincích u karet a v tanečních zábavách. A otec jeho nestačil za něho platiti dluhy. První rolník věnoval několik korun na dobrou četbu, druhý je sice ušetřil, ale za to za nezdárného synáčka potom platil celé stovky.

Jestliže kromě předplatného ještě mimořádným darem přispějeme na vydávání dobrého tisku, konáme dobrý skutek ceny mimořádné. Láska jest ještě více než spravedlnost. Linecký biskup Doppelbauer se vyjádřil: „Stavíme kostely, zdobíme oltáře, udělujeme almužny, ale dnes jest stejně důležité a záslužno rozšiřovati a podporovati katolické listy, což vám zvláště doporučuji“. Pater Kolb ve svém misijním kázání ve Štěpánském kostele ve Vídni roku 1901 pravil: „Mezi dobrými skutky křesťanů sotva některý se vyrovná dobrému skutku podporovati dobrý tisk“.

Dobrým novinám prospějeme, pošleme-li jim včas zprávu o událostech, které se v našem okolí staly, zadáme-li jim insert nebo doporučíme-li je svým známým. Mnozí jen proto katolických novin neodebírají, protože jich neznají. A neznají jich, protože jich na ně nikdo neupozornil. Takové upozornění a doporučení mnohdy znamená zachrániti nesmrtelnou duši.

Zapůjč své noviny sousedu a starej se, aby nebyly marně utraceny, nýbrž konaly dále své apoštolské poslání. Jsou lidé, kteří své noviny schválně zapomínají ve vlaku, aby se jich jiní cestující uchopili a je si přečetli. Svátý Jan z Boha nakoupil v Gibraltaru dobrých knih,

obcházel s nimi po venkově a buď je laciněji prodával nebo vůbec je daroval, jen aby se mezi lid dostaly.

Moravan Kubínek, prostý venkovský muž, horlivě dobré knihy rozšiřoval. Chodil od vesnice k vesnici a vybízel všude, aby se dali zapsati do „Svatojanského Dědictví“, a sehnal tolik vkladů, že mohl dne 14. listopadu 1848 správci „Dědictví“ kanovníku Pešinovi odvésti bezmála 1000 zlatých. Jaká to příkladná obětavost!

Roku 1922 zaslali někteří dobrodinci do Českých Budějovic větší částku peněz, aby za ně koupeny byly katolické kalendáře a zaslány darem chudému lidu na Bezkydách.

Kalendář jest mnohdy jediná kniha v domácnosti, a proto zvláště na tom záleží, aby našemu lidu dostaly se do rukou jen kalendáře dobré.

Dne 25. června 1922 byla ve Mnichu, v kraji Tábor-ském, generální visitace. Byl jsem přítomen zkoušce ze svatého náboženství školních dítek. Jeden chlapec čiperně vypravoval: „Herodes si potom zavolal své učence a řekl jim, aby hledali, kde se má Kristus naroditi. A oni hledali a našli ve starých kalendářích, že se má naroditi v Betlemě“. Takovou důvěru má náš lid ke kalendářům. Bylať chlapcova řeč jistě jen ohlasem řečí, jaké slyšal doma.

Každá rodina by měla míti vlastní knihovničku dobrých knih. Ta by měla býti jako součástka domácího zařízení.

Když jednou kdosi chválil před papežem Piem V. drahokamy, ukázal tento na své knihy a pravil: „Zde jsou mé drahokamy“.

Křesťane, chovej takové drahokamy a važ si jich!

43. O donášení.

(8. neděle po Svatém Duchu.)

Svatý Alfons z Liguori praví, že přemnozí lidé mají tu chybu, že velmi pozorně poslouchají, co kdo o jiných vypravuje, aby vše hned pomlouvanému donést mohli.

Smíme sice, ano mnohdy jsme i povinni, bližnímu říci, co kdo nepříznivého o něm řekl, ale jen v dobrém úmyslu, na př., abychom jej před neupřímným přítelem pro budoucnost varovali, abychom vybídli jej k opatrnosti, nebo pozornost jeho obrátili na mravní nebo hmotné škody, které mu hrozí, ale nikdy nesmíme tak činiti z úmyslu zlého, na příklad, abychom jej zarmoutili nebo vyvolali sváry, různice, rozbroje, soudy a nepřátelství.

Kdo bližnímu svému donesl, co jeho přítel nepříznivého o něm pověděl, aby je znesvářil, prohřešil by se. Naše mravouka jmenuje ten hřích donášením.

Chalupník Zidek byl metlou celé vesnice. Všude se vetřel, všecko vyzvěděl a všecko zase pověděl. Slyšel-li něco nepěkného o někom, svrbělo ho to na jazyku, a neměl klidu, dokud mu toho nepověděl. A to nejraději hned za tepla, aby to v něm nezmyslovalo. Někteří o něm říkali, že má „slepičí žaludek“, a ti, kteří volí hned ostřejší slova, nazývali jej „ramenárem“. Prý nosí na obou ramenech. Svou klevetivostí a obojakostí způsobil mnoho rozbrojů a nepřátelství. Ano i několik soudů měl na svědomí. Slyšel-li něco o někom, jakoby ho přímo hnala nějaká neodolatelná touha, a teprve se mu ulehčilo, když dravec z klece vyletěl. Ze sporů a rozmrsek měl škodolibou radost.

Nikdo ho neměl rád. Lidé se mu, pokud mohli, vyhýbali a opovrhovali jím.

Ale našli se i tací, kteří této jeho stinné stránky využívali ke svým záměrům. Tak na příklad jeden rolník chtěl, aby se jeho soused dověděl něco nemilého — prostě jen jako mimochodem to řekl před Zidkem a už mohl klidně spát. Zidek už další bezpečně a bezplatně obstaral.

Takového nějakého „Zidka“ má snad každá obec. Snad všude jsou lidé, kteří donášejí jiným, co by si měli nechat pro sebe. Z klidných občanů dovedou nadělati svárlivce, z nepřátelí přátele, odcizí dítky rodičům a rodiče dítkám, bratry sestrám a sestry bratrům, rozvrátí manželský soulad, pobouří čeleď proti hospodáři a hospodáře proti služebným. Klevetivá služka, která roznáší

po celém okolí, co doma slyší a vidí, dovede svým zaměstnavatelům způsobili mnohou bezesnou noc. Klevetlivý člen spolku jest s to, aby rozvrátil celý spolek a všem členům, hlavně výboru, práci znechutil.

Tento druh řemesla provozují lidé z různých důvodů. Někteří mají už lakovou „náтуру“, že musejí všechno vykdákat, jiní jsou zlomyslní a tajně se radují z cizí bolesti, jiní se chtějí zalichotit, a jsouce sdílní, nasazují si kolem hlavy falešnou svatozář upřímnosti, a dokonce někteří činí tak ze ziskuchtivosti, dávajíce si své zprávy různým způsobem platit.

Donášení jest velmi nehezké, nečestné, bezcharakterní, nekřesťanské a hříšné, a nutno tedy se ho chrániti.

Jestliže je naše mravouka nazývá hříchem, má k tomu jistě dobrý důvod. A že se hříchů musíme vysírhali, o tom přece nemůže býti sporu, a bylo by zbytečno se o tom šířiti.

Donášení se dále musíme proto chrániti, že jím hřešíme proti křesťanské lásce k bližnímu. Křesťanská láska velí bližního milovati a starati se, abychom mu vždy spíše způsobili radost než zármutek. A co už lidé donášením zármutku natropili!

Donášení ruší pokoj Kristův ve království Kristově. V rodině, v obci, ve spolku a společnosti nejdrahocnější věcí jest pokoj. Když chtěl Kristus apoštolům svým zanechatí poklad ceny trvalé, pravil jim: „Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám.“ (Jan, 14, 27.) Kde vyskytne se donašeč, o pokoji vůbec už ani nemluv! Může býti nad něho většího rušitele pokoje a vzájemného klidu? Právem dí svatý Tomáš Akvinský, že donášení jest větším hříchem než na cti utrhaní, poněvadž se jím ničí nejen čest bližního, nýbrž i dobrá shoda a láska mezi lidmi. Máme podporovati vše, co k dobré shodě v rodině, spolku, obci a státu přispívá, a chrániti se všeho, co tento pokoj podkopává a ruší.

Donášení se chraň, protože se za ním v patách jako stín plíží světská hanba. Donašeč má z ostudy kožich. Lidé se přece dohovoří, po kterém potrubí jim ta kalná voda přišla . . . A tu vychází na jevo, že voda se zkalila

cestou, neboli abychom přestali mluvití obrazně, že ten nepovolaný zpravodaj jinak zprávu předal než ji přejal. Někdy nejasně pochopil, někdy zveličoval nebo jinak podal. Z komára povstane cestou velbloud. Někdy se stává, že přijímatel sám pochopí zprávy nejasně, nebo si je dle nálady a duševního rozpoložení libovolně upraví, a tak povstávají nové zmatky. Mnohdy bývá donašeč usvědčen, musí odvolávatí a dávatí dostiučinění, ačli ovšem v očích svého okolí neklesl už tak hluboko, že ho nepovažují satisfakce za schopna.

Proto moudrý Sirachovec, jenž zanechal nám nevyčerpatelnou studnici moudrých naučení, varuje: „Nebuď nazýván klevetníkem a jazykem svým nebuď polapen a zahanben. Nebo nad zlodějem jest hanba a žel, a nad člověkem dvojího jazyka potupení nejhorší; klevetník pak má nenávisť a nepřátelství a pohanění.“ (Sir. 5, 16 a 17.)

Slušná společnost člověka „dvojího jazyka“ ani u sebe nestrpí. Lidé čestní se ho štítí. Snad strpí jej ve společnosti jen lidé jemu podobní. Ale taková společnost není závidění hodna.

Donašeče stihá často i hmotná škoda. Nejen že musí často hraditi ztráty, které způsobil svými řečmi, ale lidé se mu vůbec vyhýbají, nevyjednávají s ním, nekupují a neprodávají, obchodů neuzavírají, práce a výdělku nedávají, úvěru neposkytují. Zcela snadněji jde světem, koho provází oblíba a přízeň lidí, než ten, komu jich lidé odepřeli.

Ještě horší, než škoda hmotná, jest škoda duševní. Za takové duševní skvrny přichází trest. Nebe, místo posvátného pokoje, jest donašečům uzavřeno. Čeká je místo rozbrojů a věčné hrůzy. „Kdo ostříhá úst svých, ostříhá duše své; kdož pak bez uvážení mluví, pocítí zlych věcí“ (Přísl. 13, 5).

Že se máme tohoto hříchu chrániti, je snad už dostatečně jasno. Nyní jen čeká ještě na odpověď otázka: Jakým způsobem se ho máme chrániti?

Nejjistěji se ho uchráníme, když budeme míti k lidem pravou křesťanskou lásku a z této lásky vyvarujeme se všeho, čím bychom je zarmoutili. Vzbuzuj tedy

často nejen božskou ctnost lásky k Bohu, ale pro Boha miluj i bližního.

Uvažuj o následcích tohoto hříchu, pozoruj kolem sebe spousty, kterých už natropil, a budeš mít dostatečnou výstrahu. Chceš-li se varovati následků, chraň se příčin.

Neběž hned k sousedovi a nepovídej, cos o něm zlého slyšel.

„Slyšel-lis slovo (proti bližnímu svému), ať s tebou zemře;

a věř, že tě neroztrhne“ (Sir. 19, 10).

Ututlej raději jiskru, aby z ní nepovstal požár. „Budeš-li dmýchat na jiskru, jako oheň roznítí se, pakli na ni plivneš, uhasne; a obé to z úst tvých pochází. Nadymač a člověk jazyka dvojího je zlořečený, neboť mnohé, kteříž pokoj mají, zbouří. Třetí jazyk mnohými pohnul a rozptýlil je z národu do národu; města hrazená bohatých zbořil, a domy velkomocných podkopal, mocnosti národů porazil, a národy silné rozptýlil. Jazyk třetí ženy zmužilé od mužů jejich vyhnal, a zbavil je mzdy prací jejich“ (Sir. 28, 14—19). Písmo svaté vhodně nazývá donašeče „jazykem třetím,“ a líčí hrozné následky tohoto hříchu.

Mluv raději méně. Mnohomluvení nebývá bez hříchu. Slova vyřknutého nelze vzít zpět. Proto napřed měř a potom řež — napřed přemýšlej a potom teprve promluv. Opatrnosti v řeči nikdy nezbývá. Svatý Tomáš Kempenský radí: „Velmi moudré jest v ničem se neukvapovati a netrvati urputně na vlastním mínění. A mimo to nevěřiti také kdejakým řečem lidským a nedonášeti hned jinému, co nám kdo řekl nebo svěřil.“ Z každého slova budeme jednou počet klásti. Proto svatý Vincenc Ferarský pravil, že máme ústa k mluvení otevírati právě s takovou rozvahou, jako otevíráme toboleku ku placení.

„Dobrý člověk vždycky raději zlo zakryje, než by je odkrýval. Svatý Ignác dí: „Špinu máme raději zakrývati nežli odkrývati, neboť nikdo se jí nemůže dotknouti, aby se také sám nepošpinil.“ Jsi-li tedy už tak nešťasten a musel jsi o bližním něco zlého vyslechnouti, zakryj už tu špinu pláštěm milosrdného mlčení . . .

A jestliže tato zlá náklonnost už srdce tvé osedlala, snaž se zbaviti se jí. Hleď vykořeniti zlý návyk. I to je možno. Kdo má opravdovou vůli, tomu není na světě nic nemožného.

44. Svatokrádež.

(9. neděle po Svatém Duchu.)

Kdo cizí majetek bere, dopouští se krádeže. Jestliže někdo bere věci posvěcené, službě Boží určené, říkáme takové krádeži **s v a t o k r á d e ž**. Svatokrádež jest ovšem větší hřích, než krádež obyčejná. Kdyby někdo ukradl v kostele plátno, kterým jest přikryt oltář, má větší vinu, než kdyby plátno téže ceny ukradl v obyčejném domě.

Ota Braniborský, stav se poručníkem nezletilého krále českého Václava II., vyloupil roku 1279 poklady svatých dědiců českých v kostele na hradě pražském a odvezl je ze země. Prohřešil se svatokrádeží.

Jindřich VIII., král anglický, oloupil přes tisíc kostelů a klášterů. Než všechno to veliké bohatství rozplynulo se mu pod rukama jako pára, a do čtyř let nezbylo mu z něho nic. Když umíral, úzkostlivě vzdychal: „Všecko jsme ztratili.“

Císař rakouský Josef II. zrušil přes sedm set klášterů. Iměním jejich obohatilo se množství rodin, hlavně židovských. Prostý lid, nejen že ničeho nedostal, ale ztratil i podporu, které se mu dříve u klášterů dostávalo. Na konci svého života císař nahlédl, že se jeho původní úmysly minuly účinkem, a umíraje vyslovil prý přání, aby mu na jeho náhrobek dali tento nápis: „Zde leží kníže, jehož všechny životní plány ztroskotaly“.

Císař Napoleon, když se zmocnil severní Italie, oloupil památný poutní kostel v Loretě a jeho poklad dal na dvaceti vozech odvézt. Však také konce jeho byly smutné — umřel ve vyhnanství na osamělém ostrově.

Když císař rakouský František Josef I. podepsal rozkaz, aby kostelní zvony byly ukradeny, neboli „zrekvirovány“, a z nich naděláno děl, uvalil na svou říši velikou vinu, tak velikou, že toho ani přežítí nemohla a musila se rozpadnouti.

I v naší době často slyšíme a v novinách se dočítáme, že ten neb onen kostel byl okraden. Tam vzali kalich nebo monstranci, onde zase bohoslužebná roucha, jinde oltářní svícny neb i svíce s oltářů. Kolik našich kostelů bylo v posledních letech vykradeno a zneuctěno! Jaká to dlouhá a bolestná řada svatokrádeží! Svatý Jarolím dí: „Příteli něco vzíti jest krádež, chrám obelstíti svatokrádež.“

Kdo okrádá kostely, kaple, církevně posvěcené hřbitovy, nebo zabírá jejich majetek neb okrádá církev o její statky, které k udržování bohoslužebných osob nebo domů potřebuje, dopouští se svatokrádeže.

Majetek tímto způsobem získaný ještě nikdy nikomu nepřinesl požehnání.

Bůh vždycky hřích tento trestal. Dějiny církevní i světské uvádějí nám dokladů nespočetně. Uveďme aspoň jeden.

V kostele svatého Jakuba v Praze visí na pravo hlavních dveří na řetízku zčernalá ruka lidská, kteráž obecně „rukou zlodějskou“ sluje. Vypravuje se, že nějaký zloděj dal se zavřítí na noc do chrámu, aby mohl posvátný obraz Matky Boží okrástí. Když však ruku svou vztáhl k obrazu a chtěl zlaté předměty brátí, tu tajemnou jakousi mocí nemohl ruky odtrhnouti.

Musil tedy do rána tam zůstatí. Když ráno přišli do chrámu mniši, nemálo se ulekli a zároveň podivili. Snažili se zloděje odtrhnouti od obrazu, ale živou mocí nemohli. Tu pravil nejstarší řeholník, že kat musí zloději ruku useknouti, což se také stalo. Ufátá pravice na to sama spadla s obrazu a pověšena jest k výstraze na zeď chrámovou, kdež ji podnes lze viděti.

Nadarmo nenapsal svatý Pavel: „Kazí-li někdo chrám Boží, toho zkazí Bůh“ (I. Kor. 3, 17).

Vinu má nejen kdo kostely okrádá, ale i ten, kdo takové kradené věci kupuje, přechovává, nebo zloděje chrání a vypátrati jej překáží. Kdo takovou krádež zatajuje, není bez viny.

Svatokrádeží jmenujeme nejen odcizení věcí posvěcených nebo k větší oslavě boží určených, ale i vše, čím se Bohu pravé pocty ubírá. Bohu se máme náležitým způsobem klaněti, a vše, co Boha, aby-

chom tak řekli „okrádá“ o poctu, nazýváme svatokrádeží. Tak na př. svatokrádeže by se dopustil, kdo by v kostele, kapli neb na hřbitově spáchal čin, kterým se posvátnost těchto míst uráží, jako na př. kdyby tam někoho zlomyslně krvavě zranil nebo se tam dopustil vraždy, nebo sebevraždy, nebo smilstva. Sv. Alfons Liguori praví, že „svatokrádež jest poskvrnění svaté věci, to jest věci k službám božím určené.“

Když jednou přišel Kristus v Jerusalemě do chrámu a spatřil, kterak tam židé světské obchody provozovali a tak jej zneuctívali, rozhorlil se, ve spravedlivém hněvu je vyhnal a volal: „Psáno jest: Dům můj domem modlitby slouiti bude, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou“ (Mat. 21, 13).

Svatokrádeže se i dopouští, kdo překáží konati náboženské úkony, kterými se čest Boží rozhojňuje, nebo je ruší.

Taktéž se ní prohřešuje, kdo posvěcených věcí znežívá.

Král Baltazar vystrojil hostinu předním mužům své říše a dal při ní použití posvátných nádob, které Nabuchodonosor ukradl v chrámě Jerusalemském. Téže noci však už tajemná ruka psala jeho vinu na zdi. Daniel, ozářen Duchem svatým, mohl napsaný Boží rozsudek přečísti a vyložit. Král měl býti za svatokrádež smrti potrestán a trůnu zbaven. Obé se v brzku stalo — král ztratil i říši i život.

Posvěcená místa, náčiní a bohoslužebné potřeby máme před zneuctěním a zcizením všemožně hájiti. Když od svatého Ambrože dvořenínové císařští kostelní náčiní žádali, nesvolil světec, ale důrazně pravil: „Kdyby císař něco mého žádal, můj statek, můj dům, mé zlato, mé stříbro, ihned bych mu to dal, ale chrámu Páně nesmí se nic vzíti, a musím majetek chrámový tím spíše hájiti, ježto by císaři přinesl velkou záhubu.“ A vskutku majetek kostelní uhájil.

Službu Boží konají o s o b y zvláště k tomu připravené a určené. Svěcením nabývají práva a zároveň ukládá se jim povinnost úkony bohoslužebné konati. Konající posvátné úkony přispívají k účtě Boží a ji rozšiřují. Proto jsou hodny zvláštní úcty. Bůh sám si přeje, aby jeho

služebníci byli ctěni. Zneuctívání jich výslovně zakázal : „Nedotýkejte se mých pomazaných a mým prorokům ať neubližíte“ (I. Par. 16, 22). Když nezvedení hoši posmívali se proroku Eliseovi a na něj pokřikovali, poslal na ně Bůh z lesa dvě medvědice, jež je roztrhaly.

Kdo kněze, řeholníky a řeholnice ctí, plní vůli Boží, kdo je zneuctívá a pronásleduje, zmenšuje poctu Boží, Boha o dokonalou poctu okrádá a proto dopouští se svatokrádeže. Mohou-li kněží volně, svobodně a důstojně sloužiti mši svatou a udělovati svaté svátosti, jakož i ostatní posvátné úkony konati, bohopocta se rozmáhá; jsou-li pronásledováni, zlehčováni a tupeni, úcta Boží se zlehčuje a zmenšuje.

České kněžstvo získalo si o český národ, hlavně o jeho národní probuzení a uvědomění nesmírných zásluh. Proto byl boj, který po dosažení naší národní samostatnosti někteří živlové proti katolickému kněžstvu rozpoutali, zcela nespravedlivý. V té době „popřevratové“ vypilo katolické kněžstvo v našich zemích kalich utrpení až na dno. Kdekoliv se katolický kněz objevil, byl terčem posměchu. Lháři, zlodějové a smilníci měli pokoj, ale kněz v novinách a na schůzích byl poházen blátem pomluv a nespravedlivých nájezdů až k nepoznání. Zastání nenašel nikde. Nezbyvalo mu nic jiného, než jen mlčet, trpět a modlit se. Jenom máme strach, aby národ, který ke svým největším dobrodincům se ukázal tak nevděčným, někdy nějakým způsobem za to nepykal. Bože dobrotivý, nevzpomínej těchto činů mladosti, zapomeň jich, odpusť a netrestej... Kněžstvo odpouští a úpěnlivě Tě prosí, abys odpustil také...

Svatokrádeže konečně se dopouští, kdo některou svátost vědomě nehodně přijímá. Kdo by na příklad byl si vědom nějakého těžkého hříchu a beze svaté zpovědi šel k svatému přijímání, nebo by sice napřed se vyzpovídal, ale ve zpovědi úmyslně těžký hřích zamlčel, přijímal by svatokrádežně. Pod způsobou posvěcené Hostie skrývá se Kristus, a nutno tedy jinak na ni pohlížeti a jinak ji přijímati, než obyčejný chléb. Výstižně dí svatý Pavel: „Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně“. (I. Kor. 11, 29.) Takový přijímá jako Jidáš, který ústy Tělo

Pána přijímal, ale srdcem už jej zradil. Svatokrádeže by se dopustil, kdo by posvěcenou Hostií schválně nechal upadnouti nebo ji nějak zneuctil.

Svatokrádeže by se dopustil dospělý člověk, který by svátost křtu přijal bez přípravy nebo snad jen z důvodů ziskných a nekalých. V prvních dobách křesťanských se katechumeni připravovali na křest dvě léta. Chce-li některý dospělý žid nebo pohan přijmouti křest, má se předem podrobiti dostatečné přípravě.

Kdo jde k svatému biřmování, chce přijmout svátost posledního pomazání, svátost svěcení kněžstva nebo stavu manželského, nesmí jich přijímati ve stavu ležkého hříchu. Musí býti ve stavu posvěcující milosti. Proto křesťané, chtějící některou z oněch čtyř svátostí přijímati, vykonají vždy napřed svatou zpověď, aby se v ní očistili. Kdyby někdo vědomě některou z těchto svátostí přijímal ve stavu hříchu těžkého, hřešil by svatokrádeží. Svatý Augustin dí, že svátosti slouží ke spáse těm, kdož je hodně přijímají, těm však, kdo jich zneužívají, slouží k zatracení. Ovšem účinky těchto svátostí obživnou, jakmile člověk se vyzpovídá a duši svou náležitě očistí.

Svaté svátosti přijímejme vždy jen s nejpečlivější přípravou!

45. Modlitba pokorná.

(10. neděle po Svatém Duchu.)

Fariseus a celník vešli do chrámu, aby se tam pomodlili. Fariseus sebevědomě postoupil až dopředu a předložil Pánu Bohu výpočet svých dobrých skutků, kdežto celník poklekl hned u vchodu, bil se v prsa svá a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“.

Svatý Basil napsal, že smysl fariseovy modlitby byl asi tento: „Můj Bože, nemáš na světě tak spravedlivého člověka jako jsem já; jsem všech dobrých ctností zářícím vzorem. Kdyby nebylo mne, nebylo by už vůbec žádné ctnosti na světě.“ Naopak zase celník, o němž dí svatý Augustin, že „jeho svědomí udržuje jej ve vzdálenosti, důvěra táhne jej blízko,“ mluví jen o své hříšnosti.

A konec podobenství jest velmi poučný: „Tenlo odešel do svého domu ospravedlněn, onen nikoli, neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen“ (Luk. 18, 14). Pokornou modlitbu celníkovu přijal Bůh se zalíbením, kdežto modlitbě fariseově odňala jeho pýcha ceny a zásluhy. A tedy dojisla pravdiva jsou slova svatého Řehoře, že „lépe jest býti pokorným hříšником, jakým byl celník, než nadutým spravedlivým, za jakého se pokládal fariseus“.

Náš Spasitel, který dovedl vypravovati podobenství s nedostiznou dovedností, postavil celníka vedle farisea za tím účelem, aby světlo vedle stínu tím více vyniklo.

Poučení z podobenství toho plynoucí působí tím mocněji. Máme se modliti pokorně a vystříhati se při modlitbě pýchy. Modlitba má před Bohem cenu jen tehdy, je-li pokorná.

Pokorně se modlíme, když při modlitbě slabost a hříšnost svou na mysli máme. Svatý Řehoř dí, že ten modlí se správně, kdo jest si vědom své hříšnosti, uznává, že jest prach, ctností si nepřipisuje, ale uznává, že dobro, které koná, z milosrdenství Božího koná.

Modlitba sama v sobě už jest projevem pokory, neboť ní ukazujeme svoji podřízenost a závislost na Pánu nebes a země. Svatý Augustin dí: „Když se modlíme, jsme jako žebráci, kteří stojí přede dveřmi mocného hospodáře.“

Už lidé spíše vyslyší žebráka, který uctivě zaklepá a poníženě poprosí o Boží almužnu, než toho, jenž by si o ni hrubě požádal nebo ji považoval za svoje právo a chtěl ji vymáhati.

Každá prosba musí býti pokorná. Dva úředníci by žádali o místo v kanceláři. Jeden by žádal asi takto: „Jsem bez zaměstnání, místo ono potřebuji, čekám na ně a musím je dostat.“ Druhý by psal žádost asi tímto tónem: „Dovoluji si o místo ono co nejuctivěji prositi. Budu vždy vděčným za prokázané dobrodiní a vynasnažím se, abych je řádně zastával.“ Který z těch žadatelů místo spíše obdrží? Odpověď jest jasná, a není už ani třeba na otázku tu odpovídati.

Jestliže pokornou prosbou již u lidí spíše pořídíme, čím spíše u Boha? Pokořujeme-li se před lidmi, jak bychom se neměli pokořiti před Bohem?

Kdo jsi ty, a kdo jest Bůh? Kdo jsi, jenž prosíš, a kdo jest, koho prosíš? Jsi hříšný — Bůh svatost sama, jsi sláb — Bůh jest síla, bez Boha jsi jako nula bez číslice, která nic neplatí. Bez pomoci Boží nezmůžeš ničeho. Nespolehej na svoji sítu, ani na zručnost ani na svoji spravedlnost, ale buď přesvědčen o svojí nicotnosti a nedokonalosti. Vzpomeň jen, jak snadno upadáš do hříchu! Neprokazuješ Bohu milost, že ho prosíš, ale očekáváš milost od něho. Máš právo prositi, ale Bůh si ponechal právo o tvé prosbě rozhodnouti. Na vyslyšení práva nemáš. Proto pozdvihuješ-li mysl svou k Bohu, pozdvihuj ji pokorně.

Pokorná modlitba přibližuje nás k Bohu. Čím více se pokořujeme, tím více Bůh se k nám schyluje. A naprosté pokoření se Bohu značí úplné jemu se odevzdání a s ním spojení.

Českobudějovický biskup dr. Martin Říha ptal se na visitaci jednou při náboženské zkoušce: „Kdy jsme Pánu Bohu nejbliže?“ Dítky se hlásily a dávaly různé odpovědi. Jedno odpovědělo, že jsme mu nejbliže, když jsme v kostele, jiné odpovědělo, když přijímáme Pána Ježíše v Nejsvětější Svátosti, ba jedna čiperná dívčina odpověděla, že jsme Pánu Bohu nejbliže, když vylezeme na nějaký hodně vysoký kopec. Když už se nikdo nehlásil, a všichni rozpačitě mlčeli, ujal se pan biskup sám slova a vykládal: „Pánu Bohu jsme nejbliže, když pěkně klečíme na kolenou a pokorně se k Němu modlíme. Když jsme nejnižší, stáváme se nejvyššími. Kdo se poníží, bude povýšen. Ponížíjeme-li se sami, povýší nás Bůh. Kristus Pán byl se svým Otcem v nejužším spojení, když v zahradě Getsemanské poklekl a modlil se: ‚Otče, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne jak já chci, nýbrž jak ty‘ (Mat. 26, 30)“.

Pokorná modlitba Bohu se líbí.

Zbožná Judith odhodlala se osvoboditi svůj národ od nepřátel. Chlěla vojsko assyrské zbaviti vojevůdce Holoferna a tak uvésti je ve zmatek. K činu hrdinskému připravovala se modlitbou. Vešla do své modlitebny,

oblékla se v žíněné kající roucho, popelem posypala hlavu svou a úpěnlivě se modlila k Pánu Bohu. Svou modlitbu skončila takto: „Ponížených a ubohých vždycky se ti líbila modlitba“ (Jud. 9, 16). Modlitbou posílněna vstala, šla a uřála Holofernovi hlavu a osvobodila svůj národ od nepřátel.

Bůh podával častěji viditelné důkazy o tom, že se mu pokorná modlitba líbí. Jestliže líbila se mu v minulosti, líbí se mu zajisté i v přítomnosti a líbiti se bude i v budoucnosti.

O tom také své vyvolené zvláště ujišťoval. Tak na př. Svaté Kateřině Sienské, kterou častějším zjevením obdařil, když ho jednou prosila, aby jí naznačil, která modlitba jest mu nejmilejší, řekl: „Věz dcero má, že ten všech ctností a milostí dosáhne, kdo v pokorné modlitbě vytrvá.“

Pokornou modlitbu Bůh vyslyší.

Když Hospodin se dvěma anděly ve viditelné podobě se ukázal Abrahamovi, když jej Abraham směrem k městu Sodomě doprovázel a od něho se o nastávající zkáze tohoto města dověděl, jal se orodovati za nešťastné obyvatele. Prosil Boha, aby pro spravedlivé, které tam nalezne, ušetřil všeho obyvatelstva. V úzkosti stále menší počet spravedlivých jmenoval, říká: „Poněvadž jsem (již) jednou začal, budu mluvit (dále) k svému Pánu, ačkoliv jsem prach a popel“ (Gen. 18, 27). A poněvadž prachem a popelem se nazýval, Bůh stále mu svoloval, až už jen na deset spravedlivých došli.

I Nový zákon podává nám krásný doklad, jak Bůh pokornou modlitbu slyší. V Kafarnaum byl římský setník, jehož služebník se roznemohl, a kterýž hledal pomoci u nejlepšího lékaře-Ježíše Krista. Když Spasitel šel jej uzdravit, padl před ním setník na kolena a pravil: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj“ (Mat. 8, 8). Že takováto prosba byla vyslyšena, jest už samozřejmo.

„Modlitba poníženého oblaky proniká“ (Sir. 35, 21). Je-li vzduch nasycen parou, nemůže kouř vznést se k nebesům. Je-li mysl zakalena pýchou, nemůže modlitba proniknouti k Bohu. Ale vychází-li ze srdce pokorného, překonává hravě všechny překážky a klesá si cestu až k Bo-

žímu trůnu. Ikarus, který přilepil si voskem křídla a ze samolibosti vznést se chtěl až k slunci, ale střemhlav se sřítíl a v moři utonul, jest obrazem těch, jejichž modlitba vychází ze srdce naplněného pýchou.

„Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost“ (Jak. 4, 6). Už tedy víme, jak se máme modlití, chceme-li, abychom byli vyslyšeni.

Snažme se, abychom při modlitbě pokorné mysli docílili. Vzorem nám může býti Panna Maria, která právě na modlitbách klečela a pokorně se modlila, když k ní anděl přišel, a která mu oddaně pravila: „Aj já dívka Paně, staniž se mi podle slova tvého (Luk. 1, 38). Pokoře se každý naučiti může. Ano prostý jest jí bližší než učený. Slavnému biskupu Bossuetovi blahopřáli k jeho obrovským vědomostem a důvtipu, s nímž vykládal Písmo svaté a vyvracel námitky kacířů. A Bossuet odpověděl: „To vše je vedlejší. Přál bych si jen, abych tak miloval Boha a modlil se k Němu, jak Její miluje a k Němu se modlí tak mnohá prostá žena, jejíž jedinou knihou je růženec.“

Pokoře se můžeme a máme učití od našeho Vykupitele. Sám se do vůle Otce svého nebeského odevzdával a ačkoliv v něm byla náplň všech ctností, přece jen zvlášť uznal za vhodné nás vybídnouti: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mat. 11, 29).

Kristus uchýloval se se zálibou na místa osamělá, chtěl-li se modlití. V samotě se pokoře a pokorné modlitbě nejlépe daří.

Proto také v prvních dobách křesťanských mnozí chtějící se rozjímavému životu zcela oddati, uchýlovali se na pouště a na samotu — stali se z nich poustevníci.

V krajinách egyptských povstaly celé osady poustevníků. Jednou se poustevníci jedné takové egyptské osady radili společně, v čem by nejlepší modlitba spočívala. A usnesli se na tom, že budou často s hlubokou pokorou vyslovovati slova: „Bože, ku pomoci mé vzeři.“

Když kajícnice Thais svatého Pafnuce žádala, aby jí pověděl, jak se má modlití, odpověděl jí, aby pamět-

liva jsouc hříchů svých minulých, povždy takto se modlila: „Ó Bože, jenž jsi mne stvořil, buď mi milostiv!“, a aby na kolena se vrhla, což i po tři léta vykonávala.

Není třeba, abychom pro své modlitby samoty vyhledávali — někdy nám to není ani možno — ale nemáme se také svými modlitbami chlubit a je stavěti na odiv. Tím bychom jim ceny ubírali. Raději o nich pomlčme.

Spisovatel a kazatel G. E. Veit vypravoval, že znal ve Vídni jednoho kupce, dobrého a zbožného katolika, který byl zapsán v jednom bratrstvu, jehož stanovy mu předpisovaly, aby jistou hodinu ztrávil v kostele před Nejsvětější Svátostí. Měšťan onen potkav kohosi na ulici, pravil: „Chvatám! Od 5 do 6 musím na modlení“. Přišel do svého závodu pravil nahlas, aby ho všichni slyšeli, k jednomu svému zřízenci: „Připomeň mi: ‚Ve tři čtvrtě na pět mám jít na modlení‘“. Konečně ve tři čtvrtě na pět pravil: „Už bude pět, musím do kostela na modlení“. A když se vracel, opět každému vypravoval, že byl od 5 do 6 v kostele.

Snažme se, aby Bůh mohl viděti a přijímati naše pokorné modlitby — lidé o nich věděti nemusí. S pokorou a ponížeností před Jeho obličej!

O dar pokorné mysli také se modleme!

„Já pak jsem ubožák a chudás,
Bože, na pomoc mi přispěj!“

(Ž. 69, 6.)

46. Kdy máme chyby bližního vyjevití.

(11. neděle po Svatém Duchu.)

Křesťanská láska poroučí, abychom chyby bližního bez příčiny nevyjevovali. Máme je raději zakrýti pláštěm milosrdného mlčení. Máme se vystříhati všelikých pomluv, donášení a na cti utrhaní, neboť se tím zlo jen šíří. Zlo, jestliže se o něm mluví, rozšiřuje se jako nákaza. Známo jest, že ono malé zvířátko, jehož jméno ve slušné společnosti jen neradi vyslovujeme, rozlézajíc se přenáší a šíří zlou nemoc — tyfus. Podobně zhoubně působí zlo, mluvíme-li o něm bez důvodu.

Někteří lidé jsou jako „přezvýkavci“, kteří si nemohou podrželi toho, co slyšeli, ale se zálibou to stále a stále znova přemilají. Řádný člověk ovšem nebude chlíti zařaditi se mezi přezvýkavce . . .

Ale někdy vidouce kolem sebe zlo, nesmíme k němu mlčeli — nejen smíme chyby bližního vyjeviti, ale jest to dokonce i naší povinností. Kdybychom mlčeli, měli bychom na zlu podíl.

Případy, kdy máme chyby bližního vyjeviti, jsou hlavně tři :

1. Má-li chybující býti napraven,
2. má-li nevinný býti uchráněn zla,
3. má-li býti obhájeno dobro soukromého nebo veřejného života.

Pozastavme se u těchto jednotlivých případů.

1. Především tedy máme chyby bližního vyjeviti, jedná-li se o to, aby z nich byl vytéčen. Jak zřejmo, pudí nás k tomu pravá křesťanská láska k němu, hlavně pak starost o spásu jeho duše. Kdo tone v bahně, toho musíme vytáhnouti — bylo by nelidské a nekřesťanské, kdybychom si ho nevšimli a šli dále. Necháme-li hřešícího klidně hřešiti, aniž bychom ho varovali nebo se aspoň snažili tomu zabrániti, nemáme už pravé lásky křesťanské.

Josef, syn patriarchy Jakuba, zajisté opravdově milovat své bratry. Ale když na pastvě učinili něco velmi zlého, vyjeviti to otci. Učiniti tak v úmyslu, aby je potrestal a datším jejich hříchům zabránil. Byto to jeho povinností, a povinnost tu také vykonat, ač snad předem tušil, že se mu jeho bratři pomstí.

Chybují-li v rodině některé dítky, mají druhé to říci rodičům, aby ti to včas zakročili, dítky potrestali a na lepší cestu uvedli; vyvádějí-li žáci ve škole nebo mimo školu nezbednosti, mají jejich spolužáci o tom zpravit učitele; provádějí-li někteří občané v obci něco zlého, mají spoluobčané, kteří o tom vědí, sděliti to bezpečnostním úřadům, jako na př. strážníkům, četníkům nebo soudům. Podobně mají činiti dělníci v dílně, v závodě, v továrně atd.

Synáček jednoho obchodníka rozdával svým spolužákům cukroví, pera a tužky. Věci ty kradl doma. V celé obci se o tom vyprávělo, všichni o tom věděli, jenom snad jediný, kdo toho nevěděl, byl jeho — otec. Nikdo ho na to neupozornil. Ano někteří rodičové měli z toho jakousi utajenou radost, neboť mohli se chlubit: Hle, naše děti jsou lepší než tam ten nezvedenec. A druhý obchodník na konci obce docela mnul si spokojeně ruce, neboť takový synáček konkurentův obchod velmi poškodí Obec ta dala si vysvědčení, že v ní cit pro lásku a zodpovědnost velmi poklesl. ■

Jak se máme snažiti, abychom chybujiícího uvedli zase na správné koleje, velmi názorně nás naučil sám Pán Ježíš. Jedenkrát pravil doslovně takto: „Zhřešil-li by pak proti tobě bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechne-li tě, získal jsi bratra svého; pak-li neposlechne, přiber si ještě dva neb tři, aby v ústech dvou neb tří svědků stálo pevně veškeré slovo. Bude-li jich nedbati, pověz církvi; pak-li však ani církev neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán“ (Mat. 18, 15—17).

Víš-li o někom, že hřeší, snaž se uvést jej na cestu dobrou. Kdybys neměl sám k němu přístupu nebo příznivého výsledku nemohl se nadíti, upozorni jeho přátele nebo ty, kteří se s ním stýkají, na jeho chyby a požádej je, aby mu domluvili a o jeho polepšení se přičinili. Mají-li někteří lidé na chybujiícího vliv, nutno ho využiti.

Vyjevující chyby bližního v úmyslu, abychom jej od nich odvrátili, nedopouštíme se snad nějakého na cti utrhaní, nýbrž konáme dobrý skutek. Sv. Tomáš Akvinský praví: „Tehdáž jest utrhaní hříchem, když se děje s tím úmyslem, aby se uškodilo dobré pověsti, nikoli však, když se něco zlého projevuje, aby se novým pokleskům chybujiícího předešlo nebo uškodění jinému zabránilo“.

2. Chyby bližního máme vyjevit, když se jedná o to, aby nevinný byl ochráněn před zlem. Mnozí klesli jen proto, že se nenašel nikdo, kdo by je byl včas varoval. Kdyby moucha věděla, že se spálí, neletěla by tak blízko ke světlu. Kdo lidi před zkázou včas varuje, jest jejich největším dobrodincem.

Pán Ježíš byl nejlepší přítel lidu a proto jej varoval před farisey, kteří spravedlnost konali jen na oko, ve skutečnosti však byli nešlechtní.

Rovněž i svatý Pavel varoval věřící před lidmi zlo-myslnými. Tak na př. v druhém listu k Timotheovi píše: „Kovař Alexander způsobil mi mnoho zlého. Odplatí mu Pán podle skutků jeho. Před ním chraň se i ty, neboť velice se protivil slovům našim“ (II. Tim. 4, 14. 15).

Zkažené jablko nakazí jablka zdravá, zkažený člověk pokazí lidi dobré, neslouný člověk svede k nepravosti osoby počestné. Proto jest třeba nezkaženým a nezkušeným lidem na zkaženost zlých poukázati, aby se styku s nimi varovali a od nich se nepokazili.

Zaměstnavatele a hospodáře upozorněme na nepoctivost a zkaženost osob, které zamýšlejí vzíti nebo už vzali do svých služeb, jakož i varujme osoby zachovalé, aby nevstupovaly do služeb tam, kde už mnozí před nimi se pokazili, a kde i jim hrozí mravní zkáza.

Před osobami ctnostnými poukažme na hříšné jednání těch, s nimiž se stýkají, a to proto, aby se jich, pokud možno, chránili a z jejich jednání nevzali si pohoršení. Vyjevme zlo, abychom tím zamezili jeho následky.

Vyjevme zlo, abychom tím zamezili jiné — třeba ještě větší — zlo.

Obnažili zlo znamená mnohdy učiniti je neškodným.

3. Konečně máme chyby bližního tehdy vyjevití, jednali se o dobro soukromé nebo veřejné, o prospěch rodiny nebo celé lidské společnosti.

Rodina jest základ národa, a proto až úzkostlivě jejího prospěchu a zdaru vždy a ve všem musíme býti pamětlivi. Na veškero zlo a na všechny chyby lidské, které by mohly rodinu zasáhnouti a na ni rušivě a ztoubně působiti, musíme členy rodiny upozorniti a je varovati.

Už hned když se ženich a nevěsta berou, konají se v kostele veřejně před celou obcí křesťanskou jejich ohlášky, aby všem zasnoubení jejich bylo známo, a aby každý mohl včas obě strany varovati. Kdyby však ty podepsané i anonymní dopisy, bez nichž se skoro žádná svatba neobejde, vyvěraly jenom z úmyslů šlechtických, mohli bychom je jenom vítati. Bohužel, tyto dopisy mívají zpravidla pozadí zcela jiné . . .

Varujme manželku — a to zcela zřetelně, nestačí-li jemný pokyn — aby se chránila společnosti špatné, a varujme i manžela, vidíme-li, že začíná si všimati společnosti, v níž ho čeká zkáza. Vyjevme špatné skutky těch, s nimiž se stýkají.

Angličan má přísloví: „Dům můj jest můj hrad“. Každá domácnost má býti hradem, v němž má sídliti a pevnou zdí obehnaná býti věrnost, spokojenost a pokoj. Zlí lidé, od hradu dále . . .

Chyby lidí musíme vyjevit, jedná-li se o prospěch církve nebo vlasti.

První podmínkou, má-li církev zdárně prospívat, jsou dobří kněží. A proto církev se táže na chování těch, které učinili chce rozdavači božích milostí, a před jejich vysvěcením dává čisti jejich jména s kazatelen. Činí tak proto, aby každý, kdo by je považoval za nehodny vyšších svěcení, se svými námitkami se přihlásil. Jest to povinností všech dobrých katolíků.

Povinností všech katolíků jest, kdyby pozorovali, že nepřátelé církve osnují pikle proti církvi, aby včas na ně zástupce církve upozornili, aby mohla účelně zařízena býti obrana.

Ano vyskytly se v poslední době i případy, že lidé ničemní a zvrhlí bez příčiny nařkli a obvinili z nečestného jednání vynikající katolické pracovníky, jen aby jim veřejnou činnost znemožnili a učinili je tak „neškodnými“. Takové plány máme jim překaziti a jejich úmysly a jejich zvrhlost pranýřovati.

Jsme povinni udati i ty, kdož by proti státnímu zřízení kuli pikle, oznámili spiklence a hájiti stát před nebezpečnými otřesy a revolucemi.

Kdyby někdo pokoutně vyráběl peníze a tím státní celek poškozoval, také jej máme udati, známe-li jej.

Takových živlů nesmíme krýti a hájiti ani tehdy, kdybychom třeba i věděli, že smrtí budou potrestány. Blaho společnosti jest přednější, nežli život zlého a nepokojného člověka. Zde nebyl by soucit na místě.

Kdo polírá zlo, uvolňuje cestu dobru. Podporovati a šířiti dobro na zemi jest šířiti na zemi království Boží.

Na konec nemohu opomenouti připojiti ještě jako dodatkem některé maličkosti.

Především považuji za potřebno zdůrazniti, že vyjevující chyby bližního, smíme je vyjeviti jen těm, kterým prospívá je znáti, nebo těm, kteří je mohou zameziti. Svěřovali je jiným, kteří na nich nemají zájmu a jichž se netýkají, bylo by bezúčelno a zbytečno. Pošleme tedy psaní vždy jen na pravou adresu.

Že nesmíme chyby zveličovati, rozumí se snad samo sebou. Je-li někdo černý, lidé ho rádi dělají ještě černějším. To není spravedlivé. Máme nakresliti obrázek správný, nepřidávati ani stínu ani světla. Tak, jak jsme o chybě přesvědčeni, máme ji sděliti.

Žalující musí míti vždycky čistý úmysl. Rolník, který svým sousedům široce a dlouze vykládal o chybách svého čeledína, a to jen proto, aby nikomu nenapadlo jej do služby vzíti, a aby čeledín zase od Nového roku u něho byl nucen zůstatí, neměl úmyslu čistého.

Rovněž v opovržení musíme míti lidi, kteří „denuncují“, kteří jen z nekalých úmyslů a bez úmyslu někomu prospěti, chyby bližních jiným buď ústně nebo písemně sdělují.

Někteří žalující na jiné mají na mysli svůj prospěch.

Svatý Pavel Thébský, jemuž rodiče záhy zemřeli, zdědil po nich značnou část jmění. Jeho lakomý švakr chtěl ho u pohanského soudu obžalovati, že jest křesťanem, aby si k bohatství tomu dopomohl. Dověděl se to Pavel, vzdal se veškerého jmění svého a stal se poustevníkem.

Z podobných úmyslů až dosud mnozí vybábí-si chyby svých bližních.

Někteří činí tak ze msty, podobajíce se ženě Putifarově, která obvinila nespravedlivě u svého manžela nevinného Josefa, protože se nechtěl podrobili jejím hříšným zámyslům.

Někteří vyjevují chyby bližních z uražené ješitnosti nebo ze zlomyslnosti. Ano jsou lidé, kteří tak činí jen proto, aby způsobili jiným bol, neboť cizí bol působí jim rozkoš. Takové ovšem už se ostýchám zváti ještě lidmi . . .

Také nemůže býti lhostejno, jakým způsobem chyby bližních vyjevujeme. Nikdy se u nás nesmí objeviti ani záblesk škodolibosti nebo zlomyslnosti — spíše zjevným musí býti bol, který nás proniká, touha po nápravě a zářící paprsky křesťanské lásky. Lidé přijmou od lékaře i hořkou pilulku, vědí-li o něm, že se mu jedná o jejich zdraví a že jim chce prospěti.

47. O skutcích tělesného milosrdenství.

(12. neděle po Svatém Duchu.)

„Buďte milosrdní!“
(Luk. 6, 36.)

Křesťanská láska poroučí milovati bližního. Máme milovati celého bližního — tedy nejen jeho duši, ale i jeho tělo.

Když duše jeho jest v nebezpečí nebo churaví, máme jí pomoci, ale pomáhati máme i jeho tělu, když pomoci potřebuje.

Ujímáme-li se tělesných potřeb bližního, říkáme, že mu prokazujeme skutky tělesného milosrdenství. Takových hlavních skutků rozeznáváme sedm.

První z nich jest lačné krmíti.

Tělo potřebuje pokrmu, má-li býti zdrávo. Tvůrce už je tak zařídil, že samo se hlásí o potravu. Pocitu tomu říkáme hlad.

Však vidíme mnohdy, že někteří lidé — jsou opravdu ubozí — pocíťují hlad, jsou lační, jedli by, ale nemají co. Běda jim, kdyby se nevyskytl nikdo, který by jim pomohl!

Takových se ujímá naše svatá víra volajíc k majetným: „Dej chléb tomu, který lační“ (Is. 58, 7).

‡ Náš dobrotivý Spasitel, aby nám dal příklad a nás k následování povzbudil, dvakráte nasýtil tisíce lidí zázračně několika chleby.

Svatý Ludvík, král francouzský, častoval u svého stolu denně stodvacet chudých, ve dny sváteční dvě stě.

U dveří klášterních domů stávaly vždycky a slávají dosud v poledne řady chudých a žebráků očekávající teplého sousta.

Především máme pamatovati na ty, kteří pro nemoc nebo z nedostatku zaměstnání nemohou si vydělati, na děti chudé, opuštěné a mrzáky.

Máme jim poskytnouti potraviny buď zdarma nebo levněji, vyprositi jim je u lidí zámožných a je-li třeba, donést jim je do jejich příbytků.

Druhý skutek tělesného milosrdenství jest *žízňivé napájetí*.

Rebeka napojila u studnice v Mesopotamii Abrahama služebníka Eleazara i jeho velbloudy, a za dobrý ten skutek dostalo se jí odměny, že se stala manželkou Isákovou. Každý dobrý skutek bývá dle zásluhy odměněn.

Žena Samaritánka dala Pánu Ježíši napítí u studnice Jakubovy, a za odměnu dostalo se jí vody živé, která uchovává duši pro život věčný — došla milosti, že poznala Krista, uvěřila v něho a zajisté došla věčné spásy.

Ve východních krajinách vůbec a tedy i v krajině, kterou náš Spasitel svými šlépějemi posvětil, jsou značná vedra, pramenů málo, a nouze o vodu mnohdy veliká. Krajiny ty neznají požehnání hojných vod jako krajiny naše.

Jerusalem má vlastně jen jeden pramen, a to v údolí Josafat pod horou Moriah. Nazývají jej „Pramenem Panny Marie“, protože prý i Přesvatá Panna sem pro vodu chodila. Když došla obyvatelům města voda, kterou si za dob jarních dešťů svedli do cisteren a do sklepů, docházejí k pramenu Panny Marie, nabírají tam vody do měchů z kozí neb ovčí kůže chlupy nebo vlnou dovnitř obrácených a pracně s ní vystupují k městu. Tím se voda stává drahocennou. A nyní už porozumíme, proč Pán Ježíš zařadil „žízňivé napájetí“ mezi dobré skutky.

Když vojsko křížácké roku 1099 obléhalo Jerusalem, nastala veliká parna. Potok Cedron vyschnul úplně, stojatá voda v Siloe byla teplá a prohnílá, cisterny Turci zasypali. Křesťanské vojiny trápila taková žízeň, že lízali rosu s kamenů, pili krev a kladli si čerstvou zemi na prsa, aby se ochladili.

Proto už se nedivíme nikterak, že Kristus kdysi řekl: „A kdokoli by podal pítí jednomu z maličkých těchto číši vody studené toliko ve jménu učedníka, amen pravím vám, neztratí odplaty své“ (Mat. 10, 42).

Ale i u nás může se naskvtnouti příležitost, že můžeme si získati zásluh z tohoto dobrého skutku. Když jako hoch šel jsem s procesím na Hrádek u Vlašimě, vynesli nám z jednoho mlýna k cestě konev studené vody s několika sklenicemi, a pamatuji se dobře, jak poutníkům úslužnost ta přišla vhod, a jak za ni děkovali. A rovněž se pamatuji a s vděčností vzpomínám železničního zřízení v jižní Francii, který nám, českým poutníkům jedoucím do Lurd, ochotně dobíhal na stanici k pumpě, plnil nám pramenitou vodou naše cestovní láhve a nabízenou odměnu s díky odmítal.

A chceme-li vyjádřiti opuštěnost nemocného a jeho největší bídu, říkáme, že nemá ani „kdo by mu vody podal“.

Konečně jsou kromě vody i jiné nápoje, jako mléko, víno, léky a podobné. Jak velikých zásluh získává si na příklad statkář Noslic, který posílá denně ze svého panství Trosek u Turnova zdarma devadesát litrů mléka do Prahy pro ubohé mrzáčky ve „Vincentinu“!

Třetí skutek milosrdenství tělesného jest pocestné do domu přijímati.

„Nuzné a pocestné uváděj do svého domu.“

(Is. 58, 7.)

Patriarcha Abraham seděl jedenkrát za parného letního dne ve stínu košatého stromu u svého stanu. Pozdvihnuv oči spatřil přicházeți tři cizí muže. Ihned vstal, šel jim naproti, pozval je do svého domu a pohostil je. Později se ukázalo, že hostil Boha se dvěma anděly.

V Písmě svatém Nového zákona se praví, že Maria a Marta přijaly Krista do domu svého, a počítá se jim to za zásluhu.

V církvi se vždycky kladla na pohostinství veliká váha. Skoro všechny kláštery měly ve svých stanovách, že mají hosty přijímati. Některé kláštery mají dosud předpis, že mají po tři dny pocestné hostiti.

Mnichové i jinak se o pocestné starali a starají. V klášteře na hoře sv. Bernarda chovají na př. zvláštní druh statných psů „bernardinů“, cvičí je a za největších sněhových vánic je posílají vyhledávati zbloudilé a snad již sněhem zapadlé a se smrti zápasící pocestné.

Za dřívějších dob, kdy nebylo hostinců zařízení dle našeho způsobu, kdy nebylo žádných silnic, drah a různých moderních dopravních prostředků, bylo přijetí pocesného a zvláště poskytnutí mu noclehu činem zvláště záslužným.

Ale i dnes se může naskytnouti příležitost, že přijímající známé a spolehlivé osoby na byt nebo aspoň poskytlující jim na noc přístřeší nebo uvolňující jim byt, prokazujeme jim cennou službu. Vždyť po světové válce, kdy se objevila snad v celém světě obrovská bytová nouze, byly celé řady lidí, kteří vůbec nemohli dostat bytu nebo byli nuceni platit za nekřesťanské peníze.

Velikou starost o přístřeší mívají zpravidla osoby, které přicházejí do velikých měst hledat zaměstnání, ať už se jmenují tovaryši nebo příruční nebo pomocníci v domácnosti nebo pracovníci kancelářské. Hlavně doba, než podaří se jim nalézt zaměstnání a výdělek, bývá pro ně velmi kritická. Proto ve velikých městech jsou spolky, které se těchto lidí ujímají a zřizují pro ně domy, kde by byli aspoň přechodně bezpečně uchováni a nedoznali zkázy. Účelu tomu slouží Spolek svatého Vincence, Domov služebných, spolky katolických tovaryšů, nádražní misie a podobné. Konají dílo velmi záslužné, a jest povinností každého člověka, kterému Pán Bůh pozemských statků nadělil, aby je podporoval.

Čtvrtý skutek tělesného milosrdenství jest nahé odívat.

„Uvidíš-li nahého, přioděj ho!“ (Is. 58, 7.)

V Joppe žila dobrosrdečná žena Tabitha, která po-dělovala chudé sukněmi a šaty. Když zemřela, spěchali obyvatelé Joppe do Lyddy k svatému Petrovi, aby mu to oznámili a jej požádali, aby přišel do Joppe. Svatý Petr ihned se vydal na cestu. Když došel, ukázaly mu ženy šaty, které jim Tabitha udělala. Dobročinnost ta tak dojala Petra, že poklekl vedle mrtvol, vroucně se pomodlil a potom zvolal: „Tabitho vstaň!“ A mrtvá oživila a posadila se. Tak byla odměněna její dobrosrdečnost.

Náš světec Václav šel jednou se svým sluhou večer v zimě zahalen pláštěm pražskými ulicemi, když tu v jedné ulici nedaleko něho uklouzl a padl jakýsi stařec. Kniže

mu hned pomohl vstáti a spatřiv, že jest nuzně oděn a že se chvěje zimou, dal mu svůj plášť a rychle odešel.

Svatého Vojtěcha, druhého biskupa českého, žádala jednou chudobná žena o almužnu. Ale světec neměl u sebe ničeho a proto jí řekl, aby si přišla až druhého dne. Sotva však se vzdálila, běžel za ní a dávaje jí své vrchní roucho pravil: „Vezmi tento šat, neboť nevím, budu-li zítra živ a budu-li moci ti almužny udělit.“

Kdokoliv kdy o tomto dobrém skutku mluví nebo píše, uvádí vždy za příklad svatého Marquina, který ubohému žebrákovi daroval polovici svého pláště. Protože tento příběh jest už tak známý, nezdržujeme se u něho.

V Remeši bylo každého roku o Dušičkách rozdáno chudým 450 loktů plátna.

Koncil v Ravenně udělil 40 dní odpustků těm, kteří darují potřebnému nový oblek.

Křesťanský, chvályhodný a záslužný jest zvyk podělovati o Mikuláši neb o Vánocích chudé lidi, zvláště pak chudé dívky šatstvem a prádlem.

Pátý skutek tělesného milosrdenství jest nemocné navštěvovati.

Svatý lan z Boha navštěvoval nemocné a ošetřoval je. Založil zvláštní řád „Milosrdných bratří“ a učinil jejich životním úkolem nemocné navštěvovati, je ošetřovati a o ně se starati. Za týmž účelem založil svatý Vincenc z Pauly řád „Milosrdných sester“.

Svatý Karel Borromejský, arcibiskup milánský, navštěvoval nemocné stížené morem, rozdál jim veškeren svůj majetek, ano daroval jim i svou postel.

Církev katolická vždycky na nemocné pamatovala, pro ně nemocnice zakládala a svými poslušnými a oddanými syny a dcerami ošetřuje i takové nemocné, jichž se světlší ošetřovatelé a ošetřovatelky štítí a od nichž ze strachu před nákazou zděšeně prchají.

Když někdo sténá v bolestech, ujměme se ho. Služka Anna Burchová z Obwaldenu ve Švýcarech čekala v Londýně u paláce Buckinghamského na dámu, u které měla novou službu nastoupiti. Tu omdlel blízko ní na náměstí jakýsi starý cizí pán. Rychle hned přiskočila, ujala se ho a odvedla ho do jeho domu. Na jeho žádost u něho

zůstala a ošetřovala ho až do jeho smrti. Nemocný odkázal jí padesát tisíc liber šterlingů. Jest to mnoho, ale odměna boží jest větší . . .

Navštiv nemocného, potěš ho, vypravuj mu něco příjemného, čím bys jej zabavil, a přines mu něco, čím bys jej potěšil.

Šestý skutek tělesného milosrdenství jest vězně vysvobozovati.

Dobrý skutek ten vykonali křesťané v Damašku, kteří spustili v koši svatého Pavla s hradby městské, aby mohl prchnouti a se zachrániti, neboť Židé už zavřeli městské brány, aby jej v městě uzavřeli, lapili a usmrtili.

První křesťané snažili se vysvobozovati z vězení své bratry v Kristu, kteří pro víru svou byli vězněni.

Ve středověku zajímali a věznili Turci obyvatelstvo křesťanské a propouštěli je na svobodu jen za veliké výkupné. Za tím účelem založen byl roku 1200 zvláštní řád, řád Trinitářů, který sbíral po celém křesťanském světě peníze a vykoupil asi třicet tisíc křesťanů.

V našich dobách jíti snad na Pankrác nebo do Kartouz nebo na Bory, na Mírov nebo Ilavu a chtít osvoboditi tam vězně, nebylo by ovšem dobrým skutkem — bylo by to spíše zločinem. Vězni se tam dostali proto, že spáchali zlé činy a řádnými soudy zcela spravedlivě do vězení odsouzeni byli.

Takových vězňů ovšem ani církev nechce osvobozovati, ale přesto vždycky si přála a přeje si dosud, aby i s nimi se lidsky zacházelo. Také jim poskytovala a poskytuje poučení, náboženské útěchy a snaží se zase uvésti je na dobrou cestu, s níž sešli.

Máme se starati, aby nikdy nikdo nevinný nebyl odsouzen, máme pomoci vypátrati pravého pachatele, a dovoluje-li kázeňský řád, třeba i vězně navštívit a jeho těžký osud učiniti mu snesitelnějším.

Církev svatá vždycky se starala, aby zrušeno bylo otroctví. Úděl otroků byl právě tak krutý, jako úděl vězňů. Že otroctví skoro už vymizelo, jest zásluhou církve katolické. Bez jejího blahodárného působení bujelo by v plném rozsahu dosud. Spolek „Družina svatého Petra

Klavera“ se všemožně snaží, aby i ubozí afričtí černoši dosáhli dobrodiní svobody.

Církev také se přičiňuje, aby váleční zajatci nebyli trápeni hladem a špatným ošetřováním. Poněvadž témuž šlechetnému cíli napomáhá i „Spolek červeného kříže“, máme snahy tohoto spolku hmotně i mravně podporovati.

Konečně sedmý skutek milosrdenství tělesného jest mrtvé pochovávat.

Tělo lidské, dočasný příbytek nesmrtelné duše, ze země jest vzato a do země patří: ukládáme je jako zrno, které má při budoucím vzkříšení vzejíti.

Tobiáš v noci vycházel a pochovával mrtvá těla svých krajanů.

Josef z Arimathie a Nikodem vyprosili sň na Pilátovi mrtvé tělo Kristovo a uctivě je položili do hrobu, který měl Josef připravený ve své zahradě pro sebe.

Křesťané kladli těla svých drahých do země.

Již Origenes (ve třetím století) vybízí věřící, aby dle starodávného obvyčeje uctivě těla zesnulých pochovávali, poněvadž duše nesmrtelné v nich bydlely. A svatý Augustin upozorňuje zvláště na těla svatých lidí, které si Duch svatý za svůj příbytek vyvolil.

Křesťané své mrtvé umývali, někdy i masťmi mazali, do plátna zabalovali a zpívající žalmy a nesouce v rukou hořící svíce vynášeli je na hřbitov. Způsob ten zachovávají křesťané dosud.

Pohané mrtvá těla buď spalují nebo je pohrouzejí do vody nebo je kladou na kopce a do lesů na pospas dravcům. V Tibetu obyčejně rozsekávají mrtvolu na kusy a předhazují psům. Boháči objídnávají si k svému pohřbu psy z klášterů, kdež se zvláště k tomu účelu chovají a za posvátná zvířata považují.

Až po nás mráz přeběhne, když o tom čteme . . .

Važme si ušlechtilého řádu křesťanského. Doprovoďme s modlitbou na rtech zemřelého na poslední jeho cestě. Dbejme, aby za něho vždy byla sloužena zádušní mše svatá. „Neodpírej ni mrtvému milosrdenství“ (Sir. 7, 37). Kež přestanou i ty pitky, které se dosud tu a tam při pohřbech udržují! Jest to křesťanů nedůstojno.

Ke hrobu postav kříž a hrob osázej květinami!

Konejme skutky milosrdenství tělesného, aby nás Soudce při posledním soudu postavil na pravici a řekl nám : „Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa ; neboť jsem lačněl, a dali jste mi jísti, žíznil jsem, a dali jste mi píti ; hostem jsem byl, a přijali jste mě ; nah jsem byl, a přioděli jste mne, nemocen jsem byl, a navštívili jste mě, v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně“ (Mat. 25, 34—36).

48. Nevděk.

(13. neděle po Svatém Duchu.)

Za městečkem ležícím na hranici mezi Samařskem a Galilejí v podzemních jamách bydlilo deset mužů malomocných. Bydlili venku, aby se od nich nikdo nenakazil. Šel-li tou krajinou někdo, museli dřevěnými klapačkami dávat výstražné znamení, aby se jim už zdaleka vyhnul.

Tito nebožáci zvěděvše, že se blíží Kristus, o němž už tolik podivuhodného zaslechli, zdaleka k němu volali : Ježíši, mistře, smiluj se nad námi !

A Kristus je všemohoucí svojí vůlí uzdravil. Ale poněvadž potřebovali, než se mohli vrátiti k společenství svých rodin, vysvědčení od kněží, že už malomocenství jejich minulo, a že tedy není už lžeba nákazy se obávají, řekl jim Kristus : Jděte, ukažte se kněžím !

S jakou radostí asi pospíchali si pro potvrzení, které by je oprávnilo na nový, radostný, společenský život ! Vždyť tělo jejich už bylo hladké a ztratilo rázem onu ošklivou bílou a nezdravou barvu. Ani bolesti už necítili.

A jak asi vrhnou se před Krista a poděkují mu za tak neskonale dar !

Než sotva jediný z nich si vzpomněl na svou povinnost. Devět zapomnělo úplně, a jen desátý se vrátil Kristu poděkovat. Nevděk jejich Krista velmi zabolet.

Jak by se asi vedlo Kristu za našich dob, kdyby zase mezi nás sestoupil a dobrodiní prokazoval ? Nevíme, zda by se lidé ukázali vděčnějšími, ano napadá nám myšlenka, že by dnes snad ani ten desátý nepřišel . . .

Bůh prokazuje lidem ohromná dobrodiní a přece za to od nich pramalého vděku dochází.

Nevděčnými k němu ukázali se již někteří andělé, které zahrnul nebeským štěstím, a nevděčnými stali se i první lidé v ráji, kteří za všechny tělesné i duševní dary, kterých jim nadělil, naklonili sluchu svého ďáblu.

Aby lidstvo spásy dojiti mohlo, poslal mu Bůh na svět Syna svého. A jak jej přijalo? Svatý evangelista Jan vykládá, jak lidé ono nebeské Světlo přijali: „Na světě bylo, a svět povstal skrze ně, ale svět ho nepoznal. Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali“ (Jan 1, 10. 11).

Za lásku, kterou ukazoval, splatili se mu židé nenávisť, za otcovskou péči odplatil se mu jeho vlastní učedník zradou, za dobrodiní, která rozdával, dostal hřeby, za utěchu, kterou poskytoval, obdržel kříž. srdce jeho přesvaté, které všechny objímalo, probodli kopím. Mohli si ještě většího nevděku vymysleti?

A jak my se odplácíme Bohu za všechna dobrodiní, kterých nám v míře tak hojně prokazuje? Jak mu děkujeme za teplo, světlo, pokrm, oděv. zdravé údy, za radost ze života? Každodenní ty dary Boží nám zevšedněly, nevšímáme si jich a neděkujeme za ně. Kolik lidí ráno vstává, večer uléhá, ke stolu zasedá a od stolu odchází bez modlitby?

Ale běda! Mnozí nejen že neděkují, ale i dobrodince svého nejvyššího urážejí, přikázání jeho přestupují a jemu se rouhají. Podobají se měsíci, který od slunce světlo přijímá a přece sám někdy zatmění slunce působí. Starořecký spisovatel Herodot vypravuje, že byl kdysi na světě národ, který nenáviděl slunce. Když vzešlo a svítiti začalo, vyběhli příslušníci toho národa ze svých stanů jako zběsilí, obrátili se proti němu, nadávali mu, kamením a blátem proti němu házeli a šipy po něm metali. A přece bez slunce nebylo by života. Podobně pošetile jednají i lidé, kteří proti Bohu, původci těla i duše, života přirozeného i nadpřirozeného, se stavějí a jej urážejí.

Veliký nevděk ukazují lidé proti dílu Kristovu na zemi, proti církvi katolické. Kdo by chtěl vyličití její zásluhy, musil by vypsati dějiny posledních dvou tisíciletí. Co svět světem stojí, nevyskytl se na něm dosud útvar, který by lidstvu takových dobrodiní prokázal a o ně ta-

kových zásluh si zjednal jako Kristova církev. „Co lidstvo z pravé vzdělanosti má, z křesťanství má“, praví Guizot.

K nám Čechům přinesli křesťanství pravověrní vyslanci církve katolické svatý Cyril a Metoděj, učení této církve nás národnostně zachránilo a povzneslo. Dobře napsal věhlasný spisovatel Holeček v „Národních Listech“ dne 6. července 1917: „Žádný Čech nezapomínej, že všechno české smýšlení se vyvíjelo z půdy křesťanského učení. Křesťanství dalo české myšlence vzlet“. A přece mnohé Čechy už jen pouhá slova „církev katolická“ uvádějí v šíleneckou zuřivost. Proti církvi brojí, ji haní a tupí. Jaký to černý nevděk!

Nevděku velmi často zakoušejí i katoličtí kněží. Kněz křtem svatým uvádí nově zrozené dítě do teplého náručí církve, vyučuje dítky a dospělé svatým pravdám, bez nichž nemůže nikdo ani v tomto ani v budoucím životě býti šťasten, na jeho slovo odpouští Bůh lidem hříchy, sestupuje ve mši svaté na oltář, jeho rukama přichází k lidem ve svatém přijímání, spojuje snoubence před oltářem ku společné životní pouti, spěchá k lůžku nemocného, vyprovází zemřelé až ke hrobu, za živé i za mrtvé se každodenně modlí, a přece stalo se téměř módou kněze podceňovali a hanobiti.

Zvláště u nás v době našeho státního znovuzrození stali se katoličtí kněží přímo mučedníky. Spílali jim, nadávali, pomlouvali, zrádcovali a za nepřátele vlasti vyhlášovali.

Vlastenecké kněžstvo české, o němž sám nezištný vůdce národa dr. Ladislav Rieger se vyjádřil, že jest po francouzském nejintelligentnější a nejvlastenečtější, které si o naše národní probuzení získalo zásluh nehynoucích, dočkalo se špatné odplaty. Dr. Ot. Kádner, profesor Karlovy university v Praze, o jeho tehdejší působnosti napsal: „Vynikající účastenství na tomto úsilí a přední zásluhy o zlepšení české školy vůbec mají naši buditelé z řad kněží, kteří vedle šlechticů byli tehdy největšími přáteli školy a příznivci učitelstva; jména šlechticů a obětavých vlastenců, jejichž postavy zvěčnili nám ve svých povídkách jmenovitě Jirásek a Rais, zůstanou vděčně zapísána v dějinách probouzejícího se národa Českého. Jest nepochybné, že bez jejich pomoci učitelstvo tehdejší se

svým nepatrným vzděláním předběžným a bídným posla-vením sociálním nikdy by nebylo mohlo samo povznésti naše školství elementární a připravit spolu půdu lepší budoucnosti“.

A jaké bylo kněžstvo tehdy, takové jest i dnes, toliko snad s tím rozdílem, že od té doby zdvojnásobilo svoji horlivost . . .†

Na jedné schůzi „po převratu“ nejvíce kněžím nadával řečník, který vystudoval na stipendium, které založil kněz.

Mnohé dítky jsou nevděčny ke svým rodičům. Zapomínají, že bez jejich láskyplného ošetřování ani by byly nevyrostly. Mnohé dítě místo obvyklého zakončení dopisu „Váš vděčný syn“, mělo by správněji napsati „Váš nevďečný syn“ nebo „Vaše nevďečná dcera“.

Jedna výměnkářka vypravovala: Když mi syn hospodář odvedl na podzim výměnek, šla jsem mu do světnice za něj poděkovat. Ale on zlostně se ode mne odvrátil a ani mi neodpověděl. Jedla jsem chléb s hořkostí. Každý nevďek bolí, ale dětský nejvíce.

Bezdětná paní vzala si k sobě dcerušku své sestry, která byla dětmi požehnána. Měla slušné jmění, byla vdovou, chtěla tak sestře ulehčiti a záslužný skutek vykonati. Neteř svou dala vzdělati. Když neteř dorostla a měla se provdati, nejen že jí pořídila výbavu, ale ještě přidala i nějakou tisícovku věnem. Ale pak přišla válka, která některé chudé obohatila, ale z některých bohatých nadělala žebráků. Peníze klesly na desátý díl, a obnos, který vdově dříve na živobytí stačil, nyní jí daleko nepostačoval. Upadla do bídy. I obrátila se s prosbou na svou neteř, ale se špatnou se potázala — nedostalo se jí ani odpovědi. Podobných případů nevďeku k přátelům dalo by se uvésti hojně.

Nespoléhej na strýce, ani na děda,
nemáš-li svoje, bude ti běda.

Velmi rozšířený jest nevďek k učitelům a vychovatelům, k představeným, mistrům a hospodářům. Nejsou ovšem všichni stejní, ale někteří hledajíce službu nebo výdělek rozplývají se laskavostí, slibují hory doly, ujišťují, že prokázaného dobrodiní do smrti nezapomenou, ale jakmile sedí v teple, a jakmile jim jen

poněkud otrne, už zdvihají hlavu. Výslovně ještě jednou pravím, že takoví jsou jenom někteří — nechci všechny strkati do jednoho pytle. Neříkají všichni „má dost, ať klopí“, nýbrž také někteří řeknou: „Zaplať Pán Bůh za to, co dostávám“.

Mnozí jsou nevděční ku svým dobrodincům.

Spisovatel La Fontaine vypravuje ve svých bajkách: Čáp vytáhl dávicímu se vlkovi kost z hrdla a tak mu zachránil život. Když pak žádal mzdu, odvětil mu vlk: „Nemáš-li dosti na tom, že jsi bez pohromy vytáhl svůj zoban z meho hrdla? Klid se!“

Svatá Alžběta, lantkraběnka durynská, živila denně přes devět set chudých. Blízko svého hradu zřídila velikou nemocnici. Když však její manžel padl v boji, byla od jeho bratra vyhnána z hradu. Se svými třemi dětmi bloudila, a nikdo jí ani přístřeší poskytnouti nechtěl. Ani v nemocnici, kterou založila, jí nepřijali. Konečně ustrnul se nad ní chudý pastýř a poskytnul jí přístřeší.

Na dobrodiní zapomínají nejen jednotlivci, ale i celé národové.

Aristides, muž velmi spravedlivý, za dobrodiní, která vlasti své prokázal, vypuzen byl do vyhnanství.

Spisovatelka Božena Němcová, která napsala našemu lidu tolik krásných a ušlechtilých povídek, zemřela v bídě.

Nevděk jest tak rozšířen, že se ujalo přísloví „Nevděk světem vládne“.

Nevděčníků jest na světě dosti, a proto řad jejich už nerozmnožujeme.

Nevděk jest hřích. Hřešíme jím proti lásce k Bohu a k lidem a proti spravedlnosti. Proto naši předkové měli přísloví: „Strop a podlaha pekla — sama nevděčnost, a po stěnách ostatní hříchy“. A také ještě říkali: „Čiň čertu dobře, a peklem se ti odmění“ a „Pekla nepřeplníš, nevděčníka nenasytiš“.

Proto také církevní spisovatelé nevděk odsuzovali. Tak svatý Bernard napsal: „Nic se neprotiví Bohu zvláště u křesťanů tak jako nevděk . . . Nevděčnost jest nepřítelkyně duše, zničení zásluh, zkáza ctností, záhuba dobrodiní“. Svatý Vavřinec Justinian napsal: „Veliké zlé, ba nejhorší zlé jest nevděk. Vysušuje pramen božské dobroty,

maří lidskou lásku, odjímá hodnost, plodí pýchu, přináší slepotu, pohrdá přátelstvím, ruší pokoj, rozsévá pohoršení, plodí na cti utrhaní, osnuje sváry, nítí nepřátelství a hyzdí člověka před Bohem i před lidmi“.

Nevděk jest známkou nevzdělanosti. Purgstaller o něm dí, že jest známkou zlého smýšlení a zlé vůle. Vzdělaný a šlechetný člověk nikdy nevďečným nebyl a nebude. To lidé už ze zkušenosti dobře vědí, a proto vidouce u někoho nevďek, usuzují o něm, že jest nevychovaný a špatný. Proto nebuď nevďečným, aby lidé dle tvého vnějšího jednání neusuzovali o tvém špatném nitru.

Jak se máme chovati k lidem nevďečným? Máme snad se řídití příslovím „Nedělej nikomu nic dobrého, nemusíš čekatí nic zlého“ a srdce své zatvrditi a v konání dobrých skulků ustati? Nikoliv! Alfons Arragonský uslyšev, že Alvarus, kterému mnoho dobrodiní prokázal, nevďečným jest, pravil: „Za veliké dobrodiní odměňují se lidé velikým nevďekem, ale proto nesmíme ustati prokazovati dobro“. Řiďte se dobrou tou radou!

Končím slovy svatého Bernarda, která pronesl, když kázal o nevďeku: „Zapřisahám vás, bratři moji, hleďme vzdáleni býti nevďeku, této přenešlechetné nepravosti, abychom se vši zbožností v díkůčinění setrvajíce, získali sobě milost Boha našeho, jenž jediný duše naše spasiti může“.

49. O modlitbě Páně.

(14. neděle po Svatém Duchu.)

Jednou modlil se Kristus na hoře Olivetské. Byl obrácen k Jerusalemu. V jeho blízkosti odpočivali apoštolové. Byli na svahu hory, ani na jejím vrcholku ani na jejím úpatí. Pod nimi ležel dvůrec Getsamani se zahradou a ještě nížeji údolí Josafatské, jímž se vinulo řečiště potoka Cedronského, vystlané bílými oblázky a bez vody. A za dolinou vznášel se vrch Moria, na němž stál velkolepý chrám Šalomounův. Cimbuří jeho střechy třpytila se a leskla oblita jsouce bohatými paprsky slunečnými. Nedaleko chrámu bělal se výstavný hrad Antoniov, občasné sídlo římských vladařů. A dále za těmi

velevýznačnými budovami vlnilo se už moře domů. Úchvatný pohled . . .

Kristus se právě domodlil. Apoštolové, kteří ho mlčky pozorovali, dodali si tentokrát už odvahy, přistoupili k němu a poprosili ho: „Pane, nauč nás modliti se, jakož i Jan naučil učedníky své“ (Luk. 11, 1)

A Kristus — snad na tuto prosbu čekal už dávno — obrátiv se k nim vážněji než kdy jindy pravil: „Když se modlíte, modlete se takto: Otče náš, jenž jsi na nebesích . . .“ Odříkal modlitbu, kterou známe všichni, modlitbu „Otčenáš“. Poněvadž ji první pronesl Pán Ježíš, jenž jest Pánem naším, jmenujeme ji „modlitbou Páně.“ Pán ji naučil své apoštoly, ti zase své nástupce, ti opět jiné, a tak ji pokolení předávala, až se dostala k nám. Takový jest původ této známé modlitby.

Kolem roku 1870 putovala do Svaté země kněžna Latour d'Ansergne, matka arcibiskupa v Bourgesu ve Francii. Navštívila památná místa v Jerusalemě a jeho okolí a také místo, na němž dle starého podání Kristus učil své apoštoly Otčenáši. I rozhodla se postavit si na tomto místě kostel a klášter. Úmysl svůj také uskutečnila. Novému kostelu a klášteru dáno jméno „Pater noster“, kterýmižto slovy v latině modlitba Páně začíná. V klášteře bydlí nyní Karmelitky.

Italská spisovatelka Mathilda Serao, která také Svatou zemi navštívila a pouť svou popsala, popisuje „Pater noster“ takto: „A tento chrám Otčenáše, celý bílý a němý, celý kvetoucí, vede k rozjímání a k onomu odloučení ducha, do těkavých a vzdálených vidín.“

V ambitech klášterního nádvoří vsazeny jsou do stěn velké namodralé desky a na nich vryt jest Otčenáš v různých řečech. Ovšem hned jsem pátral, naleznu-li jej také česky. Jak mocně zabušilo mi srdce a jakou posvátnou pýchou, klerou nesmíme jmenovali hříchem, nýbrž ctností, vzedmula se moje hrud', když jsem viděl, že jest zde i v naší milé mateřštině a že také zařadění jsme mezi národy katolické, kulturní a významné. A jak vroucně pomodlil jsem se zde, stoje před touto deskou, Otčenáš za milou, vzdálenou vlast! Otčenáš jest tam ve třiceti šesti řečech.

Otčenáš jest původu božského. Sám Bůh jej naučil lidi. Všecky ostatní modlitby, co jich kdy bylo a jest, sestavili a složili lidé, tuto předložil lidem Bůh. Její velkolepá stavba poukazuje na výborného původce. Nikdy nikdo už takové nesestaví, protože z lidí nikdo nic podobného nedovede, a Bůh už vícekrát na svět nepřijde. Kdybychom neměli žádných jiných důkazů o Božství Kristově, Otčenáš sám podává nám důkaz o Jeho Božství dostatečný.

Pán Ježíš nás mu naučil, abychom věděli, jak nejlépe se k Bohu modlití máme. Sám jakožto syn Boží, věděl, co jest Bohu příjemno, a jaké prosby nám nejvíce prospívají. „Nevíme totiž, zač bychom měli se modlití.“ (Řim, 8, 26.)

Proto stal se nám učitelem pravé modlitby. Nikdo z lidí přání Božího neznal a nikdo nemohl nás o něm lépe poučiti, než Boží Syn. On skutečně nás o něm poučil. Už tedy dovedeme modlití se tak, jak si Bůh přeje.

Otčenáš jest nejduchaplnější modlitba vůbec. Hodí se pro každého, pro všechny věky, pro všechny národy, pro všechna místa, všechny stavy, pro obojí pohlaví, pro malé i velké, bohaté i chudé, šťastné i nešťastné, učené i neučené. Jest prostá a jasná, že i dítě jí rozumí a přece zase tak hluboká, že i největší učenec po celý svůj život může o ní hloubati a stále z ní těžiti.

V málo slovech tají hluboký obsah. Málo slov, ale přemíra myšlenek. Jest krátká, ale mnoho obsahuje. Jest zcela v duchu Kristově, který pravil: „Modlíce se pak, nemluvte mnoho“ (Mat. 6, 7). Lze ji přirovnati k démantu, který jest sice malý, ale ma velikou cenu. A poněvadž je tak jasná a krátká, každý se jí snadno naučí.

Svatí otcové se domnívají, že v ní jako v jádře obsaženy jsou všechny řeči Páně, a že jest jako krátkým obsahem evangelia. Svatý Cyprian nazývá ji „jádre nebaského učení“, a svatý Augustin dí: „Prozkoumej všechny modlitby a shledáš, že v žádné z nich není, co by v modlitbě Páně již obsaženo nebylo.“

Proto největší duchové, jako na př. Tertullian, sv. Cyprian, sv. Jan Zlatoústý, svatý Augustin, svatý Tomáš Akvinský, sv. Teresie a j. ji vykládali a z ní jako z nevyčerpatelné studnice vážili nejkrásnější myšlenky.

Z ní těžili i básníci, malíři a sochaři. Slavný český malíř Mucha namaloval celý cyklus obrazů, zvaný Otčenáš. V „Osvětě“ č. 2. z r. 1903 napsal o něm kritik dr. Fr. X. Harlas: „Není lákavějších námětů pro malíře a výtvarníky vůbec, než takových celému světu známých textů, jaké jsou Písmo a modlitby katolické církve. Velebná prostota modlitby, která přetvořila svět, dojala již mnoho uměleckých duší, takže se snažili dátí výrazu všem myšlenkám prosbami otčenáše vyvolaným.“

Podíváme-li se na Otčenáš nejen srdcem, ale i rozumem, staneme v úžasu, a nemůžeme se jeho duchaplné soustavě ani dosti vynadiviti. Jeho celé uspořádání a složení jest obdivuhodné. Jeho vnější forma jest nedostižná.

Začíná oslovením a hned následuje sedm vět, z nichž každá obsahuje něco jiného, a jež přece dohromady tvoří ladný celek. V každé větě o něco prosíme, a proto jim vůbec říkáme prosby. Prosby ty naznačují a zahrnují náš cíl na zemi. První tři mají na zřeteli čest Boží, druhé čtyři naše služby. A jest to tak dobře — napřed věci nebeské a potom teprve pozemské. „Hleďte nejprve království Božího“ (Mat. 6, 32). Napřed potřeby duše, potom teprve těla. Napřed pocta Boží, a potom záležitosti pozemské. Napřed nejušlechtilejší city srdce a potom teprve prosby. Napřed zdvihni oko k nebi a potom teprve nastav ruku . . .

Proto jest zcela vhodné, že v kostele první tři prosby se modlí kněz u oltáře, a další tři říkají věřící v chrámové lodi.

Dobře dí svatý Bernard: „Sedm jest proseb, jakož jest sedm darů Ducha svatého a sedm ctností. Prosbami přichází se k darům, dary k ctnostem a ctnostmi k blaženostem. Prosby ty jsou rozděleny dle dvojího života, jelikož jest život časný a život nebeský.“ Slovíčko „Amen“ (Staň se!) jest jako pečeť na konci žádosti.

· Otčenáš jest modlitba nejkrásnější. Blahoslavený Tomáš Kempenský dí: „Není krásnější a světlejší modlitby nežli otčenáš.“ Od začátku světa skládali lidé modlitby a budou je do konce světa skládali, ale tak krásné dosud nikdo nesložil a nesloží.

Jeden z předních filosofů, chtěl je poznati ducha náboženství, jak v modlitbách různých národů se zrcadlí, srovnával hlavní význačné modlitby různých náboženství a různých národů. A když je srovnal, doznal upřímně: „Mezi všemi modlitbami nenalezl jsem krásnější nad modlitbu Otčenáš.“

Modlitba tato jest i nejúčinnější. Působí na Boha více než všechny jiné. Vždyť říkáme ji říkáme slova samého Syna Božího, a máme právo doložit: Hle, Pane, tato slova vložil mi do úst Tvůj vlastní syn. Prosím Tě právě tak jako Tě prosil on a jak mne prosili naučil. Prosím Tě jeho vlastními slovy.

Jsouce si toho vědomi, můžeme ještě o síle a působivosti její pochybovati?

Jednou se kdosi tázal blahoslaveného Jordana, generála řádu dominikánského, má-li Otčenáš tolik zásluhy v ústech nekněze, který nezná jeho ceny, jako z úst kněze, který podstatu a cenu jeho chápe, načež tázaný odpověděl: „Stejná to zásluha, podobně jako má draho-kam stejnou cenu v ruce toho, jenž jej oceniti dovede, jako toho, jenž cenu jeho nechápe.“ Každý může žádost, kterou Kristus napsal, adresovati na Otce a může čekati její příznivé vyřízení. Nenazývajíť svalí otcové nadarmo Otčenáš „kličem k bráně nebeské.“

Modlitba tato dovede nitro naše rozehráti jako žádná jiná. Mathilda Serao dí, že „těší, oslavuje, sbratřuje, prosí, odpouští, vyzývá za odpuštění.“ Působivost její na lidské srdce jest jedinečná. Hnouti srdcem jest konec konců cílem každé modlitby, a ta jest lepší, které se to lépe podaří. Kterýsi kněz, když viděl, kterak prostá žena, modlící se Otčenáš dojmutím slzy prolévá, poradil jí, aby se modlila žaltář, že bude dojata ještě více. Ale účinek se nedostavil — žena zůstala při modlitbě chladnou. Proto jí dal radu, aby jen žaltáře zase nechala a modlila se Otčenáš jako dříve.

Poněvadž Otčenáš jest modlitbou nejduchaplnější, nejkrásnější a nejpůsobivější, není divu, že jest i nejrozšířenější. Ušlyšel bys jej ve všech dílech světa ve všech kulturních jazycích.

Jest nejhlavnější modlitbou církve. Kněz jej říká u křtitelnice, když se chystá uděliti nově narozenému dítku svatý křest, modlí se jej nad snoubenci u oltáře, když jim chce od Pána Boha vyprositi štěstí pro společnou pouť pozemskou, vysílá jej za spásu duše stoje u rakve a hodlaje uložiti mrtvé tělo do země. Církev jej zařadila i do mše svaté, a to na místo velmi významné — brzy po poždvihování, když Tělo Páně spočívá na oltáři.

Modleme se tu modlitbu rádi. Modleme se ji tak ochotně, jak asi se ji modlivali potom apoštolové a všichni křesťané, kteří Boha opravdově milovali.

Modleme se ji často. Čím častěji, tím lépe. Kdo vytrvale prosí, dochází jistě na konec vyslyšení. Rodiče mají ji naučiti dítky již v jejich nejútlejším mládí a pečovat, aby pro život modlili se ji si navykly. Návyk jest výsledek častého opakování.

Modleme se ji pomalu a s rozmyslem. V kostelích lidé chybují, že modlitby odřikávají příliš rychle, kdežto zpěv zase příliš protahují. Lépe jeden otčenáš volně, zbožně a s pochopením, než deset rychle, řemeslně a bezmyšlenkovitě. Zvykněme si po každé prosbě udělati kratinkou přestávku.

Snažme se vniknouti do smyslu slov jeho. Zopatrme si nějaký dobrý výklad, přečteme si jej a promysleme. I výklad v katechismu nám v krajním případě stačí.

Říkejme jej správně nic nepřidávajíce, nic nevynechávajíce a nic nezkomolujíce.

Také se chraňme posvátných jeho slov ve všedním životě zneužívat, používat jich k různým narážkám a tak je zlehčovat. Bylo by to velmi ošklivé, ano hříšné.

50. Spalování mrtvol.

(15. neděle po Svatém Duchu.)

•Když první lidé vyšli z tvůrčí ruky Boží, byli nejen dle duše, ale i dle těla nesmrtelní. Kdyby byli nezhřešili, byl by je Bůh, když by uznal za vhodné, vzal i s tělem do nebe. Podobně byl by učinil se všemi jejich dětmi a potomky.

Ale první lidé zhřešili, a mezi jinými tresty stihnul je i ten, že se stali podrobenými nemocem a smrti. Tělo už nemělo jít do nebe, nýbrž do země. Prvky lidského těla byly ze země vzaty a do země měly se zase vrátit. Bůh Adamovi výslovně řekl: „V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzal. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš“ (Gen. 3, 19).

Od začátku světa lidé mrtvé pochovávali do země.

Teprve v pozdějších dobách, když lidé na původní zjevení Boží zapomněli, když se z nich stali pohané, někteří z nich mrtvé pochovávali, někteří je spalovali. Ale i potom bylo pohřbívání do země rozšířenější.

U mnohých národů byla snaha, aby těla jejich milých co nejdéle byla uchována, proto je balsamovali a do zvláštních podzemních hrobek ukládali. Tělo egyptského faraona Tuthenkamena, zemřelého před třemi tisíci roky, bylo teprve nedávno nalezeno.

U některých pohanských národů byla spalována jen těla zločinných lidí, aby tak raději dříve a bezpečněji zahlazena byla jejich památka.

Někteří pohanští národové dosud své mrtvé spalují. V Mandžursku na př. mrtvé tělo spálí, popel dají do pytlíku a pověsí jej na strom.

Národ židovský, který Bůh vyvolil, aby v něm zaslíbení o budoucím Messiáši byla uchována, mrtvé kladl do země. Zůstal věren původnímu způsobu, jaký byl od pradávna.

Také tělo Kristovo položeno bylo do hrobu. Taktéž pochováni byli svatí apoštolové, svatí mučedníci a první křesťané.

V dobách prvních tří století, kdy rozpoutalo se deset hrozných pronásledování, křesťané ukládali těla svých

mrtvých bratří a sester do výklenků v podzemních chodbách čili katakombách.

Později, když svoboda náboženská jim byla udělena, a když stavěti směli i kostely, kladli mrtvé kolem kostelů nebo v kostelních hrobkách nebo v kryptách pod dlažbou kostelní. První křesťanské hřbitovy byly buď kolem kostelů nebo těsně vedle nich.

Teprve v nejnovější době zřídili a zřizují hřbitovy opodál osady. Vzpomínka na smrt je děsí, a proto nechťi míti hřbitovů na očích.

Na hřbitovech mívají jednotlivé rodiny svá místa a odpočívají zde i po smrti společně.

Ke hrobům staví kříže nebo pomníky, obkládají je, květinami osazují, zdobí a chodí se k nim modlit, rozjímat a si poplakat. U hrobů ožívují vzpomínky, a už mnohého syna nebo dceru zachránila dobrá napomenutí rodičů, která se jim u hrobu znova vybavila.

S modlitbami a žehnáním ukládá církev do země tělo křesťana, které bylo chrámem Ducha svatého a příbytkem nesmrtelné duše, jako ukládáme zrno, které má zase jednou vzejíti k životu. Tělo uložené ke spánku má býti zase jednou vzkříšeno. Věřím v těla z mrtvých vzkříšení.

V novější době, kdy víra mnohých pohasla, kdy zase mnozí usilují vrátiti se do dob pohanských, vidíme, že někteří horují pro spalování mrtvol. Nechtí jich už ukládati do země, nýbrž spáliti v peci. Nejen živí, ale už i mrtví mají zachovávatí řád pohanů.

A poněvadž u křesťanů a u lidí, kteří všechny novoty přijímají s nedůvěrou a váháním, narážejí na odpor, shledávají důvody, jen aby tuto protivnou krmi učinili stravitelnější.

Slyšme jen, jakými asi důvody svou agitaci podpírají: Hřbitovy zaujímají velikou rozlohu půdy, která tak zůstává nezužitkována. To bývá pravidelně první jejich námitka. Kdyby se jednalo o veřejné sady nebo cvičiště nebo hřiště, ani by jim nenapadlo půdy té litovati, ale že se jedná o hřbitov, už hned farisejsky krouť očíma a táží se jako kdysi lidáš: K čemu jest ztráta tato? Neopatrná rozloha hřbitovů vůbec nemůže ani padati na váhu. I na hřbitovech rostou stromy a tráva. Postavení peci

jest mnohem dražší než zakoupení pozemku pro hřbitov a jeho úprava. Spálení mrtvoly pak jest mnohonásobně dražší než uložení její do země, neboť na vylovení pece jest potřeba mnoho centů drahého koks.

Hřbitovy prý otravují vzduch a vodu. Tedy prý zdravotní důvody velí, aby se mrtvá těla nepochovávala, nýbrž spalovala. Co máme na to říci? Neříkejme sami ničeho, ale ptejme se lékařů. A lékaři nám souhlasně praví, že dobře založený hřbitov nekazí ani vzduchu ani pramenů. Z těla, které jest uloženo do určité hloubky, ničeho na povrch se nedostane, a že by z něho něco do pramenů se dostalo, jest jenom bajka. Nic tak nepročištuje vody jako právě země. Vzduchu neznečištuje hřbitov, ale spíše pec na pálení mrtvol, ze které dnem i nocí čoudí kouř promísený plyny z mrtvoly vzniklými a zdraví lidské ohrožujícími. Pec totiž se udržuje stále v žáru, protože vytápěti ji pro každé spálení zvlášť vyžadovalo by úžasné množství paliva. Bojiště u Sedanu překopávalo čtyřicet pět tisíc dělníků, a žádný z nich ne onemocněl. Hrobníci dosahují nejvyššího věku. Pohřbená mrtvola už nákazy nešíří. Nákazu šíří živí, a těch přece neupalujeme.

Spálením se předejde, aby mrtvý v hrobě neobživil. Tato péče o mrtvé byla by chvalitebna, jenom kdyby byla také upřímná. Každá mrtvola jest předem lékařsky ohledána a pohřbívá se teprve třetího dne. Zdánlivá smrt jest vyloučena, a o nějakém procitnutí po smrti nemůže býti ani řeči. Ostatně procitnutí v peci bylo by stejně nepříjemno jako v hrobě.

Spálení mrtvoly jest krásnější. A horovatelé pro spalování dovedou hrůzostrašnými barvami líčiti, jak jest to ošklivé, když se do otevřeného hrobu na rakev házejí hroudy, jak mrtvola v hrobě nejprve zezelená, potom zčerná, jak se rozkládá a jak jest potravou červů a žab a podobně. Vypoštechni je klidně. A nyní, máš-li, milý čtenáři, — od čtenářek této oběti žádati se neosměluji — pevné nervy, ale hodně pevné, tedy požádej zřízence, a snad ti dovolí nahlédnouti okénkem, když se tělo „zpopelňuje“, abys viděl, co se děje s tělem, když je i s rakví po kolejnicích do pece vsunuli. Nejprve nesmírně vřelým vzduchem téměř v okamžiku ztrávena jest

rakev. Potom mrtvola se nadýmá, neboť žárem se v ní vytvořilo množství plynů. Ohromně nadmuté tělo praskne, hlava a prsa se zdvihají, ruce a nohy se kroučí, celé tělo se svíjí. Toto strašlivé divadlo trvá dvě hodiny. Dívali se naň jest zakázáno. Člověk slabých nervů by z toho zešílel. A kosti všechny ještě neshoří úplně — zřizenci je nakonec palicemi roztloukají. A tohle má býti něco tak krásného? .

Oč krásnější jest uložení těla do země! Jest nám milé, a proto ho do ohně neházíme. Žáby a červi se ho ani netknou, neboť v té hloubce už nežijí. Pravda, hnije tam pod zemí, ale my toho nevidíme, a už jest nám lhostejno, co se tam dole děje.

A konečně: Jak jest to hezké mít urnu s popelem nám milé osoby ve své blízkosti a tak i po smrti žítí v její společnosti! Milý čtenáři! Něco ti povím. Znal jsem paní, jejíž muž se dal spáliti. Urnu si vzala s sebou, ač jest to zákonem zakázáno. Postavila si ji do svého pokoje. Ale nespala celou noc. Ráno byla celá vyděšená a odnesla urnu do předsíně. Ale nespala zase. Nemohla se dočkatí rána. Jakmile se rozšířilo, odnesla urnu na půdu. Ale nespala zase. Dokonce se jí zdálo, jakoby někdo po půdě chodil. I jakési stenání prý zaslechla . . . Počkala, až byl úplně bílý den, snesla urnu a jako z jiného světa vytřeštěně nakazovala služce: „Máry, hned to vezměte a odnesete na hřbitov“.

Na mrtvé sice chceme vzpomínati, rádi je i navštívíme, ale bydliti s nimi nechceme.

Horlitelům pro spalování jsme nuceni přednésti ještě jeden důvod, který jest velmi závažný, ale kterého sami neuvádějí, protože mluví proti nim. Na mrtvolách pochovaných do země totiž třeba i po letech rozpoznány byly stopy zločinu. Bylo mnohdy zjištěno, že byly otráveny, a pachatel byl usvědčen. Toto však nebylo by možno, kdyby mrtvola byla spálena. Ohněm i stopy zločinu byly by zahlazeny. Proto právníci a soudcové se vesměs vyslovují proti spalování. Uveďme z mnohých aspoň jednoho. Vynikající německý právník dr. Reinke pravil: „Nemohu býti nikdy pro spalování mrtvol, poněvadž nevyklučuje všech možných zločinů“.

Proti spalování mrtvol byli a jsou i největší myslitelé, básníci a umělci.

Proti němu byl náš největší básník Jaroslav Vrchlický. Dne 16. února 1913 uveřejnila v „Národních Listech“ spisovatelka Tereza Svátová pod nadpisem „Vrchlický v Žamberku“ pět črt o jeho pobytu u prof. dra Alberta. Před vilou seděli přátelé. Mluvílo se o smrti a pohřbívání. Různé náhledy přišly na přetřes: pozvolné zanikání v zemi, ponoření v moře, balsamování, spalování a t. d. Většina přátel a také přítomní lékaři byli pro starodávne pohřbívání ve hrobech. Také náš Vrchlický souhlasil s tímto způsobem posledních věcí člověka: „Do země patří tělo lidské“, řekl rozhodně a krátce.

Věhlasný univers. profesor dr. Mareš ve své „Fysiologii“ na straně 13. napsal: „Spalování mrtvých jest nepřirozený čin člověka a poškozuje přírodu vůbec“.

Dne 17. prosince 1921 referoval universitní profesor v Praze dr. Hynek o knize vynikajícího německého chirurga dra Schleicha o problému smrti, ve které tento na základě nejnovějších výsledků vědy biologické tvrdí, že spalování mrtvol jest velikým zločinem na životě a že vlastně sebevraždu po smrti páše, kdo se dává spáliti.

Umělci obhajují pochovávaní do země poukazující na to, že mnohá obec nemá z umění ničeho kromě uměleckých náhrobků na hřbitově. Jenom zde prý se jeví trochu citu a vkusu, a jen zde spatříš umělecké výtvary, které mysl^í poutají a povznášejí.

Spalování mrtvol samo v sobě není proti křesťanské víře. Víra ve zmrtvýchvstání nikterak tím netrpí, neboť jistě jsme přesvědčeni, že všemohoucí Bůh může stejně obnoviti tělo, které zellelo, jako ono, které shořelo.

A přece církev naše spalování mrtvol odsuzuje, zakazuje a za hřích prohlašuje. Činí tak z toho vážného důvodu, že spalování bývá zpravidla projevem nevěry a osvědčením nepřátelství k církvi. Vizme jen: Téhož dne, kdy byl zahájen sněm vatikánský (8. prosince 1869), usnesl se všeobecný sjezd svobodných zednářů v Neapoli na protiakti, a mezi prostředky, jimiž se mělo proti katolické církvi bojovati, zařadil také spalování mrtvol.

Zednářství jest bylina cizokrajná, ale i u nás zapustila kořeny. I u nás dle jeho přání povstal spolek pro spalování mrtvých, a děje se proň silná agitace. Spalování jest zboží z ciziny k nám propašované, mající za účel pomáhat bořiti církev. Otevřeně to napsal inž. F. Mencil dne 9. října 1921 v „Národních Listech“: „Dříve při propagaci zpopelňování uplatňováno bylo zejména hledisko hygienické a důvody národohospodářské, dnes opíráme se spíše o stránku citovou, ethickou, sociální a i uměleckou. Přirozeně tu působí i snaha po odluce od institucí římské církve“. Zde to máme černé na bílém. Protože církev pochovává, nepřátelé její chtějí spalovati.

O spalování usilují svobodní zednáři, aby společnost lidskou odkřesťanili a myšlenku na posmrtný život zeslabili. Hlavními vůdci svobodných zednářů jsou židé. Židovská náboženská obec v Praze svým vrchním rabínem kremaci (spalování) mrtvol zatratila. Židé se spalovati nedávají. Doporučuji to svými časopisy jenom křesťanům. Co žid odhodí, pro křesťana jest dobré. Proto honem všichni do spolku pro spalování mrtvol a klopte korunky!

Církev naše jest úplně na správné cestě, když — kromě nejnutnějších mimořádných případů, jako na př. v době moru — spalování mrtvých zakazuje. Prohlašuje, že se dopouští těžkého hříchu: 1. Kdo se stává členem spolku pro spalování mrtvol, 2. kdo písemně nebo ústně, v novinách nebo na schůzích spalování hájí nebo doporučuje, 3. kdo návrh takový pro zákonodárny sbory podává, proň podpisy shání, jej podpisuje a proň hlasuje, 4. kdo náklad na krematorium povoluje, v obecním zastupitelstvu proň hlasuje nebo podpory vymáhá, 5. kdo v poslední vůli písemně nebo ústně si ustanovuje, aby po smrti byl spálen, anebo k tomu svoluje, 6. kdo tělo nebožtíkovo spáliti dává nebo svoluje, aby bylo spáleno.

Církev zakazuje udíleti svaté svátosti a odpírá pohřeb těm, kdož ve svém předsevzetí dále se spáliti až do smrti setrvali.

Jen v mimořádných případech a za polehčujících okolností dovoluje pohřební obřady a mši svatou, ale někdy ne v krematoriu samém.

51. Přetvářka.

(16. neděle po Svatém Duchu.)

Jako stín plíží se za člověkem, tak sledovali fariseové stále Pána Ježíše. „Oni ho pozorovali“ (Luk. 14, 1), praví výstižně svatý evangelista.

Na oko mluvili k němu jako přátelé, ale ve skutečnosti byli plni zloby proti němu. Vizme jen na příklad s jakou úlisnou úskočností mu vzkazují po svých učednících: „Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na nikoho, neboť nepatříš na osobu lidskou. Pověz nám tedy, co se tobě zdá; sluší-li dávatí daň císaři, či nikoli?“ (Mat. 22, 16. 17.) Kristus ovšem i na tuto nebezpečnou otázku dovedl jim odpověděti.

Fariseové co nejokázaleji konali dobré skutky, aby lid je ctil a chválil. Ale Kristus, který jim viděl do duše, je proto káral. Do očí jim vytýkal: „Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, kteří desátky dáváte z máty a kopru a kmínu, a opustili jste to, co jest důležitější v zákoně: soud a milosrdenství a věrnost . . . Podobáte se hrobům obilným, kteréž zevně jeví se lidem úhlednými, uvnitř však jsou plny kostí umrlčích a všeliké nečistoty. Tak i vy zevně zdáte se lidem spravedlivými, uvnitř však jste plni pokrytství a nepravostí“ (Mat. 23, 23, 27. 28).

Kristus přetvářku fariseů rázně odsoudil.

Nejsvětější vůle Kristova jest nezměnitelná. Co odsuzoval tehdy, odsuzuje i dnes, co se mu protivilo tehdy, i dnes se mu protiví.

Chceme-li býti dobrými Kristovými učedníky, chceme-li se mu líbiti, musíme se přetvářky chrániti.

Co jest přetvářka?

Jak již slovo naznačuje, jest to snaha ukázati lidem jinou tvář než jakou máme. Místo „tvář“ říkáme také někdy „lice“ a důsledně také někdy místo přetvářka říkáme licoměrnost. Zvláštní odrůda přetvářky jest pokrytectví. Co znamená, také už samo slovo nám naznačuje — zakrytí pravého stavu.

Přetváří se, kdo vnějšími úkony naznačuje něco jiného, třeba právě opak toho, co má v srdci. Buď předstírá,

čeho není, nebo zastírá, co jest. Krásnými slovy nebo zdánlivě šlechetným jednáním zakryti chce špatné úmysly. Mluví o lásce, ale srdcem nenávidí. Staví se býti přítelem, ale srdcem přeje neštěstí. Do očí chválí, za zády haní. Z¹ předu líže, vzadu škrábe. Na jazyku med, v srdci jed.

Přetvářka jest tedy vlastně lež. Rozdíl spočívá jen v tom, že při lži dle pravdy nemluvíme, kdežto při přetvářce dle pravdy nejednáme. Obojí jest ovšem stejně ošklivé.

Přetvářky se lidé dopouštějí z nekalých důvodů.

Někdy se jí dopouštějí, aby se jiným zalichotili. Tak Absolon, syn Davidův, stával u dveří paláce královského, a když obyvatelé přicházeli, aby přednášeli stížnosti a žádali rozsudku v rozepřích, zastavoval je, vyplával se jich, lichotil se k nim, dělal se zastáncem spravedlnosti a říkal, že kdyby byl králem, každého by dle práva rozsoudil. Úmysl jeho byl získati si jejich přízeň, zosnovati proti otci vzpouru a uchvátiti královský trůn.

V Praze žila nebo snad žije dosud v jednom domě manželka bankovního úředníka, která měla dvě dcerušky školačky. Když přicházely ze školy, vycházela jim domovnice naproti a uváděla je po schodech do jejich bytu k paní matince. A tam se nad nimi rozplývala chválou: „Milostpaní, račte míti krásné a hodné dcerušky. A jak jsou způsobné a moudré! Mohu na nich vždycky oči nechat!“ Šťastné mamince taková řeč lahodila a dávala za to domovnici obnošené šaty po dceruškách. Když pak delší dobu domovnice ničeho už nedostávala, ulevila si jednou na schodech: „Ty žáby si o sobě myslí, kdo ví, jak nejsou hezké! A jak jsou hloupé!“

Někdy se lidé přetvařují, chtějí-li jiného oklamati. Kain, který už delší dobu se na bratra Abela hněval, po jednou změnil své chování k němu a stavěl se k němu vlídným. Zlé rozhodnutí totiž už v jeho srdci uzrálo. Proslomyslný Abel šel s Kainem na pole, které bylo brzy zbroceno jeho krví . . .

Když tři mudrci z východních krajin přišli vedeni byvše podivnou hvězdou až do královského paláce v Jerusalemě, vyplával se jich král Herodes na všecko a stavěl se, jakoby také chtěl jíti nově narozenému králi se pokloniti. Chtěl tři mudrce oklamati. Ale leš se mu nezdařila —

mudrci nového Krále našli, dary mu obětovali, ale zpět k Herodesovi už se nevrátili.

Dareios, král perský, dlouho bojoval proti Babylonským, chtěje jejich odpor zlomiti a je v poddanství svém udržeti. Ale dlouho bojoval marně. Konečně jeden vznešený Peršan, jménem Zopyros, uřezal si uši a nos a tak zohaven utekl k Babylonským a vydával se za Dareiova nepřítele. Zopyros statečně bojoval, a král Dareios, jak bylo umluveno, schválně s počátku před ním ustupoval. Tím nabyli Babylonští k přeběhlíkovi, který se znamenitě přetvařovati dovedl, důvěry a učinili ho vrchním svým vůdcem. Na to čekal Zopyros. Ihned otevřel město, a Dareios snadno se ho zmocnil.

V bitvách používají vůdcové často lsti. Ve světové válce stalo se nejednou, že velitel dal na některou část „fronty“ dopravovati vojsko, děla a létadla, jakoby tam chtěl útok zahájit, ale když nepřítel, který vše bedlivě sledoval, nahromadil proti němu k obraně četné vojsko a zálohy, udeřil na místě zcela jiném, třeba oslabeném a dobře nechráněném.

Abych tě, milý čtenáři, neunavoval stále jen vojnami a boji, povím ti pro změnu také jednou něco ze svého života. Když jsem studoval na gymnasiu v Českých Budějovicích, bydlil jsem ve studentském semináři. Bylo nás tam asi stodvacet. Tam jsme bydlili, stravovali se a spali, a gymnasium navštěvovali jsme společně s jinými studenty. Roku 1891 v zimě objevila se chřipka. Školní lavice prořídly, a páni profesori jali se už hlasitě uvažovati o tom, že bude asi nutno gymnasium na nějaký čas zavřít, jestliže se nemoc ještě více rozšíří. A tu vyskytl se plán, aby se nemoc rozšířila rázem. Asi třetina studentů zůstala doma. I ve studentském semináři ulehlo nás najednou přes polovina. Přišel stařícký dobrácký pan doktor, zkoumal jazyk i tepnu, poslouchal srdce Pokud byl zaměstnán v přední ložnici, vyskočili jsme v zadní ložnici z postelí, mávali rukama a zdvihali činky, aby se nám krev hodně rozproudila. Než k nám přišel, měli jsme skoro všichni zrychlený tep a horečku. Odpoledne přišla zvěst, že se škola na čtrnáct dní zavírá. Rázem jsme byli všichni zdraví jako ryby a nejbližšími vlaky už jsme se rozjížděli ke svým domovům.

Někdy se lidé dopouštějí přetvářky, chtějíce dosáhnout výhod, na které nemají nároků.

Když Gustav Vasa obratně způsobil, že roku 1523 za krále švédského od lidu byl prohlášen, chtěl jako král také mít královské statky. Proto roku 1527 na zemském shromáždění lidu a šlechty na oko prohlásil, že se vzdává trůnu, poněvadž jeho soukromé malé statky nestačí ku hrazení královských vydání. Však shromáždění jej prosilo, aby na trůně setrval. Na to Vasa čekal, ano spíše již dříve to měl smluveno. Poté vystoupil a pravil, nechť-li rolníci a měšťané nových daní, že si pomůže jinak. Necht' prý dají svolení, aby mohla býti zabráná část statků církevních. Lid a šlechta svolili, a Vasa se obohatil jménem církevním a jal se katolíky pronásledovati, až náboženství katolické vůbec zapověděl.

Lindy se lidé zase přetvařují, aby došli cti nebo pochvaly.

K proslulému kazateli vídeňskému Abrahamovi a Sancta Clara přišla jedna paní a pravila: „Ach, velebný otče, jsem největší hříšnice na světě“. Očekávala, že Abraham pochválí její pokoru. Ale kazatel, dobrý znatel lidí, ihned ji prohlédl a jal se ji napomínati, aby tedy hříšného života zanechala a opravdu se polepšila. A hle, paní ihned obrátila a rozhorleně se tázala, kdo že může o ní říci něco špatného?

Někteří lidé vidouce, že nábožní jsou ctěni a váženi, staví se zbožnými, ač jimi ve skutečnosti nejsou. Před lidmi v kostele nápadně spínají ruce, zkroušeně se tváří, oči k nebi zdvihají, ale doma v soukromí se třeba ani nepomodlí, klejí, hašteří se, pomlouvají a třeba i jiné okrádají. Před lidmi odívají se v roucho beránčí, ale ve skutečnosti jsou vlci draví. Ano mohou se tací vedrati i do katolických spolků a přihlásiti se i ke katolické straně. Svou příslušností k dobrému celku chtějí zakrýti svou osobní špatnost. Takových členů nebylo uchráněno ani společenství svatých apoštolů. I mezi nimi byl Jidáš. Smluvil se s nepřáteli proti svému Mistru. Chtěl jim jej políbením označiti. Obvyklý projev přízně měl se státi znamením zrady. Ale Pán, který mu viděl do srdce, pravil jemu: „Jidáši, políbením zrazuješ Syna

člověka?“ (Luk. 22, 48.) Svatý Ambrož k tomu dodává: „Jidáš, staviš se, jako bys Krista miloval, ale políbením mu smrtelnou ránu zasazuješ“. V otázce Kristově skryto jest mnoho bolu.

Tací „Jidášové“ vždycky byli, jsou a vždycky budou.

Jedním z nich byl na př. císař Julián Odpadlík, který se stavěl křesťanem, ale ve skutečnosti srdce jeho lnulo k pohanství.

Taková „náboženská“ přetvářka pravému náboženství mnoho škodí, neboť je zlehčuje. Věřící i nevěřící se jí pohoršují. Zvláště nepřátelům církve poskytuje vítanou záminku, aby škodolibě a zlomyslně mohli prstem ukázali a říci: „Hleďte, takové lidi církev vychovává a v sobě chová“. Proto právem dí svatý Jeroným: „Veřejně hřešiti není takovým hříchem jako dělati se svatým“.

Nikdo se nemá přetvářeti. Není třeba, abychom své chyby a nedostatky bez příčiny vyjevovali — před lidmi se také nesvlékáme — ale dělati se lepšími a nábožnějšími nežli ve skutečnosti jsme, rozhodně dovoleno není. Přetvářka jest zavržení hodná. Jest nečestná.

Kdo se přetvařuje, ztrácí přízeň u lidí. Přetvářeče nikdo nemiluje. Lidé snesou spíše hrubost, než takovou „podšitou“ lišku. Licoměrníka nemá rozumný člověk rád, štítí se ho, vyhýbá se mu, opovrhuje jím.

Nedomnívej se, že by tě lidé neprohlédli. Jako hned poznáme na člověku, je-li opilý, byť by se i snažil sebe rovněji státí a zpřímá jíti, tak ani přetvářka v člověku se neutají, ale jako šidlo z pytle hned na povrch vyleze a začne píchati.

Přetvářka jest hřích, proto jí nemá rád ani Bůh a bude ji trestati. Už prorok Isaiáš rozhorleně volal:

„Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé,
kladouce tmě za světlo a světlo za tmě,
pokládající hořké za sladké a sladké za hořké“.

(Is. 5, 20.)

V kajícím žalmu prosíme Boha, aby v nás obnovil „ducha přímého“.

Chraň se přetvářky! Říď se slovy, která napsal Jan Amos Komenský: „Vnitřek tvůj nechť s vnějším souhlasí: jakým viděn býti chceš, takým v pravdě buď, abys nebyl hrobu obílenému podoben. Myšlení, mluvení, činění nechť spolu souhlasí, srdce s ústy, ústa s rukou; člověk s dvěma srdci nestvůra jest“.

52. Bludařství.

(17. neděle po Svatém Duchu.)

„Jeden Pán, jedna víra.“
(Ef. 4, 5.)

Církev katolická obdržela od svého zakladatele poklad nesmírné ceny — pravou víru. Dostala i rozkaz, aby ji neporušenou zachovávala. Tuto strážnou službu vykonávala církev s neobyčejnou úzkostlivostí. Učení Kristovo pečlivě chovala, dítkám svým je ukazovala, vykládala, k věření předkládala a poroučela, aby se jím řídily. Cestu, kterou křesťan jíti má, vymezňovala věroučnými články. Kdo se jimi řídí, nastoupil cestu pravou, jde bezpečně, a bude šťasten, neboť dojde k cíli. Běda však, jestliže některý mezník vyvrátí nebo přeskočí a s cesty sejde! „Je-li ochoten přijmouti všecko, co Bůh zjevil, jest pravověřícím“ (svatý Augustin). Není-li ochoten, zabloudil — stal se bludařem.

Bludařstvím se prohřešuje, kdo tvrdošíjně nevěří pravdy, kterou církev k věření předkládá. Bludaři jsou lidé, kteří platně byvše pokřtěni vědomě a zatvrzele vyznávají učení církvi zavržené. Popírají buď jeden nebo více článků víry. Buď věří jen něco nebo věří nesprávně. Buď nemají víry obecné nebo mají víru špatnou. Vědí, že se od církve odchyľují, ale v bludu trvají, poučení odmítají a jím pohrdají.

Podobají se penězokazům, kteří napodobené peníze vyrábějí a je za pravé vydávají. Církev má zlato, bludaři pozlátko.

Bludaři odděľují se od stromu života. Lacordaire o nich praví, že jsou „listem spadlým se stromu pravdy a odnešeným větrem“.

V sedmém století jali se někteří bludaři jmenovati se řeckým slovem „katharoi“, což znamená asi tolik jako „čistí“. Rozhlašovali totiž o sobě, že oni mají čistou víru, ač ovšem to pravda nebyla. A nevysvětlitelným způsobem se stalo, že jim zůstalo jméno „kacíři“, které z řeckého slova povstalo. Jest to takový malý omyl dějin. Zůstalo jim jméno, které jim rozhodně nepatřilo a nepatří,

Zvláštní odrůda bludařů jsou rozkolníci. Tito nejsou ve věroučných věcech od nás příliš daleko. Odštěpili se od církve katolické skoro jen proto, že nechtěli a nechtějí uznati římského papeže za svou nejvyšší viditelnou hlavu. Věrouku katolickou skoro podrželi. Patří k nim hlavně nesjednocení Řekové a ruská církev pravoslavná.

Někteří křesťané sice také bloudí, ale není to jejich vinou. Jsou to pokřtění jinověrci, kteří nikdy ničeho o pravé církvi neslyšeli a jejího učení nepoznali. Jejich otcové šli s pravé cesty a zavedli i syny. Synové bloudí, ale přece nenazýváme jich bludaři — jmenujeme je jen zbloudilými pocestnými. Nezavrhujeme jich, ale provázíme je svou upřímnou soustrastí. Žijí v bludu z nezaviněné nevědomosti, před Bohem jistě ani bludaři nejsou — asi tak jako není zlodějem ten, kdo chová u sebe nespravedlivě nabytý majetek, ale neví o tom. A právem se domníváme, že Bůh i od nich právě tak s povděkem přijímá poctu, kterou mu prokazují, jako od nás.

Pokud pravé víry nepoznali, nejsou bludaři a nemají hříchu, jakmile však by ji poznali, ale přijati jí nechtěli, už přestávají býti bez viny.

Bludařství jest hřích. Pravé učení zjevil Bůh, a kdo by mu nevěřil, popíral by Jeho pravdomluvnost, což jest ovšem velmi těžkým proviněním. Proto právem je církev vždycky považovala za největší zločin. Svatý Jeroným pravil: „Nikdo není tak bezbožným, aby ho kacíř bezbožností nepřevyšoval“. Svatý Řehoř Veliký napsal: „Bludaři jsou moli, kteří drahocenný šat Kristův, církev, rozežirají“.

Bludařství se čas od času vyskytovalo a vyskytuje se v církvi od jejího počátku. Vždycky byl koukol mezi pšenicí. Kristovo podobenství o kookoli (Mat. 13)

bylo časové v každém století. Dle svatého Augustina vyrozumívají se totiž koukolem dílem kacíři, dílem zlí křesťané, kteří buď bludným učením, buď hříšnými skutky v církvi svaté dobré křesťany pohoršují v záhubu je uvádějíce. Už v dobách apoštolských někteří bloudili: Arius, kněz alexandrijský, popíral božství Kristovo, Macedonius, biskup cařihradský, popíral božství Ducha svatého, Jan Hus chybně vykládal učení o církvi, Martin Luther popíral božské ustanovení papežství, Jindřich VIII., král anglický, prohlásil se za hlavu církve, a jiní a jiní bludaři povstávali a nový a nový koukol zasévali.

Mnozí z nich byli dříve kněžími, a místo co měli vésti věřící ke spáse, vedli je k záhubě. Stav kněžský na jedné straně vydal poměrně nejvíce světců, ale na druhé straně také poměrně nejvíce bludařů.

Příčiny bludařství byly různé. Nejčastěji to byla neposlušnost, vzdorovitost, nedostatek sebezáporu nebo pýcha. Svatý Irenej dí: „Uražená pýcha to obyčejně byla, která takové lidi na scestí přivedla“. A svatý Augustin napsal: „Jiná sekta jest v Africe, jiné kacířství na východě, jiné v Evropě, jiné v Mesopotamii. Na rozličných místech rozličná kacířství, leč všechny zplodila jedna matka, hrdost; jakož všechny věrné, po veškerém světě rozšířené křesťany jediná zrodila Máti. — církev katolická“.

Když se v některém století nějaký blud vyskytnul, obyčejně lidstvo zaujal a jako mor rychle se rozšířil.

Církev proti bludům vždycky bojovala. Bylo to a jest dosud její povinností. Přejala pravdu a neporušenou má ji zase předati věkům budoucím. Nesmí dovoliti, aby její drahocenný poklad byl zmenšen anebo porušen. Nemohla a nemůže připustiti, aby učení její bylo pokaženo. Kdykoliv někdo se odvážil tak činiti, vypověděla mu přátelství a zahájila proti němu boj. Opírajíc se o slova svého zakladatele „Kdo církve neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán“ (Mat. 18, 17), bylo-li nutno, vyloučila jej ze svého společenství. Už svatý Pavel s rozhodností volal: „Kdybychom my nebo anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet“ (Gal. 1, 8). Když se objevilo v církvi nějaké „cizí těleso“, které ohrožovalo zdraví celku, vždycky se

odhodlala včas je odstranit. Nepomáhaly-li prostředky mírné, napomínání a výstrahy, sáhla k operaci — vyobcovala z církve.

V dřívějších dobách potlačoval kacířství i stát. Byl totiž toho domnění, že bude zdrav, bude-li stát na zdravém základě, a za nejzdravější základ státního pořádku považoval katolickou víru. Proto každého, kdo víru tuto rušil, považoval za nepřítele státu. Tak na př. mistr Jan Hus upálen byl na základě zákona státního.

V našich zemích v poslední době kromě čiré nevěry rozšířilo se mnohé bludné učení. Až z Ameriky přišly k nám různé náboženské sekty lovit. Mají různé učení, různé cíle a různými prostředky získávají stoupence. Jest až směšno, když na př. vidíme, že hloučky dívek „Armády spásy“, spíše v mužských než ženských šatech oděných, s dlouhými trumpetami na zádech procházejí ulicemi pražskými, hudbou připoutají posluchače, a kazatel, který je provází, anglickou řečí do duše mluví chodcům, a jeho řeč někdo do češtiny teprve překládá. Různé „lmky“, „lwky“ lákají zase výhodami hmotnými, methodisté, adventisté a jiní „pracují“ schůzemi, přednáškami, brožurami, a novinami, církev československá vábí českou bohoslužebnou řečí, evangelíci svým názvem, překřtívše se na církev „českokobratrskou“ . . . Jaká to nebezpečí číhají na nás katolíky na všech stranách!

Katolíku! Podrž si víru svých otců! Chraň se bludů! Nevzdaluj se od čistého pramene!

Užij všech zbraní proti nepřátelskému náporu!

V pokoře se podrobuj všemu, čemu církev katolická učí! Pokorná víra jest nejlepší ochranou před bludem. Vzbuzuj často božskou ctnost víry a o zachování víry se modli! Pros Ducha svatého o dar osvětlení rozumu, abys rozpoznal pravdu ode lži. Cvič se v sebezáporu a v sebeovládání! Přemáhej náruživost!

Poučuj se o člancích naší víry ať již pozorným posloucháním kázání, křesťanských cvičení a náboženských přednášek nebo četbou náboženských knih a spisův. Pozornost věnuj hlavně spisům apologetickým čili obranným. Poučení o člancích víry jest už samo v sobě nejlepší obranou. Neštěstím jest nedostatečná vzdělanost.

Pamatuj také na následky! Kdo ve víře pobloudil, připravil se o duševní klid a spokojenost na zemi, a jaká bude jeho věčnost, na to nechceme ani pomyslet . . .

Kdyby se ti naskytla příležitost slovem nebo perem víru obhájit a tušil-li bys v sobě k tomu schopnosti, nepomeň toho, neboť si tím můžeš zjednat mimořádných zásluh.

Bludů n'esmíme se zastávat a je omlouvati. Omlouvati nebo hájiti je znamená míti na nich už podíl.

Bludaři, aby skutek svůj omluvili a svědomí své utlumili, se zálibou poukazují na „zlořády“ v církvi. Neupíráme, že by se mohly vyskytnouti případy, kdy by bylo žádoucí v církvi něco poopravit, ale k tomu máme jiných účelnějších cest s dostatek, a není třeba hned boutati věroučný základ. Ostatně o „zlořádech“ v církvi pravidelně nejvíce mluví ti, kteří jich na svých zádech vlekou celý ranec.

Není dovoleno bludy šířiti. Kdo je roznášejí nebo i prostomyslným a nevědomým lidem vnucují, těžkého hříchu se dopouštějí.

Také jest zakázáno s bludaři bez potřeby obcovati. Už evangelista svatý Jan napomínal: „Přichází-li někdo k vám a nepřináší-li tohoto učení, nepřijímejte ho do domu, ani ho nepozdravujte“ (II. Jan 10). Svatý Pavel napomínal Tita: „Člověka bludaře po jednom a druhém napomenutí se varuj, věda, že takový (člověk) jest převrácen a hřeší, sám sebe odsuzuje“ (Tit. 3, 10. 11). A Thessalonickým psal: „Přikazujeme vám, bratři, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, abyste se stranili každého bratra, který se chová nepořádně a ne podle naučení, které jste obdrželi od nás“ (II. Thess. 3, 6).

Ovšem stále se musíme snažiti bludaře získati a je na pravou cestu uvést. Nepohrdejme jimi, nezalvrzujme se nad nimi, ale hleďme je přivést do lůna církve. * Kdybychom viděli člověka, který tone v bahně, nepůjdeme nevšimavě dále, nepomineme ho bez pomoci, nevysmějeme se mu snad, nýbrž půjdeme a podáme mu ruky pomocné. Vyvarujme se i jen zdání nějakého úskoku, ale postavme jim zlatý most, aby každé chvíle bez obtíží a uzardění k nám přejíti mohli. Násilí

nepomůže nic, ale láska divy tvoří. Svatý Jan Zlatoústý pravil: „Křesťanu není dovoleno mocí a nucením proti bludu bojovati, nýbrž toliko důvody, toliko mírností. Protož také žádný z křesťanských císařů takových rozkazů proti pohanstvu nevydal, jako císařové pohanští proti křesťanům“. Blahoslavený Klement Hofbauer říkal: „Kéž bych měl milost, abych obrátil všechny nevěrce a bludaře; ve svých náručích a na svých bedrách nosil bych je do církve katolické“.

Za obrácení bludařů se modleme Svatému Dominiku podařilo se modlitbou, hlavně modlitbou svatého růžence, tisíce bludařů získati. Modlitba zmůže velmi mnoho.

53. O křivém podezřívání.

(18. neděle po Svatém Duchu.)

Fariseové plížili se za Kristem, kudykoliv chodil, slídili po jeho slovech a přisuzovali mu zlé úmysly. Tím způsobili dobrotivému jeho srdci mnoho bolu. Když odpustil ochrnutému jeho hříchy, mysli si, že se rouhá, takže byl nucen s výčitkou se jich tázati: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?“ (Mat. 9, 4). Když osvobodil ubohého posedlého od zlého ducha, pravili: „V Belzebubu, náčelníku duchů zlých, vymítá zlé duchy“ (Luk. 11, 15). Když v Jerichu vešel pod střechu kajícího, reptali řkouce: „K člověku hříšnému zavítal“ (Luk. 19, 7). Když v Bethanii v domě farisea Šimona Maria Magdalena drahou masť jej pomazala, myslil si hostitel: Kdyby tento byl vševedoucí, věděl by, že jest žena ta hříšnicí, a nepřijal by od ní té služby.

Kristus dobře farisey znal, věděl o nich, že rádi jiné podezřívají, a proto v podoběnství o fariseovi a celníkovi, kteří vešli do chrámu se pomodlit, vyobrazil farisea, kterak vykládá Pánu Bohu, co všechno dobrého dělá, a pohrdlivě prstem ukazuje tam na toho hříšníka klečícího vzadu u dveří chrámových a vidí v něm jen špatnosti.

Co činili tehdy fariseové, činí mnozí lidé i za naší doby — o svých bližních bez dostatečné příčiny něčeho zlého se domýšlejí. Říkáme, že

své bližní křivě podezřívají. Místo slov „křivé podezřívání“ používají někteří raději slov „křivé podezírání“, chtějí tak názorněji podstatu onoho hříchu naznačiti: že totiž se ho ten dopouští, kdo se na bližního jaksi ze spoda, úkosmo a nerovně dívá.

Nehřeší, kdo nedůvěruje člověku, kterého nezná. Nehřeší, kdo si o jiném na základě jeho dřívějšího jednání tvoří špatný úsudek. Tak na př. kdo něco ukradl a byl z krádeže usvědčen, smíme se o něm domnívat, že jest nepoctivý člověk; tomu, kdo nás nebo někoho jiného už někdy oklamal, jsme oprávněni nedůvěřovati; smíme pochybovati o pravdivosti slov toho, kdo nás již jednou přelhal. Kdyby se nám něco ztratilo, a my vyslovíme podezření, že nám to vzal známý a jindy již usvědčený zloděj, nehřešíme. Ale kdybychom bez důvodů někoho považovali za zloděje, podvodníka nebo lháře, nebyli bychom bez viny. Kdo si tvoří o někom špatný úsudek bez závažných důvodů, chybuje.

Hřích podezřívání vřdycky byl a jest velmi rozšířen. U mnohých lidí jest náklonnost k němu velmi vyvinuta. U některých dokonce se zdá, jako by tvořila nutnou součástku jejich přirozenosti.

Dějiny všech věků a národů, církevní i světské, poskytl nám dokladů až nadbytek.

Na př. král Herodes, když se dověděl od východních mudrců, že se narodil nový král, hned pojal podezření, že by ho mohl připravit o královský trůn. Křivé podezření vedlo jej k ukrutnému rozkazu, že pacholata betlemská mají býti povražděna.

K tomuto hříchu náchylni byli i apoštolové, pokud ovšem jich Kristovo učení zcela neproniklo a nepřetvořilo. Když jednou provázejíce Mistra spatřili člověka slepého od narození, tázali se: „Mistře, kdo zhřešil, tento-li, čili rodiče jeho, že se slepý narodil?“ Usuzovali totiž dle mínění tehdy všeobecně rozšířeného. A tu Kristus jim odpověděl: „Ani tento nezhřešil ani jeho rodiče“ (Jan 9, 3).

Český dějepisec V. V. Tomek vypravuje, že král český Jan Lucemburský (1310—1346) máje manželku svou Elišku v podezření, jako by byla proti němu a chtěla ho vlády zbaviti, zbavil ji vši vlády v Čechách a poručil, aby se

odstěhovala na Mělník. I tříletý syn Václav (Karel IV.) byl i s chůvami držán po dva měsíce ve vězení.

I v každodenním životě setkáváme se s touto neřestí velmi zhusta. Když si nesou děti vysvědčení ze školy, vyčítají si: „Tobě dal pan učitel jednotku, protože jste bohatí, a mně dal dvojku, protože jsme chudí“. Když jdou rozvadění sousedé od soudu, praví ten, který prohrál: „Musil jsem prohrát, protože jemu soudce nadřžoval“. Kdo dostane menší výměr na daně, jistě asi na berní správě něco podmáznul.

Podezřívání natropilo už ve světě mnoho zla. Zpřetrhalo pásky něžného přátelství, znesvářilo kněze s osadníky, otrávilо spolkový život a podkopalo spokojenost rodinného života. Začne-li podezřívati manžel manželku nebo manželka manžela, rázem v peklo se mění ráj domácího krbu. Ano, známy jsou případy, že služka, která upadla do těžkého podezření zpronevěry, utopila se dříve než se celá záležitost vyřídila, a její nevina se ukázala.

Jeden klenotník měl učně. Jednou našel u jeho postele uschovány dva drahokamy. Hned považoval učně za zloděje, vyplísnil ho, potrestal a vyhnal. Ale brzy zpozoroval, že kaménky zanáší a uschovává ochočená straka, kterou ve svém domě choval. Uznal, že hochovi těžce ublížil, ale viny zcela napraviti už nemohl.

Kdo bez příčiny jiné křivě podezírá, ukazuje, že má zlé srdce. „Dobrý člověk z dobrého pokladu srdce svého přináší věci dobré, a špatný člověk ze špatného pokladu přináší věci špatné; neboť z hojnosti srdce mluví ústa jeho“ (Luk. 6, 45). „Kdo sám není zlým, nedomýšlí se také o jiných zlého“ (svatý Řehoř). „Kdo sám v sobě jest uklidněn, nepodezřívá nikoho. Ale kdo sám jest nespokojen a podrážděn, bývá zmítán všelijakým podezříváním; ani sám nemá v sobě pokoje ani jiných na pokoji nenechá“ (blahoslav. Tomáš Kempenský). Oči toho, jenž jest zlobou naplněn, potahují se zákalem, takže všude kolem sebe také jen zlo vidí. Lahodí mu, může-li poukázati, že také mnozí jiní jsou špatní, poněvadž jeho vlastní špatnost mezi nimi se ztrácí a zaniká. Špatnosti jiných vyhledává a zveličuje, aby v jejich stínu svou vlastní ukryl. Čím více má chyby, tím více by jich rád našel na

jiných. Podle sebe soudím tebe. Každý cikán podle své planety hádá. Kdo v té peci sedá, jiného tam hledá. Svatý Chrysostom praví: „Jen zlý člověk velmi rád se domnívá, že ostatní jsou právě takovými jako on“.

Poněvadž křivé podezírání jest známkou zlého srdce, máme se ho až úzkostlivě chrániti. Neukazujme světu, že jsme zlí. Jsme-li k němu náchylni, zahajme boj proti této zlé náklonnosti.

Křivé podezírání jest hříchem proti spravedlnosti. Spravedlnost velí, abychom ponechávali každému, co mu patří. Jestliže bez příčiny chceme někomu sáhnouti na jeho největší poklady — čest a dobré jméno — dopouštěli bychom se na něm veliké nespravedlnosti.

Starozákonního trpitele Joba chtěl Bůh zkoušeti. Vzal mu majetek, děti i zdraví. Tolik těžkých ran bylo na jednoho člověka a v době tak krátké až příliš mnoho. Ale snad všechny ty rány ho tolik nebolely, jako ho bolelo podezření jeho tří přátel, kteří ho přišli navštívit a kteří místo potěšujících a soucitných slov vmetli mu ve tvář výčitku, že si ta utrpení zasloužil, a že jsou trestem za nějaké jeho tajné hříchy. Toto nespravedlivé podezření ubohého trpitele nesmírně zabořilo. Srdce jeho sevřelo se nevyslovitelným bolem. — Jobovi přátelé dopustili se nejen veliké společenské netaktnosti, ale i nespravedlnosti.

Křivé podezírání jest hříchem proti křesťanské lásce. Tato láska nám velí, abychom o bližních dobře smýšleli. Nikoho nemáme považovati za špatného, pokud jsme o jeho špatnosti nenabyli důkazů. Svatý Anselm říkával: „Raději se chci klamat, mysle dobré o zlých, nežli abych myslil zlé o dobrých“. Tak mluví pravý křesťan. Jest sice na světě mnoho lidí zlých, ale nechťejme říkati, že by zlými byli všichni. O dobré vůli a ctnostech svých bližních bezdůvodně nepochybujeme. Kdo jest předem zaujat proti lidem, ať už o lásce nemluví.

Křesťanská láska, o níž Spasitel pravil, že na ní spočívá celý zákon i proroci, má křesťana úplně proniknouti přetvořiti a srdce jeho tak naplniti, aby se stalo ohniskem šlechetného smýšlení. Svatý Pavel ji velebil: „Láska jest shovívavá, dobrotivá; láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá; nehledá svého prospěchu,

neroztrpčuje se, nemyslí o zlém“ (I. Kor. 13, 4. 5). Kdo se zálibou o jiných zle smýšlí a bezdůvodně je podezírá, ukazuje, že ho křesťanství dosud neproniklo, a že vlastně ani nemá práva křesťanem se nazývat. Kdo chce zváti se křesťanem, ať také křesťansky smýšlí a jedná.

Dobří i zlí na lásku čekají, a křesťan nesmí ji nikomu odírat. Svatý Tomáš Akvinský pravil: „Kdo o zlých smýšlí dobře, nedopouští se bezpráví, ale dopouští se ho ten, kdo o dobrých myslí zle“.

Zvykni si zpřímá a okem láskyplným hleděti na lidi.

Končím povzbuzujícími slovy proroka Zachariáše: „Žádný nemyslete zlého proti příteli svému v srdcích svých“ (Zach. 8, 17).

54. Krádež.

(19. neděle po Svatém Duchu.)

„Kdo kradl, již nekraď.“
(Ef. 4, 28.)

Kdo jinému potajmu bere majetek, na který nemá práva, dopouští se krádeže. Člověka takového, protože zlo dělá, nazýváme zlodějem. Nedopouští se tedy krádeže, kdo bere cizí věc s vědomím majitele, jako na př. když dělnice jdoucí večer z práce bere si s sebou domů košík brambor, nebo když si někdo bere něco proto, že má na to právní nárok, jako na př. když by někdo zabavil někomu majetek, protože neplatí dluhů. Také ovšem nemůže býti zván zlodějem, kdo by odňal šilenci sekeru, kterou by mohl způsobiti neštěstí, nebo kdo by odňal někomu střelnou zbraň, protože má v úmyslu sebe nebo jiného zastřeliti.

Přerozmanité jsou druhy krádeže. Jsou na příklad krádeže domácí, kdy dítky okrádají své rodiče, nebo kdy manželka potajmu odprodává vejce, máslo neb obilí, aby měla na „parádu“ nebo aby mohla podstrkávat synům nebo dcerám, nebo když služební okrádají své zaměstnavatele; jsou krádeže polní a lesní, jimiž hřeší ti, kteří kradou obilí, ovoce, krmivo, dříví v lese, pyllačí nebo loví ryby v cizích vodách; slyšíme o krádežích

peněz, spořitelních knížek, cenných papírů, o krádežích cenných předmětů, jako peřin, šatstva, prádla, o krádežích potravin, jako masa, vykrmených husí nebo vepřů a pod. V dobách pokleslé mravouky okrádají mnozí obecní a státní majetek a obohacují se na úkor veškerého občanstva.

O jednom občanu se vypravovalo, že změnil svému sousedovi jeho kůži. Jak se to stalo? Občan ten totiž byl obuvníkem, jeho soused dal si k němu šíti obuv a přinesl si na ni dobrou kůži, obuvník však si ji nechal a ušil mu obuv z kůže jiné — horší.

V okrádání jiných jsou lidé nadmíru vynalézaví, a nikdo na světě nedovedl by vypočítati všechny způsoby, kterých k cíli tomu používají.

Ačkoliv nemáme v úmyslu druhý krádeží dále se obírat, přece jen nemůžeme opominouti zmíniti se zvláště o dvou družích, které jsou zvláště hříšné a které také označujeme zvláštními názvy. Jsou to svatokrádež a loupež.

Svatokrádeží se prohřešuje, kdo ukradne nějakou věc posvěcenou nebo ku vykonávání bohoslužby určenou nebo věc tvořící součástku posvěcené budovy nebo posvěceného místa. Sem patří okrádání kostelů a hřbitovů. Krádež v kostele nebo na posvěceném hřbitově jest mnohem těžší než na místě obyčejném. Na obyčejném místě okrádáme lidi, ale tam jako bychom i samého Boha okradli.

V naší době bylo už velmi mnoho kostelů okradeno, a nám nezbývá nic jiného, než vysloviti nad zjevem tímto hluboké politování a nazvati jej skvrnou našeho věku, jenž se zálibou nazývá se „osvíceným“ a „pokrokovým“. Zloději byli vždycky, ale i ti nejzvrhlejší z nich plížíce se noční tmou, kostel pominuli, a ani jim nenapadlo se tam vloupati. Kostel, byť i o samotě a nehlídán, stál bezpečně a netknul. Na kostely vrhla se teprve naše doba, a to jest právě známkou jejího hlubokého mravního poklesu.

Druhý význačný druh krádeže jest loupež. Dopouští se jí, kdo bezprávně a násilím cizí majetek bere, kdo přepadává na cestách a v lesích chodce, je zraňuje nebo zabíjí a okrádá, vraždí hlídače, otevírá pokladny, vylupuje skladiště, zastavuje a vylupuje poštovní vozy, vlaky atd.

Netvorům těm říkáme loupežníci. Tvoří obyčejně celou společnost.

Roku 1919 brzy po ukončení světové války potulovala se podobná společnost po jižních Čechách; vždy v noci obstoupilo několik v obličejích počerněných mužů s ručnicemi některý, obyčejně ošamělý, lidský příbytek, vnikli dovnitř, obyvatele zastrašili, zranili a okradli. Druhé noci objevili se v krajině třeba několik hodin vzdálené. Krajiny na Tábořsku žily ve strachu před touto zlotřilou tlupou několik měsíců, až konečně se podařilo četnictvu ji pochytati a pozavírat.

V knize „Cesty misionářské“ na straně 20. vypravují misionáři Huc a Gabet, kterak na „Dobřím pohoří“ v severních končinách Číny číhají loupežníci na cestující, přepadávají je a olupují. „Přijdou přátelsky k pocestnému a osloví ho vlídně: Milý starší bratře, jsem unaven, nemohu jíti pěšky; zajisté neodepřeš mi svého koně. Nemám též peněz — daruj mi svůj váček; a jest dnes notný mráz — půjčíš mi snad kožich? — Učiní-li „starší bratr“, oč byl žádán, loupežník poděkuje mu zdvořile; kdyby se však zdráhal a bránil, užije lotr násilí a ztýrá, ano i zavraždí odpůrce.“ Přicházíme do pokušení zařadili tyto lotříky pro jejich jemný způsob jednání do nějaké nižší kategorie, ale nemůžeme si pomoci — musíme je přece jen ponechati mezi loupežníky.

Proč lidé kradou? Někteří kradou z nouze, ale těch jest poměrně nejméně. Vína jejich bývá také nejmenší. Ale mnohem více jest těch, kteří kradou proto, že nechťi pracovati. Místo aby si živobytí vydělali namáhavou prací, chtějí obživiti se způsobem pohodlnějším — klidí, kde neseli. Pracovati nechťejí, jísti ano. Někteří kradou z lakoty. Mají sice, čeho k živobytí potřebují, ale chťejí míti více. Touha jejich po bohatství nikdy není ukojena. Mají-li už dost, baží, aby měli ještě více. Někoho žene ke krádeži pýcha. Aby se mohl nádherně šatiti, blýsknouti se v automobilu, jezdit na léto do lázní a kavalírsky žíti, sáhne do pokladny, kterou spravuje, nebo vůbec nepoctivým způsobem si peníze opatruje. Někteří kradou ze zvyku. Viděli třeba krádež už u rodičů nebo u svých zaměstnavatelů, naučili se jí a zvykli si na ni. Zvyk má železnou košili.

Ve staročeské básni „Malé i velké desatero“ vypravuje se o krejčím, který byl tak zvyklý okrádati zákazníky, že ustříhnul z látky kousek i tehdy, když šil plášť své vlastní ženě. Synáček, který ho pozoroval, mu pravil:

„Nekraď, ten plášť kráješ matce“.

Krajčí mu odpověděl:

„To jáz, synu, dobře věděl;
kromě pro paměť činím to,
abych vezdy pomněl na to“.

Měl tedy strach, aby si krásti neodvyknul . . .

Někteří lidé prý mají vrozenou náchyllost ke krádeži. „Čerta by vzal, kdyby se mu netřepal“, říkají o nich lidé. Lékaři to učeně jmenují „kleptomanie“. Kleptomanií rádi se omlouvají ti, kteří kradou ve velkém. Připouštíme sice, že následkem prvního hříchu nakloněna jest lidská vůle ke zlému, ale nepřipouštíme, že by člověk zdravých smyslů neměl býti za své zlé skutky odpověden.

Také nemůžeme souhlasiti s moderními názory na krádež. Roku 1922 vydal dr. Josef Velenovský v Praze knihu „Přírodní filosofie“, v jejímž dílu II. na straně 138. píše, že „ukradne-li zloděj někomu peníze, jest to jen jeden z různých způsobů opatřiti si peníze“. Tedy, velectění páni zlodějové, jest to jedno, opatřujete-li si peníze prací a šetrností nebo krádeží . . . Tak hluboko pokleslo moderní mravní cítění. Bohudíky, naše náboženská mravouka tak hluboko poklesnouti nemůže.

Krádež ruší osvědčený společenský řád, a proto nutno ji odsouditi. Náš společenský pořádek vybudován jest na zásadách soukromého vlastnictví. Kdyby lidé byli mravně úplně dokonalí, bylo by možno mluvit o společném majetku, jako tomu na př. bylo v prvotní církvi; ale že sobectví jednotlivců jest veliké, a v srdcích lidských bliženské lásky málo, přiklonili se nejvýznačnější duchové a společnost lidská ve svém celku k názoru, že soukromé vlastnictví jest nutným.

Co kdo má, jest jeho majetkem. Co zdědil, dostal, vydělal, uspořil nebo vůbec právně nabyt, jest jeho. Takový majetek není krádeží, jak revolucionář Proudhon chtěl světu namluviti. Každý jest oprávněn a povinen svůj majetek hájiti a dobře s ním hospodařiti. Z Boží vůle

jej má, proto mu říkáme také „zboží“. Že bude z něj ovšem také Bohu účty skládati, jest samozřejmo.

Aby občané lépe svůj majetek uhájili, sdružují se v celky jako jsou obec, okres, země a stát. Státní správa stará se o majetkovou bezpečnost, ustanovuje četníky, strážníky, finančníky a soudce, na kterážto zařízení si občané ve způsobě daní připlácejí.

Všichni panovníci vydávali přísné zákony proti zlodějům. Ina, král Anglosasů, vydal roku 693 zákon, dle něhož zloději ruka nebo noha odňata býti měla. Dopustil-li se někdo loupeže, měl býti trestán smrtí.

Když křížácká vojska roku 1190 dobyla Jerusalema, vydány byly přísné rozkazy, aby byla udržena kázeň. Tak na př. kdo by něco ukradl, tomu se měla oholiti hlava, měl býti polit vřelou smolou a pískem a peřím posypán.

Také náš občanský zákoník obsahuje mnohé trestní paragrafy proti zlodějům.

Krádež trestala vždycky i církev. Dle starých zákonů církevních musil ten, kdo někam se vloupal a něco ukradl, ukradenou věc i s náhradou vrátiti a po celý rok o chlebě a vodě pokání činili. Veřejné pokání později církev sice zrušila, ale přece kněžím poroučí, že mohou kajícím teprve tehdy dáti rozhřešení, když se odhodlali ukradený majetek zcela navrátiti a učiněnou škodu nahraditi.

Tak souhlasně stát i církev krádež potlačuje, a kdo chce býti dobrým státním občanem a dobrým katolíkem, nesmí se jí dopouštět. Zde se shodují stát i církev ve svých názorech úplně.

Ukradený majetek nepřináší požehnání. Nejen že připravuje člověka o duševní klid a zahrnuje ho výčitkami svědomí, ale podrývá i základy, na nichž ostatní jeho třeba poctivě nabytý majetek stojí. Svatý Vincenc Ferarský dí: „Získáš-li tisíc zlatých spravedlivě, a je-li mezi nimi jeden nespravedlivý, pohltí všechny spravedlivé, právě tak jako shnilé jablko nakazí a zničí jablka zdravá“. Kletba vchází do domu, do něhož vchází cizí majetek.

Na podzim hnali „husáci“ veliké hejno husí vesnicí. Za vsí u cesty stála osamělá husa. Nikdo se nedíval, nikdo ji hned nepohřeší, nikdo jí v tom ohromném

množství nepozná — zajmuli ji tedy do stáda. Hnali dále. Měli o jednu více. U nejbližší hospody si popřáli, protože opravdu koupili velmi lacino . . .

Přihnali husy domů a zavřeli je na noc. Ráno však jedna ležela v příhradě nehybná a už studená. Byla to bezpochyby ta, kterou za pět prstů koupili. Ale za dva dny skáplo jich asi deset a za tři dny asi padesát. A konečně z celého velikého hejna zbylo jich jen několik.

Pátrajíce po původu moru dověděli se, že v oné vesnici v jednom statku zašlo celé hejno husí, a poslední že rolník vyhnal za stodolu. To byla právě ta, kterou s takovou chytrostí zajmuli, si přisvojili, a která jim celé hejno nakazila. Kdo stojí o cizí, přichází o své. Příhoda tato skutečně se stala a není snad vymyšlena.

Krádež jest velmi nečestná. Vše ostatní svět spíše odpustí nežli krádež. Toho jsou si zloději také vědomi a proto volí ke svým zločinům nejraději noční tmou. A jsouce dopadeni tvrdošíjně zapírají. Když trhal řepu, byl právě takový vítr, že se chtěl jenom přidržeti, aby ho vítr neodnesl. A když nacpal pytel jetelem, chtěl jenom doma hledati čtyrlístek pro štěstí. Mnozí zloději když viděli, že jsou usvědčeni, hanbou ani nevycházeli ze svých příbytků, nespali, ano někdy raději skončili sebevraždou. Dobře dí Písmo svaté, že „zloději kyne hanba a pokuta“ (Sirach. 5, 17).

Krástí jest hřích. V každém domě, u každé cesty, u každého pole a u každého stromu stojí hlídač a chrání je. Hlídač ten jmenuje se „Nepokradeš!“ Sám Bůh ho tam postavil. Tento pan Nepokradeš jest nejen hlídačem, ale i soudcem. Nic mu neujde, nikdy nezaspí, vidí i potmě, vše zapíše, spočítá a zváží. Zisk v kapse, ale škoda na svědomí. Čím větší škoda okradenému povstala, tím více jest svědomí obtíženo. Trest následuje jistě, někdy hned v zápětí, jindy později, někdy hned na zemi, jindy až na věčnosti, ale neujde mu nikdo. „Ani zloději, ani lakomci, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči neobdrží království nebeského“ (I. Kor. 6, 10).

Proto „kdo kradl, již nekraď, nýbrž pracuj spíše, dělaj rukama svýma“ (Ef. 4, 28).

55. Zodpovědnost.

(20. neděle po Svatém Duchu.)

Nejsem na světě sám. Nade mnou jest Bůh, a vedle mne jsou lidé. Bůh mi dal tělo i duši a pravil mi, že budu ze všeho účty skládati. Snad brzy už uslyším jeho výzvu: Vydej počet z vladařství svého! Jsem jeho služebníkem a budu ze svého hospodaření skládati před ním účty. Ze svého života, ze svých činů i z jejich následků, z toho, jak jsem plnil povinnosti svého stavu, a vůbec ze všeho se budu muset Pánu Bohu zodpovídati.

Ale žiji zde i s jinými a pro jiné, a moje jednání nemůže jim býti lhostejno. Moje práva jsou omezena právy jiných. Moje povinnosti určeny jsou stavem, který ve společnosti lidské zaujímám. Moje zodpovědnost i před lidmi jest veliká.

Bůh z plnosti moci, kterou má, něco také lidem uděluje. Jednomu méně, druhému více, ale každému něco. Veškeru moc, kterou kdo na zemi má, odvozujeme od Boha. V něm jest soustředěna, od něho vychází, od něho ji lidé přijímají a jemu jsou zase z ní odpovědni. I když se jim zdá, že jsou zodpovědni lidem, přece jen konečná zodpovědnost náleží Bohu. V něm svět začal a v něm končí.

Říkají-li už lidé ukládající někomu nějakou povinnost „činím tě za to zodpovědným“, tím spíše může tak říci Bůh.

Každý, kdo nějakou hodnost přijímá, má si býti toho vědom, že od Boha ji přijímá, že ji z vůle Boží má a vykonává, a že poslední jeho zodpovědnost odnáší se až k Bohu.

Otec má přesně vymezené povinnosti k dítkám. Má je dobře obstarati a zaopatřiti, o jejich blaho tělesné i duševní dbáti. Viz jen, jak úředník královský v Kafarnaum, jehož syn se roznemohl, spěchá k nebeskému lékaři, aby mu jej zachránil.

Matka jest zodpovědna za dítko již před jeho narozením, a čím více dítko roste, tím větší jest její zodpovědnost. Má pečovati o jeho tělesný i duševní vývin. Má je dobře vychovávat i udělati z něho prospěšného člena společnosti lidské. Nesmí říkati „ve škole ho vy-

chovají“ nebo „mistr ho napraví“, nýbrž má ho vychovati a napravit sama, neboť jest to její dítě.

Před soudnou stolicí Boží budou se rodiče zodpovídati nejen z toho, jak sami žili, ale i z toho, jak své dítky vychovali.

Chůva, která přejímá část mateřské péče na sebe, má se o dítko dobře starati a pečlivě dbáti, aby k úrazu nepřišlo.

Kněz jest zodpověden za své osadníky. Má je ve svatých pravdách vyučovati, svátostmi jim ochotně přisluhovati, cestu spásy ukazovati, a je-li třeba, i chyby jejich jim vytknouti. Zřejmo, že zodpovědnost jeho jest nesmírná. Když se jeden kněz zdráhal převzít duchovní správu osady pokažené a poukazoval svému biskupovi na zodpovědnost, kterou by z ní nesl, konejšil ho biskup vlídnými slovy: „Málo se vám předává a proto i málo se bude od vás požadovati. Kdo více dostal, více bude na něm žádáno“.

Jeden kněz, když pořizovali na osadě nové zvony, podnikal všechny kroky, aby byly dokonalé. Říkal: „Pořizují se na celá staletí, a jsme i budoucím věkům za ně zodpovědní“.

Učitel odpovídá za své žáky. Má se opravdově vynasnažiti, aby je prospěšným věcem naučil. Ředitel má dobře dohlédati nejen na žactvo, ale moudře vésti i učitelský sbor.

Mistr se má starati, aby se učedník dobře vyučil řemeslu, a aby z něho vypěstoval řádného a spolehlivého řemeslníka. „Kdo tě učil?“ ptají se lidé.

Továrník, hospodář a jakéhokoliv druhu zaměstnavatel přejímají zodpovědnost za dělníky, čeládku a vůbec za ty, které ve svých službách mají.

Lékař nešetří pražádné námahy, jedná-li se o vyléčení nemocného. I v noci ochotně vstane, aby vyšetřil jeho stav, předepsal vhodný lék a zařídil účelnou obsluhu. Podobně činí i ošetřovatel neb ošetřovatelka. Nemocný nemá viděti nikdy tváře mrzuté a neochotné.

Strojvůdce musí si toho býti vědom, že na jeho bdělosti závisí sta lidských životů. Běda mu a běda těm stům, kteří v důvěře svěřili mu své životy, kdyby polevil ve své ostražitosti, kdyby usnul nebo snad dokonce se opil!

Hlídač bdělým okem střeží skladiště, hajný hlídá pole i les, p onocný prochází ulicemi města, a hlásný na věži stojí na stráži, kdyby snad někde vypukl oheň, aby hned zvonil na poplach.

Úředník má zastávat svůj úřad s ochotou a láskou. Má se snažit, aby co nejvíce prospěl státu, obci, okresu, závodu nebo vůbec tomu, kdo jej ustanovil a platí. Úřad svůj má zastávat svědomitě.

Přichází-li v úřadě do styku s lidmi, může si zjednat velikých zásluh tím, že jim svědomitě poradí, poučí je, žádosti jejich odborně doplní, vyřízení jich usnadní a zkrátí.

Odkládá-li vyřizování nebo vyřizuje-li podání nesprávně, může způsobit mnohé nepříjemnosti a škody. V jednom případě povstala vdově nedozírná škoda, protože soud neprojednal včas pozůstalost po jejím zemřelém muži.

Finanční úředník vyměřující daně má mít na zřeteli nejen zájem státu, ale také dbát, aby poplatníků nespravedlivě nepřetěžoval.

Na výroku soudců a porotců často závisí život nebo smrt člověka.

Úředník má svůj úřad brát vážně. Jestliže však jen s odporem překročuje práh úřadovny, jestliže na tu „nádeničinu“ nadává, jestliže v úřadě píše si dopisy nebo vyřizuje své soukromé záležitosti, nebo netrpělivě se dívá na hodiny, brzo-li už bude dvanáct, jak pochopil svoji zodpovědnost?

Jest tisícero různých úřadů, není možno každého zvlášť jmenovati, ale řekněme úhrnem: Každý, ať jest kdokoliv, ať jakýkoliv úkol koná, má jej konati svědomitě, neboť jej koná nejen pro sebe, ale i pro jiné.

Ano i ten sládek, který pivo vaří, má je vařit z chmele a nikoliv z vrbové kůry, protože jest odpověden za žaludky těch, kteří je pijí.

Jest ještě jiná zodpovědnost, jmenujme ji třeba „zodpovědností veřejnou“, kterou mají ti, kteří zvoleni byli svými spoluobčany do zastupitelstev obecních, okresních, školních výborů, do sborů zákonodárných, v čelo spolků, různých komisí a korporací. Spoluobčané poctili je svou důvěrou a očekávají, že jí nezklamou. Mají svítiti jako svíce postavená na kbelík. Čím výše stojí, tím větší

má býti jejich nezištnost a bezúhonnost. Ministři a vládcí mají býti charakteru křišťálového. Kdysi prý se stalo kdesi v severní Africe, že deset oslů šlo za sebou jsouce k sobě přivázáni, a každý z nich nesl na hřbetě pytel ovsu. Ale oslové nejsou tak hloupí, za jaké je svět pokládá. Každý z nich včtenichal oves na hřbetě osla před ním jdoucího a pustil se do něj. Tak se stalo, že zůstal plný pytel jen na hřbetě toho posledního — ostatní všechny byly vyprázdněny. Zadních devět oslů bylo nažraných, 'nejpřednější zůstal hladov. Byl hladov, ale byl vůdcem. Vůdce vždycky 'má míti ruce čisté a klidné svědomí.

Kdo bere na sebe funkci veřejnou, bere na sebe nesmírnou zodpovědnost. Zvláštní zodpovědnost berou na sebe politické strany, které tvoří vládní většinu. Býti poslancem není jen dojížděti do Prahy, vysedati v kavárnách a na prvního shrábnouti několik tisíc.

Veřejný život jest plný zodpovědnosti. Státníci mají vše s největší rozvahou uvážiti, aby nenastala nedorozumění, nepřátelství, války, revoluce neb otřesy ve státě, a aby mravní zásady, které jsou nejlepším základem pokoje, pronikaly národy. Dobře pravil Drachovský: „Evropa musí opět dojíti k cítění mravnímu, k cítění zodpovědnosti, cti a soucitu, anebo nevyhnutelně — zhyne“.

Za veřejnými úřady se lidé rádi ženou, baží po nich, přijímají je lehkomyšlně a nezkoumají se, mají-li k nim také dostatek vzdělání, schopností, zkušeností a mravních zásad. Voliti máme vždycky jen nejlepší z nejlepších.

Cit pro zodpovědnost v naší době velmi poklesl. A není divu. Poklesla víra, s vírou mravouka a s mravoukou všechno ideální smýšlení. O zodpovědnosti málo se ví. V srdcích jí není, ústa o ní nemluví. Ve školách si na ni nikdo 'nevzpomene, novináři o ní nepíší, a tak chuděrka popelka všude jest odstrkována. Každý se shání jen po svých právech, ale o povinnosti nestojí. Dobře řekl v 'senátu dr. Reyl 've své 'mistrné řeči, kterou tam v 'prosinci roku 1923 pronesl: „Že jest potřeba, aby mravnost byla podporována, to jest viděti nejlépe z případů ze soudní síně a z těch výroků porot, kde pozorujeme, že mezi lidem začíná se ztráceti pocit zodpovědnosti“.

Zachraňte národ! Všlěpujte cit pro zodpovědnost dětem ve školách nižších, studujícím na školách středních i vysokých, pište o ní, kteří spisujete knihy a vydáváte noviny, kněží ať o ní mluví s kazatelen; očistěte ten zaprášený obrázek a zavěste jej v srdcích lidských zase na přední čestné místo. Z popelky musí se zase státi královna. Čest její musí jí býti vrácena.

56. Lichva.

(21. neděle po Svatém Duchu.)

„I uchopil ho a hrdloval se s ním.“

(Mat. 18, 28.)

Služebníku, o němž vypravuje evangelium, že na svém spoluslužebníku nelítostně vymáhal peníze, podobají se za našich dnů lichváři. Věnujme jim chvilku pozornost. Nechceme jich tím snad nějak vyznamenati, nýbrž chceme jejich špatnost poznati, abychom tím spíše je odsoudili.

Lichvy se dopouští, kdo z půjčky nespravedlivých úroků žádá.

Potřebuje-li někdo peněz a nemá jich, jest nucen si je vypůjčiti. Vyhledá si nějakou majetnou osobu nebo nějaký peněžní ústav a požádá o půjčku. Půjčky se mu dostane, poskytuje-li dostatečné záruky, že ji zaplatí. Jestliže ona majetná osoba neb onen ústav mu věří, že řádně zaplatí, zapůjčí mu a stane se tak jeho věřitelem. Kdo se peníze vydlužil, jmenuje se dlužníkem.

Kdyby si věřitel peníze ponechal, mohl by s nimi hospodařiti, do nějaké živnosti je vložití a tak z nich těžit, půjčí-li je však, ujde mu onen zisk. A proto v náhradu za ušlý zisk platí mu z nich dlužník nějaký obnos, kterému říkáme úrok. Bráti úrok dovoluje i naše katolická mravouka, ale zakazuje požadovati úrok příliš veliký.

Úrok rozumí se obyčejně ze sta. Sto se jmenuje latinsky „centum“ a „ze“ se jmenuje latinsky „pro“. Z latinského „pro centum“ povstalo slovo „procento“. Jedno procento ze sta korun jest jedna koruna. Počítá se ovšem za rok.

Kolik procent úroků jest dovoleno požadovati za rok ze sta korun? Církev přesné hranice nikdy neurčila, neurčuje, přizpůsobuje se vždy místním a časovým poměrům, ale vždycky si přála a přeje, aby úrok byl co nejnižší. V té věci, pokud si nezádávala svým lidumilným zásadám, přizpůsobovala se ustanovením státním.

U nás do roku 1543 platilo se z půjčených peněz obyčejně deset procent. Sněm český však nařídil dne 30. dubna 1543, že se smí požadovati jenom šest procent.

Za našich dob považuje se úrok kolem pěti procent za přiměřený. Úrok tento i naše mravouka připouští. Kdo by žádal více nežli šest procent, už by nebyl bez viny. Vina by se ovšem stupňovala, čím více by se zvyšovala procenta.

Zapůjčiti řádnému a potřebnému člověku na mírný úrok peníze, když jich nutně potřebuje, jest dobrý skutek, ale půjčovati na úrok přílišný jest lichva. Jmenujeme ji lichvou peněžní, a kdo se jí zabývá, toho jmenujeme peněžím lichvářem.

„Taková peněžní lichva škodí i tomu, kdož ji dává, i tomu, kdož ji přijímá; škodíť zajisté tomu, kdož ji bere, poněvadž přivádí ho do pekla, škodí tomu, kdož ji dává, jelikož chudého činí chudobnějším“ (svatý Jan Zlatoústý). S kým jedí úroky z jedné mísy, málo se nají. A veliké úroky jsou s to, aby ho ujedly úplně.

Písmo svaté na mnohých místech peněžní lichvu zakazuje. „Půjčíš-li peněz někomu z mého lidu, chudšasovi, který s tebou bydlí, nebudeš na něho nastupovati jako vydřiduch, aniž ho vymáháním úroků budeš utiskovati“ (Ex. 22, 25).

Poutník před branou svatyně se láže:

„Pane, kdo smí být hostem ve tvém stánku,
aneb kdo přebývat na tvé svaté hoře?“

(Ž. 14, 1.)

A Bůh ústy proroka mu mezi jiným odpovídá:

„Kdo svých peněz na lichvu nepůjčuje“.

(Ž. 14, 5.)

Lichvy se také dopouští, kdo zboží a potraviny umělým způsobem nad jejich skutečnou cenu zdražuje.

Kdo se snaží, aby své výrobky co nejvýhodněji zpeněžil, nehřeší. Nechá-li rolník obilí na sýpce a vyčká-li příhodné doby, aby je lépe prodal, neprohřešuje se. Dodává-li výrobky své přímo spotřebiteli a činí-li tak třeba v družstvu společně s jinými, aby dosáhl vyšší ceny, nedopouští se ničeho nečestného. Potraviny zdražují se pravidelně tím, že procházejí rukama mnohých překupníků, z nichž každý chce sklízeti, aniž sel. Tímto meziobchodem se nepoměrně zdraží, než dojdou od výrobce k spotřebiteli.

Ale kdyby rolník na př. nasypal do obilí písku a prodal je i s ním, který jest proti obilí bezcenný, hřeší. Hřešila by i hospodyně, která by do mléka vody přilévala.

Hřeší, kdo prodává zboží nad jeho skutečnou cenu.

Hříchu by se dopustil, kdo by na př. skoupil obilí, a když by se ho ukázal nedostatek, za drahé peníze by je zase prodával. Hřích ten jmenujeme obilní lichvou. Dopouštějí se ho obilní bursiáni, kteří prodávají nebo kupují sta vagonů obilí a novinářskými zprávami a různými pletichami ceny jeho dle vlastní potřeby buď snižují nebo zvyšují. Lacino nakoupí, ceny vyženou uměle do výše a potom prodávají a obohacují se.

Obilní lichváře nazval svatý Bernardin vrahy chudých: „Lichváři jsou vražedníky chudáků, neboť odnímají chudásovi všeho, čeho potřebuje k živobytí; berou jim tedy vlastně život“.

„Kdo skrývá obilí, na toho svolává lid kletbu,
požehnání však na hlavu toho, kdo prodává je.“

(Přisl. 11, 26.)

Kterak by se mohl obilní lichvář modliti „Chléb náš vezdejší dej nám dnes“, když by pro dnešek obilí zadržel a uvolnil je až zítra nebo za měsíc, až stoupne na ceně?

Svatý Jan Zlatoústý vypravuje, že v krajině cařihradské bylo jednoho roku veliké sucho. Lidé se rmoutili a báli se drahoty a hladu. I modlili se co nejvroucněji k Bohu, aby jim popřál deště. Bůh se nad nimi slitoval a poslal jim dostatečnou vláhu. Všichni se radovali a Bohu děkovali, jen jeden boháč se neradoval, ano naopak byl velmi smuten. Když se ho tázali po příčině, pravil: „Ach, kterak nemám býti smuten? Deset tisíc měr obilí jsem

shromáždil maje naději, že přijde drahota a hlad. Nyní, když zapršelo, a jest naděje na úrodu, co budu s takovým množstvím obilí dělati?“]

Lichvy se také dopouští, kdo nouze bližního k nespravedlivému prospěchu nebo zisku zneužívá.

Stává se někdy v životě, že někdo potřebuje okamžitě peníze a aby jich získal, nějakou věc na rychlo odprodává. Nebo třeba vyhoří, oheň mu stráví zásoby píce, a proto jest nucen prodati dobytek. V takových případech šlechetný kupec zaplatí mu cenu spravedlivou. Kdo by však jeho tísně využil a prodávané zboží vynutil na něm pod cenu, dopustil by se lichvy.

Proti tomuto druhu lichvy vzpírá se už vrozený cit. Odsuzuje jej také zákon Boží, neboť velí bližního milovati a v nouzi mu pomáhati. Lichvář sice pomáhá, ale sobě. „Svou zdánlivou pomocí zvětšuje ještě bídu a za peníze prodává lásku k člověčenstvu“ (svatý Jan Zlatoústý).

Týž světec dí: „Co může býti větším ukrutenstvím, jako když někdo bídou bratří svých a bližních hledí nabýti zisku, a nešťěstlí bratří svých k svému zisku užívá?“

A jestliže snad někdo ještě schválně bližního do bídy svrhne, aby z něj tím jistěji a tím více těžil, podobá se pavouku, který spřádá pavučinu, aby v ní mouchu lapil a lapiv ji krev z ní vyssál.

Bohatství potřísněné slzami ubožáků ovšem nemůže ani těšiti ani požehnání přinést.

Lichvou by také bylo, kdyby věřitel si dal vystaviti dluhopis na př. na sto korun, ale ve skutečnosti vyplatil dlužníkovi jen devadesát pět.

Lichvy by se také dopustil, kdo by využil nevědomosti jiných k svému obohacení, jako na př. kdyby za zlatou desetikorunu, za kterou platí bankovní úřad šedesátčtyři koruny, někomu dal jen čtyřicet. Dopustil se jí také onen pán z města, který venkovské ženě za starobylou plenu mající starožitnickou cenu aspoň dvě stě korun, dal jen padesát korun.

Také se jí dopustil chytrák, který vzal od prostého venkovana sice jen pět procent, ale za půl roku.

Lichváři na světě vždycky byli a vždycky byli u lidí v nenávisti.

Pohanští Egypťané věřili, že duše lidská stěhuje se po smrti člověka do některého zvířete. Čím byla horší, tím do horšího zvířete musila se nastěhovat. O duších lichvářů věřili, že se stěhují do vepřů, neboť je považovali za zvířata velmi nečistá.

Řecký básník Theokrit, když se ho tázali, která zvířata považuje za nejukrutnější, odpověděl: „V lesích a na horách jsou to lvi a medvědi, ve vesnicích a městech lichváři a pomluvači“.

Vladaři ustanovovali proti lichvářům přísné zákony a tresty. Z českých dějin znám jest případ, že falšovatele šafránu potrestali smrtí. Svatý Ludvík nařídil, aby židé vrátili všechny zisky, kterých nabyli lichvou.

I církev proti lichvářům vždycky bojovala. Na třetím sněmu lateránském r. 1179 nařídil papež Alexander III., aby zjevní lichváři nebyli připouštěni k přijímání nejsvětější Svátosti, a aby jim byl odepřen křesťanský pohřeb, kdyby ve svém hříchu setrvali a zemřeli. Na pátém sněmu lateránském roku 1577 vyslovila církev přání, aby se pro chudý lid zřizovaly půjčovny peněz, kde by si mohli za mírný úrok peníze vypůjčiti, a zastavárny, kde by na nějakou zástavu se jim mohlo na čas něco zapůjčiti. Účel zařízení těch byl, aby lid neupadal v ruce lichvářů. Tedy i záložny a zastavárny jako vůbec všechna prospěšná zařízení jsou původu církevního.

Lichváře nemá nikdo rád. Lidé jim říkají „upíři“ a opovrhují jimi. Jestliže náš lid nemá rád židů, není příčinou snad jejich náboženství, nýbrž že vždycky se zálibou provozovali lichvářství. Svatý Jeroným křesťanské lichváře nazýval „pokřtěnými židy“.

☞ Svatý Tomáš Akvinský učil, že úvěr nesmí býti židovský, nýbrž křesťanský, totiž že úvěr jest pomoc poskytnutá bratru trpícímu a nikoliv prostředek, aby někdo z nouze jeho bohatnul.

☞ Lichva jest těžkým hříchem. Proto ji Bůh trestá jak zde na zemi tak i na věčnosti. Kdo chce býti šťasten v tomto i budoucím životě, nesmí se jí dopouštět. Ezechiel předpovídal, že „bude živ, kdo nebude bráti lichvy“ (Ez. 18, 17).

57. O náhradě.

(22. neděle po Svatém Duchu.)¹

„Lépe mít maličko, ale spravedlivě,
než veliké příjmy, ale nepoctivě.“

(Přisl. 16, 8.)

Kdo jinému něco ukradl, nebo něco našel a nevrátil, nebo jakýmkoliv jiným nespravedlivým způsobem cizího majetku nabyt, nesmí si toho ponechat, nýbrž jest povinen to vrátit. Lepší chudoba s poctivostí, než bohatství s nepoctivostí. Majetek volá po svém pánu. Je-li v rukou nespravedlivých, nemůže těšit, a vyhání z domu Boží požehnání.

Pokud někdo cizí majetek má, potud jest zlodějem. Přestává jím býti, jakmile učiněnou škodu nahradí. Opomenutá náhrada jest trvalou krádeží.

Nespravedlivě nabytý majetek musí býti vrácen. Náhrada jest sice mnohdy obtížná, ale jest bezpodmínečně nutná. Vhodně napomíná svatý Augustin: „Neolupuj bližního svého, neboť majetek, o nějž ho olupuješ, jest podoběn pasti na myši: ty chytáš majetek ten v past, ale sám se chytneš“.

Bez náhrady není odpuštění. Celník Zacheus, který při vybírání cla si někdy vzal větší poplatek než mu patřil, když vítal Krista ve svém domě, chtěl se mu dokonale zalíbiti, hříchů zanechat a polepšiti se, především sliboval: „Oklamal-li jsem někoho v něčem, navrátím mu čtvernásobně“ (Luk. 19, 8).

Chystá-li se křesťan vykonati svatou zpověď, má přemýšlet, kdy, kde a jak někoho oklamal, a má, dříve ještě nežli k svaté zpovědi jde, nespravedlivě nabytý majetek vrátit. Potom cesta ku zpovědnici jest už mnohem schůdnější. Ve staročeské básni „Velké a malé desatero“ se praví, že Bůh neodpustí, dokud nebude vráceno, co bylo bezprávně odňato, tak jako nevyhlídá se rána, dokud v ní vězí nůž nebo střela. Vytáhni tedy nejprve nůž a potom teprve jdi k lékaři! Svatý Augustin dí: „Hřích nebude odpuštěn, jestliže to, co někdo uzmul, nebude nahrazeno tomu, komu náleží“.

Komu by však bylo nemožno ještě před svatou zpovědí složit nespravedlivé břemeno, musí aspoň pevně se rozhodnouti, že tak učiní po svaté zpovědi, a to co nejdříve. Toto pevné předsevzetí jest úmluva s Bohem, na jejímž základě Bůh ve zpovědi hříchy odpouští a očekává, že také hříšník splní, co slíbil.

Kdyby nespravedlivý držitel ani před svatou zpovědí nevrátil majetku neprávem nabytého a zdráhal se ještě i zpovědníkovi dáti rozhodnou odpověď, že vše navrátil, nemohl by dostati rozhrěšení.

Kdo by konal svatou zpověď a ani před ní nevrátil ani při ní se vážně nerozhodl vrátiti nepoctivě nabytý majetek, nekoná jí dobře a odpuštění nedojde; nekoná pokání opravdově, nýbrž jen zdánlivě. O takovém praví svatý Augustin: „Takový nečiní pokání, nýbrž jenom se přetvařuje, jako by činil“.

K náhradě jest zavázán:

1. ten, kdo nespravedlivě nabytý majetek nebo stržené za něj peníze drží nebo spotřeboval.

Kdo by se dověděl o majetku, který s dobrým svědomím má, že jest nespravedlivý, že totiž patří nějakému jinému majiteli, jest náhradou povinen od té doby, kdy se to dověděl.

Kdyby nespravedlivý držitel nechtěl nebo nemohl majetku navrátiti, jest k tomu zavázán

2. ten, kdo škodu způsobiti rozkázal.

Rolník by poručil dělníkovi, který u něho pracuje: „Uřízni v noci strom na sousedově pozemku, neboť stíní a škodí na mém poli. Strom si nech“. Kdyby dělník tak učinil, jest povinen k náhradě rolník, který to poručil. Kdo krásti poroučí, má na krádeži podíl a musí si uvědomiti, že i jej zasahuje povinnost náhrady. Hlavně se to ovšem týká těch, kteří svým úřadem nebo postavením jsou oprávněni rozkazy dávatí a tohoto práva zneužívají.

3. Kdyby náhrady nedal ani ten, kdo nějakou věc nespravedlivě vlastní, ani ten, kdo nespravedlivý rozkaz dal, jest k tomu zavázán ten, kdo poškození vykonal.

4. A konečně, kdyby ani ten toho neučinil, jsou k tomu vázáni všichni, kteří k poškození přispěli nebo je nezamezili nebo nevyjevili.

Jest každý povinen nahraditi všecko, když tak neučinil nikdo z těch, kdož před ním k tomu zavázáni byli.

Kdyby více lidí společně kradlo, společně mají nahraditi. Kdyby se stejným dílem dělili, stejně má každý škodu hraditi. Kdyby některý z nich dílu svého nevrátil, mají tak za něj učiniti ostatní.

Komu má býti nespravedlivě nabytý majetek vrácen? Odpověď jest snadná: Tomu, komu patří. Nespravedlivý majetek má totiž dva pány — jednoho pravého a jednoho nepravého. Nepravý pán má jej vrátiti pravému a nahraditi mu škodu, kterou mu způsobil.

Kdyby pravý majitel zatím zemřel, má jej dáti jeho dědicům. Kdyby nebylo dědiců nebo kdyby jich vypátrati nemohl, má jej vynaložiti na zbožné účely. Tak na př. má za duši pravého majitele dáti sloužiti nějaké mše svaté, aby tak aspoň po smrti mu dal, co mu měl dáti již za živa, nebo má věnovati něco na stavbu nebo výzdobu kostela, na chudé, na sirotky a podobně. Dobře udělá, když se předem poradí se zpovědníkem.

Vůbec předpisy naší mravouky o náhradě jsou mnohdy dosti složité, a proto každému se vřele doporučí vyžádati si potřebné poučení ve zpovědnici. Každý křesťan má ve svém zpovědníkovi nejlepšího rádce, důvěrníka a tajemníka.

Co se má nahraditi?

Starý zákon poroučel, že ten, kdo ukradl vola, zabil ho a prodal, povinen byl náhradou dáti pět volů. Předpisy starozákonní zajisté měl na mysli i Zacheus, když sliboval náhradu čtvernásobnou. Ale ustanovení starozákonní měla ráz nejen náboženský, ale i soudnictví světského. My však civilní tresty za krádeže ponecháváme úplně soudům světským, a majíce na zřeteli jen naši náboženskou mravouku pravíme: Vraceno má býti tolik, kolik bylo ukradeno. Kdo ukradl deset korun, má deset korun vrátiti. Kdyby je vrátil později, má k nim přidati obvyklý úrok. Kdo ukradl dříví a spálil je, má vrátiti rovnocennou hodnotu na penězích. Pravému vlastníkovi se musí nahraditi i ušlý zisk. Kdyby někdo na př. ukradl slepici, má vrátiti nejen ji, ale i vejce, která zatím snesla.

Kdyby nemohl náhrady dáti najednou, může ji dávat i třeba po částkách.

Kdy má býti nespravedlivý majetek vrácen?

Odpověď jest opět snadná: Co nejdříve. Nejraději hned. Klamného přítele hled se zbaviti ještě dnes! Neodkládej! Čím více budeš otálet, tím bude náhrada těžší.

Neodkládej až na konec svého života! Třeba potom už nebudeš míti času. Třeba nebudeš moci. A třeba už nedovolí ani přátelé.

A kdybys uložil náhradu svým dětem nebo svým dědicům, šeredně by ses asi zklamal. Snad by slíbili, ale jiná otázka jest, zda by také splnili.

Chceš věčně žíti? Tedy slyš: „Navrátí-li bezbožník to, co byl zabavil, vrátí-li, co byl uloupil, a bude-li choditi v příkazech života, aniž bude činiti něco nespravedlivého, jistě bude živ a neumře“ (Ez. 33, 15).

Kdy povinnost náhrady zaniká?

Především, když pravý majitel ji odpustil. Potom, když nepravý majitel vůbec nahraditi nemůže. Slyšme, co o tom praví svatý Alfons z Liguori: „Než namítá někdo: Já nemohu ničeho vrátiti. Kdo v skutku ničeho nahraditi nemůže, ježto se svou rodinou solva má pro příští den, od čeho živ býti, taký není k náhradě vázán. Postačujet', má-li jen vůli nahraditi, jak brzo a jak mnoho by mohl; neboť nemůže-li někdo všecko navrátiti, jest přece povinen alespoň tolik navrátiti, co může“. Má tedy aspoň projevit dobrou vůli.

Kdo jest chudý, má pracovati a šetřiti a na svou povinnost stále pamatovati. Dokud nemůže náhrady poskytnouti, má aspoň za okradeného se modliti, aby mu Bůh žehnal.

Mnohý sice rád si cizí majetek přivlastňuje, ale má-li vraceti, hned má pohotově plno v ý m l u v.

Svatý Alfons z Liguori vypravuje: Roznemohl se boháč, který se nespravedlivě obohatil. Tušil, že konec jeho života se blíží, ale k náhradě neprávem nabytého majetku nedal se pohnouti. Stále jen říkal: „Co by potom bylo z m ý c h d ě t í? Staly by se ubohými“. Když se o tom dověděl jeden kněz, vzkázal mu, že zná prostředek, kterým by se palčivost jeho ran utišila. Boháč pro něj

ihned poslal. Kněz rychle přišel a pravil: „Lék, který zhojí vaši nemoc, jest jednoduchý, ale drahý“. Načež nemocný: „Nechť stojí sebe více, rád jej zaplatím, jen když pomůže“. — „Spočívá v tom“, pravil kněz, „že by se na bolavá místa vašeho těla nakapalo trochu tuku ze živého a zdravého člověka; není třeba mnoho — snad se nalezne někdo, jenž by si za bohatou odměnu dal asi čtvrt hodiny páliť ruku, až by mu z ní několik kapek tuku vykapalo.“ — „Ach“, odvětil nemocný, „obávám se, že se nikdo nenalezne.“ — „Buďte jen klidný“, řekl kněz, „což nevíte, jak oddáni jsou vám vaši synové, kterým zanecháváte tak veliké jmění? Zavolejte jen nejstaršího, který má býti vaším dědicem, a rcete mu: ‚Můžeš zachrániti otci svému život, dáš-li si nad ohněm páliť ruku, aby z ní vykapalo několik kapek tuku‘. Doufám, že to učiní. Bude-li se zdráhati, zavolejte druhého, požádejte ho o totéž a slibte mu, že ho učiníte dědicem; neučiní-li toho, povolte třetího. Ten snad to učiní, aby dostal dědictví.“ — Nemocný zavolal po sobě všechny tři syny a požádal je o tu službu, ale všichni tři odmítli pravice: „Na takovou věc není ani pomyšlení“, a odešli. — Načež pravil kněz nemocnému: „Nepochopuji, že chcete se uvrhnouti do věčného ohně a tam bez ustání trpěli pro syny, kteří nejsou s to, aby pro vás čtvrt hodiny muka pozemského ohně snesli“. — „Otevřel jste mi oči“, pravil nemocný, „hned dám zavolati notáře, svůj nespravedlivý majetek vrátím a už se nebudu ptáti: Co bude potom z mých dětí?“ A hned poprosil přítomného kněze, aby ho vyzpovídal.

Podobně i za našich dnů mnohý nechce vraceti, aby nezkrátil své rodiny, aby mohl dětem dáti větší věno, dáti je na učení a zabezpečiti jejich blahobyt, na sebe však, na svou duši a její budoucnost zapomíná.

Jiný se vymlouvá: Kdybych vrátil nespravedlivý majetek, nemohl bych žiti svému stavu přiměřeně. Odpověď jest snadná: Tedy se uskrovní! Za cizí mozoly snadno dělat kavalíra.

„Nikdo o tom neví“, namítá jiný, „kdybych se přihlásil a vrátil, upadl bych do hanby“. Příteli, vraceti by ti bylo hanba, ale krásti ti hanba nebylo? Ostatně, máš tolik prostředků, že můžeš nahraditi, aniž by ses prozradil.

Peníze můžeš poslati poštou, zboží drahou nebo konečně dej náhradu zpovědníkovi, a ten jistě už nenápadně, spolehlivě a bezpečně vše obstará. A nikdo na celém světě se ničeho nedozví.

V jedné vesnici na Šumavě — a konečně, proč bych vám ji nejmenoval? Bylo to v Srní (Rehberg) — ztratil se roku 1900 v noci kus plátna, které nechala hospodyně rozestřené na zahradě. To byla věc neslýchaná, neboť na Šumavě se nekrade. Hospodyně je oželela. Ale jaké bylo její překvapení, když třetího dne vyšla na zahradu a spatřila tam zase své plátno přes zeď přehozené. Zloděj přišel zase v noci, aby zlý skutek odčinil.

Nedávno dostal jeden obchodník s obilím dopis: „Ctěný pane! Loni přijel si Váš čeledín pro oves, který jste ode mne koupil. Dal jsem mu pět metrických centů. Nabídl mi však, abych řekl, že jsem dal šest centů, a abych od Vás také za šest požadoval. Nebyl jste toho dne doma, a čeledín odnášel obilí na sýpku sám. Skutečně jste mi dal za šest centů peníze. Přeplatil jste mi 88 korun. Tížily mne, a proto Vám je i s úroky poštou vracím. Zpropitné, které jsem čeledínovi dal, mu odpouštím. Prosím, abyste po mém jménu nepátral. V dokonalé uctě N. N.“

Mnohý, má-li vraceti, se vymlouvá: Vždyť okradený jest boháč, nepotřebuje toho a újmy ani nepociťuje. Výmluva ta však jest planá. Bůh, když vyřkl: Nepokradeš, nečinil rozdíl mezi bohatým a chudým, neřekl přece: Bohatého smíš okrásti, chudého nikoliv, nýbrž krádež zakázal všeobecně. Každý, ať bohatý nebo chudý, má právo na to, co mu patří.

Jiný konečně praví: Mne už mnozí oklamali, ale nikdo se k náhradě nepřihlásil, proto se zachovám právě tak k jiným. Budu měřiti stejným loktem. — Ale rozmysli si jen, co pravíš. Máš právo hřešiti proto, že hřeší jiní? A jest ti to milé, že tě jiní oklamali? Zdaž se nepraví: „Cokoli chcete, aby vám činili lidé, i vy činite jim?“

Přeješ si, aby ti jiní vrátili, co ti vzali, proto také ty vrať, jestliže snad jsi byl tak nerozvážný a někomu něco odcizil.

58. Víra obecná.

(23. neděle po Svatém Duchu.)

Kristus Pán přišel nejen proto na svět, aby za lidi zemřel, ale také proto, aby jim vše pověděl, co mají věřit a co činit, aby v tomto i v budoucím životě šťastni byli.

Jeho věrní druhové, apoštolové a učedníci, vše dychtivě vyslechli, si zapamatovali a přijavše od svého Mistra rozkaz „učte je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám“ (Mat. 28, 20) s pevným rozhodnutím v srdci rozešli se do světa, aby poučovali lidi a pro božské učení je získávali.

Plnost pravdy přijali, jako drahocenný poklad ji střežili a svým nástupcům celou a neporušenou ji předali. Krista poslechli a kázali všecko ničeho nevynechávající a ničeho neopomíjející.

Ústním kázáním vyčerpávali celou Kristovu nauku, a něco z ní buď sami nebo jejich nejbližší učedníci z vnuknutí Ducha svatého také zapsali a toto písemné svědectví budoucnosti zanechali. V ústním podání a v Písmě svatém obsaženo jest vše, co máme věřit.

Co svěřil Kristus apoštolům a učedníkům, má naše církev katolická, ta církev, kterou už svatý Pavel nazval „sloupem a základem pravdy“ (I. Tim. 3, 15). Všecko úzkostlivě střeží, opatruje, a co přejala, celé zase budoucím věkům předává.

Věrné dítky církve celé její učení vždy s ochotou přijímaly, všemu oddaně věřily a touto vírou pozemskou i věčnou blaženost si zajišťovaly.

Činily tak v dobách slunných i chmurných, v době svobody i pronásledování, v dobách slávy církve i jejího ponížení, a pohlédneme-li na věky minulé, můžeme pozorovat a s posvátnou pýchou doznati, že není snad ani jediného článku víry, za jehož původní pravost by byla církev nebojovala, a který by krví mučednickou zpečetěn nebyl.

Posílení v důvěře k církvi a povzbuzení příkladem horlivých křesťanů máme všemu bez výjimky věřit, čemu církev katolická učí. Činíme-li tak, máme víru obecnou.

Nestačí věřiti snad jen něčemu, nýbrž vyžaduje se věřiti všemu. Kdo by věřil jen něčemu, nebyl by křesťanem celým a tedy ne^{tem} dobrým. Jenom^{tem} kousek křesťana jest bezcenný pahýl.

V jednom hostinci při pivě seděla menší společnost. Bylo tam několik venkovských chalupníků a s nimi pan lesní. Mluvílo se mezi jiným také o různých těch nových věrách a o otázkách náboženských vůbec. Pan lesní, když se byl napil a ze své krátké dřevěnky pořádné mračno dýmu vytáhl, pravil: „Každé náboženství jest dobré, jen když je člověk řádně zachovává. Každý musí něco věřiti. Zvláště, kdo jest stále v přírodě a má stále příležitost divy Boží v ní viděti, nemůže býti nevěrcem. Já na př. jsem také křesťan, ale věřím, jen co chci, a ne, čemu učí kněží, a do kostela jdu jen tak někdy na Hod boží“.

„Ale to jest málo“, vmisil se do rozhovoru horlivý čtenář „Lidu“ chalupník Rambousek, „kdo chce býti dobrým katolíkem, musí věřiti a plniti v š e c k o, čemu církev učí, a nemůže si vybírali jen to, co sám chce. Pane lesní, kdyby vám váš pan hrabě nebo jeho jménem pan ředitel panství poručil, abyste letos v zimě porážel dříví v Bukovci a v Javorníku, nepůjdete s dělníky káceti buď jen do jednoho nebo do druhého lesa, nýbrž půjdete do obou. A kdyby vám poručil: Vykácejte třicet hektarů lesa, zajisté poslechnete a nevykácíte jen dvacet. Každý dobrý služebník svého pána plní v š e c k y jeho rozkazy a neřekne: Přijmu a vyplním jen ty, které chci nebo které se mi zamlouvají. Podobně i dobrý křesťan musí přijmouti a podrobiti se všemu, ^{co} mu církev z vůle Boží předkládá.“

Chalupníci se šibalsky usmívali, pan lesní vypustil ze své dřevěnky ještě větší mračno a dívaje se do země, začal vyprávěti, jak nedávno stopoval lišku . . .

Nevyžaduje se, abychom všechny pravdy našeho učení výslovně znali, ale vyžaduje se, abychom byli ochotni je uznati a jim se podrobiti. Prosté srdce naplněné dobrou vůlí a oddaností jest Bohu mnohem milejší než rozum napěchovaný učenostmi, ale^{tem} nedoprovázený srdcem pokorným a ochotným.

Výslovně znáti a věřiti máme jenom, že jest jeden Bůh, že jsou tři Božské osoby, že druhá Božská osoba

se vtělila, že člověk má nesmrtelnou duši, že Bůh každého spravedlivě souditi bude, a že jest milosti Boží ke spasení nevyhnutelně třeba. Jak dobrotivý Jsi, ó Bože náš, že's nám toho tak málo uložil! I nejprostší duše, která spásy dojíti touží, toto maličko si zapamatovati dovede.

Ostatní pravdy náboženské máme sice pokud možno si osvojiti, ale ke spáse nutné to není; bezpodmínečně však musíme se rozhodnouti všem a vždy a za každých okolností věřiti.

Víra naše tvoří celek, z něhož dle své vůle nesmíme ničeho ubírat. Jakmile bychom něco ubrali, stává se celek bezcenným. Všecky články víry tak spolu souvisí a tak do sebe zapadají, že není možno vyjmouti jeden, aby i ostatní soudržnosti a síly neztratily. Řetěz jest jen tehdy pevný a cenný, zapadají-li všechny jeho články dobře do sebe.

Kdo jen jediného článku víry neuznává, není už věřícím křesťanem, neboť se řídí úsudkem svým a nedbá rozkazu církve. Kdo by na př. věřil všemu, jenom tomu ne, že má člověk nesmrtelnou duši, nemá už jeho víra pražádné ceny. Víra v ostatní články není záslužnou, asi tak jako hodiny už nejdu a neukazují správně, vyjmemeli z jejich stroje třeba jen jediné kolečko, nebo zvon pozbývá ceny, povslaneli v něm jen sebe menší trhlina, nebo nemocným stává se celé tělo, jestliže trpí některý, třeba jen jediný, úd, nebo zkáze propadá loď, objeví-li se v ní otvor, nebo sřítí se klenba, vytrhneme-li z ní třeba jen jedinou cihlu. Spadne-li s nádherného domu jen římsa, celá budova se tím zohyzdí. A tak se to má i s vírou. „Kdo by celý zákon zachoval, prohřešil by se však v jednom, provinil se proti všem“ (Jak. 2, 10).

Se své víry nesmíme sleviti ani písmenky. Svatý Basil, když ho císař Valens prostřednictvím svého místodržitele Modesta přemlouval, aby přijal bludné učení Ariovo, a poukazoval na to, že se jenom v málo člancích od katolického učení liší, odpověděl: „Čemu učí církev svatá, obdržela od Boha, své jmění a svou krev jsem hotov za víru tuto dáti, a také ani jedinkého slovíčka, ba ani jediné písmenky nedám si ze své víry vzíti“. To jest řeč mužná a katolického křesťana jediné důstojná.

Taková rozhodnost jest vpravdě štěstím člověka. Kdo důvěřuje církvi a ve všem se jí zcela oddá, nikdy, ani v nejnebezpečnějších bouřích života nezakolísá. Právem dí svatý Lev Veliký: „Velikou ochranou jest víra celá, víra pravá, k níž nemůže nikým a nic přidáno ani od ní odejmuto býti“.

Jest nám jistě ku prospěchu — a děkujeme za to Pánu Bohu — že nám není ponecháno na vůli o víře rozhodovati, libovolně jednotlivé články buď z ní vybíratí nebo k ní přidávati, dle svého vkusu ji přistřihovati nebo dle mody měniti. Víra naše na skále jest zřízena, na skále stojí a skalopevně vytrvá až do konce věkův.

Také nám, bohudík, není ponecháno články víry si dle svého rozumu a dle své nálady vykládati a o jejich významu své osobní mínění uplatňovati. K tomu jest povolána a oprávněna jediné církev. Kdo by jinak vykládal články víry než církev, nejde s církví, a byť by se i domníval, že nejde proti ní, jde už jistě vedle ní. Jde cestou bludnou. Způsobem tím povstávali bludaři a bludy.

Kdo by nechtěl něčeho uznati nebo si chtěl některé články víry dle svého vykládati, dopouštěl by se nevděku k Pánu Ježíši, který se tolik obětoval, nebe opustil, božské učení nám oznámil a místo sebe na zemi církev katolickou ustanovil.

Ano dokonce by ukazoval, že opovrhuje samým Synem Božím, který všem článkům víry učil, vše stejně potvrdil, apoštolům poručil, aby všecko hlásali, a svým vyznavačům nařídil, aby všemu věřili.

Bohu může milým býti jenom ten, kdo celé jeho učení přijímá, jako milým jest dítko otci, když všechny jeho rozkazy zachovává.

Také Bůh vezme do nebe jenom takové, kteří všemu bez výjimky věří. Právem napsal sv. Ambrož: „Zmenšíš-li víru svou třeba jenom o jeden článek, zbavíš se věčné blaženosti“. Svatý Pavel dobře připomínal Korintským, že jenom tehdy budou spaseni, budou-li zachovávatí víru celou a neporušenou.

Věřím a vyznávám všecko, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolové kázali, a čemu svatá římsko-katolická

církev věřili velí. Tomu všemu věřím, protože jsi, ó Bože, věčná a neskonalá pravda a moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla oklamána. Bože, rozmnož víru mou!

Poznámka: O kolik neděl bylo méně po Zjevení Páně, o tolik jest jich více po Svatém Duchu. Úvah, které připadly na ony neděle po Zjevení Páně, budiž použito zde.

59. Pamatuj na budoucnost.

(24. neděle po Svatém Duchu.)

Co jsi prožil, víš, co se děje kolem tebe, vidíš, ale co tě čeká, nevíš. Minulost a přítomnost jest ti alespoň částečně známa, ale budoucnost visí před tebou jako nějaký obraz, který neviditelná ruka neproniknutelnou rouškou zastírela. Stojíš před ním pln zvědavosti, toužíš odkrýti roušku, ale nemůžeš, tážeš se, ale nedostáváš odpovědi.

A buď rád, že do budoucnosti nevidíš. Kdybys viděl, třeba by ses až zbláznil. Tajemná ruka zastírající obraz jest rukou milosrdnou.

A stoje tak bezradně před obrazem snad se tážeš: Co mám dělati? Mám bezstarostně čekat, co budoucnost přinese, nebo si na ní mohu její dary vynutiti? Mám lhostejně se odevzdávati osudu jako Mohamedáné a říkati „Co mne čeká, to mne nemine“, anebo čile chopiti se díla a budoucnost si utvořiti sám?

Příteli, toto poslední bude moudřejší. Každý jest svého štěstí strůjce. Jak si kdo ustele, tak si lehne. Donuť „osud“, aby tancoval podle tvé písničky.

Mnozí lidé touží zbohatnouti. Touhu tu, nepřesahuje-li mezí, dlužno jen schvalovati. Bohatství samo v sobě není hříšno, hříšným se teprve stává, nedobře-li se ho užívá.

Každý se má starati, aby něco měl a aby se mohl klidně dívati do budoucnosti. Kdo vše projí, propije a utratí, má se snad chvilku dobře, ale jakou bude míti budoucnost? Výsadu dostati „co hrdlo ráčí“

má už jen odsouzenec, když jej vedou na popravu, ale obyčejný smrtelník má uměti a má býti vždy odhodlán se ve svých choutkách omezovati. Tolik pevné vůle a tolik rozumu má míti každý, aby si dovedl říci: I zítra i pozítří budu potřebovati pokrmu.

Kdo pracuje, musí se ovšem najisti. Také se vyžaduje, aby měl se svou rodinou slušný byt. Papež Lev XIII. vytýčil přání církve, že dělník má si vydělati tolik, aby slušně obstaral sebe a svou rodinu a aby kromě toho mohl si něco uspořiti na dobu stáří. Někteří opravdu „pamatuji na zadní kola“ a ze svého výdělků v sobotu nebo na prvního zanesou něco do spořitelny, ale mnozí hned utratí, co vydělali. Žijí ze dne na den, neboli „z ruky do úst“. Domnívají se, že vše hned zase musí „padnout“, co dostali. Na dobu stáří, nemoci a na dobu nezaměstnanosti nepamatuji. Konce jejich bývají strašlivé.

František Palacký napsal, že Čech a Slovan jest „nepečlivý o budoucnost“.

Každý má nejen pracovati, ale i rozumně šetřiti. Rozumnou šetrnost můžeme nazvati lidskou prozíteľností. Kdo šetří, má, a kdo má, může klidně a beze strachu patřiti do budoucnosti. Pracovitostí a šetrností zabezpečujeme sobě a své rodině léta budoucí.

Šetři si i zdraví. Zdraví jest dar Boží, kterým zvláště obezřele máme hospodařiti. Moudrá životospráva podporuje tělesné i duševní síly. Pevná vůle, sebezápor a sebeovládání jsou základem zdraví, kdežto uvolnění, rozpoutání a nekázeň zdraví ubíjí. Hlavně mnozí mladí lidé žijí bezuzdně, podkopávají si síly tělesné i duševní, brzy stárnou, slábnou a předčasně hynou. Kdo rychle žije, brzy dožije. Kdo si ubíje zdraví, nebude moci pracovati a vydělávati.

V dobách zdraví měj na paměti, že můžeš upadnouti v nemoc.

V dobách štěstí pamatuj, že může také přijíti neštěstí. Kolo štěstěny se rychle točí. Štěstí jest měnivé. Básník Kollár o něm pěl:

„Štěstí! Ty jsi měsíci podobné, jenžto lidem hned tvář pěknou a celou, hned zas ukáže rohy“.

Když stojíš na vrcholku slávy, snadno můžeš spadnouti do propasti ponížení. I slunce zapadne, a po jasném dnu přikváčí tmavá noc. „Enšpigl“ plakal, když šel s kopce, protože věděl, že mu bude brzy jít zase do kopce.

Voliš-li životní povolání, vstupuješ-li v manželství, nebo vůbec podnikáš-li něco velmi vážného, ptej se nejen po dnešku, ale starostlivě se také zeptej sám sebe: Jak bude za pět, za deset nebo za dvacet let? A na poradu vezmi i Boha a zkušené lidi. Kdo si zavádí živnost, má si rozvážit, má-li dostatek zručnosti a kapitálu do začátku, a kdo se chce oženit, má mít předem jistotu, že bude moci trvale rodinu uživit.

Jsi-li učený, vážený a zámožný, nepohrdej prostými, opovrženými a chudými. Ještě jsi neumřel a nevíš, co tě čeká. Když některý římský vojevůdce zvítězil nad cizím vojskem a slavil triumfální vjezd do věčného města, šel za jeho vozem služebník a volal: „Nezapomeň, že jsi smrtelný člověk!“ Ušlechtilý člověk neopovrhne nikdy nikým. Nevíme, kdy a koho budeme třeba potřebovat.

Cokoliv děláš, děláš pro budoucnost. Každý výrobek mlčky svého mistra buď chválí nebo haní. Lidé mají dobrou paměť a v budoucnosti důvěřují tomu, kdo je dobře obsloužil. Celé okolí hned ví, který stavitel dobře staví domy, od kterého obuvníka obuv dlouho vydrží, a který obchodník má trvanlivé látky na šaty. Každý solidní podnik uznání lidí si vynutí a prospívá, kdežto vše, co jest založeno „na zlodějně“, se rozsype jako domek z karet. Lidé dají se „napáliti“ jen jednou nebo nanejvýše dvakrát. Jak si usteleš, tak si lehneš.

Mluv jen pravdu, neboť kdo lže, bývá v budoucnosti usvědčen a upadá v opovržení. Mluv jen to, zač můžeš vždycky a před každým ručiti. Cokoliv činiš, dobře číň a pamatuj na konec.

Kdo hledí do budoucnosti, nazývá se prozíravým. Prozíravost jest vlastnost každého rozumného člověka.

Jestliže jest důležité a nanejvýš potřebno už pro tento krátký pozemský život stále budoucnost mít na zřeteli, čím více máme pamatovati na budoucnost duše, která vůbec nebude mít konce? Je-li žádoucí zajistiti

budoucnost tělu smrtelnému, oč žádoucnější jest zajistiti ji duši nesmrtelné? Marnost jest starati se pouze o život vezdejší a neprozíráti k budoucímu.

Vlastní život duše začíná smrtí tělesnou. Když se dvě součástky lidské přirozenosti od sebe oddělují, život tělesný uhasíná, a před duší otevírá se nová cesta.

Smrt jest začátek věčnosti.

Jaká smrt, taková věčnost. Po smrti nemůže nikdo už nic záslužného dělati. K tomu právě měl život. Odpoutáním se duše přestává možnost dobrých a záslužných skutků.

Proto, kdo pamatuje na věčnost, pamatuje především na smrt.

Vzpomínka tato povzbuzuje nás k dobrému a chrání před hříchem. Mysleti na smrt jest prospěšno.

V Habeši dávají králi při jeho korunovací nádobu se zemí a umrlčí hlavu, aby vždy na smrt pamatoval.

Řecký spisovatel Herodot vypravuje, že staří Egypťané pořádající pro své přátele hostinu, ukazovali jim nejprve dřevěné lidské tělo říkající: „Sem pať, jez, pij a vesel se, neboť takovým po smrti se staneš“.

Svatý Benedikt poručil, aby v klášteře Monte Cassino, který sám založil, byl stále vykopán a připraven hrob pro toho, kdo nejdříve zemře. Všichni klášterní bratři chodili mimo něj, jej vídali, a každý z nich mohl se ptáti: Či bude?

Na budově želivského opatství u Humpolce jest pod slunečními hodinami nápis: Která bude poslední?

Moudří lidé vždycky na smrt pamatovali. Kdo na ni zapomínal, zapomínal na nejdůležitější chvíli svého života.

Vzpomeňte, že ta zubatá
také k vám s kosou přichvátá.

Na vrata prudce zabuší:
Běda, kdo nedbal o duši.

Hned po smrti následuje soud. Každá duše zvlášť dostaví se k Soudci, aby se zodpovídala ze všech myšlenek, žádostí, slov a skutků, a aby vyslechla rozsudek. Tehdy se tvá mravní cena objeví ve světle nejjasnějším. Tehdy nastane den odplaty. Jednej v životě tak, aby ses nemusel budoucího soudu báti!

Svatí se smrti a soudu nebáli — spíše se na ni těšili. Tak na př. svatý Ondřej vida kříž, na kterém měl zemřít, zvolal: „Pozdraven budiž, kříži vzácný, posvěcený smrtí Pána mého. Dávno přál jsem si tebe, dávno toužil jsem po tobě“.

Tomáš Kempenský vypravuje: „Kterýs úzkostlivec trápil se nevěda, smí-li si dělati naději, že bude spasen, nebo měl-li by se strachovati o svou budoucnost. Všecek zkormoucen klesl jednou v kostele před oltářem na kolena k modlitbě a takto v duchu uvažoval: ‚Ach, kdybych jen věděl, setrvám-li stále v dobrém!‘ A tu hned uslyšel v sobě odpověď od Boha: ‚Kdybys to věděl, co bys pak dělal? Raději čiň hned nyní, co bys potom teprv asi činil, a budeš beze strachu‘. Slovy těmi potěšen a posilněn člověk ten odevzdal se do vůle Boží, a úzkostlivé pochybnosti ho opustily“.

Kdo chce mít šťastnou věčnost, může si ji připravit. Jest to v jeho moci. Život pozemský jest přípravou pro život věčný. Proto dobře napomínal Jan Amos Komenský: „Cokoli se dělá, ať slouží a napomáhá k budoucímu životu“. Vše, co děláme, dělati máme se zřetelem na věčnost. Pozemské statky a požitky nejsou nic, nebeské a věčné všechno.

Ve „Kvítkách svatého Františka“ se vypravuje: „Jeden člověk potulný řekl bratrovi Jiljímu: Pravím ti, že bych rád chtěl žít dlouhý čas na tomto světě a mít veliké bohatství a hojnost všech věcí a chtěl bych býti velmi ctěn. Jemuž bratr Jiljí řekl: Bratře můj, kdybys byl pánem celého světa a měl na něm žít tisíc let ve všelike rozkoši a libosti a potěšení světském, řekni mi, prosím tě, jaké odplaty bys za to očekával od tohoto svého bídného těla, kterému bys chtěl tolik sloužiti a se líbiti? Ale já ti pravím, že člověk, který dobře žije podle Boha nebo který se chrání Boha uraziti, jistě obdrží od tohoto Boha svrchované dobré a nekonečnou odplatu věčnou a velikou hojnost a veliké bohatství, čest a dlouhý život věčný v oné ustavičné slávě nebeské, k níž nás dovediž tento dobrý Bůh, pán a král náš Ježíš Kristus“.

60. Bratři Páně.

(Neposkvrněné Početí Panny Marie.)

Když lidstvo v prarodičích našich zhřešilo, a nikdo z lidí vykoupiti ho nemohl, odhodlal se Syn Boží s nebe na zem sestoupiti, vtělit se a obětovati sám sebe.

Když se měl naroditi, seslal Bůh Otec do Nazareta k Panně čisté svého posla, aby ji požádal, by svolila k podivuhodnému mateřství. Otec miloval své dítky a pro ně poslal na zem toho, „kteréhož ustanovil dědicem všech věcí“ (Žid. 1, 2). „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný“ (Jan 3, 16).

Otec neměl a nemá jiného syna kromě Ježíše. Ježíš jest jediný, vlastní a skutečný Syn Boží.

I požehnaná matka tohoto Syna žádných jiných dětí neměla. Kromě Ježíše neměla žádných jiných synů ani dcer. Už prostý rozum lidský nám řekne, že by se ani neslušelo, aby vedle „Matky Boží“ jmenována byla také „matkou synů lidských“. A Písmo svaté a stálé učení církve tomu jen přisvědčují.

Než slyšme! Evangelista svatý Lukáš vypravuje o narození Páně praví doslovně takto: „I porodila syna svého prvorozeného a obvinula jej plénkami a položila ho v jeslích“ (Luk. 2, 7). Slyšíme-li, že byl prvorozeným synem, hned se bádavý duch náš táže: Snad se jí potom narodil syn druhorozený nebo ještě jiné dítky?

Zajisté i svatý evangelista dobře věděl, že Panna Maria kromě Ježíše jiných dítek neměla, zajisté mohl napsati „jedorozeného“, ale přece jmenoval jej prvorozeným, protože tehdy vůbec první syn se prvorozeným nazýval, ať po něm přišly jiné dítky nebo ne. S prvorozenstvím pojily se totiž zvláštní povinnosti a práva. O prvorozenci platilo zvláštní nařízení, že se měl vykoupiti, a také na požehnání otcovské měl přednostní právo. Nenazývá se tedy Pán Ježíš proto prvorozeným synem Panny Marie, že by snad jeho matka byla měla ještě jiné dítky později zrozené, nýbrž v tom smyslu, že opravdu byl prvním jejím dítětem. Svatí evangelisté mluvili a psali, jak se tehdy všeobecně mluvilo a psalo. Podobně

i svatý Pavel ve svém listu k Židům (1, 6) nazval Pána Ježíše „prvorozeným Boha Otce, ač jistě byl přesvědčen, že Bůh jiného soupodstatného Syna nemá. Byl to vůbec tehdejší způsob mluvy.

Ale na první pohled větší potíže nám působí a mysl naši znepokojuje, že Písmo svaté na několika místech mluví o bratrech, ano i o sestrách Ježíšových. Kterak tomu máme rozuměti? Měl Pán Ježíš skutečně bratry nebo sestry?

Zůstaň jenom klidným a neznepokojuj se zbytečně! Kdykoliv Písmo svaté o „bratrech Páně“ se zmiňuje, vyrozumívají se tím vždycky jen buď příbuzní jeho anebo i jeho vyznavači — nikdy však jeho vlastní a skuteční bratři nebo sestry.

V Písmě svatém totiž i vzdálenější příbuzní bratřími se nazývají. Tak na př. s určitostí víme, že Lot byl synem Abrahamova bratra, a přece k němu Abraham řekl: „Prosím, ať není sváru mezi mnou a tebou, mezi pastýři mými a tvými, vždyť jsme bratři“ (Gen. 13, 8). Členové téhož pokolení a téhož příbuzenstva nazývali se bratry a sestrami. Nebo na př. víme, že Laban byl syn sestry Isákovy, a přece jmenuje Jakuba, syna Isákovy, svým bratrem. „Pravil mu: Budeš mi snad proto, že jsi mým bratrem, sloužili zadarmo?“ (Gen. 29, 15.)

To byl způsob tehdejší mluvy. Tak se tehdy všeobecně mluvilo a psalo. Příbuzní, sešvakření, přátelé a druhové nazývali se „bratry“.

A konečně způsob ten se namnoze zachovává až dosud. Až dosud v některých spolcích jmenují se členové vzájemně „bratry“ a „sestrami“. V orelských spolcích jest způsob ten všeobecně zaveden. Způsob ten zachovává se i v úctyhodných bratrstvech literátských. Před pohřbem šel mladší „bratr“ do kostela pro „umbellu“ a tázal se kostelníka: „Kde jsou starší páni bratři?“ Načež kostelník mu odpověděl: „Páni starší už odešli do domu smutku“.

I v jiných spolcích nebo bratrstvech se místo „členové“ říká „bratři“.

Po těchto slovech zajisté se ti už, milý čtenáři, valně ulehčilo, a obavy skličující tvé srdce, pomalu už mizí.

Nerozpakuji se tedy už přikročiti k vlastní věci.

Svatý Matouš vypravuje, že Ježíš přišel do své otčiny, učil v synagoze, a že se všichni divili jeho moudrosti a pravili: „Odkud má tento moudrost tu a moc? Není-liž to syn tesařův? Zda nejmenuje se matka jeho Maria, bratři jeho Jakub a Josef a Šimon a Juda? A sestry jeho, nejsou-li všechny u nás?“ (Mat. 13, 54. 55.)

Titó „bratři a sestry“ Páně byli jeho příbuzní. Jmenovaný Jakub a Josef byli synové Kleofáše a jeho manželky Marie, která byla „sestrou“, t. j. příbuznou Panny Marie. O této Marii, ženě Kleofášově a matce Jakuba a Josefa, praví svatý Jan: „Stály pak u kříže ležíšova jeho matka a sestra matky jeho Maria Kleofášova a Maria Magdalena“ (Jan 19, 25). Jako nebyli Jakub a Josef bratry Páně, tak jimi nebyli ani Šimon a Juda. Ovšem ani žádných sester neměl.

Svatý evangelista Matouš na jiném místě vypravuje: „Když Ježíš mluvil k zástupům, hle, matka i bratři jeho stáli venku, žádající s ním mluvit. I řekl mu kdosi: Hle, matka tvá i bratři tvoji stojí venku, žádající s tebou mluvit. On pak odpovídá tom, kterýž mu to byl pověděl, řekl: Kdo jest matka má, a kdo jsou bratři moji? A vzláhnuv ruku nad své učedníky řekl: Hle, matka má a bratři moji. Neboť, kdokoli činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou“ (Mat. 12, 46—50).

Tedy, když Kristus nazýval své vyznavače „bratřími“, zajisté srdce jeho bylo naplněno touhou po sbratření celého lidstva.

Kdykoliv se v evangeliích mluví o „bratřích Páně“, sluší tím vyrozumívati jeho příbuzné. Důvodem k tomu jest i to, že se v nich ani jednou nemluví o synech nebo dcerách Panny Marie. Ani výklad, že by snad Josef byl dvakrát ženat a že měl nějaké děti z prvního manželství, které by pak ovšem byly nevlastními bratry Páně, neobstojí před soudným rozumem, protože se nikde o nějakém jiném Josefově manželství ničeho nemluví, a ví se o něm, že byl panicem.

Námítkou o „bratřích Páně“ obíral se už svatý Jan Zlatoustý a vyvracel ji takto: „Proč by byl Kristus svou svatou matku doporučil svému svatému Janovi, kdyby byla měla ještě děti, které by se byly o ni staraly?“

I pohané byli o tom přesvědčeni, že pravý Bůh má být jednorozeným. Baronius vypravuje, že císař Augustus po slavném vjezdu do Říma dal na Kapitolu vystavět oltář s nápisem: „Oltář ku počtě jednorozeného Boha“.

Kdo zná Písmo svaté a vniknul v ducha, jakým jest psáno, pro toho námitka o „bratřech Páně“ není už námitkou. Kdo s ní přece ještě přichází, ukazuje buď nevědomost nebo zlomyslnost.

S podobnými námitkami u nás mnozí lidé přicházejí, aby církev zesměšlili a její učení zlehčili. Jsou plni zloby a jízlivosti.

Hlavně mají spadeno na učení o panenství přesvaté Matky, chtějíce ji zařadit mezi matky obyčejné. Kdyby podařilo se jim dokázat, že měla více synů nebo dcer, měli by práci velmi usnadněnu.

Ale to se jim nikdy nepodaří.

Panna Maria měla jen jediného syna, a tím byl Ježíš Kristus.

61. Proč máme své svaté patrony zvláště ctít?

(Svatého Jana Nepomuckého.)

Duše, které na zemi ctnostně žily a v milosti Boží zemřely, přišly buď přímo do nebe nebo na nějaký čas do očištnice. Po přechodném pobytu v očištnici však přicházejí všechny duše do nebe.

Duším v nebi říkáme svatí a světice Boží. Svatí žijí ve společenství andělů, v blízkosti Boží, patří na Boha, jsou mu oddáni a jsou jeho milými přáteli.

Vedle Boha ctíme i jeho přátele. Ctíme je pro jejich dřívější zásluhy, pro jejich svatost a pro jejich přímluvu, kterou nám na Bohu dobré věci vyprošují.

Všecky svaté máme ctít, neboť ctnost zaslouží si úcty, ať se objeví kdekoliv, ale přece jen zvláště máme ctít ty, kteří kdysi mluvili toutéž řečí jako my, žili v téže zemi jako my a k témuž národu se hlásili jako my, a které jmenujeme proto svými národními světci neboli patrony. Jsou nám původem, rodem, řečí a krví bližšími a jistě také na své potomstvo zvláště pamatují.

1. První příčina, proč je zvláště máme cítiti, jest, že nám dali dobrý příklad. Dobrý příklad dali nám ovšem i světci jiných národů — a my jsme i jim zaň opravdu vděčni — ale naši světci žili ve zvláštních našich poměrech a ukázali nám, jak i my v těchto zvláštních poměrech a okolnostech žítí máme. Každý národ má jiný způsob života, a jeho členům nutno jinými cestami spěti ke svatosti.

Dobrý příklad tím více na nás působí, čím bližším jest nám ten, kdo jej dává. Jako dobrý příklad našich rodičů, bratří, sester a přátel mnohem mocněji na nás působí než příklad lidí cizích nebo nám vůbec neznámých, tak i příklad našich milých národních patronů tím spíše nás vybízí k následování.

Naši čeští patronové šli správnou cestou a volají ke každému Čechovi: Pojď za námi!

2. Máme je zvláště cítiti i z té příčiny, že za svůj rod a tedy i za nás zvláštním způsobem se přimlouvají. Přimlouvají se zajisté i za všechny křesťany národů jiných, ale zvláště se přimlouvají za členy toho národa, v němž sami se zrodili a žili, v němž jejich krev, která přechází z pokolení na pokolení, dosud koluje, a kde žijí třeba dosud jejich příbuzní a potomci. Vděčně vzpomínají, že české slovo Boží a české knihy přispěly k jejich posvěcení, české chrámy a v nich udělované svaté svátosti přispěly platně k jejich svatosti. Duševním zrakem patří i na místa, kde tělesné jejich schránky uloženy byly, a svaté ostatky jejich snad dosud se chovají.

Jsou zajisté nejušlechtilejšího smýšlení, a víme přece, že ušlechtilí lidé nezapomínají.

V dobrých rodinách starší dítky ujímají se mladších a pečují o jejich dobré zaopatření — zajisté i v naší české velké rodině starší bratři, kteří nás do nebe předešli, ujímají se nás, mladších svých bratří a sester, zvláště u Otce se za nás přimlouvají a o naše blaho mají zvláštní péči.

Český malíř Špillar namaloval obraz Panny Marie. S jedné její strany klečí svatý Václav, s druhé pak svatá Lidmila, a oba spínají ruce k Panně Nejsvětější. Za koho prosí? Zajisté za nás Čechy.

Tedy již vděčnost nám velí, abychom je zvláště ctili. Ctíme rodiče, protože nám zvláštní dobrodiní prokázali, a podobně za zvláštní dobrodiní zvláště máme své svaté patrony ctíti.

3. Třetí příčina, pro kterou je ctíti máme, jest, že šíří slávu jména českého v cizině.

Národ náš může se, bohudíky, honositi mnohými slavnými jmény: máme znamenité hudebníky, spisovatele, malíře, jména jejich vyslovují odborníci všech národů s obdivem, mnoho se o nich mluví a píše, ale přece jen znají je toliko jednotlivci, kdežto širokým vrstvám lidovým zůstávají neznámými.

Ale o našich svatých patroněch vědí katolíci všech dílů světa, dítky ve školách po celém světě se o nich učí, a věřící slychají o nich při kázáních. Kdekoliv katolíci kněží — a jest jich přece 317.000! — mluví o svaté zpovědi a zpovědním tajemství, uvádějí za příklad vždy také mučedníka tohoto tajemství. A dítky a věřící všech dílů světa a všech vzdělanějších národů dovídají se o něm, že byl Čech, že se narodil v Nepomuku, v Praze žil, tam zemřel, a tamtéž že jest jeho oslavený hrob.

Nebo vejdeš do prvního chrámu světa — k svatému Petru ve Vatikáně. S úctou prohlížíš si jeho oltáře, a hle! spatříš oltář zasvěcený svatému Václavu. Žádnému jinému ze světců katolické církve této cti se zde nedostalo. Jsí tím nadmíru potěšen. A s blahým sebevědomím můžeš pozorovati, kterak cizí návštěvníci držíce červené knížky v rukou dočítají se v nich, že světec ten byl vévodou země České.

Přijdeš v Římě na most Milviův a spatříš tam sochu světce s korunou pěti hvězd kolem hlavy a s prstem zakrývajícím významně ústa; sochu téhož světce vidíš na nábřeží v Benátkách, v Rakousích setkáš se s nimi skoro v každé vesnici, spatříš je na Sicilii, v Číně, v Americe a vůbec všude, kde žijí katolíci. Jeho pomníků roztrošeno jest po světě na tisíce. A ptáš-li se, kde jest pomník Žižkův, Smetanův, Mánesův, Palackého, Vrchlického, nedostane se ti odpovědi.

Naši krajané v Americe dali 38 osadám jméno svatého Václava, 18 svatého Jana Nepomuckého, 10 svatého

Cyrilla a Methoda, 3 svatého Vojtěcha, 2 svaté Lidmily, 2 svatého Víta, po 1: svatého Cyrilla, svatého Methoda, svatého Prokopa, blahoslav. Anežky České. Tito katoličtí naši krajané, kteří svá obydlí postavili pod ochranu našich svatých patronů, dělají nám v druhé polovině světa opravdu čest.¹

Vzdělaný svět má pro posouzení národů toto měřítko: Národ jest tím vzdělanější, šlechetnější a úctyhodnější, čím více vydal ze svého středu světců. Tím jest váženější, čím více jsou ve světě váženi a uctíváni jeho národní světci. Počet a velikost jejich tvoří slávu a váhu národa.

Poněvadž naši světci zachraňují nám naši čest, máme z národních ohledů si jich vážit a dbáti všemožně, aby známost o nich v cizině se šířila. Naše ministerstvo zahraniční by se samo mělo chopiti této věci a úctu jejich v cizině horlivě šířiti.

Je-li cizina přesvědčena, že národ náš vydal bohaté ovoce lidí dobrých a zbožných, váží si ho a váží si i všech jeho příslušníků. Žádnému národu nemůže býti lhostejno, jak o něm cizina soudí. I naši lidé jdou do ciziny, a není jedno, jsou-li tam přijímáni s blahovůlí nebo s odporem. Vážnost národa i jeho jednotlivcům prospívá, jeho nevážnost jim škodí.

4. Konečně máme své svaté patrony proto ctíti, že si zjednali o národ náš nesmírných zásluh.

Byli předními průkopníky křesťanské vzdělanosti a pravé osvěty.

Přední dějepisec český František Palacký napsal, že náš národ jen proto se udržel při životě a neponěmčil se jako jiní severní národové slovanští, protože působením svatého Cyrilla a Methoda včas přijal víru křesťanskou. Kdyby nebylo křesťanství, nebvo by už ani našeho národa.

Světci naši dodali našemu národu teprve vážnosti, které nutně potřeboval. V „Národní Politice“ dne 9. září 1923 napsal Stanislav Nikolau tato pozoruhodná slova: „Církev římská byla za podporu Václavovi vděčna, a Václav i babička jeho Lidmila jsou prvními světci českými. V té době to znamenalo snad více než dnes přijetí

do Společnosti národů. Národ náš stal se rovnoprávným s národy jinými“.

Světcí naši sami byli proniknuti zásadami vpravdě křesťanskými, pravému křesťanství své sourodáky slovem i příkladem učili a tak budovali pevné základy národního života. Národ se proto udržel, že stál na pevných základech.

Národ u nich názorně viděl účinky víry křesťanské. Viděl na nich, že jsou schopni i nejtěžších obětí, ano i obětí života. K rychlému rozšíření křesťanství bylo třeba mučednické krve, a naši světcí se nerozpakovali ji vydati. Co útrap snesli svatí Cyrill a Methoděj! Svatá Lidmila na hradě Tetíně zardousena roku 921, svatý Václav proboden r. 929 ve Staré Boleslavi, svatý Vojtěch umučen v cizí zemi, v Prusích, nedaleko Královce roku 997, svatý Jan Nepomucký svržen do Vltavy r. 1393. I ostatní z nich trpěli. Utrpení mluvilo k lidem tehdejších věků řečí zvláště výmluvnou a působilo mocně na jejich srdce křesťanstvím dosud nezušlechtěné a tvrdé. Jejich mučednická smrt měla veliký vliv na zvýšení úcty ke křesťanství a na pozdvižení mravů. I my před utrpením v úctě se zastavujeme a smekáme.

Učili plnit povinnosti a vychovávali národu prospěšné jednotlivce. Plnění povinností jest základ pravého vlastenectví.

Úcta k nim vlastenectví posilovala. Češi zpívající píseň svatováclavskou rozohňovali se k lásce k vlasti.

V dobách národního úpadku stále ještě pod popelem doutnala jiskra, a jiskrou tou byla úcta k národním patronům. Písně k nim udržovaly a rozněcovaly vlastenecký cit. Kanonisační procesy svatého Jana Nepomuckého burcovaly Čechy ze sna. Národní naše obrození vyrostlo z úcty k našim patronům. Úcta k nim napomáhala k národnímu vzkříšení.

Proto každý Čech, jenž opravdu svou vlast miluje, má je oddaně ctíti.

V dobách světové války, když někteří naši vlastenci očekávající pád říše rakousko-uherské, pracovali o obnovení naší státní samostatnosti a zřizovali v Rusku první pluky našeho národního vojska, nazvali první pluk plukem svatého Václava a druhý plukem svatého Cyrilla a Methoda.

Obrazy těchto světců stkvěly se na plukovních praporech. To byla cesta jediné správná.

Bohužel, později cizí ruce do zdravého a přirozeného vývoje zasáhly a zaveslovaly do jiných proudů Že původní jména prvních pluků zaměněna byla jinými, a že obrazy našich světců s plukovních praporů byly strženy, stalo se na škodu národa. Doufejme, že přehmat ten bude zase dříve nebo později napraven.

Národ nesmí na své vzory zapomínati a nesmí uchýliti se s cesty, kterou mu jeho svatí ukázali. Běda mu, kdyby se odchýlil — zahynul by.

Kdo podkopává úctu k svatým patronům, měl by býti vládou odsouzen jako škůdce vlasti. Kdo tak činí, nemá ani zdravého rozumu ani pravého vlastenectví.

62. Zásluhy papežů o národ Český.

(Svatého Petra a Pavla.)

Římští papežové projevovali vůči našemu národu vždycky zvláštní blahovůli a prokázali mu řadu dobrodiní.

Nemohu v krátkém článku vypočítati všech, ale přece pokusím se poukázati na některá zvláště význačná.

Svatý Cyrill a Methoděj.

Naši předkové byli pohané. Když se křesťanství šířilo po Eypě a již i v krajinách německých zapustilo kořeny, usilovali němečtí kněží získati pro víru křesťanskou i naše předky. Ale úmysly jejich nebyly čisté — zamýšleli je nejen získati pro křesťanskou víru, ale dostati je i pod německé panství. Podobným způsobem pokřesťanili, ale i pod německou vládu přivedli a poněmčili i některé slovanské národy na severu Čech.

Proto veliký kníže Rostislav věda, že národ náš, chce-li vstoupiti mezi národy vzdělané, musí přijmouti křesťanství, a zároveň věda, že kdyby je přijal z Němec, ztratil by samostatnost, povolal roku 863 ze Soluně slovanské bratry Cyrilla a Methoda, kteří s apoštolskou horlivostí ujali se v našich zemích díla misionářského.

Lid je přijal s otevřenou náručí, protože mluvili k němu řečí srozumitelnou, a byl o nich přesvědčen, že nechovali žádných záluďných úmyslů. Němečtí kněží neměli už záminky, aby sem vnikali. Snahám po německé nadvládě učiněna přítrž.

Ze zlosti a závisti obžalovali svaté bratry v Římě. Žalovali na ně u papeže, že konají služby Boží nezvyklým jazykem, že nejsou pravověrní, ano že učí i bludům. Ale papež Hadrian II. podrobil svaté bratry zkoušce, přesvědčil se o jejich pravověrnosti a nejen jich neodsoudil, nýbrž posvětil je ještě na biskupy a jejich slovanskou bohoslužbu schválil.

I později papež Jan VIII. ujímal se svatého Methoděje proti jeho nepřátelům. Bránil ho i proti Svatoplukovi i proti německým biskupům a zůstal mu až do jeho smrti dobrým přítelem.

Tím prokázali papežové našemu národu obzvláštní dobrodiní. Zachránili jej před německým přívalem, před německým područím a přispěli velikou měrou k uchování jeho samostatnosti.

Svatí bratři solunští rychle přivedli národ náš ku křesťanství, mravně jej obrodili, dali mu pevný základ národního i státního života a postavili jej mezi národy vzdělané. Bez svatého Cyrilla a Methoda a bez ochranné ruky římských papežů, kterou nad nimi drželi, nebylo by už vůbec našeho národa.

Kláštery.

Papežové povolovali a zřizovali u nás kláštery. Klášterníci učili náš lid zemědělství a orbě, vysušovali močály, káceli lesy, zařizovali osady, učili řemeslům, zakládali školy, učili lid mravnosti, vyučovali jej literárnímu umění, sepisovali a opisovali knihy, malovali a malířství učili, stavěli a stavitelskému umění vyučovali, skládali písně a učili zpívat, pěstovali řezbářství a sochařství, starali se o chudé a zaváděli všlechtilé a křesťanské řády.

Voltaire napsal: „Jest všeobecně známo, že Evropa za svou civilisaci, za část svých nejlepších zákonů a skoro za všechny vědy a umění musí děkovati Svaté Stolicí“.

Biskupství v Čechách.

Papežové ochotně svolili k žádosti českých knížat, aby v Praze zřízeno bylo biskupství. Již počátkem roku 973 bylo zřízeno, a prvním biskupem zvolen byl Dětmar, druhým pak svatý Vojtěch.

Čechy královstvím.

Papež Innocenc III. propůjčil roku 1204 Přemyslu Otakarovi I. a jeho nástupcům na věčné časy titul královský. V těch dobách udíleli tituly bylo právem papežovým. Povýšiv český panující rod k hodnosti královské ukázal k němu a k celému národu zvláštní přízeň.

Pražská universita.

Za Karla IV., upřímného katolíka, dostalo se našemu národu vysokého učení v Praze, aby Češi nemusili čerpati vědy z cizích pramenů, nýbrž mohli zasednouti k vlastní studnici. Upřímný přítel Karlův, bývalý jeho učitel Petr Roger, jako papež Klement VI. tuto universitu povolil a všemi právy vysokých škol jiných nadal, takže našemu národu dostalo se prvnímu ve střední Evropě přízní apoštolského stolce toho, čeho teprve později dosáhla jiná města, na př. Vídeň, Krakov, Lipsko a jiná.

Arnošt z Pardubic, věrný Karlův druh a rádce, jednal zajisté jen v duchu papežově, když zavázal kněžstvo k štědré podpoře vysokého učení Karlova.

Pražské arcibiskupství.

Papež Klement VI. svolil roku 1344, aby Pražské biskupství povýšeno bylo na arcibiskupství, a tak splněna dávná tužba všech věrných Čechů, aby naše země byla úplně osvobozena od vlivu ciziny.

Doba pobělohorská.

Nám katolíkům českým netřeba se této době vyhýbati. Můžeme se jí směle podívatí do očí.

Když už se zdálo, že celý národ leží v rakvi a že už brzy dodýchá, povstávají z jeho lůna buditelé, zakládají školy, pořádají pouti, pozdvihují v lidu sebevědomí náboženské a národní a kladou základy k náboženskému

a národnímu obrození. Jesuita Balbín píše knihu „Obrana jazyka slovanského, zvláště pak českého“, Pešina, Beckovský a jiní katoličtí kněží budí v lidu vlastenecký cit a připravují národu šťastnější budoucnost.

Svatá Stolica svoluje k prosbám českých vlastenců a projednává blahorečení a svatořečení Jana Nepomuckého, čímž národní vědomí doma a vážnost národa za hranicemi nesmírně získává. V dobách, kdy vládní absolutismus vše české rdousí, odvažuje se papež propůjčiti Čechovi důstojnost oltáře, a to ještě tomu Čechovi, který s takovou odvahou postavil se zvůli panovníkově na odpor.

K našemu národnímu obrození církev katolická velmi platně přispěla.

L e v XIII.

V řadě papežů nám zvláště nakloněných čestné místo zaujímá tento „papež-Slovanů“.

Zřídil v Římě „Českou kollej“, totiž ústav, kde by studující z Čech nabyli bohoslovného vzdělání, aby potom v duchovní správě v Čechách působili mohli. Ustanovil, aby veškeren „Petrský halěr“, který z Čech pro potřeby svatého Otce dochází, obrácen byl na tento účel, a poněvadž ovšem nedostačoval, poručil, aby ještě z jiných prostředků svaté Stolicy tento ústav podporován byl.

Papež tento sám byl zvláštním ctitelem našich věrozvěstů svatého Cyrilla a Methoda a poručil, aby v celém katolickém světě uctívání byli.

Když se dověděl, že z Čech přijel k němu zvláštní poutnický vlak, poručil, aby k němu Češi přede všemi ostatními národy připuštěni byli. Přál si, aby mu zazpívali „Hospodine, pomiluj ny“ a „Svatý Václave“ a zpěv ten vyslechl se slzami v očích.

Naše státní samostatnost.

V dobách světové války obrátili se katoličtí Čechové američtí na Svatého Otce zvláštním spisem a prosili, aby podporoval snahy Čechů po dosažení naší státní samostatnosti. V Římě snahám těmto byli velmi nakloněni. To také poznal a veřejně uznal i první náš zahraniční ministr dr. Beneš. „Národní Politika“ dne 9. ledna 1920 napsala, že dr. Beneš vyjádřil se k slovenské deputaci:

„Jednal jsem s Vatikánem již v roce 1916, 1917 a 1918 o samostatnosti Československé republiky a doznávám, že ve Vatikánu chovali se k naší věci velmi korektně a loyálně“.

Český koláč.

Roku 1921 uspořádali českoslovenští katolíci zvláštní pouť do Říma. Vedl je arcibiskup olomoucký dr. Stojan. Šli k audienci. Svatý Otec Benedikt XV. je vlídně přijal. Vatikánští zřízení snažili se zachovati všechny zvyklosti, které se k takovým slavnostním úkonům předpisují. Ale dobráček „tatiček“ Stojan nedal se žádnými předpisy omezovati. Počínal si zcela nenuceně „jako doma“, a vatikánští ceremonáři nevěděli si s ním rady. Čeho se jim dopustil při audienci, jest vůbec neslýcháno, a snad se dosud od dob svatého Petra nestalo — vytáhl český koláč, nařízнул a nabídnul Svatému Otci. A Svatý Otec prostosrdečně po něm sáhl a jal se jísti . . . Naši poutníci radostí slzeli, a vatikánští monsignorové už také úplně se vzdali a radovali se s nimi. Tehdy celý Vatikán vyjel z kolejí.

Svatá Stolica naší oporou a ochranou.

Po „převratu“ stoupla nám svoboda do hlavy a počali jsme třeštit. Můžeme skoro říci, že národ náš začal blázniti. Vyhazoval a zjankovatěl. I někteří kněží se zapomněli.

Této prazvláštní nálady využití chtěli někteří dávní nepřátelé katolicismu a chtěli národ odvrátiti od Říma. Povstávalo sektářství a náboženské boje. Ale církev katolická se svou hlavou stála nehybně, neochvějně, a národ byl tak šťasten, že se o tuto skálu mohl opřít, že našel zase pevný bod, sám sebe, náboženských bojů zanechával a přestával kopati si hrob. Bez pevné ruky římské Stolice byl by jistě upadl v sektářství a propadl rozkladu. Byl by rozeštván, rozdroben a oslaben.

Spojení s Římem nám prospívá.

Při svěcení arcibiskupa Olomouckého dra Prečana dne 30. prosince 1923 pravil papežský nuncius Marmaggi: „Pevný a stálý svazek s věčným Římem, více než tisíciletý, způsobil dle vůle Prozřetelnosti, že národ váš, obcuje

s latinskými národy západu, stal se s nimi účastným kulturního života, uměn a všech prostředků potřebných k pokroku vědy a dobrých mravů, jako by byl zasedl za jeden stůl s národy již kulturními a mezi nimi přechestně sedí“.

Naše vláda jedná velmi obezřetně, že vysílá do Vatikánu svého zmocněnce, a zástupce Svatého Olce navzájem zase vlídně hostí ve svém hlavním městě.

Námitky.

Nepřátelé katolicismu zamlčují všechny veliké zásluhy papežů o náš národ a přicházejí jenom s výtkami: Prý papežové upálili Husa, vodili na nás křížácká vojska, předhazují nám Komenského, Bílou Horu atd.

Jestliže papežové vystupovali proti kacířům, nemůže nikdo tvrdit a dokázati, že by byli někdy jednali nepřátelsky proti Čechům.

A jestliže opravdu někdy v něčem bylo pochybeno, byla chyba tisíckrát na jiné straně vynahrazena.

Dále nám vytýkají, že máme a posloucháme cizí vládu — papeže v Římě. Ano, hrdě se k tomu hlásíme. Ale tato vláda není naší vládě a naší republice nikterak nebezpečnou. Náš cizí vládce vládne jen nad dušemi, podporuje víru a mravnost. A jest tak naší vládě nenahraditelnou podporou.

63. Víra našich otců.

(Svatého Cyrila a Methoda.)

Linověrci lákají k sobě katolíky, a chtějíce je přiměti k odpadu a jimi rozmnožiti svoje řady, používají různých úskoků a podvodů.

Aby se jim práce jejich lépe dařila, slovem i tiskem na ně volají: „Vraťte se k víře svých otců!“ I někteří spisovatelé dějepisných povídek a románů často se zmiňují o „víře otců“ a nutí čtenáře, aby věřil, že touto vírou jest víra evangelická.

Nezbývá nám nic jiného, než tuto lež vytáhnouti na světlo a ukázati důvěřivému posluchači nebo čtenáři, jakého podvodu se na něm tyto lidé dopouštějí.

Původní vírou našich předků bylo pohanství. Uctívali Peruna, Svantovíta, různé bůžky a skřítky.

Bohudíky, prozřetelnost Boží se postarala, aby z modlářství pohanského byli vysvobozeni a aby přijali křesťanství. Křesťanství bylo zdrojem pořádku, bezpečnosti, vyšší vzdělanosti a mravnosti. Národové vzdělání a mravní vždycky vítězili, nevzdělání a nemravní zanikali.

Roku 863 přinesli svatí Cyril a Method našim předkům víru katolickou, a oni ji ochotně přijali. Svatí věrozvěstové tito stali se zakladateli našeho písemnictví, našeho školství a byli též prvními zakladateli našeho malířství, řezbářství a stavitelství. Položili pevné a zdravé základy k naší vzdělanosti. Zušlechtili život rodinný i občanský a položili tedy i první základní kameny našeho státu. Naše vláda a naše státní úřady měly by památku jejich oslavovati se zvláštní okázalostí, neboť mají o náš národ a náš stát nesmírné zásluhy.

Svatí Cyril a Method byli pravověrní katoličtí biskupové, byli římskému papeži srdcem úplně oddáni a jeho poslušni.

Od Bořivoje až do Karla IV. „Otce vlasti“ celý náš národ vyznával víru katolickou. Víra ta jej pozvedla a s nejvzdělanějšími národy spojila. Z té doby máme drahocenné památky umělecké, kterým se divíme, ač to, co se nám dochovalo, jsou jen pouhé trosky někdejšího bohatství. Tehdy i prostý lid byl velice vzdělán, mravnost byla na vysokém stupni, a bezpečnost majetku taková, že se říkalo, že dítko se zlatým jablkem by bezpečně celou zemi prošlo. Tehdy byla Praha na vrcholku lesku a slávy. Byla středem a srdcem Evropy. To byl opravdu „zlatý věk země České“.

Ale začátkem patnáctého století povstal Jan Hus, a po něm přišly dlouhé a kruté boje husitské, které srazily národ náš s vrcholku vzdělanosti a slávy do propasti ponížení. Doba husitská byla dobou ničení. Husité ze 190 katolických klášterů, které byly středisky vzdělanosti a osvěty a které chovaly nepřeborné zásoby obrazů, knih a uměleckých předmětů, zničili a vypálili jich 188. Jen dva zůstaly nezbořené a po 65 nezbylo vůbec ani památky. Sta a sta katolických kněží a ctihodných sester povraždili.

Styky s katolickou Francií a Itálií byly přervány, vzdělanost a mravnost poklesly, a země hynula.

Národ rozložil se v různé sekty, které se navzájem potíraly.

Tehdy povstala také „Jednota Českých bratří“, která snažila se dosáhnouti prostoty života apoštolského. „Jednota“ tato později však úplně vymizela.

Roku 1517 vystoupil v Německu s novým učením Martin Luther. Stal se zakladatelem protestantismu, který se i do sousedních zemí rychle šířil. I v našich zemích se ujal a velmi rozšířil. Ano, byly doby, kdy velická většina našeho národa se držela této původem i duchem německé víry. Že se jí posilovalo u nás i němectví, jest samozřejmo. Některé naše krajiny jejím působením poněmčily se docela. Spisovatel dr. Zikmund Winter napsal, že „s protestantismem přišel k nám o jeden zmatek víc“, a universitní profesor Vlastimil Kybal napsal: „V novověkých dějinách českých nebylo dosud události osudnější nad přijetí německé víry, která v českém prostředí 16. století byla politicky rozkladná, kulturně surová a jazykově cizácká“.

Po bitvě na Bílé Hoře roku 1620 snažil se císař Ferdinand II. převést zase národ náš do církve katolické. Vedly ho k tomu především zájmy státní. Národ z veliké většiny vrátil se zase k původní své církvi. Rozšíření protestantismu dali dějepisci jméno „reformace“ a pobělohorským snahám říkají „protireformace“. O této protireformaci napsal universitní profesor dr. Josef Pekař: „Jako luteranismus poněmčoval, tak protireformace počesňovala. To dobytí celé země českou historickou tradicí bylo dovršeno v době, kdy v úřadě i ve škole ovládla skoro úplně řeč německá. Jest to skoro bez výjimky kněžská inteligence, která reprezentuje snahu a vůli národní, a s ní spojuje se šlechta z opozice proti josefinismu“.

V době, kdy se rodila naše nynější státní samostatnost, byl skoro celý náš národ katolickým.

Z protestantů neboli „evangeliků“ zbyly ze starých dob jen tu a tam nepatrné zbytky. Tito evangelíci dělili se na dvě větve, totiž vyznání „augsburského“ a vyznání „helvétského“.

Po našem státním převratu se obě tyto větve spojily a daly si jméno „církev československá evangelická“. Chopili se pojmenování „církev československá“, poněvadž „Čeští bratři“, kteří ovšem už dávno vymizeli, měli u nás dobrou pověst. Evangelíci se domnívali, že na tuto vějičku mnoho Čechů „nachytají“, ale hromadný přestup, který očekávali, se nedostavil.

Za to povstala v Praze dne 8. ledna 1920 úplně nová církev, která si dala mnohoslibný a pro Čechy lákavý název „církev československá“. Založilo ji několik kněží, a to hlavně z toho důvodu, že jim katolická církev nechťela dovolit se oženit. Také se zdůrazňovalo, že když jsme se osamostatnili politicky, máme se osamostatnit i nábožensky — když jsme „súčtovali s Vídní, že máme súčtovat také s Římem“. Spisovatel Ferdinand Peroutka napsal o této církvi v „Tribuně“: „Československá církev jest hnutí více politické než náboženské. Jest to velmi zpohodlnělé náboženství, upravené tak, aby se v něm mohl volně pohybovat člověk dosti blízký nevěře, a aby dogmata (články víry!) pokud možno nečpěla do nosu“.

Po „převratu“ snažily se zakotvit u nás i různé jiné církve a církvičky, sekty a sektičky, které však pro jejich ubohost, ano i směšnost vůbec pomíjíme mlčením.

Když dne 15. února 1921 provedeno bylo v naší republice první sčítání lidu, ukázalo se, že ke katolíkům se hlásí 10,917.468 duší, k evangelíkům 992.083, k „bez-vyznání“ (odpusťte mi to ošklivé slovo!) 724.508, k církvi československé 525.332, k židům 353.925, k pravoslavným 72.696 a k jiným vyznáním 25.342.⁴

Katolíci tedy mají ohromnou číselnou převahu.

Po tomto „úvodu“, který jest sice nezvykle dlouhý, ale k pochopení věci zcela nutný, už budeme vědět, jak se máme tvářit, až zase různí mluvkové a škrabálkové úlisně po nás šilhající budou nás vybízeti: Vraťte se k víře svých otců!

S hlavou vztýčenou a téměř s radostí jim odpověz: „Víru svých otců mám a není mi tedy třeba se k ní vracet“.

Není vírou mých otců církev československá, která povstala v Praze roku 1920 dne 8. ledna ve 3 hodiny odpoledne, a o níž sám redaktor „Práva Lidu“ na

schůzi na Vinohradech roku 1920 pravil: „My musíme nyní i na věřící katolíky pohlížeti jinak, než jsme dosud zvyklí, a mám-li oceniti jednotlivá náboženství, musím vyznati, že katolická církev jest nejvíce náboženskou, evangelická církev podává náboženství rozbředlé, a církev československá jest nesmyslem“. Přidržíce se této církve stali bychom se odříznutými od ostatních národů, osamocenými, maličkými a opovrhnutými.

Není vírou mých otců ani církev československá evangelická. Tato víra, kterou založil německý mnich Martin Luther, a to v první řadě pro Němce, a o níž napsal deník „Venkov“, že „jest kožená a smrdí Berlínem“, byla u nás rozšířena jen přechodně, jen krátký čas, a jen naprostý nedouk mohl by ji všeobecně nazvat vírou našich otců.

Rovněž krátce trval „husitismus“ a „Čeští bratři“.

Ale chcete-li se už vraceti, vraťte se úplně. Vracíte-li se o pět století, vraťte se už o deset — a budete nejen u víry svých otců, nýbrž až u víry svých praotců, a vírou tou jest víra katolická. Kdo mluví o víře otců, kdyby byl poctivý, musí jen tuto víru míti na mysli. Kdo jde zpět, ať nezastaví se na poloviční cestě, nýbrž ať jde až k začátkům.

Víra katolická učinila naše praotce velikými, slavnými a šťastnými, jest schopna takovými učiniti i nás, a proto vraťme se k ní celou silou svého srdce, milujme ji láskou, jaké jen naše srdce jest schopno, a budme katolíky nejen dle jména, nýbrž i dle skutků.

Tím bychom už směle mohli článku tento skončiti, neboť jeho předmět už jest vyčerpán.

Dodatek, který přidáváme, jest už jen pro toho, komu při čtení napadlo, že před vírou katolickou byli u nás ještě pohané, že víra našich praotců hyla víra pohanická, a že by snad se národ náš měl k této víře vraceti.

Jsmo ochotni vraceti se vždy jen k tomu, co jest lepší a nám prospěšnější. Pohanství a křesťanství co do ceny vůbec ani vedle sebe stavěno býti nemůže, a proto už o něm nemluvm. — vraceti se k němu přece snad nikomu ani nenapadne.

Horší než pohanství, které přece aspoň nějaké bohy uznávalo a jim se klanělo, jest bezbožectví, které se následkem protikatolických štvanic v našem národě tak rozmohlo, jako v žádném jiném vzdělaném národě na světě. Lidé bez víry jsou velmi nebezpečným vředem na těle našeho národa. Vědátor dr. Mareš se vyjádřil: „Člověk bez náboženství, kdyby byl vůbec možný, byl by mravní zrůdou, nezpůsobilou k lidskému životu“. Politujme těchto svedených ubožáků, pomodleme se za ně, ale dále už se jimi neobírejme. Naši otcové nevěry neznali.'

Přejdeme mlčením i víru židovskou, kterou vyznávají jen židé, kteří k nám z ciziny přišli, a která tedy nemůže zvána býti vírou našich otců. Kdybyste však měli chuť odpadnouti k židovství, tož dobré chutnání...

64. O růženci.

(Nanebevzetí Panny Marie.)

Znám věnec z růží nikdy nevadnoucí. Jest vždycky svěží a stále šíří posilující vůni. Růže jeho vykvetly v nebeské zahradě, a ani nepřízeň povětrnosti jim neublíží. Znáš jej také? Kterak bys ho neznal! Komu by nenapadlo, že růže ty jsou modlitby, a věneček z těchto růží že jmenujeme růžencem?

V zahradě církve ode dávna kvetly růže. Od pradávných dob uvijeli z nich křesťané věnce a podávali je poctou nebeské Královně. A dobří lidé s ochotou činí tak dosud.

Lidé se zálibou se zdobí květy. A čím se má ozdobiti katolík? Ozdob se květy nejkrásnějšími — růžemi.

Naše staročeské ženy a dívky zdobily svá hrdla růžencem — odtud povstal zvyk, že ženy a dívky naše nosí kolem krku „koláry“, nejraději z českých granátů.

Vídáme, že lidé nosí odznaky. Skoro každý má nějaký odznak, a dle něho už na první pohled poznáváme, ke komu se dotčený člověk hlásí. Jaký odznak má míti katolík? Ještě nechápeš?

Zaopatři si jen odznak ten, nemáš-li ho dosud. Věnuj na něj korunu nebo dvě. Každý jej má míti. Rodiče mají jej pořídit všem svým dítkám, a kupují-li na pouti

dárek pro své služebné, nemohou najítí dárku vhodnějšího. Ano, mají jej koupiti dívky svým rodičům, nemají-li ho ti to dosud, nebo jestliže jej ztratili. Každý člen domácnosti má mítí růženec svůj. Když se v Lurdech zjevila Panna Maria chudobné Bernadettě, byla ozdobena také růžencem. Ozdobila se jím zajisté pro příklad nám všem.

Nežli koupeného růžence používáme, vždycky máme dříve jej dáti posvětití. Teprve svěcením stává se předmětem posvátným a zdrojem duchovních milostí. Modlíce se každý svého růžence používati máme.

Růženec jest stálým společníkem katolickým. Hned když jej nesou pokřtít, kladou mu do peřinky růženec. Podobně činí i šťastná matka, když jde se svým robátkem k „ouvodu“. Školáček vytáhne z kapsy svůj růženeček, když jim velebný pán o něm vykládá, dívka klečící před oltářem pouští za doprovodu vřelé modlitby zrnko za zrnkem, otec rodiny poklekne v posteli večer se svými dětmi a drže svůj růženec, hlasitě se předmodlivá. Ano, i když katolík zavře oči navždy, ovinují mu v rakvi sepiaté ruce růžencem. A ještě po letech, když už na hřbitově tělo jeho setlelo, kopající na místě tom hrob nový, naleznou růženec a řeknou: „Zde odpočíval katolík. Zbyl po něm už jen jeho odznak“. Příteli, važ si tohoto odznaku, aby ti jej přátelé tvoji mohli bez uzardění i po smrti dáti do rukou sepiatých!

Nepřátelé naši dobře vědí, čím se od nich lišíme. Vědí, že růžencem se hlásíme ke své Královně, které oni nechtí. A bojujíce proti nám, se zvláštní zálibou bojují posměchem a nadávkou — neodplácejme jim stejnou mincí! — a první nadávkou, kterou po katolíkovi hodí, zpravidla bývá „růženečkář“.

Svůj odznak měj v uctivosti! Pokud možno, měj ho stále u sebe. Schováváš-li jej, schovej jej na místě slušném. Uzavři jej do skříně vedle modlitebních knížek nebo jej zavěs pod křížek nebo pod svatý obrázek nebo vedle kropěnky. S posvátnou hrdostí se vždy na svůj odznak podívej. Že by ses zaň někdy styděl, toho se neodvažuji ani mysliti. Kdo by jím pohrdal, pohrdání a odsouzení byl by hoden. Cti i ty, kteří jej ctí, jej nosí a jeho si váží.

Nositi jej bylo by málo — vyžaduje se také, aby ses jej modlil.

Církev nás nezavázala pod hříchem se jej modlití, a spasení dojíti by mohli lidé i bez růžence, ale jest nám velmi vydatnou pomůckou, abychom snáze Matce Páně a Bohu se zalibili. Každý se musí snažiti, aby se Bohu zalibil, a proto ochotně má všech prostředků používatí, které k tomu cíli vedou.

Růženec není snad jen pro děti nebo pro babičky, nýbrž pro každého. Velmi vhodný jest pro prostého, ale velmi krásně se vyjímá i v rukou vznešených, ano dodává jim teprve pravé ceny.

Svatý Alfons, svatý Karel Borromejský, svatý František Saleský a jiní svatí nosili růženec stále u sebe a modlili se jej každodenně. Svatý Filip Nerejský pokládal za ztracený každý den, ve kterém se ho nepomodlil. Blahoslavený Klement Hofbauer chodil ulicemi vídeňskými s růžencem v ruce.

Slavný český básník Julius Zeyer, o němž Herites napsal, že „byl člověkem věřícím, hluboce věřícím v nesmrtelnost duše a v posmrtný život věčný“, chodil každou neděli na mši svatou a modlil se při ní zbožně růženec.

Slavný učenec Volta denně obcoval mši svatě, o svátcích vždy přistupoval ku svatému přijímání a denně se modlil růženec.

Křištof Gluck, znamenitý hudebník, zpíval jednou co pacholík velmi krásně v kostele, začez od bratra Anselma obdržel krásný růženec s tím podotknutím, aby se jej pilně modlil každodenně, a pak že se stane znamenitým a v namáhání že v modlitbě té veliké nalezne útěchy a v Marii mocnou přítelkyni. Uctivě přijal Křištof růženec a přislíbil, že se jej denně bude modlití. A vskutky dostal věrně slibu svému a maje růženec v ruce skládal nejznamenitější dila svá, a když mrtvicí raněn zemřel, nalezli na jeho ruce růženec.

Skladatel Haydn sám o sobě vyznal: „Skládám-li něco a jsem-li v nesnázích, vstanu od piana a pomodlím se desátek růžence“.

Mozart, kdykoliv nějakou skladbu dokončil, pomodlil se na poděkování růženec.

Recamier, věhlasný učitel lékařství na vyšších školách pařížských, byl lékařem mocných a vznešených pánů, knížat, ano i králů; pověst o něm roznesla se po celé Evropě. A tento muž vyznal o sobě, když růženec si dal spraviti: „Modlívám se růženec. Jsem-li znepokojen nad některým nemocným anebo jsem-li se svými prostředky již u konce, tu obracím se k Bohu a беру Marii Pannu za prostřednici, jedu-li k nemocnému, modlím se k ní jeden nebo dva desátky na svém růženci“.

Roku 1873 zemřel v Mnichově dvorní rada universitní profesor dr. Jeronym Bayer, který každodenně při mši svaté se modlilval růženec.

Roku 1890 zemřel tamtéž slavný lékař universitní profesor dr. Nussbaum, který se modlilval růženec před každou operací.

Téhož roku zemřel tamtéž slavný universitní profesor a přírodopyslec dr. Schafhäutl, který denně býval v 6 hodin ráno na mši svaté a v 5 hodin odpoledne na růžencové pobožnosti.

Slavný vojevůdce Tilly šel do boje s růžencem.

Maršál Radecký pomodlil se před každou bitvou růženec. I v dobách míru modlil se jej každodenně. Jednou zapomněl si jej na lavici v parku. Nalezl jej jeden důstojník a s posměchem ukazuje jej svým společníkům tázal se: „Či je to?“ V tom přicházel Radecký vracel se hledati svůj růženec a spatřiv jej pravil: „Můj jest“. A vzav jej z rukou důstojníkůvých klidně jej zastrčil do své kapsy.

D'Oconell, irský vlastenec, modlil se v parlamentě anglickém růženec, když se jednalo o právech Irska.

Každé volby, a každé hlasování ve sboru zákonodárném, které vlastně už jest jen přirozený důsledek voleb, jest také bitva. Jedná se v ní o mnoho, neboť se zhusta bojuje o statky duševní. Proto se katolíku vřele doporučí, aby před volbami pomodlil se za šťastné vítězství růženec. Nechybí ovšem, učiní-li tak ještě před každým důležitějším hlasováním.

Řady světců, spisovatelů, přírodovědců, skladatelů, lékařů, vojevůdců a státníků, kteří v sílu růžence důvěru skládali, jsou tak dlouhé, že bychom se ani ke konci nedostali, kdybychom všechny zvlášť vypočítávati chtěli.

Růženec jest vhodnou modlitbou jak pro zdravé, tak i pro nemocné. Zdravý ovšem může vzíti na pomoc také modlitební knížky, ale co má dělati nemocný, jenž se nemůže třeba ani hnouti, a jehož zrak lřeba i slábne? Zmítá se na lůžku bolesti. Počítá hodiny. Zdá se mu, že noc trvá věčnost. A myšlenky válejí se mu hlavou. Jak bude, nebudu-li moci delší dobu pracovati a vydělávati? Co si počne žena? Co dítky? Jak by se jim vedlo, kdybych zemřel? Žena opodál klidně spí . . . I dítky jsou pohříženy ve zdravý spánek . . . Sáhne po růženci, zabere se do něj, zapomene na bolest i na trápící jej myšlenky. A ani se ho nedomodlil, neboť zatím usnul . . .

Pro slepce jest růženec jedinou knihou modlitební.

Církev všem svým dítkám vřele doporučí, aby se růženec horlivě modlily, a papež Lev XIII. projevil přání, aby tak činily zvláště v měsíci říjnu.

Máme-li příležitost státi se členy „růžencového bratrstva“ nebo aspoň spolku „živého růžence“, neopomeňme tak učiniti — láska naše k růženci se tím jenom posílí, a zásluhy naše se rozhojní.

Modlitba ta velmi prospívá. Účinky její jsou ohromné. Vítězství křesťanů nad Turky u Lepanta přičítalo se všeobecně modlitbě svatého růžence. Svatý Dominik touto zbraní přemohl tisíce bludařů Albigenských a je zase církvi získal. Přemnoho nepřátel viditelných i neviditelných bylo už jí poraženo. Jak mnozí byli jí zbaveni hříchů a přivedeni k životu svatému! Pravdiva jsou zajiště slova svatého Alfonse, že „za mnoho dobrého má svět pobožnosti svatého růžence děkovati“.

Růžence nesmíme odříkávati bezmyšlenkovitě. Dříve než začneme, máme vždy vzbuditi nějaký určitý úmysl, proč se jej modliti chceme. A mysl soustředěnou máme zachovati až do konce. Svatý František Saleský dí, že každý Zdravas máme oživití jinou myšlenkou.

K tomu nám zvláště napomáhají tajemství, která v modlitbu Zdravas vkládáme, a ve kterých krátce celý život Kristův jest zahrnut. V těchto tajemstvích jest vlastně celý katechismus našeho učení. Do nich se máme zahloubati, o nich rozvažovati, a tak ve zdánlivé jednotvárnosti nalezneme pestrou mnohotvárnost.

Dle těchto „tajemství“, kterých jest celkem patnáct, dělíme růženec na „radostný“, „bolestný“ a „slavný“.

V Lurdech na místě, kde se Panna Maria zjevila, vystavěli basiliku růženeckou s půdorysem jetelového trojlístku a do každého listku dali po pěti kaplích, z nichž každá jednomu tajemství jest věnována. Kapli věnovanou tajemství „který tě Panno na nebe vzíti ráčil“ vyzdobil svým nákladem národ český, a do ní umístnili ještě za za Rakouska bratři Kolískové odznaky našich zemí, neboť až sem prsty vlády rakouské nedosahovaly.

V krásném kostele na svatém Hostýnu jest pod klenbou 165 žárovek, které tvoří tři růžence: Růženec radostný, jehož Otčenáše jsou modré, růženec bolestný, jehož Otčenáše jsou červené, a růženec slavný, jehož Otčenáše jsou zelené.

Na Domažlicku při jedné církevní slavnosti patnáct dospělých družiček, z nichž vždy 5 bylo stejně oděných, znázorňovalo 15 růžencových tajemství.

Přinášej Královně růže, které miluje . . .

65. O lásce k vlasti.

(Svatého Václava.)

Země, ve které jsme se zrodili, s níž jsme takřka srostli a k níž nás poula nejněžnějších vzpomínek vízí, říkáme **vlast**.

Naši předkové, kteří v naší zemi bydlili a naši řeči mluvili, byli od pradávných dob pány ve své vlasti, měli své vládce a svůj stát. Vlast byla jejich vlastnictvím.

Ale náboženskými rozbroji v patnáctém a šestnáctém století tak zeslábli a zmalátněli, že nebyli schopni svůj stát si udržeti — bitvou na Bílé Hoře roku 1620 nakonec úplně samostatnost ztratili. Měli vlast, ale nebyla už jejich vlastnictvím, neboť nad ní vládli cizinci.

Ale jiskry vlasteneckého nadšení i v této době ponížení pod popelem doutnaly. V silnějších a šlechtetnějších jednotlivcích dospívaly až k radostnému zanícení.

Vládcové z rodu Habsburgů velikou většinou byli smýšlení nám nepřátelského. Josef II. na př. chtěl mít

ve své říši jen jeden národ a jednu řeč, totiž německou, a za tím účelem poněmčoval neboli germanisoval úsilovně ve školách a úřadech.

Ale tento tlak budil spíše protitlak — vlastenecké vědomí potlačovaných se tím spíše probouzelo. Povstávali „buditelé“ národní, kteří slovem i písmem lid uvědomovali a křísili. Hlavními buditeli byli vlastenečtí čeští kněží. Fara byla hlavním ohniskem vlasteneckého proudění.

Když povstala v roce 1914 světová válka, uvědomili si Češi, že přišla hodina vysvobození. Doma i za hranicemi začali horlivě pracovati, šikovati národní vojsko, získávati vlivné přátele a pracovati o samostatnost.

Lví podíl na akci osvobozovací mají čeští katolíci. Tak na př. v době, kdy přední mužové národa dleli buď za hranicemi nebo v žalářích nebo byli ustrašení a zakřiknutí, sebrali američtí čeští katolíci nejen veliké sumy peněz a věnovali je na osvobození milované mateřské země, ale sestavili roku 1917 i zvláštní spis, zvláštní memorandum, uvedli v něm hlavní svá přání a předložili je Svatému Otci v Římě Benediktu XV. žádajíce jej, aby svým vlivem osvobozovací snahy české podporoval. Svatý Otec uznal snahy ty za spravedlivé a požádal osobu, která tehdy požívala ve světě největšího vlivu a od níž se nové uspořádání států očekávalo, totiž amerického presidenta Wilsona, aby se ujal ullačovaných národů slovanských, zvláště pak národa českého. A Wilson opravdu od té doby na nás pamatoval, což nám velmi prospívalo.

Přiblížil se den 28. října 1918, kdy prohlášena byla naše státní samostatnost. Vláda věcí našich vrátila se v naše ruce. Stali jsme se pány ve vlastním domě. Vlast stala se naším neobmezeným vlastnictvím. V ten den zrodila se znova naše svoboda, toho dne kanuly hojné slzy radosti a nadšení, den ten prohlášen národním svátkem a bude v dějinách našich vždycky zapsán písmem zlatým. Toho dne v Praze u sochy svatého Václava, který se stal ztělesněním českého vlastenectví, prohlášena byla ústy výmluvných řečníků jásajícím tisícům radostná zvěst, že jsme svobodni.

Osvobozenou vlast, která tolik vytrpěla, máme tím více milovati. Naše víra nám vlastenectví nejen nezakazuje, ale i poroučí. Lásku k zemi, ve které stála naše

kolébka, a k řeči, kterou nás matka učila se modlití, vložil nám již Tvůrce do srdce. Zemi, s kterou jsme spojeni, a do níž zapuštěny jsou kořeny celého našeho života, musíme mítí rádi. Už čtvrté přikázání Boží, které velí milovati otce i matku, současně také velí milovati jejich řeč a místo jejich pobytu. Vzorem vlastenectví jest nám sám Spasitel, který nad vlastí svou se rozplakal, když si vzpomenu, jaké neštěstí ji očekává. „Jen ten jest opravdu velikým, kdo velikou má lásku“ (blahoslav. Tomáš Kempenský). Jen ten jest dobrým Čechem, kdo vlast svou vroucně miluje.

Roku 1899 zemřel v cizině polský vlastenec, vynikající hudební skladatel Chopin. Před svou smrtí projevil přání, aby byl pochován ve své domovině, kterou tolik miloval, totiž ve Varšavě na Povázkách. Když mu přátelé sdělili, že ruská vláda toho nedovolí (bylť emigrantem!), přál si, aby aspoň jeho srdce bylo do vlasti přeneseno, což se také stalo. Přátelé po jeho smrti vyňali jeho srdce, vložili je do lihu a tajně s ním přešli ruské hranice. Po nějakém čase zazdili je se svolením arcibiskupovým v postranní lodi chrámové varšavského kostela, kdež dosud odpočívá. Takové odměny došlo srdce vlast svou horoucně milující.

Pro vlast máme přinášeti i hmotné oběti.

Při schůzi srbského Červeného kříže v New Yorku vystoupil na řečnickou tribunu jeden Srb a pravil: „Jmenuji se Milan Ivanovič a byl bych šťastný, kdybych se mohl zúčastniti války na osvobození našich bratří od Turků. Mám však ženu a děti v Montaně a nemohu opustiti proto svůj domov. Udělám však, co mohu. Celé mé jmění činí 35.000 k, z toho tedy dávám vlasti 25.000 k, mně 10.000 k stačí“. Domluvil a podal předsedovi pokůzku na 25.000 k.

A co máme říci o hrdinství onoho starosty z Corku, kterého Angličané uvrhli do vězení proto, že hájil práva svého irského národa, a který nechtěl od utlačovatelů svého lidu přijmouti potravu, až dne 25. října 1920 vysláním zemřel?

Pro vlast máme býti ochotni přinést oběť majetku, oběť práce, ano i oběť krve. Svatý Tomáš Akvinský dí:

„Pro vlast nesmí nám žádná oběť býti obtížnou, nejen majetek, nýbrž i život musíme vydati za vlast, je-li toho potřeba“.

Dobrý člověk jest okrasou své vlasti. Proto zušlechťuj srdce své a srdce svých spolubližních. Z dobrých jednotlivců dobrý celek.

Jenom toho můžeme nazvati dobrým vlastencem, kdo své povinnosti řádně plní. Kdo jest svědomitý ve svém povolání a věrně plní všechny práce, které mu ukládá, jest už vlastencem, protože vlasti prospívá. Člověk lenivý, nesvědomitý, nespolehlivý a ničemný, byt stále volal „Na zdar!“ a svá vlastenecká prsa dlouhými trikolorami ovinoval, není vlastencem, protože planým křikem nikterak vlasti neprospívá.

Dobrý vlastenec pilně pracuje a šetří, aby vydělal a zabezpečil sebe a svou rodinu, aby jeho existence byla pevná, aby byl zámožný a nebyl nucen doprošovati se cizí podpory a aby nepřipadl nikomu na obtíž. Dobře situovaní jednotlivci tvoří nejpevnější základ národa. Národ zámožný jest národem spokojeným a váženým. Kdo zbytečně utrácí, zeslabuje nejen sebe a svůj rod, ale i celý národ. Jmění jednotlivcovo jest skoro jměním národním.

Poněvadž pokoj jest nejlepší půdou, ze které štěstí národa vykvétá, snaží se každý dobrý vlastenec, aby žil v pokoji a svornosti především se členy své domácnosti, s občany své obce, s příslušníky jiných politických stran, jiné národnosti, jiného náboženství a vůbec s každým, s nímž do styku přichází. Kdo jen stále bouří, kritikuje, posuzuje a odsuzuje, rozněcuje zášť a vášně, vyvolává rozbroje a revoluce, vrhá národ do zkázy. Láska a svornost vedou národ k slavné budoucnosti, nesvornost a boje kopají mu hrob.

Dobrý vlastenec vlasti své bez nutné příčiny neopouští. Naši předkové říkali: Všude dobře, doma nejlépe. Chval cizinu, ale zůstávej doma. Kde se kdo zrodí, tam se i hodí. Lepší doma krajíc chleba, než v cizině kráva celá. Kde se kdo zlihne, tam se i tíhne. — Příslovími těmi dostatečně zdůrazňovali, že nemáme z vlasti odcházeti. Máme se snažiti, aby doma byly poměry tak uspořádány, aby každý dostal práci, výdělek a obživu a

aby se předešlo onomu zlu, jemuž říkáme „vystěhovalectví“. Ať jsme kdekoliv, máme se hlásiti k rodné zemi, k zemi a řeči svých otců, jí před příslušníky jiného národa dělati čest a ji hájiti.

Ovšem nenáviděti jinou zemi a jiný národ nesmíme nikdy. Nebylo by to ani rozumné, ani lidské, ani křesťanské.

Svatý Otec Pius XI. praví ve své encyklice: „Skutečně i vlastenectví může býti přeháněno, přes to, že jest pramenem ctnosti a hrdinství, je-li řízeno zákonem křesťanským; může přestoupiti mravoučné předpisy a státi se příčinou nespravedlností a neklidů. Ti, kteří jsou posedlí touto bezuzdnou vášní, zapomínají, že mezi všemi národy, členy lidské společnosti, jsou bratrské vztahy. Zapomínají, že všichni národové mají právo žíti a loužiti po zdatu. Zapomínají, že není dovoleno ani v zájmu dobré politiky jíti za zájmy své vlasti a nestarati se při tom o zákony mravnosti. Neboť spravedlnost vyvyšuje národ, ale ubohým lid činí hříchy“ (Přísl. 14, 31).

Svou vlast milovati a jí prospívati musíme, cizí nenáviděti nebo jí škoditi nesmíme.

Dobrý vlastenec se snaží, aby kořeny národa byly zdravé. A poněvadž dle souhlasného přesvědčení všech vynikajících myslitelů základem zdárného vývoje každého národa jest víra a mravnost, proto tyto dva sloupy, na nichž národ stojí, každý vlastenec podporuje. Náš národní buditel Škoda zvolil si za heslo: „Věren Bohu, věren vlasti“. Jan Erazim Vocel byl přesvědčen, že

„Národ bez víry a nábožnosti
jesti tělo bez krve a kosti“.

Pobědonoscev napsal: „Stát jest tím silnější, čím jasněji v něm věci duchovní jsou zastoupeny“. František Pravda napsal: „Zdá se mi, že člověk prázdný Boha pravým Slovanem ani býti nemůže, a vezmete-li lidu víru, připravili jste ho také o národnost“. Palacký pravil: „Každý rozumný musí doznati, že, kde není Boha, není ani mravouky“. Dr. Rieger ve své závěti napsal paměti-hodná slova: „Národu svému pak přeji z té duše, aby dbaje vždy jen rady mužů ve všem čestných a skutky vlasteneckými osvědčených, nedbal na slova zvučná a hesla jalová, jeho samolibosti lichotící, jakáž pronášejí

často lidé nezralí, mravnosti pochybné anebo sobecké, zisku, populárnosti a moci politické žádostiví“. Karel Kálal napsal: „Víra v Boha, víra v mravnost jest největší síla národa“. Víra jest zdroj národní síly.

President Spojených států severoamerických Harding pravil na schůzi dne 24. března 1922: „Žádný národ nemůže prospívat, zapomene-li na Boha všemohoucího. Kdybych měl dnes večer přednésti modlitbu za tuto republiku, modlil bych se, aby v nás Bůh roznítil zbožnost a učinil nás bohobojným a bohamilovným národem“.

Největším škůdcem svého národa jest, kdo podrývá náboženství. Už starořecký mudrc Plato pravil, že „všeliké společnosti základ boří, kdo boří náboženství“. Profesor dr. J. Novotný napsal: „Podrytí náboženství mělo vždy v zápětí převrasy politické, a vždy se ukázalo, že církev jediná jest s to, aby zachránila společnost lidskou“. —

Španělský filosof Jakub Balmes napsal, že „největším neštěstím jest, když jsou napadeny samy kořeny duchovní a mravní existence společnosti; když uprostřed požehnání míru, při všem hmotném pokroku a dokonce i při rozvoji všeobecného blahobytu národa podkopává a ničí se náboženská jeho víra, zvracejí se mravní ideje, když smyslné požitky zeslabují ducha, a pýcha a luxus se stupňují nad pomyslení; když při tom všem se uvolňují a často i trhají rodinné a společenské svazky; když zbožňování mamonu došlo veřejně obecného posvěcení; když sobectví nahradilo ctnost, a konečně, když úkopravost, zbabělost, lest a lichotnictví se roztahují místo ušlechtilé velkodušnosti“.

U nás mnozí „vlastenci“ jako by slepotou byli raněni. Jsou tak zaslepeni, že chtějíce prospěti vlasti, bojují proti katolické církvi. Ano po „převratu“, když jsme totiž dosáhli státní samostatnosti, vydali heslo: „Súčtovali jsme s Vídni, súčtujme i s Římem!“ Jali se hanobiti a pronásledovati církev, její zřízení, její kněžstvo, káceti sochy a kříže Každá skácená socha, každý rozbitý kříž, každý oloupený kostel byl úderem nejen slušnosti a demokracie, ale i vlasti. Mířili na církev a zasáhli vlast.

¶ Bohudíky, katolíci se brzy vzpamatovali a tomuto surovému řádění udělali konec. Prokázali tím vlasti neocenitelných služeb — zachránili ji. Zadrželi ji, když se

již řítíla do propasti. Zvolili si řadu katolických poslanců, kteří svou vahou zjednali aspoň poněkud pořádek a právní řád. Hájíce práva církve posílili nejen dobrou pověst našeho státu za hranicemi, ale zachránili jej i před zhoubou.

Katolíci mají v moci uspořádati stát dle své vůle, neboť jest jich v našem státě veliká většina. Kdyby všichni volili katolicky, máme tím okamžikem většinu katolických poslanců, katolickou vládu, a vlast bude vzkvétati. Měli bychom spravedlivé zákony, dokonalé soudnictví, školství, dobrou výchovu mládeže, a olevřela by se nám radostná budoucnost.

66. Skutky duchovního milosrdenství.

(Svaté Hedviky.)

Člověk se skládá z těla a z duše. Jestliže křesťanská láska velí milovati bližního, máme jej milovati nejen dle těla, ale i dle duše, a prokazovati mu nejen dobrodiní tělesná, ale i duševní. Potřebuje-li pozemská jeho částka naší ruky milosrdné, musíme ji ochotně vzláhnouti, ale potřebuje-li naší pomoci i částka, která určena jest k žití věčnému, nesmíme jí odpírati. Oč jest duše dražší těla, o tolik cennější a záslužnější jsou skutky duchovního milosrdenství skutků milosrdenství tělesného.

Skutků duchovního milosrdenství jest sedm.

1. Hřešící kárati.

Kristus poručil: „Zhřešil-li by proti tobě bratr tvůj, jdi a pokárej ho“ (Mat. 18, 15). Vidiš-li, že někdo chybí, a že by moudrým napomenutím, výstrahou nebo pokáráním mohl býti na lepší cestu přiveden, uveď jej na ni. Nejen rodiče, učitelé a příslušné úřady mají kárati dílky, žáky a občany, nýbrž každý ve svém okolí má býti otcem i matkou, učitelem a soudcem svých spoluobčanů. Kristu působíme zvláštní radost, staráme-li se, aby pobloudilé duše zase se k němu vrátily. Svatý Augustin dí: „Necitelným byl by člověk, který by viděl slepce na pokraji propasti a nevaroval by ho, ale mnohem necitelnější by byl, kdo by mohl svého bližního zachrániti před věčnou zkázou a neučinil by toho“. A svatý Chry-

sostom dí: „Má-li někdo potřísněný šat, upozornujeme ho na to, ale mnohem spíše ho máme upozorniti, má-li skvrny na duši“.

Člen orelské jednoty začal vysedávali v hostinci a hráli hazardní hry. Společnost, do které zapadl, byla duchu orelskému velmi nebezpečnou. Druzí členové Orla pozorovali to s bolestí. Jeden z nich schválně jej navštívil a pravil k němu asi takto: „Bratře! S bolestí pozoruji, žeš upadl do velikého nebezpečství. Vzpamatuj se dříve než v něm utoneš. Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm. Nechoď tam do té společnosti, kde se dávají v sázku nejen peníze, ale i víra a dobrý mrav. Nezarmucuj svých dobrých rodičů. Nejedná se jen o tebe, nýbrž jedná se i o náš spolek. Víš přece, jak bedlivě nás všichni střezí a jak škodolibě se z toho radují, když některý z našinců poklesne. Víš, že hned s úsměškem volají: ‚Hleďte, taková jest orelská výchova‘. Chyby jednotlivců přičlou na vrub spolku. Ve jménu spolku a v zájmu jeho dobré pověsti tě prosím, abys tam nechodil“. Bratrské lo pokárání potkalo se skutečně se zdarem.

Kárali máme opatrně, šetrně, ve vhodný čas a na vhodném místě. Úmysl náš musí býti čistý. Rozumí se, že nesmíme sami míti chyb, z nichž jiné káráme.

2. Neumělé učiti.

Když Ondřej našel Mesiáše, zaplesala jeho duše. Ale neponechal si radosti té jenom pro sebe, nýbrž věda, že i jeho bratrovi velmi by prospěla, hned druhého dne k němu spěchal a sděloval mu radostnou a spásanosnou novinu. Svatý Jan Zlatoušlý o něm pravil: „Neutajil toho u sebe Ondřej, co dobrého od Krista slyšel, když u něho přes noc zůstal, nýbrž hned rychle bratra svého hledal a jemu z upřímné bratrské lásky o těch dobrých a spasilných věcech oznamoval a povídal“.

Nevědomost jest největší nepřítelkyně jednotlivců i celých národů. Kdo sedí ve tmách, ve slínu smrti sedí.

Komu dostalo se lepšího poznání, nemá ho uzavírali u sebe, nýbrž má je sdíleti s jinými. „Zavřeš-li před tím, jenž k tobě o radu přijde, zásobu své moudrosti, jednáš jako ten, jenž pramen zandá a zasype, aby ani jinému ani jemu léci nemohl“ (svatý Ambrož).

Co by bylo lidstvu platno slunce, které by nesvítilo? Jako slunce prospívá tím, že zaplašuje tmy, svítí a zahřívá, tak rozumný, učený a vzdělaný člověk stává se dobrodincem svých spoluobčanů jen tehdy, jestliže osvětluje kolem sebe světlo. „Kteříž učení budou, stkvíti se budou jako blesk oblohy, a kteříž spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky“ (Dan. 12, 3).

Synu, čiň, co slunce činí,
nad zemí když puluje;
dvojíť ono dobrodiní
světu proukazuje.

Ono svým paprskem denním
světlo sije, zahřívá;
a svým blahým působením
všecky tvory blaživá.

Ty pak světlem své moudrosti
osvětuj v temnotách lid,
rozpaluj mu srdce k ctnosti,
blaž, jak možno, jeho cit.

(B. Jablonský.)

Jest dvojí bohatství — hmotné a duševní. Boháči obojího druhu jsou povinni dávatí almužnu.

Jsi-li tak šťasten a jsi-li duševně zámožný, neseď na svých zásobách jako lakomec na své truhlici, ale učiň je přístupnými a užitečnými. Pouč, viš-li něco prospěšného. Ukaž bližnímu, kudy se jde ku spáse. Kdo poučuje nevědomé ve svatých pravdách, stává se dobrým učitelem a skoro knězem. Co může býti záslušnějšího, než pomáhati duši nesmrtelné, aby dospěla ku spáse? Svatý Ignác dí, že „spolupracovati o spáse duší bližních jest samo v sobě veliká blaženost“.

Jesuita Chanovský svolával roku 1620 zvonkem mládež na ulicích pražských a vyučoval ji v náboženství.

Zvláště záslušný čin jest podporovati a šířiti dobrou četbu.

3. Pochybujícím dobře raditi.

Dobrá rada lepší než dar. Dobrá rada nad zlato. Když velerada židovská pohnala apoštoly před soud a

radila se, co by s nimi měla učiniti, povstal vážený člen její, jménem Gamaliel, poručil, aby apoštolové na malou chvíli vyvedli, a pravil: „Upusťte od těchto lidí a nechte je; neboť je-li z lidí ten záměr nebo to dílo, rozpadne se, je-li však z Boha, nebudete moci je zrušiti“ (Sk. 5, 38).

Upřímně poradili tomu, kdo rady žádá a potřebuje, jest povinností každého dobrého člověka. Student udělal maturitu a neví, jaké povolání si zvolí — můžeš-li, ulehči mu dobrou radou jeho rozhodnutí.

Hle, chalupník chystá se prodati chalupu a jeti s dětmi do Ameriky. Věří bajkám o pečených holubech, kteří lítají sami do úst, a o knedlicích rostoucích na stromech — porad' mu, aby se nevzdával jistého pro nejisté, a nemá-li v Americe existence nebo aspoň práce předem zajištěné, aby buď zůstal vůbec doma nebo jel až „na jisto“.

Nebo tvůj známý se odhodlal při smrti své dcery a jako na její památku udělali nějaký dobrý skutek — porad' mu, že nejlepší a nejzáslužnější skutky jsou takové, které pravému duševnímu blahu lidstva napomáhají, jako na př. podpora chrámu, katolického spolku, sirotčince a podobné.

4. Zarmoucené těšili.

Zármutek jest nemoc duše, a kdo jej léčí, jest duševním lékařem a dobrodínem.

Když náš Spasitel šel jednou do města Naimu a viděl plačící malku jdoucí za marami, na nichž její jediný syn odpočíval, „pohnul se milosrdenstvím nad ní a řekl jí: Neplač!“ (Luk. 7, 13.) Vzkřísil jí syna a obrátil její zármutek v radost.

Když jednou viděl, že apoštolové jsou zarmouceni, pravil jim: „Nermuťte se srdce vaše. Věříte v Boha, i ve mne věřte. V domě Otce mého jest příbytků mnoho; kdyby ne, byl bych vám to řekl, neboť jdu, abych vám připravil místo“ (Jan 14, 1. 2).

Ovšem, tak potěšili, jako mohl Kristus, — vzkřísili mrtvého a slibovali místo v nebi — lidé nedovedou. Ale přece, seč jejich síly stačí, mají přispívat, aby zarmoucení se potěšili. Svatý Pavel vybízel: „Prosíme vás, bratři, usazujte nepokojné, povzbuzujte malomyslné, ujímejte se slabých, shovívaví buďte ke všem“ (I. Thess. 5, 14).

Stihne-li někoho neštěstí, projevme mu soustrast, přijde-li někdo o majetek, přispějme mu hmožně, dostal-li se někdo nevinně pod nůž zloajných jazyků, potěšme ho a poskytněme mu opory. Svatý František Saleský útrpně a laskavě zarmouceným říkal: „Je-li jen naše svědomí dobré, nemůže nám hana zlých lidí uškoditi. Jen trpělivost jest zapotřebí“.

Malé dítě uchlácholíme vlídným slovem nebo cukrátkem — a mezi malými a velkými dětmi vlastně příliš velikého rozdílu není. Na lásku, soucit a pomoc čeká každý.

5. Křivdy trpělivě snášeti.

Tehdy leprve ukazujeme, že jsme křesťany, dovedeme-li snášeti bezpráví. Pohané toho nedovedli, a koho křesťanství neproniklo a nepřetvořilo, nedovede toho také. Teprve Kristus poručil milovati i nepřátele a dobře činili těm, kteří nám ubližují. Svatý Petr o něm napsal, že „když mu spílali, nespílal v odvetu, když trpěl, nehrozil, nýbrž odevzdával (se) tomu, jenž soudí spravedlivě“ (I. Petr 2, 23).

Od tohoto vzoru učili se apoštolové a učedníci Páně. Proto mohl svatý Pavel vyznati: „Jsouce lupeni žehnáme, jsouce pronásledováni snášíme to, jsouce pomlouváni prosíme“ (I. Kor. 4, 12).

Uč se od toho vzoru také! Nikomu křivdy nečin, ale jsou-li jiní tak nerozumní, nespravedliví a zlí a křivdami tě zahrnují, přijmi je a trpělivě snášej! Tím si získáš mnohých zásluh. Trpělivost jest nejúčinnější zbraní proti zlomyslnosti. Neběž hned se vším k advokátovi a k soudu. Trpělivost a láska přemáhají svět.

Nemsti se! Jakmile se začínáme mstíti, přestáváme býti křesťany.

Na příkoří minulá zapomeň! Nevzpomínej jich! Ne-připomínej jich! Ani ve zlosti nevyčítej minulých křivd těm, kteří je způsobili.

6. Ublíživým ochotně odpouštěti.

Synové Jakubovi prodali svého bratra Josefa do Egypta. Když Josef se tam stal první osobou po králi, a když v době hladu k němu jeho bratři přišli, odpustil jim vše a ještě je podaroval.

Kristus odpustil i těm, kteří jej kamenovali. Do modlitby, kterou nám zanechal, a kterou celý svět se modlí, vložil slova „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“. A hned dále pravil: „Jestli odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec nebeský hříchy vaše, pak-li neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich“ (Mat. 6, 14).

Nikdy a nad nikým se nezatvrzuj, ale buď ochoten vždy a každému a všechno odpustiti. Jeden muž říkal, že jest neklidný a nespokojený, pokud se mu nenaskytne příležitost ujistiti nepřitele, že mu odpouští. Odpouštění znamená ulehčení. Jsou ovšem lidé, kteří vůči prosbám, ano i slzám jsou tvrdí a nehybní jako pařez v lese, ale to už nejsou lidé . . . Člověk ušlechtilý a křesťan odpouští hned, ochotně a rád.

7. Za živé i za mrtvé se modliti.

Tento dobrý skutek může konati každý, neboť každý má srdce a ústa. Jest to nejlacinější dobrý skutek a přece nejzáslužnější. Kdo sám nemůže rozdávat, má prositi Boha, aby nastoupil na jeho místo.

Víme, že Abraham prosil Boha, aby ušetřil obyvatelů měst Sodomy a Gomorrhy, a že Juda Makabejský poslal dvanáct tisíc drachem stříbra do Jerusalema, aby se tam konaly oběti za padlé bojovníky.

I v nejsvětější Oběti modlí se kněz za živé i za mrtvé, a to krátce před pozdvihováním za živé a brzy po pozdvihování za mrtvé. Církev přidružila tyto modlitby k úkonu nejvznešenějšímu — k proměňování, aby poukázala na jejich důležitost.

Láska má kráčetí světem, ale ani hrob nemá jejich kročeje zastaviti.

Svémi modlitbami živým i mrtvým velmi prospíváme. Jsme přesvědčeni, že duše, která s přispěním našich modliteb šťastně z tohoto světa odešla nebo snad jimi došla zkrácení muk očistcových, zvláště se za nás v nebi přimlouvá a přimlouvati bude!

67. Blahoslavení čistého srdce.

(Všech Svatých.)

O svátku Všech Svatých slyšíme v kostele o osmeru blahoslavenství. Církev nám je předcítá proto, poněvadž k nebi vedou. Jimi svalí do nebe přišli, a jimi dosud svatosti docházejí všichni, kdož v nich mají zalíbení.

Jimi Kristus některé ctnosti zvláště blahoslavil. Bůh neblahoslaví věci všedních, nýbrž jen velevýznamných, a jestliže zvlášť některé ctnosti poctil, máme si jich zvláště vážili a zvláštním způsobem si je oblíbiti.

Mezi oněmi ctnostmi zase ještě oslavil jednu, která mu byla zajisté zvláště milá, a na kterou náš zřetel zvláště obrátili chtěl, totiž čistotu srdce. Žádné ctnosti nedal toho zaslíbení, jakého dal této. Veliké ctnosti slíbil velikou odměnu. „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou“ (Mat. 5, 8). Spatřili Boha, v jeho blízkosti žiti, z něho se těšili a jeho blaženosti požívali, toť odměna, jaké žádný člověk poskytnouti nemůže, a nad níž ani sám Bůh větší nemůže dáti.

Kdo jest čistý srdcem?

1. Čistý jest ten, kdo není ušpiněný. Čisté srdce má ten, kdo je nemá potřísněno. Mluvíme ob-razně: Srdce jest uzavřeno v těle, a obvyklou špínou — jako na př. naše ruce — potřísněno býti nemůže; ale může býti poskvrněno špínou jinou, horší než jest špína viditelná, totiž hříchem. Hřích jest největší zlo a největší neštěstí člověka.

Šťasten, kdo ho nemá. Kdo plní vůli Boží, přemáhá nezřízené náklonnosti, nenávidí nepravost a jí se vyhýbá, uchovává své srdce čistým, a hoden jest, aby ho země i nebe blahoslavily.

„Blahoslavení bezúhonných mravů,
kteří chodí v zákoně Hospodinově.“

(Žalm 118, 1.)

Žalmista Páně volal: „Srdce čisté stvoř ve mně, Bože“, protože věděl, že jediné takto možno se zalíbiti Bohu.

Panna Maria uchránila se všech hříchů, měla srdce čisté, a proto ji svatá Alžběta blahoslavila.

Čisté srdce jest zdroj spokojenosti. Hříšníci spokojeni nejsou a býti nemohou. Hřích snad chvilku lahodí, ale trvale neuspokojuje. Zhýralci bývají rozerváni.

V pondělí ráno šli dva dělníci do práce. Jeden si cestou zpíval národní píseň, ale druhý klel a mračil se jako obloha před deštěm. Ptáš se po příčině? Zeptej se, co dělali včera, a hned se ti rozjasní. První vykonal odpoledne s manželkou a dětmi příjemnou vycházku do lesa, kterou osvěžil na těle i na duchu, a večer šel klidně spat, kdežto druhý zapadl do učouzené krčmy, kde v prachu a kouři, při pivě, kartách a nestydatostech probil skoro celou noc a skoro celý svůj výdělek za minulý týden. A proto kleje, nadává a mračí se.

Poněvadž čistota srdce jest zdrojem štěstí a spokojenosti, máme si ji uchovat, a jestliže kal hříchu srdce zasáhl, máme je co nejdříve ve zpovědnici obmytí.

2. Kristus blahoslovil nejen všeobecnou čistotu srdce neboli bezhříšnost, ale ještě měl na mysli i zvláštní čistotu, které říkáme také stydlivost nebo mravnost, totiž ctnost, kterou bojujeme proti tělesné smyslnosti. Tato ctnost, která jest zvláštní ctností andělů, obzvláštním způsobem vede k patření na Boha. Čistí lidé jsou jako andělé v nebi.

Opatruj ctnost čistoty jako nejdrahocennější poklad! Chraň se nepočetných myšlenek a žádostí! Neobírej se jimi, nýbrž potlač je hned v zárodku. Snáze jest udusiti malou jiskru, než potom celý požár. Kdyby ti padla jiskra na šat, jistě ji hned setřeseš a tak předejdeš třeba velikému neštěstí.

Z čistého pramene prýští čistá voda — z čistého srdce vycházejí čisté řeči a čisté skutky.

Nemluv a neposlouchej nestydatých řečí a žertů, nezpívej nestydatých písní, neprohližej se zalíbením nestydatých maleb, nedívej se vyzývavě na osoby druhého pohlaví, varuj se pochybných společností, nečti nestydatých knih a spisů, nechod na nemravná divadla, buď počestný v oděvu, v tanci, v zábavě, ve skutcích a vůbec v celém svém jednání a počínání. Svatý Pavel napomíná: „To jest vůle Boží, vaše posvěcení, abyste se zdržovali od smilství“ (I. Thess. 4, 3). Týž apoštol jindy psal: „Smilství

a všeliká nečistota nebo lakota nebudiž ani jmenována mezi vámi, jakož sluší na svaté“ (Ef. 5, 2). Svatý Ludvík napomínal svého syna: „Mluv vždy tak, abys nemusil se červenati, kdyby to celý svět slyšel“. Varuj se sladkého jedu!

Pamatuj, že tělo tvé jest příbytkem Ducha svatého, a že mu bude jen tehdy milým příbytkem, bude-li čisto a neposkvrněno.

Pamatuj na povzbuzující příklad Panny Marie, svatého Josefa, svatého Aloise, svatého Stanislava, svatého Václava a nespočetných jiných světců a světic Božích.¹

Pamatuj na všudypřítomnost Boží, na přítomnost svého anděla strážného, na smrt, na soud zvláštní i veřejný, na němž vše před lidmi i anděly objeveno bude.

Naše víra podává mnohé a velmi mocné pohnutky k zachovávaní čistoty. Mravnost jest pro společnost lidskou nevyhnutelně potřebna. Víra ji neobyčejně podporuje, a proto bez víry se dosud žádná spořádaná společnost neudržela a také ani v budoucnosti neudrží. Dr. Heveroch v „Paedagogických Listech“ (ročník XIX., str. 172) napsal: „V náboženství má společnost mocnou páku ku povznesení a udržení mravnosti“.

Mravný má býti každý: mladý i starý, muž i žena, svobodný i ženatý.

Neporoučí se, aby každý zůstal svobodným — vždyl' by potom lidstvo vymřelo, a Bůh by byl manželství ustanovil nadarmo — ale poroučí se, aby muž i žena tak dlouho počestně žili, dokud u oltáře nepodají si ruce ke společné životní pouti. Této čistotě říkáme čistota panická.

Na farní úřad přišel pan továrník a prosil: „Pane faráři, moje dcera, která se má vdávali, narodila se nám před svačbou. Nerad bych, aby se to její ženich dověděl. Bud'te tak laskav, vyhotovte mi její křestní list, ale udělejte ji v něm o rok mladší. Na nějaké desítce mi nezáleží“. Ale kněz mu odpověděl: „Nemožno! Nechte si své peníze, dcera ať si nechá svá léta, a já si nechám své dobré svědomí“. A nedal se ani prosbami ani sliby, ba ani vyhrůžkami získati k podvodu.

Čistota se vyžaduje nejen na svobodných, ale i na manželech. Manželská čistota spočívá v tom, aby

manželé zachovali si úplnou a naproslou věrnost a aby ničeho nečinili, co by bylo proti účelu manželství a co by se svátostí manželství se nesrovnávalo.

Jest pak i čistota vdovská, která váže ovdovělého muže neb ovdovělou ženu.

Zachovati čistotu jest nutno. Proto máme, cítíme-li se slabými, chápati se všech pomůcek a prostředků, které by nás podpořily.

Nejvydatnější pomůckou jest svatá zpověď a častá posila ve svatém přijímání. Svatý Filip Nerejský napsal: „Není lepšího prostředku k zachování čistoty, nežli všecka svá myšlení, a to čím dříve tím lépe, zpovědníku vyjeviti, a ničeho neukrývati, neboť zjevnou ránu může lékař snadněji vyléčiti“.

Ovšem zpovědníci, kdyby směli mluvíti, řekli by nám, že právě tyto hříchy hříšníci nejraději nějak obcházejí nebo dokonce i vůbec zamlčují. Činí podobně asi jako nemocní, kteří místo aby hořký lék, který jim má prospěti, požili, jej vylévají.

3. Uchováti srdce bez hříchů a uchrániti je před nestydatostmi jest sice velmi prospěšno, ale samo o sobě ještě ke spáse nedostatečno — nutno ještě naplniti je božskými ctnostmi: vírou, nadějí a láskou. Tehdy teprve nabývá vlastní ceny — asi tak jako drahocenná nádoba užitečnou se stává teprve tehdy, je-li naplněna dobrým obsahem. Čisté srdce bez božských ctností bylo by nádobou vzácnou, ale prázdnou.

Ostatně Bůh sám už čistým přichází ku pomoci a vlévá v jejich srdce ctnosti své. Čistí upřímněji věří, pevněji doufají a vroucněji milují. Bůh s nimi již na zemi obcuje, jako obcoval s našimi prarodiči v ráji, dává se jim spatřiti a lépe poznávají. Proč vnikli svatý Augustin, svatý Tomáš, svatý Alfons a jiní učitelové církevní tak hluboko v božské pravdy? Zajisté proto, že byli čisti. Právem dí svatý Bernard: „Pravda neukazuje se duším nečistým, ale před srdcem v pravdě čistým nemůže se skrýti“.

Milý křesťane! Když jsi byl maličkým, a když tě kněz křtil, kladl ti kolem hlavy bílý vínek a pravil: „Přijmi roucho bílé a dones je bez poskvrny před soudnou stolicí

Pána našeho Ježíše Krista, abys, až přijde Pán na hostinu svatební, se všemi svatými nebešťany jemu v ústrety vyšel, život věčný měl a v království nebeském se radoval od věčnosti do věčnosti“.

Dbej, abys tohoto roucha nepošpinil! Zachovej si srdce čisté. Nic nečistého nevejde do království nebeského.

Čistotě srdce jest slíbena odměna neskonalá. Co může nad patření na Boha býti cennějšího?

68. Doslov.

Když jsem jednou navštívil své přátele, spatřil jsem u nich na skříni jakési knihy. Sáhnul jsem po jedné z nich a setřepav s ní prach, zadíval jsem se na její titulní list. Byl to podíl ze „Svatojanského Dědictví“. Vidím, že kniha jest dosud nerozřezána. Ptám se, kdy ji dostali, a řekli mi, že asi před rokem.

Měl jsem sto chutí jim pro tuto netečnost domluvit, ale poněvadž hostu není dovoleno hostiteli něco vytýkati nebo ho kárati, jal jsem se mluvit o knihách, a dostal jsem se až k tomu, jak povstávají.

Vydání knihu není tak snadno. Nejprve ji spisovatel s velikou duševní námahou sepíše. Potom pošle rukopis redaktorovi, který jej pročte. Je-li schopen světla Božího, odevzdá jej tiskárně. Tam dle něho sazeči pracně a úmorně skládají z kovových písmenek slova a řádky. Když sestaví se asi tak tiskový arch, otisknou sazbu prozatímne na podlouhlé listky, které ředitelství tiskárny zasílá k opravě spisovateli, neboť i při největší opatrnosti ukáží se tam četné chyby. Spisovatel vše opraví, vrátí tiskárně, tiskárna pošle otisky ještě ke konečné revisi redaktorovi, a když i ten ještě je prohlédl, schválil a tiskárně vrátil, teprve se sazba složí a svěří tiskacímu stroji. Stroj vytiskne tolik tiskových archů, kolik výtisků knihy má vyjít.

Podobný postup práce jest s druhým, třetím a se všemi ostatními archy.

Všechny vytisknuté archy potom převezme knihař, skládá je k sobě, sešívá, slepuje a tvoří z nich celek — knihu.

Vydání knihy spojeno jest s mnohými vysilujícími pracemi a s velikým hmotným nákladem.

☞ Tak nějak asi jsem tehdy promluvil. A skončiv, podíval jsem se na skříň, kamž jsem ukládal knihu, kterou jsem za řeči držel v ruce.

Neříkal jsem sice ničeho, ale chápavý pozorovatel byl by z mého pohledu vyčetl asi toto : Kniha vyžaduje takových obětí, a vy, když ji dostanete, nevážíte si jí, nečtete jí, a necháte ji ležeti nerozřezánu a jako opovrženu spáti na skříni. Knihy se neseписují a nevydávají, aby zůstaly ležeti nečtěny.

Zdaž se moji přátelé dovtlípili? Nevím.

Ale proč vlastně to píši ? Jen proto, že trnu strachem, aby tuto knihu, kterou jsem s láskou psal a která jest jako mým milým dítkem, nepotkal osud podobný.

Kdož ji dostanete, prosím vás, nenechávejte jí nerozřezané ležeti na skříni.

O B S A H:

Strana

1. Úvod	3
2. O křesťanské spravedlnosti (1. neděle adventní)	4
3. Katolické sebevědomí (2. neděle adventní)	8
4. Křestní slib (3. neděle adventní)	12
5. Potřeba svaté zpovědi (4. neděle adventní)	16
6. Rodinný krb (Hod Boží vánoční)	21
7. Povinnosti manželů (neděle po Narození Páně)	25
8. Dobrý začátek půl díla (Nový rok)	30
9. Prozřetelnost Boží (neděle po Novém roce)	34
10. Hvězda útěchy a naděje (Zjevení Páně)	39
11. Úcta k rodičům (1. neděle po Zjevení Páně)	43
12. Nestřídmost (2. neděle po Zjevení Páně)	47
13. Účinky svatého přijímání (3. neděle po Zjevení Páně)	53
14. Zoufalství (4. neděle po Zjevení Páně)	58
15. Bůh jest spravedlivý (5. neděle po Zjevení Páně)	61
16. Víra živá (6. neděle po Zjevení Páně)	67
17. O sobectví (neděle Devítník)	71
18. O práci (1. neděle po Devítníku)	75
19. O křesťanské zdvořilosti (2. neděle po Devítníku)	80
20. Spiritismus (1. neděle postní)	84
21. O křesťanské stydlivosti (2. neděle postní)	89
22. Péče o tělo (3. neděle postní)	94
23. O všemohoucnosti Boží (4. neděle postní)	99
24. Víra stálá (5. neděle postní)	104
25. Zapírání víry (neděle Květná)	110
26. O dobrých skutcích (Hod Boží velikonoční)	115
27. Pochybování ve víře (1. neděle po Velikonoci)	120
28. Jednota církve (2. neděle po Velikonoci)	125
29. O dobrém příkladu (3. neděle po Velikonoci)	130
30. O opatrnosti (4. neděle po Velikonoci)	134
31. Modlitba důvěrná (5. neděle po Velikonoci)	139
32. O zázracích (Nanebevstoupení Páně)	143
33. Modlitba nábožná (6. neděle po Velikonoci)	149
34. O darech Ducha svatého (Hod Boží svatodušní)	155
35. O tajemstvích víry (1. neděle po Svatém Duchu)	162
36. Úcta nejsvětější Svátosti oltářní (Božího Těla)	167
37. O mši svaté (2. neděle po Svatém Duchu)	173
38. Opovážlivé posuzování (3. neděle po Svatém Duchu)	177
39. Užítky mše svaté (4. neděle po Svatém Duchu)	182
40. Proč musíme zachovávatl přikázání (5. neděle po Svatém Duchu)	187
41. Katolické spolky (3. neděle po Svatém Duchu)	192
42. Dobrá četba (7. neděle po Svatém Duchu)	198
43. O donášení (8. neděle po Svatém Duchu)	203
44. Svatokrádež (9. neděle po Svatém Duchu)	208

45. Modlitba pokorná (10. neděle po Svatém Duchu) . . .	212
46. Kdy máme chyby bližního vyjevití (11. neděle po Svatém Duchu) . . .	217
47. O skutcích tělesného milosrdenství (12. neděle po Svatém Duchu) . . .	223
48. Nevděk (13. neděle po Svatém Duchu) . . .	230
49. O modlitbě Páně (14. neděle po Svatém Duchu) . . .	235
50. Spalování mrtvol (15. neděle po Svatém Duchu) . . .	241
51. Přetvářka (16. neděle po Svatém Duchu) . . .	247
52. Bludařství (17. neděle po Svatém Duchu) . . .	252
53. O křivém podezřívání (18. neděle po Svatém Duchu) . . .	257
54. Krádež (19. neděle po Svatém Duchu) . . .	261
55. Zodpovědnost (20. neděle po Svatém Duchu) . . .	267
56. Lichva (21. neděle po Svatém Duchu) . . .	271
57. O náhradě (22. neděle po Svatém Duchu) . . .	276
58. Víra obecná (23. neděle po Svatém Duchu) . . .	282
59. Pamatuj na budoucnost (24. neděle po Svatém Duchu) . . .	286
60. Bratři Páně (Neposkvrněné Početí Panny Marie) . . .	291
61. Proč máme své svaté patrony zvláště ctít (svatého Jana Nepomuckého) . . .	294
62. Zasluby papežů o národ Český (svatého Petra a Pavla) . . .	299
63. Víra našich otců (svatého Cyrila a Methoda) . . .	304
64. O růženci (Nanebevzetí Panny Marie) . . .	309
65. O lásce k vlasti (svatého Václava) . . .	314
66. Skutky duchovního milosrdenství (svaté Hedviky) . . .	320
67. Blahoslavení čistého srdce (Všech Svatých) . . .	326
68. Doslov . . .	330

SEZNAM
K N I H A O B R Á Z K Ů
V Y D A N Ý C H
D Ě D I C T V Í M S V A T O J A N S K Ý M .

Příbytek Dra Ant. Podlahy v Praze na Hradčanech, Vikářská ul.
č. 35, v němž jest administrace a expedice Dědictví Svatojanského.

**PROHLÉDNĚTE BEDLIVĚ A OBJEDNEJTE !
DOPORUČTE SVÝM PŘÁTELŮM !**

V PRAZE 1925.
NÁKLADEM DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO.
Tiskem Arcibiskupské tiskárny.

I. Písmo svaté.

A. Veliké vydání.

Bible Česká. I. Písmo sv. Starého zákona. Přeložil a výkladem provází Dr. Jan Hejčl.

Svazek I. Genesis -- Judit. Cena 30 Kč, pro členy Dědictví 27 Kč, váz. 60 Kč.

Svazek II. Ester -- Kniha Sirachovcova. Cena 49 Kč, pro členy Dědictví 44 Kč, váz. 75 Kč.

Svazek III. Isajáš -- Čtvrtá kniha Esdrášova. Cena 113 Kč, pro členy Dědictví 103 Kč.

Bible Česká. II. Písmo svaté Nového zákona. Přeložil a výkladem opatřil Dr. J. L. Sýkora.

Část I. Evangelia a Skutky apoštolské. Cena 38 Kč, pro členy Dědictví 34 Kč, váz. 50 Kč.

Část II. Listy apoštolské a Zjevení sv. Jana. Cena 32 Kč, pro členy Dědictví 28 Kč, váz. 50 Kč.

Obě části dohromady svázané 90 Kč, pro členy Dědictví 82 Kč.

B. Zkrácené otisky z velikého vydání.

Evangelia se stručnějším výkladem.

Svazek I. Evangelium sv. Matouše. Cena 6 Kč, pro členy Dědictví 5·40 Kč.

Svazek II. Evangelium sv. Marka. Cena 2 Kč, pro členy Dědictví 1·80 Kč.

Svazek III. Evangelium sv. Lukáše. Cena 3·50 Kč, pro členy Dědictví 3·10 Kč.

Svazek IV. Evangelium sv. Jana. Cena 3 Kč, pro členy Dědictví 2·70 Kč.

Všechny 4 svazky najednou zakoupené 14 Kč, pro členy Dědictví 13 Kč.

C. Kapesní vydání.

Nový zákon. Přeložil Dr. J. L. Sýkora.

Část I. Evangelia. Cena 3 Kč, váz. 12 Kč.

Část II. Apoštolář či Skutky a listy apoštolské se Zjevením sv. Jana. Cena 5 Kč, váz. 14 Kč.

Oba díly najednou zakoupené pouze 7 Kč, váz. 20 Kč.

Zaltář. Přel. a výkl. opatřil Dr. Jan Hejčl. Cena 8 Kč, pro členy Dědictví 7 Kč, váz. v poloplátně 20 Kč, ve vazbě celoplátěné s koženým hřbetem 30 Kč.

D. Otisky z kapesního vydání.

Evangelium sv. Matouše. Cena 1 Kč.

Evangelium sv. Marka. Cena 80 h.

Evangelium sv. Lukáše. Cena 80 h.

Evangelium sv. Jana. Cena 80 h.

E Perikopy.

Perikopy čili Výňatky Starého i Nového zákona. Upravili Dr. J. L. Sýkora a Dr. J. Hejčl. Cena 10·50 Kč, váz. 25 Kč.

F. Nový zákon, staré vydání.

Nový zákon. Staré vydání z r. 1888. Cena 6 Kč.

II. Spisy nábožensko-poučné.

Postilla anebo Výklady a rozjímání na evangelia nedělní a sváteční od Dra Innoc. Frencla.

Díl I. Cena 1·50 Kč.

Díl II. Cena 1·50 Kč.

Díl III. rozebrán.

Díl IV. Cena 1·50 Kč.

Katolická mravouka. Napsal Dr. K. L. Řehák. Cena 4·50 Kč.

Liturgika o posvátných dobách sv. katol. církve. Sestavil Bohumil Fr. Hakl. Cena 4·50 Kč.

Duchovní cvičení. Sepsal Srdínko. Cena 2 Kč.

Epištoly nedělní a sváteční celého roku. Výklad sepsal Jan Felizna. Cena 6 Kč.

Výklad katechismu. Napsal Dr. Ant. Podlaha. Ctih. Tomáše Kemp. čtvero knih o následování Krista. Cena 9 Kč.

Milosrdný Samaritán. Poučná a modlitební kniha pro nemocné a jejich ošetřovatele. Cena 6 Kč.

Jaká má býti víra naše? Hovory náboženské. Podává Filip Jan Konečný. Cena 1·50 Kč.

Po stopách Boží prozřetelnosti. Sepsal B. Jiříček. Cena 1·20 Kč.

Křesfansko-katolická domácí kniha na každý den v roce. Napsal J. P. Silbert, přeložil Frant. Klíma. Cena 6 Kč.

Pravdou k životu. Katolické vodítko. Upravil František Synek.

Část I. Cena 1·50 Kč.

Část II. Cena 1·50 Kč.

Tomáše Kempenského Čtvero knih o následování Krista. S obrazy od Führicha. Přeložil a modlitby připojil Dr. Jan Nep. Sedlák. Cena 14 Kč. pro členy „Dědictví“ 12 Kč, váz. ve vazbě celoplátěné 28 Kč, velinové vydání, váz. se zlatou ořízkou 38 Kč.

Soustavná věrouka pro lid. Napsal P. Frant. Žák, T. J.

Díl I. Cena 9 Kč.

Dílu II. část 1. Cena 7·50 Kč.

Dílu II. část 2. Cena 10 Kč.

Díl III. Cena 40 Kč, pro členy Dědictví 38 Kč.

Dědův odkaz. Kniha pro dospívající jinochy. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč.

Navedení k životu zbožnému (Bohumila) od svatého Franliška Salesského, přeložil Karel Vrátný. Cena 6 Kč, váz. 20 Kč.

Květnice. Kniha pro dívky. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč, váz. 10 Kč.

Matka. Kniha pro matky. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč, váz. 10 Kč.

Otec. Kniha pro otce. Napsal K. Balík. Cena 4 Kč, váz. 10 Kč.

Pane, nauč nás modlití se! Několik slov o modlitbě Páně. Sepsal Ant. Melka. Cena 6 Kč, pro členy „Dědictví“ 5 Kč, váz. 12 Kč.

Nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Cena 15 Kč.

Druhá nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Cena 15 Kč.

III. Modlicí knížky.

Misálek česko-latinský (v tisku).

Útěcha duše. Modlitby, jež upravil D. J. Sedlák. Cena 3 Kč, pro členy „Dědictví“ 2·50 Kč.

Hodinky Marianské. Přeložil Dr. Jan Hejčl. Cena 1 Kč.

IV. Knihy pro dívky.

Cestou za štěstím. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč, váz. 10 Kč..

Prvosenky. Čítanka pro školy obecné. Díl I., váz. 10 Kč.

V. Životopisy svatých.

Církev vítězná. Životy svatých a světic Božích. Napsal Frant. Ekert, 4 díly. Cena 30 Kč, (pro nové údy „Dědictví“ 24 Kč).

Drahé kameny z koruny svatováclavské, t. j. Životy světců blahoslavenců a domněním svatých národa československého. Díl II. Sv. Vojtěcha hrob a ostatky. Sepsal Jan Křt. Votka. Cena 2·10 Kč.

Čtrnácte ctihodných mučedníků Pražských z řádu sv. Františka. Napsal P. Klemens Minařík. Cena 3 Kč.

Sv. Lidmila. Napsal Dr. Fr. Stejskal. Cena 7·50 Kč, pro členy „Dědictví“ 6 Kč.

Sv. Jan Nepomucký. Napsal Dr. Fr. Stejskal.

Díl I. Životopis. Cena 12 Kč.

Díl II. Úcta, kanonisace a obrana. Cena 14 Kč.

Svatý Václav. Jeho život a úcta. Napsal Dr. Fr. Stejskal. Cena 25 Kč, pro členy „Dědictví“ 20 Kč.

VI. Spisy dějepisné.

Trojí Řím. Od Msgra Gauma, přeložil A. Koutný.

Díl I. Cena 4·50 Kč.

Díl II. Cena 6·50 Kč.

Posvátná místa král. hl. města Prahy. Sepsal Frant.

Ekert. 2 svazky 12 Kč.

Posvátná místa král. českého. Sepsal Dr. A. Podlaha.

Díl I. Vikariáty: Českobrodský, Černokostelecký, Mnichovický a Prosecký. Cena 6 Kč.

Díl II. Vikariáty: Berounský, Bystřický a Plzeňský. Cena 6 Kč.

Díl III. Vikariáty: Kralovický, Vlašimský a Zbraslavský. Cena 6 Kč.

Díl IV. Vikariáty: Kolínský a Rokycanský. Cena 4·50 Kč.

Díl V. Vikariát Libocký. Cena 3 Kč.

Díl VI. Vikariáty: Sedlčanský a Votický. Cena 5·20 Kč.

Díl VII. Vikariát Slánský. Cena 6·70 Kč.

Pomněnky z českých krajů. Práce Frant. Wildmanna, vydal Dr. Jan Zitek. Cena 7·50 Kč.

Jubilejní kniha k oslavě tisícileté památky úmrtí sv. Methoděje, jakož i k oslavě 50 letého trvání Dědictví sv. Jana Nep. Cena 1·50 Kč.

Památky Staroboleslavské. Sepsal Jan Křt. Voška. Cena 2·40 Kč.

Svatý Hostýn ve svém původu a svých osudech. Vypravuje Frant. B. Videnský S. J. Cena 4·50 Kč.

Lid český s hlediska prstonárodně náboženského. Napsal Karel Procházka. Cena 4·50 Kč.

Paměti Františka J. Vaváka, souseda a rychtáře Milčického z let 1770 až 1816.

Knihy I. část 1. Cena 4·50 Kč.

Knihy I. část 2. Cena 4·50 Kč.

Knihy II. část 1. Cena 3 Kč.

Knihy II. část 2. Cena 3·70 Kč.

Knihy III. část 1. Cena 3·70 Kč.

Knihy III. část 2. Cena 3·70 Kč.

Knihy III. část 3. Cena 3·70 Kč.

Knihy III. část 4. Cena 10 Kč, pro členy „Dědictví“ 8 Kč.

Životopis Ant. Hanikýře od V. A. Pohana Cena 3 Kč.

Dějiny diecése Pražské. Národní dům český v Římě. Sepsal Dr. Kl. Borový. Cena 6 Kč.

VII. O misiích.

Cesty missionářské Mongolskem, Tibetem a říší Čínskou. Napsali Huc a Gabel. Cena 8 Kč.

Z vlasti Buddhovy. Přeložil P. Aug. Kubes. Cena 8 Kč.

VIII. Zpěv chrámový.

Kancionál. Dva díly. Cena 3 Kč, poštou 6·50 Kč.

Hlas varhan k písním v kancionálu obsaženým.
Cena 4 Kč, poštou 10 Kč.

IX. Povídky.

Mžikové obrázky. Napsal Jindř. Š. Baar.

Řada I. Cena 1·50 Kč.

Řada II. Cena 1·50 Kč.

Řada III. Cena 3 Kč.

Svatá Hora. Několik dějepisných obrázků z dějin Českých Lound. Napsal Al. Dostál. Cena 1·20 Kč.

Na cestě k lepšímu. Napsal Al. Dostál. Cena 1·50 Kč.

Z měst a městeček. Napsal Al. Dostál. Cena 3 Kč.

Od Krkonoš. Krátké povídky z pohorského kraje. Napsal J. Ježek. Cena 3 Kč.

Irena. — Pro Boha a pravdu. Povídky z polštiny přel. od Václava T. Kamejského a Josefa T. Kajetána. Cena 10 Kč.

Z nedávných dob. Různé obrázky a povídky. Napsal Jul. Košnář. Cena 1·50 Kč.

Otcové a děti. Povídka V. Pakostly. Cena 1·50 Kč.

Selská pýcha. Obraz ze života lidu. Napsala Vlasta Pittnerová. Cena 3 Kč.

Povídky. Napsal Jan Nep. Ráž. Cena 1 Kč.

Rozvětvená rodina. Povídka. Napsal Alois Dostál. Cena 3 Kč.

Fabiola neboli církev v katakombách. Napsal N. P. S. Wiseman, přel. Dr. K. Vrátný. Cena 7 Kč.

V různých barvách. Napsal J. Š. Baar. Cena 3·70 Kč.

Rodina Kulichova. Napsala Vlasta Pittnerová. Cena 7 Kč.

Cestou — necestou. Napsal Jul. Košnář. Cena 5 Kč.

Vlna zkoušky. Napsal Alois Dostál. Cena 2 Kč.

Biblické povídky. Napsal Prokop Holý. Cena 7 Kč.

X. Umělecké obrazy barvotiskem provedené.

Klanění sv. tří králů. Maloval Fr. Urban. Cena 2 Kč.

Odpočinek sv. rodiny na útěku do Egypta. Maloval Fr. Urban. Cena 2 Kč.

XI. Umělecky provedené obrázky (k vložení do modlitebních knížek).

Obrázky barevné :

Sv. Václav (S. Rudl). 4
Sv. Václav (Fr. Urban).
Sv. Lidmila (Fr. Urban).
Sv. Lidmila učí sv. Václava dobročinnosti (Josef Hellich).
Sv. Vojtěch (Fr. Urban).
Sv. Prokop (Fr. Urban).
Sv. Jan Nep. (Fr. Urban).
Ctih. Milada (Fr. Urban).
Bl. Anežka Česká (Fr. Urban).
Panna Maria s Ježíškem (Fr. Nadorp). Cena jednoho obrázku 30 hal., 100 kusů za 30 Kč.

Objednati lze tyto knihy a obrázky u

Ředitelství Dědictví sv. Jana Nep. v Praze-IV. 35. (Hradčany), Vikářská ulice u kostela sv. Víta.

Ceny v dřívějších seznamech uvedené pobývají platnosti.

Při objednávce knih nutno příslušný obnos za knihy a obrázky jakož i poštovné (do 5 kg : 6 Kč, do 10 kg : 12 Kč) zaslati **předem.**

Knihy zasílají se jen buď proti hotovému zaplacení předem nebo na dobírku!

Výtah z pravidel „Dědictví Svatojanského“.

Dědictví sv. Jana Nep. v Praze, založené roku 1835, jest ústav k vydávání dobrých knih českých pro lid.

Udem Dědictví se stává, kdo složí jednou pro vždy 80 Kč, (z toho připadá 60 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných). Rod, škola, obec, spolek neb knihovna stávají se údy, složí-li jednou pro vždy 170 Kč, (z toho připadá 150 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč za zásilku starších knih darem dávaných).

Každý člen povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupectví za vydání podílu 50 h, celkem tedy

2 Kč 50 h ; jinak by mu podíl nemohl býti vydán. Kdo by žádal, aby mu knihkupec podíl poštou zaslal, připojí ovšem ještě příslušný obnos za poštovné.

Každý člen povinen jest o podíl svůj každoročně se hlásiti u toho knihkupectví, jež na přední straně jeho odběrného lístku jest vyznačeno, a nikoli u Ředitelství, jak omylem se stává.

Kdo si nevyzvedne podíl během dvou let po jeho vyjití, pozbývá naň práva; podíl ten propadá. Povolení k dodatečnému vybrání propadlých podílů v žádném případě se nedává.

Za vydání nového členského lístku za lístek již vypořebovaný nebo ztracený nutno předem zaslati poplatek 20 Kč.

Příhlášky nových údů přijímá Ředitelství Svatojanského dědictví v Praze-IV., Hradčany, Vikářská ulice u kostela sv. Víta, č. 35. Nově přistoupiví člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy, dle ustanovení ředitele „Dědictví“.

Přistupujte hojně k našemu „Dědictví“ a jiné k tomu povzbuzujte!

Ředitelem „Dědictví Svatojanského“ jest Dr. Antonín Podlaha, světlící biskup Pražský; v Praze-IV., Vikářská ulice, u kostela sv. Víta.

Pomozte „Dědictví Svatojanskému“!

Nynější drahotní a výrobní poměry dusí dosud povážlivou měrou všechno naše literární podnikání. Není divu, že těžké nesnáze dolehly také na „Dědictví Svatojanské“. Důležitost a význam tohoto nejstaršího našeho fondu literárního jsou zajisté katolické naší veřejnosti dobře známy. Za 90 let svého trvání vydalo „Dědictví“ celou řadu cenných spisů a rozšířilo je v statisících výtisků. Značná část náboženské naší literatury vyšla jeho nákladem. Bez něho neměli bychom různých vydání Pisma sv. od vydání z roku 1857 až do nejnovější monumentální „Bible České“, neměli bychom „Kancionálu Svatojanského“, díla na onen čas epochálního, neměli bychom jadrných Postil, výborných „Životů svatých“ . . .

„Dědictví“ knihami svými vykonalo veliký úkol nejen na poli náboženském, nýbrž i na poli národním. Čechové Hlučínští vděčně sobě připomínají, že knihy „Dědictví“ to byly, jež budily a udržovaly v nich vědomí národní. Za smutného stavu naší literatury v létech třicátých a čtyřicátých minulého století pronikaly knihy „Dědictví“ do vrstev, do nichž nepodařilo se vniknouti žádné jiné knize české.

„Dědictví“ rozkvello od roku 1907 tak utěšeně, že mohlo vydávati několik knih ročně. Svízele dob poválečných učinily nadějněmu tomuto rozmachu náhle žalostný konec. Značný na doby předválečné fond „Dědictví“ ve výši 400.000 K znamenal by za nynějších poměrů velice málo, i kdyby byl býval uložen

Zprávy o Dědictví Svatojanském.

I. Přehled členů koncem roku 1924.

Zakladatelů jest	8
Spoluzakladatelů	69
Členů první třídy	32
Členů druhé třídy	137
Členů třetí třídy	40.230

Úhrnem zapsáno členů žijících i zemřelých 40.476

Z toho jest: 1. rodů	6.901
2. spolků, škol, knihoven atd.	1.640
3. členů duchovního stavu (kněží, bohoslovců)	4.426

Během roku 1924 přistoupilo k „Dědictví“ 146 nových členů (mezi nimi jest 1 spoluzakladatel, 3 rody, 9 spolků a 21 osob duchovního stavu); od uveřejnění jejich jmen bylo nutno upustiti pro velikou drahotu tisku.

Během roku 1924 došlo ředitelství „Dědictví“ oznámení o úmrtí 35 členů.

II. Pravidla „Dědictví Svatojanského“.

1. Vklad člena třetí třídy obnáší jednou pro vždy 80 Kč (z toho připadá 60 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných). Člen třetí třídy dostává každého roku jeden výtisk podílu.

2. Za rod, školu, obec, spolek, knihovnu a pod. platí se za členství třetí třídy jednou pro vždy 170 Kč (z toho připadá 150 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných).

3. Člen druhé třídy se vkladem 140 Kč dostává dva výtisky, člen první třídy se vkladem 200 Kč dostává tři výtisky podílu. Rody, školy, obce, spolky, knihovny a pod. platí za členství druhé třídy 320 Kč, za členství první třídy 470 Kč. Doplněním vkladu možno postoupiti do třídy vyšší.

4. Spoluzakladatelem „Dědictví“ se stává, kdo složí jednou pro vždy nejméně 1000 Kč; dostává ročně čtyři výtisky podílu.

5. Vklady dlužno složiti v plném obnosu najednou; splátky se nepovolují.

6. Kdo k „Dědictví“ přistoupiti hodlá, nechť zašle poštovní poukázkou příslušný obnos pod adresou „Ředitelství Dědictví Svatojanského v Praze-IV. (Hradčany)“ a na odstřížku poukázky nechť napíše své jméno, příjmení, stav a bydliště, pak svou osadu farní a diecési, ke kteréž přináleží. Jde-li o členství rodu, budiž udáno jméno jak manžela, tak manželky i s jejím příjmením, které měla za svobodna.

7. Každý člen ať si lístek na odeírání knih dobře uschová a každého roku před vyzvednutím nového podílu od svého duchovního správce podepsati dá. Na tento lístek může si pak člen, žije-li v Čechách, podíl v knihkupectví B. Stýbla v Praze, Václavské nám. čís. 30 n., vyzvednouti (lístky mají barvu zelenou). Členové v olomouckém arcibiskupství vybírají knihy svého podílu v knihkupectví R. Prombergera v Olomouci (lístky jsou barvy červené), členové pak z biskupství brněnského nechť se o podíl hlásí v knihkupectví Karla Winikera v Brně (lístky jsou barvy žluté). Ostatní členové z jiných diecézí vybírají své podíly u toho knihkupectví, které mají na lístku udáno. Každý člen povinen jest o podíl svůj každoročně hlásiti se u toho knihkupectví, které na přední straně jeho odběrného lístku jest vyznačeno, a nikoliv u ředitelství, jak omylem se stává.

8. Každý člen bez výjimky, nechť přistoupil kdykoliv, povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupci za vydání podílu 50 h, celkem tedy 2 Kč 50 h, jinak by mu podíl nemohl býti vydán.

9. Kdo by si přál, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, nechť připojí ještě příslušný obnos na poštovné. Členové z Ameriky nechť složí v knihkupectví B. Stýbla v Praze jistou část peněz jako zálohu na další zasilání ročních podílů.

10. Přestěhuje-li se některý člen z Čech na Moravu, nebo odebe-li se z brněnského biskupství do olomouckého, nebo naopak, ať to oznámí ředitelství a připojí svůj odběrný lístek dosavadní, načež mu ředitelství pošle nový lístek na odeírání knih, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydávány byly.

11. Poněvadž členský či podílný lístek může se ztratiti nebo i odcizen býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jiném místě, na př. v modlitební knížce, zaznamenej; když skutečně ztráta se udála, požádej ředitelství o nový lístek s udáním čísla lístku ztraceného nebo aspoň čísla diplomu a zašli zároveň 20 Kč jakožto poplatek za vydání lístku nového. Připomínáme však, že kdyby se potom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádné platnosti již nemá. Podobně, kdo by z jiné příčiny potřeboval lístek nový, na př. je-li dosavadní lístek jeho již vyplněn, ať pošle ředitelství složní lístek a přiloží 20 Kč, načež mu bude zaslán lístek nový.

12. Když by člen umřel, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby úmrtí jeho poznamenali na jeho podílný lístek a tento ředitelství „Dědictví“ buď sami zaslali nebo požádali svého pastýře duchovního, aby lístek ředitelství zaslal.

13. Knihy za rod se odebírají tak dlouho, pokud jméno rodu toho se neztratí. Není-li synů, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dítka jejich však, jiné jméno již nesoucí, nemají práva toho; rod vymřel.

14. Každý nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy dle ustanovení ředitele (nikoliv dle vlastní volby přistoupivšího člena!).

15. Kdo si nevyzvedne podíl během dvou let po jeho vydání, pozbývá naň práva; podíl ten propadá. Povolení k dodatečnému vybrání propadlých podílů v žádném případě se nedává.

16. Knihy „Dědictvím“ vydané, pokud jsou na skladě, lze objednat přímo u ředitelství „Dědictví“. Ředitelství vyřizuje objednávky, pokud možno, obratem pošty. Při objednávce knih buďtež příslušný obnos za knihy i poštovné zapraveny vždy předem, a to jak od jednotlivců, tak od knihkupectví. Na úvěr, na účet nebo na dluh „Dědictví“ knih nedává. Knihy zasílají se jen buď proti hotovému zaplacení předem nebo na dobírku!

17. Členů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškerí členové očekávají, mezi oktávem svatého Jana Nepomuckého oběť mše svaté za živé i mrtvé členy „Dědictví“ každoročně obětovali. Ostatní členové nekněží buďtež v označeném čase s týmž nábožným úmyslem přítomni mši svaté. U hrobu svatého Jana Nepomuckého v Praze slouží ředitel „Dědictví“ každého roku ve dnech svátku svatého Jana Nepom. blízkých dvě zádušní mše svaté: jednu za všechny v Pánu zesnulé členy a druhou za Antonína Haníkýře, zakladatele „Dědictví“.

III. Činnost „Dědictví Svatojanského“ v roce 1924.

Letos podáváme svému čtenářstvu další „Čítanku“ oblíbeného našeho lidového spisovatele Karla Balíka; jest to objemná kniha čítající 331 stran, v ceně 15 Kč.

Mimo to vyšly nákladem „Dědictví“ během roku 1924 tyto knihy:

Bible české dvojsešity 57.—58. a 59.—60. Cena 32 Kč, pro členy „Dědictví“ 28 Kč 80 h.

Františka Žáka T. J. Soustavná věrouka pro lid. Díl III. Cena 40 Kč, pro členy „Dědictví“ 38 Kč.

Dra Františka Stejskala Svatý Václav. Cena 25 Kč, pro členy „Dědictví“ 20 Kč.

Paměti Františka J. Vaváka. Knihy třetí část čtvrtá. Cena 10 Kč, pro členy „Dědictví“ 8 Kč.

Na knihách mimo podíl vydaných mají tedy členové slevu celkem 12 Kč 20 h!

Podíl v ceně 15 Kč a sleva na knihách během roku 1924 vydaných v obnosu 12 Kč 20 h — celkem tedy 27 Kč 20 h — jak ohromný to úrok ze vkladu 80 Kč!

IV. Dary pro „Dědictví Svatojanské“.

„Dědictví“ věnovali korun čsl.: Dr. Ant. Podlaha 20.000. — Marie Brůčková, Trhové Dušňany 10 — Amalie Dočekalová, Měřín 1.50. — Františka Rosenkrancová, Břežany 20. — Marta Menhardová, Břežany 10. — Fr. Beneš, Šichova Vesec, na památku † matky 10. — Pani Dvořáková, Pelhřimov 5. — N. N. 10. — Josef Bezucha, Valovice 5. — Kateřina Marešová, Radčice 3. — H. Červinka, farář, Modřany 1'0 — P. Ivan Fr. Kitzberger, Nebušice 50. — Karel Pejša, děkan, Jesenice 50 — Jan Baran, bohoslovec, Vidnava 20. — P. Ignác Zavřel, Přerov 10. — Vojtěch Průša, profesor, Praha 11.80. — Ant. Vašíček, Příbram 3. — Josef Valášek, Kozojídky 9.60. — Dr. Ladislav Dvořák, prelát, Český Krumlov 100. — Josef Ošťádal, kaplan, Kunovice 5. — Členové „Dědictví“ z Kněždubu a Lhoty Tvarožné 30. — Kapit. Ant. Přenosil, Praha 3. — P. Karel Řeban, České Budějovice, od různých dárců 25. — Josef Unger, lékárník, Vysoké Mýto 50. — P. Ant. Nekula, Praha-III. 15 — Ant. Vymazal, vrchní účetní rada, Brno 5. — Duchovní správa v Předbořicích 20. — Ota Čipera 10. — N. N. 10. — Jan Pírk, krejčí ve Lhotce 200. — Jan Judl, Král Vinohrady 10. — St. Jech, Čes. Budějovice 2 70. — Marie Volánková, Jaroměř 10. — F. Vondra, Pelhřimov 6.50. — Alois Kašpar, Dl. Třebová 8. — Bohoslovci Olomoučtí prostředn. prof. dra Jana Hejčla 200. — Nejmenovaný 500. — Hedv. Brožová, Škvrňany 5. — J. Harantová, Plzeň 20. — J. Otipka, Prostějov 14.60. — Jan Holeček, duch. správce, Praha 30. — Fr. Prokop Černoch, Praha 20. — Anna Košílková, Nymburk 14. — Alois Holý, rolník, Malý Újezd 10. — Jos. Dyrhon, farář, Slabce 10. — B. Chramosta, Mělník 3.50. — Jan Bečička, Brno 5.50. — Ústav Sancta Maria, Prešov 10. — Jan Rejnoch, kaplan, Morávka 5.80. — † P. Jan Hůna, Amerika 100. — Farní úřad v Zeměchách 10. — Leop. Jaškova, Domoradovice 20. — Marie Bajerová, Bernatice 10. — Alois Adam, Moravská Nová Ves 4.50. — Josef Tichovský, farář, Borek 10. — Od nejmenovaného dárce prostřednictvím světíc. biskupa dra Jana Nep. Sedláka Zástavní list Hypoteční banky Moravské na 1000 Kč. — Rod Jana Veselého v Tišicích 1. — J. Polák, Lipovljany 22.50. — Fr. Musil, Pehovice 8.40. — Josef Šindler, Vlkoš 21. — Jan Novák, Nová Říše 13.10. — Fr. Urválek, farář v. v., Veltrusy 10. — Dámas Hanuš, sládek v Klatovech 100. — Anděla Matějčková, Žákovice 3. — Josef Červinka, Chleby 15.60. — Josef a Ant. Mikulkovi, Olomouc 50. — Marie Tomášková, Kateřinky 60. — Ant. Hrubý, Svitávka 10. — Nejmenovaný k uctění památky P. Němce C. SS. R. 100. — P. Stan. Běhal, koop., Nivnice 10. — Fr. Bártek, rolník, Nivnice 10.

K jubileu 60. narozenin dra Ant. Podlahy věnovali: Josef Pomrhonec, děkan, Manětín 100. — Josef Čáma, farář, Malotice 500. — Rada katolíků v Praze 2000. — Národní jednota katolická v Praze 100. — Administr. „Lidov. Listů“ v Praze 2082.

Mimo to daroval nejmenovaný dobrodinec Útulku opuštěných a zmrzačených dívek v Praze státní úpis v ceně 7500 Kč s tím ustanovením, aby polovice ročních úroků vyplácena byla „Dědictví Svatojanskému“.

v cenných papírech dosud platných. Vynášel by ročně 12.000 korun čsl. — obnos, jenž dnes nestačí ani na vydání jednoho jediného sešitu „Bible České“! Ale na neštěstí kapitál ten uložen byl v nevinkulované renty bývalého Rakouska, takže od převratu nemělo z nich „Dědictví“ dlouhou dobu ani haléře!

Cinnost „Dědictví“ udržuje se dosud ještě z velké části jen soukromou obětavostí, výtěžkem z prodeje starších knih a z vkladů členů nově přistupujících.

Před válkou obnášel vklad člena jednou pro vždy 20 K — roční zúrokování tohoto „kapitálu“ vynášelo 60 haléřů — a za to brali údové po léta několik knih ročně! Za nynějších poměrů bylo nutno ovšem vklad nových členů přiměřeně zvýšiti: obnáší od 1. ledna 1922 80 Kč jednou pro vždy; mimo to jest každý člen povinen každého roku při vybrání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupci za vydání podílu 50 h. Jest to obnos i nyní nepatrný vzhledem k velikým výhodám, jež „Dědictví“ členům svým poskytuje: při vstupu obdrží členové několik starších knih zdarma, každého roku knižní podíl a mimo to mají značnou slevu na knihách mimo podíl vydávaných.

Jest žádoucí, aby k „Dědictví“ přistupovalo hojně nových členů, jakož i aby dobrodincové pamatovali na ně hojnými dary! ●

Za 10 let slaviti bude „Dědictví“ jubileum stoletého svého trvání — doufáme pevně, že šťastně překoná nynější kritickou dobu a že svého jubilea se dočká v novém, mohutném rozkvětu.

Pomozte k tomu! — Získávejte nové členy!

Kupujte hojně dobré knihy „Dědictví“ v připojeném seznamu uvedené! Zasílejte „Dědictví dary!“

Přihlášky, objednávky a dary zasílejte pod adresou: „Ředitelství Dědictví Svatojanského“ v Praze-IV. č. 35, Vikářská ulice, u kostela sv. Víta.

Podporujte

Dědictví Svatojanské!

**Knihy „Dědictvím“ vydané tvoří
v z o r n o u knihovnu katolickou!**

**Přistupujte za členy (vklad 80 Kč
jednou pro vždy!)**

Kupujte a rozšiřujte knihy „Dědictvím“ vydané!

**Šiřte různá vydání P í s m a s v a t é h o,
která vyšla péčí „Dědictví“.**

(Dosud vyšly 4 svazky velikého vydání, otisky jednotlivých Evangelii, kapesní vydání Nového zákona, Žaltář.)

Prohlédněte bedlivě ceník na konci této knihy.

Přihlášky a objednávky přijímá

**Ředitelství „Dědictví Svatojanského“
v Praze-IV., Vikářská ulice, čís. 35.**